

ΕΥΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Ἐκδιδόμενον δις τοῦ μηνός.

Ἐν ΑΘΗΝΑΙΣ, 15 Αὐγούστου 1870. | ΕΤΟΣ Γ'.—ΦΥΛΛΑΔ. ΣΤ' ΚΑΙ Ζ'.

ΒΡΑΧΕΑ ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΠΑΝΙΟΣ ΤΩΝ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ (1).

Οὐδὲν εἶνε γλυκύτερον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἢ τὸ ἀναπολεῖν στιγμὰς ἐναγωνίου ἀρρωστίας, ὅταν ῥοδίξῃ τὰς παρειάς αὐτοῦ ἡ υγεία, οὐδὲν εὐχαριστότερον τοῦ ἐπαναθλέπειν διὰ τῆς φαντασίας οἶνον ἐν ἐνυπνίῳ ὥρας συμφορᾶς κακοδαίμονος, ὅταν ταύτης ἤδη παρεληλυθίας ὄνειροι εὐτυχίας ἀνθεσίχρωτες αὐτὸν ἀποκοιμίζωσιν. Αὐτὸ δὲ τοῦτο τὸ συμβαίνειν εἰς τὰ ἄτομα ἀληθεύει καὶ περὶ τῶν ἐθνῶν λεγόμενον. Ἡ ἡμετέρα πατρίς, μακρὰ ἰωνὰ δουλείαν ὑποσχάσα, πολλαχῶς ταλαιπωρηθεῖσα καὶ τῆς συμφορᾶς ἀντικρυς βα-

δίασα, ἀνέστησεν ἐπὶ τέλους τὴν τῆος κλίνουσαν κεφαλὴν καὶ τῶρα δὲν ἀποδειλιᾷ ἀνενημουμένη τοὺς κακοτύχους τῶν ἰδίων παθημάτων χρόνους. Ὁμοιάζει πρὸς τὸν ναυδάτην ὅστις εἰς τὸν αἰγιαλὸν ἀποβᾶς καὶ τὴν σύντροφον τοῦ βίου ἀσπαζόμενος δὲν τρέμει πλέον θεωρῶν τοῦ πόντου τὰ ἀφρίζοντα κύματα, οὐδ' ὄχρᾳ τοὺς ὑπολανθάνοντας σκοπέλους φανταζόμενος.

Οὐχὶ δὲ μόνον τὸ εὐάρεστον τοῦτο ἀπόλαυσμα, ἀλλὰ καὶ ἡ συναίσθησις τῆς ἀνάγκης ν' ἀποκατασταθῇ πλήρης ὅσον ἐνεστὶ τῆς Ἑλλάδος ἡ ἱστορία παρώτρυνεν ἤδη εἰς μελέτας ἐμβριθεῖς καὶ παρήγαγεν οὐκ ὀλίγα ἔργα γενναῖα. Ἦδη πρὸ ἐτῶν ὁ Ἄνδρέας Μουστοξύδης διὰ τῶν ἔργων αὐτοῦ, κατόπιν ὁ Σπυρίδων Ζαμπέλιος καὶ Κωνσταντῖνος Παπαρηγόπουλος διὰ σπουδαίων μελετῶν καὶ σήμερον ὁ Κωνσταντῖνος Σάθας διὰ τῶν γνωσῶν ἱστορικῶν διασαφήσεων, ἵνα εἰς τούτους περιορισθέντες ἄλλους ὀλιγώτερα, ἀλλ' οὐχ ἥττον ἐμβριθῆ συγγράψαντας παραλίπωμεν, πρὸς τὴν μέγρι τιμὴν ἀπρόσιτον ἱστο-

(1) Ἐκ τοῦ προλόγου ἀνεκδότου συγγραφῆς περὶ τῆς ζωγραφικῆς παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς καὶ τοῖς νεωτέροις Ἑλλησιν ἔσσαν οὕτω δημοσιευμένης.

ρίαν τοῦ Βυζαντινισμοῦ καὶ τοῦ κατὰ τοὺς μέ-
σους αἰῶνας βίου τῆς Ἑλλάδος ἐγγύτατα ἐπλη-
σίασαν, καὶ σχίσαντες τὴν καλύπτουσαν τὰ
κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους αὐλαίαν πολλὰ τῶν
τῆς πολιτικῆς ἱστορίας, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν
κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς φιλολογίας καὶ τέχνης
φανερὰ ἐπεδείξαντο. Τὴν αὐτὴν δὲ σπουδὴν
πρὸς διαφώτισιν τῶν σκοτεινῶν τούτων μερῶν
τῆς πατρίου ἡμῶν ἱστορίας καὶ τῶν τῆς Ἑσπε-
ρίας λογίων πολλοὶ κατέβαλον, ὧν ἀκοῦμαι
ἐνταῦθα ν' ἀναφέρω τὸν γνωστότατον Γερμανὸν
Karl Hopf, ὅστις τὴν ἐπὶ τῶν Φράγκων δε-
σποτῶν μάλιστα ἱστορίαν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους
τοσοῦτω λεπτομερῶς κατέγραψε μετὰ μακρὰς
ἐρεῦνας ἐπὶ τῶν χειρογράφων ἅτινα τῆς Δύσεως
αἱ βιβλιοθήκαι διαφυλάττουσι καὶ ὅσα παρ' ἡμῖν,
ἐν τοῖς μοναστηρίοις ἰδίως, ἀποσώζονται.

Τῶν μεσαιωνικῶν δὲ τούτων μελετημάτων
τὴν ἀνάγκην καὶ σπουδαιότητα εὐκόλως πᾶς
τις ἐννοεῖ. Καὶ συνειθίσαιμεν μὲν ν' ἀγαπῶμεν
καὶ νὰ τιμῶμεν τὰ κατὰ τοὺς ἀρχαίους, ἀλλ'
ἀφ' ἑτέρου δὲν εἴμεθα ἐξ ἐκείνων οἵτινες τὴν
ζωὴν τῆς Ἑλλάδος πᾶσαν εἰς τοὺς καλοὺς ἐκεί-
νους καὶ εὐκλεῖς χρόνους μόνους ἀνάγουσι,
παύοντες νὰ παρακολουθῶσι τὴν ἱστορίαν τοῦ
παρκαμάζοντος Ἑλληνισμοῦ. Οὐδεὶς βεβαίως
δύναται νὰ γίνῃ ἔξαρτος τῆς ἀληθείας ὅτι ὁ Βυ-
ζαντινὸς, ὁ ὑπὸ τοὺς Φράγκους ἢ τοὺς Τούρκους
δουλεύων Ἕλληνας εἶνε ἀδελφὸς τοῦ παλαιοῦ
Ἑλληνος τῶν χρόνων τοῦ Περικλέους, ὅτι ὁ
Ψελλὸς ἢ ὁ Μπουναλιῆς εἶχον, ἂν οὐχὶ τὸ φιλό-
καλον, ἂν οὐχὶ τὴν μεγαλόνοιαν, ἀλλὰ τὴν Ἑλ-
ληνίδα καρδίαν τοῦ Σοφοκλέους· ἀλλὰ ποῦ εἶνε
ὁ Ἀλέξανδρος, ποῦ ὁ Ἀπελλῆς γράφων τοῦ νεα-
ροῦ ἥρωος τὴν εἰκόνα; Ὁ Ἀλέξανδρος μικρο-
γραφηθεὶς ἔγινε Βουτσαρᾶς, μετωνομάσθη Βλα-
χάδας· ὁ Ἀπελλῆς περιεβλήθη ῥάσον καλυγῆ-
ρου καὶ κοσμεῖ δι' ἀγιογραφημάτων τοῦ ἱεροῦ
Ἄθωνος τὰ κοινόβια· ἐκλήθη Πανσέληνος. Παν-
ταχοῦ ἀνευρίσκεται ὁ αὐτὸς χαρακτήρ, ἀναγνω-
ρίζονται αἱ αὐταὶ ἰδέαι, τὰ αὐτὰ φρονήματα,
παραλλαχθέντα μόνον ὑπὸ τῶν μεταβολῶν ἃς
ἐπῆνεγκεν εἰς τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα καθόλου
ἢ νέα θρησκεία τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν αἰῶνων ἢ μα-
κρὰ σειρά. Ἐπὶ πᾶσι δ' ἔμεινε καὶ μένει ὑπὲρ
ἡμᾶς καὶ περίεξ ὁ αὐτὸς

πᾶς αἰὼρ,
γῆ καὶ πόντος καὶ νῆοιαι.

Σελαγιζοῦσιν ἀκόμη αἱ Ἀττικαὶ νύκτες, εἶνε
πλήρη θεληγῆτρων τοῦ Βοσπόρου τὰ κάλλι, ἔχει

ἀνά τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν ὁ αἴθρ διαύγειαν παρέ-
χουσαν ζῶν εἰς τὰ χρώματα, φῶς καὶ εἰς τὰς
σκιάς αὐτάς.

Διὰ τί λοιπὸν μονοουχὶ ν' ἀπαρνόμεθα μέ-
ρος τῆς ἐθνικῆς ὑπάρξεως οὕτωσι σημαντικόν,
περὶ τῶν ἀρχαίων μόνων, ἄλλως τιμίων καὶ σε-
βαστῶν, τὴν ἔρευναν καὶ ἐξονύχισιν ἀσχολοῦμε-
νοι, ἀπαξιοῦντες δὲ ἢ μᾶλλον — ἵνα εἴπω λέ-
ξιν ἤττον αὐστηρὰν — ἀπέχοντες νὰ μελετή-
σωμεν τὴν Ἑλληνικὴν κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας
ἱστορίαν, μάλιστα δὲ τὴν γραμματολογίαν καὶ
τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς
καὶ ἰδίως παρὰ τῶν δουλεύοντι τοῖς Φράγκοις,
Βενετοῖς ἢ Τούρκοις ἡμετέρῳ ἔθνει; Ἐν ᾧ τῆς
ἀρχαίας Ἑλλάδος ἡ ἱστορία ἐκ τῶν γράπτῶν
μνημείων τῶν παλαιῶν, τῶν λειψάνων τῆς ἀρ-
χαίας τέχνης καὶ διὰ τῆς κριτικῆς καὶ ἐρμηνευ-
τικῆς σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου διεφωτίσθη, ἐν ᾧ ἡ
ἀρχαιολογία καὶ φιλολογία τὴν ἱστορίαν τῆς
γραμματολογίας καὶ τέχνης, καὶ σύμπαντα δὲ
τὸν βίον τῶν ἀρχαίων ἰδιωτικὸν καὶ δημόσιον,
εἰ καὶ ἀτελῶς ἔτι, λεπτομερῶς ὅμως, ἐξιχνία-
σαν, περὶ δὲ τὰς μαθήσεις ταύτας πλεῖστοι καὶ
τῶν παρ' ἡμῖν καὶ τῶν ἐν Ἑσπερία λογίων κα-
λῶς ποιοῦντες καὶ κατέργησαν καὶ καταγίνονται,
ἐλάχιστοι ὅμως εἶνε καὶ ἐπὶ τῶν δακτύλων ἀριθ-
μοῦνται οἱ ἐρευνήσαντες τὴν κατάστασιν τοῦ
ἡμετέρου ἔθνους κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας, ἐπο-
χὴν καὶ πλησιεστέρην οὖσαν καὶ ἀμέσως ἡμῖν
διαφέρουσαν.

Ἀλλὰ τίς ἡ αἰτία τῆς ἀκηδίας ταύτης; Μή-
τοι ἡ ἰδέα ὅτι ἐν παρκαμῇ εὐρίσκόμενος ὁ Ἑλ-
ληνισμὸς ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις οὐδὲν παρέ-
χει ἄξιον νὰ ἐρευνηθῇ καὶ ἀναγραφῇ; Βεβαίως
οὐχί· οὐδ' εἶνε λόγος ἢ παρακαμῆ ἔθνους τινός,
ἵνα μὴ τὰ κατ' αὐτὸ μελετῶνται. Ὅπως τὴν
ἡμέραν δὲν ἀποτελοῦσι μόνον ἀνκτολαὶ καὶ ἥλιος
μεσουρανῶν, ἀλλὰ καὶ σκιάφως πρὸς τὸ νύκτιον
σκότος ἀποκλίνον, ὁμοίως καὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν
ἐθνῶν ἀπαντῶμεν ἀνατολάς καὶ δύσεις, φῶς καὶ
σκιάς, ἀκμὴν καὶ παρακαμῆν. Χρεωστὲι λοιπὸν ἡ
ἱστορία νὰ παραλάβῃ ἐντὸς τοῦ ἰδίου κύκλου
καὶ τοὺς χρόνους τῆς παρακαμῆς, ἐξετάζουσα τὰ
κατ' αὐτοὺς μετ' ἴσης καὶ τὰ ἀρχαία λεπτολό-
γου σπουδῆς, καὶ ἴσως ἔτι πλείονος, ἵνα δυνηθῇ
οὕτω ν' ἀνεύρῃ ἐν τῷ σκιάφωτι ἀκτῖνας καταυ-
γαζούσας καὶ ἐπιδείξῃ ποιὸν τι φῶς, ἔστω καὶ
ἀμυδρὸν, ἔστω καὶ ἀσθενές, ἐκεῖ ὅπου ἐνομιζόντο
ἐφαπλούμενα ταρτάρεια σκότη. Καὶ ἀληθῶς ἔτι
καὶ ἐν τῇ δύσει ἐκείνῃ καὶ τῇ καταπτώσει τοῦ

Ἑλληνισμοῦ ἀνευρίσκωμεν οὐχὶ σπανίως ἀνδρας
εἴτε διὰ τὸν στρατηγικὸν νοῦν καὶ τὴν φιλοπα-
τρίαν, εἴτε διὰ τὴν παιδείαν, εἴτε διὰ τὴν περὶ
τὰς τέχνας ἐμπειρίαν διακριθέντας βεβαίως μὲν
οὐκ ἴσα τοῖς παλαιοῖς, ἀλλ' οὐδὲ μόνον τοσοῦ-
τον ὥστε νὰ περιφρονῶνται. Ἐπ' ἴσης ἀπαντῶ-
μεν ἐν τοῖς αἰῶσι ἐκείνοις στιγμὰς ἀξίας καὶ
καλλιτέρων χρόνων, εὐγενεῖς ὑπὲρ τῆς ἀπειου-
θερώσεως τοῦ γένους ἀγῶνας, τάσεις πρὸς ἐπα-
νόρθωσιν τοῦ παλαιοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἐπὶ πᾶσι
δὲ καὶ εἰς τὸν μοναστὴν ἐν στενοχώρῳ κελλίῳ
διασώζοντα τὸν ὑπολειπόμενον τῶν Ἑλληνικῶν
γραμμάτων σπινθῆρα καὶ εἰς τὸν ἀρματωλὸν ἐπὶ
τῶν ὀρέων ἀγωνιζόμενον νὰ διατηρήσῃ τὴν Ἑλ-
ληνικὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ εἰς τόσας ἄλλας ἀρε-
τὰς σιγῶσας, αἵτινες ἀντιπαρέρχονται, οἰοεὶ
βιβᾶ πρόσωπα τοῦ πολυκινήτου ἐκείνου δράμα-
τος, βλέπομεν ἀναφαινόμενον τὸν Ἑλληνικὸν χα-
ρακτῆρα ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ αἴγλῃ καὶ τῇ μεγα-
λοπρεπείᾳ.

Δὲν πιεζοῦμεν λοιπὸν ὅτι κατεδικάσθη ὁ τῶν
μέσων αἰῶνων Ἑλληνισμὸς εἰς τὴν περὶ αὐτὸν
παρατηρουμένην ἀφροντισίαν ἐπειδὴ εὐρίσκετο
ἐν παρακαμῇ. Πιθανωτέρα καθ' ἡμᾶς σκεπτομέ-
νους αἰτία τοῦ πράγματος εἶνε ἡ δύσκολος τοῦ
θέματος μεταχειρίσις. Ἐξηγοῦμεθα. Ὁ μὲν περὶ
τὰ τῶν ἀρχαίων ἀσχολούμενος ἔχει ὡς βᾶσιν
τῶν σπουδῶν αὐτοῦ ἀφ' ἐνός τῶν ἀρχαίων συγ-
γραφέων τὰ σωζόμενα κείμενα καὶ τὰ μνημεῖα
τῆς ἀρχαίας τέχνης, ἀφ' ἑτέρου τὰς ἐπὶ τούτων
ἀπείρους μελέτας τῶν λογίων πάντων μὲν τῶν
αἰῶνων, μάλιστα δὲ τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων·
ὥστε, ἐν παρόδῳ εἰπεῖν, παρίσταται καὶ πρό-
χειρος ἢ περίστασις εἰς τὸν θέλοντά ποτε τυχόν
νὰ παραδῆσῃ τοῦ μύθου τὸν κολοῖον. Ποίας
ὅμως ἔχει πηγὰς ὁ ἐπιδιδόμενος εἰς μελέτας
περὶ τοῦ μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ; Οὐδὲν ἄλλο
ἢ τὰς ἀτελεῖς ὡς τὸ πλεῖστον καὶ ἀκριβείας
στερουμένους πληροφορίας τῶν κατ' ἐκείνους τοὺς
χρόνους ἐπισκεψαμένων τὴν Ἑλλάδα ξένων περι-
ηγητῶν καὶ τινὰς ὀλίγας εἰδήσεις ἀπαντώσας ἐν
ταῖς ἱστορίαις ξένων κρατῶν· ὡς τῆς Γενοῦρας,
τῆς Βενετίας, τῆς Τουρκίας, καθ' ὅσον τὰ κράτη
ταῦτα πρὸς τὴν ἡμετέραν πατρίδα εἰς συνάφειαν
ἤλθον. Ἀλλ' ἡ κυρία πηγὴ τοῦ θέλοντος νὰ
γράψῃ τὴν κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας ἱστορίαν
τῆς Ἑλλάδος εἶνε τὰ ἐξ ἐκείνων τῶν χρόνων
παντοῖα ἐγγραφα, οἱ χρονογράφοι, τὰ ἡμερολό-
για, αἱ βουλλαι καὶ γενικῶς εἰπεῖν σχεδὸν πάντα
τὰ χειρογραφα ὅσα ἤδη ἀσφαλῶς ἐν ταῖς βιβλιο-

θήκαις τῆς τε Δύσεως καὶ ταῖς παρ' ἡμῖν εἰσι
καταθεθειμένα, πρὸς δὲ καὶ ὅσα ἐν μοναστη-
ρίοις ἢ ἀλλαχόθι ὑπάρχοντα εἶνε ἔτι ἐλπίς
ν' ἀνευρεθῶσι. Τοιαῦτα εἰσιν αἱ πηγαὶ τοῦ ἐπι-
χειροῦντος νὰ διαφωτίσῃ τὴν μεσαιωνικὴν τῆς
ἡμετέρας πατρίδος ἱστορίαν ἢ καὶ μικρότατον
αὐτῆς μέρος. Ἀναγκάζεται οὗτος νὰ διατρέξῃ
πολλάκις ὀγκώδεις τόμους βιβλίων ἀνιάρων,
πλήρων τῶν γνωστῶν ἐκείνων συνεστραμμένων
τυπογραφικῶν χαρακτῆρων, νὰ κοπιᾷ δὲ τοὺς
ὄφθαλμοὺς ἀναγινώσκων χειρόγραφα γέμοντα
ἀνορθογραφίῳ, οὐχὶ σπανίως σκοληκώδωτα,
σχεδὸν δὲ πάντοτε δυσανάγνωστα. Ποῖον δὲ
τὸ συμπέρασμα τῆς ἐνδεδεχούσης καὶ ἐπιμόνου τοῦ
μεσαιωνοδύφου ἐρεύνης; Ἡ συναγωγὴ ὀλίγων
τινῶν καὶ ἀτελῶν σημειώσεων, πολλάκις εἰς
ἀντίφασιν εὐρίσκόμενων καὶ ἐχουσῶν χάσματα,
ἅτινα μόνον ἐργωδεστάτη μελέτη καὶ τῆς εἰ-
κασίας ἢ ἐπίκουρος προσέλευσις δύναται νὰ
συμπληρώσῃσιν.

Οἷδεὶς ὅμως ὀφείλει ν' ἀποδειλιᾷ πρὸς τὰ
παρεμβαλλόμενα εἰς τὴν πραγμάτων σκοποῦ
τινος ἐμπόδια, ὅταν μάλιστα ὁ σκοπὸς οὗτος
τύχη ὦν οὐχὶ ἀτμῶσις τις ἢ ἀτομικὸς, ἀλλὰ κοι-
νωφελὴς καὶ ἀποβλέπων πρὸς τὴν διαφώτισιν
τῆς ἱστορίας ἔθνους ὀλοκλήρου. Τί δ' ἄλλο γλυ-
κύτερον τούτου, νὰ αισθάνηται τις ὅτι ἀνέπλα-
σε τὴν ἱστορίαν ὅλης ἐποχῆς, ὑπάρχουσαν μὲν
καὶ πρόην, ἀλλ' ὑπολανθάνουσαν καὶ ἀγνωσμέ-
νην, τὴν ὅσην δὲ μᾶλλον τὸ διάφορον ἡμῶν κινου-
σαν, ὅσην ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις ἐζήτησαν οἱ πα-
τέρες ἡμῶν, οἱ πάπποι, ἐν αὐτοῖς δ' ἀνευρίσκο-
μεν τὰς ῥίζας τῆς σημερινῆς τοῦ ἡμετέρου ἔθνους
ὑπάρξεως; Ὅφειλομεν λοιπὸν νὰ μελετῶμεν τὰ
κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, ὅπως οὐδ' ἀνδρω-
θεῖς τις λησμονεῖ τὰ ἔτη τῆς πρώτης αὐτοῦ ἡλι-
κίας. Καὶ τοιαύτην σχέσιν νηπιάζουσι πρὸς
νεανικὴν, ἵνα μὴ εἴπωμεν ἀνδρικὴν, ἡλικίαν
ἔχουσι πρὸς ἡμᾶς οἱ τελευταῖοι μάλιστα αἰῶνες
τοῦ παρκαμάζοντος Ἑλληνισμοῦ, ἐν ᾧ ἡ πρὸ
αὐτῶν εἰσιν ἡ πρεσβυτικὴ ἡλικία τῆς ἀρχαίας
Ἑλλάδος. Οὕτω διὰ τὴν τριπλῆν τοῦ ἡμετέρου
ἔθνους μορφήν, (ἐννοοῦμεν τὴν κατὰ τὴν ἀρχαιό-
τητα ἀκμὴν, τὴν περὶ τοὺς μέσους αἰῶνας παρ-
καμῆν καὶ ταπεινώσιν καὶ τὴν σύγχρονον ἀνα-
γέννησιν), ὁ κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας Ἑλληνι-
σμὸς παρίσταται διφυῆς, πρεσβύτης ἅμα καὶ
παλιμπαις. Συμβαίνει εἰς αὐτὸν ὅτι καὶ εἰς τὸν
ἥλιον, ὅστις δύνω διὰ τὸν παλαιὸν κόσμον ἀνα-
τέλλει συγχρόνως διὰ τὸν νέον. Ὁ ἀφροντιστῶν

ἄρα περὶ τὴν ἱστορίαν τῶν χρόνων τούτων τῆς μεταβάσεως ἤθελε πάθει ὅτι ὁ βιογράφος ὁ παραλείπων τὴν ἀφήγησιν τῶν γεροντικῶν τοῦ βιογραφουμένου ἡμερῶν ἢ ὀρχόμενος εὐθὺς ἀμέσως ἐκ τῆς νεανικῆς αὐτοῦ ἡλικίας.

Ἄρ' οὐ λοιπὸν τοσοῦτον δυσχερὲς ἀποβαίνει, ὡς ἀπεδείξαμεν ἀνωτέρω, ἡ ἔρευνα τῶν κατὰ τὸν μεσαιωνικὸν Ἑλληνισμὸν, φανερόν καθίσταται ὅτι οὐχὶ πάντῃ ἀνωφελὲς καὶ ἄσημος ἀποβαίνει ἡ καὶ μικρῶν αὐτοῦ μερῶν διὰ μονογραφῶν ἢ ἄλλων δικτυρίων διαφώτισις, ἀς ὑπ' ὄψιν λαμβάνων ὁ ἱστοριογράφος εὐκολύνεται εἰς τῆς ὅλης ἱστορίας τὴν πραγματείαν. Καὶ ἡ ἀπλουστάτη δὲ βιογραφία ἀνδρὸς ἀσχοληθέντος περὶ τὰ γράμματα ἢ τὴν τέχνην καὶ τὸ ἀτελέστατον γλωσσάριον καὶ τὸ ἐλιγόστιχον δημοτικὸν ἄσμα, μάλιστα δὲ μονογραφικὴ μελέτη περὶ τινος οἰουδῆποτε τῶν κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους προσώπων ἢ πραγμάτων εἶνε μὲν ἴσως ἄμμου κόκκος ἄσημος, ἔλκει ὅμως βάρος ἰκανὸν διὰ τὸν ἀναλαμβάνοντα τὸ δυσχερὲς ἔργον νὰ γράψῃ τὴν ἱστορίαν τῆς πολιτικῆς ἢ πνευματικῆς καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος κατὰ τοὺς αἰῶνας τοῦ παρακμάζοντος Βυζαντινισμοῦ καὶ τῆς δυσιωνίστου τοῦ ἔθνους δουλείας.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ Π. ΛΑΜΠΡΟΣ.

ΑΙ ΦΥΛΑΚΑΙ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΟΣ.

(Τὸ περὶν ὑπόμνημα ἀνεγνώσθη ἐν τῇ Φιλολογικῇ Συλλογῇ Παρισσῶν κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 13 Μαΐου ε.ε.)

Διαμείνας ἐν Χαλκίδι ἐπὶ τινὰς ἐβδομάδας, μεταξύ καὶ ἄλλων, ἐπεσκέφθην καὶ τὰς φυλακὰς αὐτῆς, δὲν κρίνω δὲ περιττὸν νὰ εἶπω ἐνταῦθα ὀλίγα περὶ αὐτῶν, τῶν φυλακισμένων καὶ τῶν ἐντυπώσεων, τὰς ὁποίας μοὶ ἀφήκαν, διότι ταῦτα πάντα, κατ' ἐμὴν γνώμην, κάπως ἔχουσι τὸ διαφέρον.

Αἱ φυλακαὶ εἰσὶν, ἂν δὲν ἀπατώμαι, κτίρια Ἑνετικά ἐκτισμένα ὑπὸ τὴν γῆν, δωμάτια κάθυγρα καὶ δυσώδη. Ἄνω τούτων δύναται τις νὰ περιπατήσῃ ὡς ἐπὶ παντὸς ἐδάφους. Τὰ τῆς ἐξωτερικῆς περιγραφῆς δὲν ἐπιχειρῶ νὰ παραστήσω. Εἰσερχόμενος τις εἰς τὴν φυλακὴν τῶν καταδικῶν, ὀφείλει νὰ διέλθῃ διὰ δύο χονδροειδεστάτων θυρῶν, ὧν ἡ ἐνδον ἔχει παράθυρον μὲ παχεῖας κιγκλίδας. Εἰσερχεταί τις κατὰ

πρῶτον εἰς τὴν αὐλήν. Ἐκεῖ βλέπει ὑπὲρ τοῦς ἑκατὸν πεντήκοντα καταδικῶν συνεσωρευμένους.

Πλείστοι τούτων ἔχουσι τὸν ἕνα πόδα διὰ παχέων ἀλύσσεων δεδεμένον. Ἄλλων τὰ διὰ τὴν ἀναπαυσίν των ἐνδύματα κείνται ἐβριμμένα ἐπὶ τῆς αὐλῆς. Ἐκεῖ βλέπει δύο εἰδεχθεῖς μορφαὶ συνομιλοῦσας, δολοφόνους, καταδικασθέντας εἰς διὰ βίου δεσμά. Κατάδικός τις γίνεταί ὁδηγὸς ἡμῶν. Εἰσερχόμεθα εἰς τὸ ἐν δωμάτιον κείνται ἐκεῖ ἐξήπλωμένοι τινὲς, ἄλλοι κάτωχοι ἐκ τῆς ὑγρασίας καὶ ἕτεροι ἐκ τοῦ ἐγκλήματος. Ὁ μὲν προσβλέπει τὸν δὲ καὶ πάντες ζῶσιν ἐκεῖ ὅτε ἐν ἀδελφότητι, ὁμοιοῦντες, ὅτε δὲ ἐρχόμενοι εἰς διαπληκτισμοὺς. Τὰ δωμάτια, τρία τὸν ἀριθμὸν, εἰσὶ θολωτὰ σχεδὸν καὶ ἀφεγγῆ. Τῇ ἀληθείᾳ, εἰσερχόμενος τις ἐκεῖ ποθεῖ τὸ φῶς νὰ ἴδῃ τῆς ἡμέρας. Καὶ εἰς τὰ ἄλλα δωμάτια εἰσελθόντες, τὰ αὐτὰ παρετηρήσαμεν. Ὁ ὁδηγὸς μᾶς ἔφερεν εἰς τὸ νοσοκομεῖον ἐκεῖ ἔκειντο χαμαὶ ἑπτὰ ἄνδρες, κάλυμμα τὴν κάπαν αὐτῶν μόνον ἔχοντες, ἰσχυροὶ καὶ πρὸς φθισιῶντας ὅμοιοι. Ἐκεῖθεν ἐπορεύθημεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν φυλακῶν. Οἶα εἰρώνια! (α) ἐντὸς τῆς πληθῆος τῶν κακούργων ἐκείνων, ἐκκλησία! Ἄν ἦναι δυνατόν ποτε νὰ μαλακυνθῇ ἡ καρδία τῶν ἐξηγηρωμένων ἐκείνων τεράτων! Λέγουσιν, ὅτι ὁ κακούργος φυλακισόμενος σωφρονίζεται καὶ γίνεταί χρηστός. Πόσον ἀπατώνται! Ὁ φυλακισόμενος, ἐν τῇ εἰρηκτῇ μανθάνει ὅσα δὲν γνωρίζει. Ἐκεῖ, ἐλεύθερος ἐν αὐτῇ, ὁμιλεῖ μετὰ παντὸς φυλακισμένου, καὶ διδάσκειται ὅσα ἀγνοεῖ. Αἱ φυλακαὶ τῆς Ἑλλάδος, ἀντὶ νὰ ὦσι τὸ σωφρονιστήριον τῶν εἰς αὐτὰς καταδικασμένων, γίνονται τὸ σχολεῖον πάσης διαφθορᾶς καὶ ἀνηθικότητος. Ἐκεῖ ἐνδαιτυνᾶται ὁ ληστὴς μεθ' ἀπλοῦ ἐγκληματίου, ὁ κακούργος, μετ' ἐρημεριδογράφου, ἴσως φονεύοντος διὰ τῆς ὀξείας αὐτοῦ γραφίδος, καὶ καθεζῆς. Ἀντὶ αἱ φυλακαὶ νὰ ἔχουσιν ἰδιαιτέρα δωμάτια διὰ τοὺς ληστὰς, ἄλλα διὰ τοὺς μητραλίας, ἕτερα διὰ τοὺς δολοφόνους, ἄλλα διὰ τοὺς κλέπτας καὶ ὡς ἐξῆς, εἰς μίαν αὐλήν συνδέονται πάντες οὗτοι, καὶ οὕτως ὁ εἰς μανθάνει καὶ ἐκδιδάσκειται τὰ ἐγκλήματα τοῦ τὴν

(α) Ἄς μᾶς ἐπιτρέψῃ ὁ κ. Ὀλύμπιος ὅτι ὁ ναὸς ἐν μέσῳ τῶν φυλακῶν δὲν εἶναι ποτὸς εἰρώνια. Ἡ θρησκεία ἤρριπτε ὑπῆρξε παρήγορος τῶν ἀνθρωπίνων δυστυχιῶν, ἡ δὲ ἀπεκληρωμένη καρδία μαλάσσεται ἀρδευομένη ὑπὸ τῶν ναμάτων τῆς καλῶς ἐννοουμένης χριστιανικῆς διδασκαλίας. Σημ. Σ.

αὐτὴν ὑφιστάμενον τύχην. Εἶν' ἀληθὲς ὅτι οἶκτον προξενούσι τοσοῦτοι φυλακισμένοι, φύρδην μίγδην πλανώμενοι ἐν τῇ αὐλῇ ἢ τοῖς σκοτεινοῖς αὐτοῖς δωματίοις. Ναί, προξενούσιν οἶκτον ἄλλ' ἀναλογιζόμενος τις ὁπόσων κακῶν οὗτοι ὑπῆρξαν αἴτιοι, ἢ ἂν εἴπῃ ὅτι δικαίως ὑφίστανται τὴν τύχην ταύτην, καὶ ὅτι μικρὰ εἶναι μόνον αὕτη ἡ τιμωρία. Συμπαθεῖ τις πρὸς τοὺς ὁμοίους του, ἀλλ' ὅποια θρησκεία ὑπῆρξαν οὗτοι, ὅταν ἦσαν ἐλεύθεροι; Ὅπόσων δὲν ἀπεστέρησαν τὴν περιουσίαν καὶ ὁπόσων ἄλλων τὴν ζωὴν; Ὅπόσων θοῆων οὗτοι δὲν ὑπῆρξαν αἴτιοι καὶ ὁπόσων δακρύων πρόξενοι! Εἰσὶ λοιπὸν ἄξιοι τῆς τύχης των.

Ἄλλα τόσοι ἥρωες ληστὰὶ νὰ φθειρῶνται ἐν καθύγρας φυλακαῖς δὲν εἶναι ἀμαρτία; Δὲν εἶναι κρίσεως δι' αὐτοὺς ἡ λαίμητόμος! Ναί, ἀλλὰ τὰ κόμματα ἐν Ἑλλάδι δὲν ἀφήνουν νὰ ὑποστῶσι τὴν ποινὴν των οἱ καταδικασθέντες εἰς θάνατον ἢ ποινὴν των μεταβάλλεται εἰς δεσμὰ διὰ βίου, κατόπιν εἰς ἐτῶν τινῶν φυλάκισιν, μέχρις οὗ τοῖς δίδεται χάρις, καὶ οὕτω ἡ κοινωνία δέχεται εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς τὸν ἀμειλικτον διώκτην τῆς. Τοιοῦτοι οἱ χρόνοι, τοιαῦτα αἱ περιστάσεις. Μάτην ὑψοῦσι τὴν φωνὴν των οἱ πολλοὶ κατὰ τῆς θανατικῆς ποινῆς, αὕτη ὀφείλει νὰ ὑπάρχῃ ἐν ὅσῳ ὑφίσταται ληστεία ἐν Ἑλλάδι, ὀφείλει νὰ ὑπάρχῃ διότι, ἂν σήμερον, ὅτε ὑπάρχει ὁ φόβος τῆς θανατικῆς ποινῆς, διαπράττωνται τοσαῦτα, ὅταν ἐκλείψῃ καὶ οὗτος καὶ οὐδεὶς φόβος ἀπωλείας τῆς ζωῆς τοῦ ἐγκληματοῦντος ὑπάρχει, ὁπόσα νὰ διαπραχθῶσι δύνανται;

Ληστὴς τις ἐν Ἑλλάδι, ἐπὶ τοῦ ἰκρίωματος, τὴν τελευταίαν του ἀναμένων ὥραν, ἐν ᾧ οἱ συντροφοὶ του πρὸ αὐτοῦ κατατομηθέντες, ἐζήτουν πρότερον παρὰ τοῦ παρστώτος πλήθους συγχώρησιν διὰ τὰ ἐγκλήματά των καὶ ἐβρίπτοντο εἰτα εἰς τὸν θάνατον, οὗτος βλοσυρῶς τὸ πλῆθος ἀπενίστας, μετ' ἀγέρωχου καὶ αὐθάδους ὕφους εἶπε τὰ ἐξῆς. «Λυπούμαι ὅτι ἐσκότωσα ἐζήκοντα ἐννέα καὶ δὲν ἐπρόφθασα νὰ τοὺς κάμω ἐβδομήκοντα». Σᾶς ἐρωτῶ, ὁ ληστὴς οὗτος, δὲν ἦτο ἄξιος ἐβδομήκοντα θανάτων, ἂν ἦτο δυνατόν; Καὶ ὅμως θέλουν τὴν κατάργησιν τῆς θανατικῆς ποινῆς.

Ἄλλ' ἐξετράπην εἰς τὰς θεωρίας, ἔλθωμεν αὖθις εἰς τὸν ὁδηγόν μου. Ἡμεθα εἰς τὴν αὐλήν τῶν φυλακῶν ἐκεῖ περὶ τοὺς τριάκοντα περίπου ἦσαν ἀλυσσίδετοι τὸν ἕνα πόδα, καὶ ἡ ἄ-

λυσσος κροτούσα, ἐν ᾧ περιεπάτου, ἐπροξένει τῇ ἀληθείᾳ ἤχον λίαν δυσάρεστον εἰς τὰ ὦτα. Εἶδον μεταξύ τῶν ἀλυσσιδέτων, ἄνδρα τριακοντούτη, ἂν δὲν ἀπατώμαι, κεκαλυμμένον διὰ κάπας ἰσχνὸν καὶ κάτωχρον, μορφήν εἰδεχθῆ, ἐντὸς προσώπου ἐπὶ τοῦ ὀπίου ἦν ἐζωγαφισμένον τὸ ἐγκλημα καὶ ὁ φόβος. Ἡ μορφή του μοὶ ἐπροξένει ἀπαρέσκεϊαν καὶ ἀποστροφὴν. Ἡρώτησα τὸν ὁδηγόν τί οὗτος ἐπραξε; Μοὶ ἀπεκρίθη ἐφώνευσεν τὴν μητέρα του. Καὶ ὅμως ὁ μητροκτόνος οὗτος δὲν ἀπέπλυνεν τὸ ἐγκλημα του διὰ τῆς μουσαρᾶς αὐτοῦ κεφαλῆς, ἀλλὰ κατεδικάσθη μόνον εἰς εἰκοσαετὴ πρόσκαιρα δεσμά. Τί λέγουσι περὶ τούτου οἱ καταδικάζοντες τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου; Καὶ τί χερίστον ἐγκλημα τοῦ νὰ φονεύσῃ καὶ τὴν μητέρα ἐκείνην, ἥτις ἐδωρήσατο αὐτῷ τὴν ζωὴν, καὶ τὸν ἐκράτησεν εἰς τὸν μαστὸν αὐτῆς;

Ἐκεῖ που πλησίον ἦσαν ἕτεροι δύο εἰς πρόσκαιρα καταδικασμένοι δεσμά, διότι εἶχον φονεύσει καὶ οὗτοι ἄνδρα; ὁμοίους των.

Μεταξὺ ὄλων τῶν φυλακισμένων, μοὶ προσεῖλκυσε τὰ βλέμματα νεανίας ἀγέρωχος, τὴν κόμην ἔχων μακρὰν καὶ εἰς πλεξίδα κρυπτομένην ὑπὸ τὸ μέλαν αὐτοῦ κάλυμμα, ὀφθαλμοῦς ζωηροῦς καὶ σπινθηροβολοῦντας, μύστακα μέτριον καὶ ἐστριμμένον, ἀνάστημα μέτριον καὶ βადίσμα ἀγέρωχον, ταῦτα πάντα ἐπρόδιδον ληστήν. Ἦτο ὁ λητὴς Λύγκος, καταδικασμένος πρὸ πενταετίας εἰς τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου. Καὶ ὅμως ἦτο γαλήνιος, καίτοι ἀγέρωχος, περιμένων ἴσως αὔριον νὰ τοῦ δοθῇ χάρις ἢ νὰ βαδίσῃ εἰς τὸ ἰκρίωμα. Ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ Λύγκου συγκινεῖται τις καὶ λαμβάνει ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ ἐνδιαφέρον. Μορφή ὠραία, ψυχὴ ἥρωα ἐνδεικνύουσα πλὴν σήπεται εἰς τὰς φυλακὰς, ἐν ᾧ ἄλλοτε ἐπέτα εἰς τὰ ὄρη. Δὲν εἶναι κάλλιον δι' αὐτὸν ὁ θάνατος, τῆς φθισικῆς ταύτης αὐτοῦ ζωῆς; Ἄλλ' ἐλπίζει ἴσως χάριν, καὶ ἡ ἐλπὶς αὕτη τὸν διατηρεῖ.

Ἐξήλθον μετὰ τοῦ φίλου ἀξιωματικοῦ, μεθ' οὗ ἐπορεύθη, ἀφέντες τὸν κατάδικον ὁδηγόν μας ἐξελθόντες δὲ ἠκούομεν εἰσέτι τὸν ἤχον τῶν ἀλύσεων. Μετὰ ταῦτα ἐπορεύθημεν εἰς τὸ λεγόμενον Μπουτροῦμι, δωμάτιον ὑγρότατον, σταζὸν ἐκ τῆς ὑγρασίας, ἀνευ πατώματος καὶ σκοτεινότητων. Ἐκεῖ θέτουσι τοὺς ἀτακτοῦντας εἰς τὰς φυλακὰς πρὸς τιμωρίαν. Βύρισκοντο πέντε, ὁ εἰς τῶν ὁποίων ἀλυσσίδετος. Εἶχον ἀτακτῆται ἐν ταῖς φυλακαῖς καὶ πρὸ δέκα ἡμερῶν

ἔκειντο ἐκεῖ πρὸς τιμωρίαν. Εἰς τοὺς τοίχους τοῦ δωματίου τούτου ἦσαν πλεῖστα ὀνόματα γεγραμμένα, ἀνδρῶν καταδικασθέντων εἰς θάνατον, καὶ ἄλλων εἰς διὰ βίου δεσμά. Μεταξὺ τῶν πέντε τούτων ὑπῆρχε φυσιογνωμία τις γλυκεῖα νεανίου, φέροντος εἰς τὸν πόδα τὴν ἄλυσσον. Ἐκαλεῖτο Ντῆνος· τὸ ἀρρενωπὸν ὕψος του, οἱ ζωροὶ ὀφθαλμοὶ καὶ τὸ ὠραῖόν του βᾶδισμα, δὲν εἰδείκνουν κακοῦργον· καὶ ὅμως ἦτο τοιοῦτος. Ἀὐτὸς ἦτο ληστής, ἀλλὰ φονεὺς. Τὸν ἐπλησιάσαμεν, μᾶς ὠμίλησε μετὰ πραότητος. Ὁ Ντῆνος οὗτος, ἀναμιχθεὶς εἰς τὰ πολιτικά, ἐγένετο φονεὺς καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον. Πλὴν, φαίνεται, ὅτι τὸ ὠραῖον καὶ γλυκὺ τῆς φυσιογνωμίας του ἦσαν τὰ συντείναντα εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου εἰς ἰσόβια δεσμά. Ἡ νεαρά αὐτοῦ ἡλικία ἐπροξένει συμπάθειαν, ἂν ὄχι οἶκτον. Ἦτο μόλις εἰκοσαετής, καὶ ὅμως πρὸς τριῶν ἐτῶν εἶχεν ἐγκληματήσει. Τὸ ἐγκλημα δὲν ἐξετάζει, φαίνεται, τὴν ἡλικίαν.

Ἐν τῷ συνωμιλούμεν μετὰ τοῦ Ντῆνου, εἰσερχεται ὁ δεσμοφύλαξ. Οἱ πέντε οὗτοι τιμωρηθέντες, ἤρξαντο ἀνοίγοντες ὀπὴν ἕν τινι τῆς φυλακῆς μέρει, καὶ εἶχον διατρύψαι περίπου δύο σπιθαμῶν βάθος καὶ μιᾶς πλάτος. Θηρίον ἐγένετο ὁ δεσμοφύλαξ, ἰδὼν τοῦτο. Ἠρξάτο ὑβρίζων αὐτοὺς, νὰ τοὺς ἀπειλῇ ὅτι καὶ περιπλόν θὰ τοὺς κρατήσῃ ἐν τῇ καθυgroτάτῃ ταύτῃ φυλακῇ. Ἐκτύπα κατὰ γῆς τὸν πόδα, καὶ ὀμιλῶν ἔτυπε διὰ τοῦ γρόνθου τὸ στήθος αὐτοῦ. Καὶ τί ἤλπίζον νὰ κερδίσωσιν οἱ κατὰδικοι οὗτοι, ἀνοίγοντες τὴν ὀπὴν καὶ ἐξερχόμενοι; Οὐδὲν ἄλλο, ἢ μίαν ὥραν τὸ ταχύτερον τὸν θάνατον, διότι, ὡς εἶναι διεσκευασμένοι αἱ φυλακαὶ, ἀδύνατον νὰ δραπετεύσῃ τις, χωρὶς νὰ τουφεκισθῇ ὑπὸ τῶν σκοπῶν στρατιωτῶν. Καὶ ὅμως ἴσως προετίμων τὸν θάνατον τῶν διὰ βίου δεσμῶν. Ὁ δεσμοφύλαξ, ἀνὴρ ὑψηλοῦ ἀναστήματος μᾶλλον καὶ ἀγριωποῦ ἤθους, εἶναι τῷ ὄντι κατάλληλος διὰ τοιοῦτους. Διειμίναμεν μικρὸν εἰσέτι καὶ ἀποχαιρέτησαντες αὐτοὺς ἐξῆλθον, ἵνα εἰσέλθωμεν εἰς τὰς τῶν ὑποδικῶν φυλακὰς.

Καὶ εἰς ταύτας εἶδον πληθὺν ὑποδικῶν· εἰς δύο αὐλὰς εἶναι διηρημένοι αἱ φυλακαὶ αὗται. Ὅτε εἰσῆλθον εἰς τὴν πρώτην, τοὺς ὀφθαλμούς μου προσέβαλεν ἱερεὺς τοῦ Ἱψίστου ἥρωτικῶς διατὶ κατηγορεῖται; καὶ μοὶ ἀπεκρίθησαν διὰ πλαστογραφίαν ἐν ταῖς ἐκλογαῖς. Φαντασθῆτε ἱερεὺς! λυπηρὸν τῶντι! ἄς ἔχωμεν τὴν πεποιθήσιν ὅτι εἶνε καὶ σπάνιον.

Ἀλλὰ, μᾶς εἶπον ὅτι οὗτος πρότερον ἔκαμε τὴν πλαστογραφίαν καὶ εἶτα ἐχειροτονήθη ἱερεὺς, ὅσῳ χειρότερα ἄνθρωπος κατηγορούμενος ἐπὶ πλαστογραφία, χειροτονεῖται ἱερεὺς, καὶ ὡς τοιοῦτος θὰ καθῆται μετ' ὀλίγον ἐν τῷ κακοῦργοι-κείῳ, ὡς ἔνοχος, ἵνα ἀκούσῃ τῶν ἐνόρκων τὴν ἀπόφασιν. Οὐαὶ εἰς ποῖον θὰ περιεπίπτωμεν βάρβαρον, ἐὰν καὶ ἱερεῖς ἐβλέπομεν ἐν ταῖς τῶν ὑποδικῶν τῆς Χαλκίδος φυλακαῖς!

Ἐν τῇ πρώτῃ αὐλῇ ἦσαν περὶ τοὺς τεσσαράκοντα ὑποδικούς. Εἰσῆλθον διὰ θύρας, ὁμοίας τῆς τῶν καταδικῶν, εἰς τὴν αὐλὴν καὶ τὰ δωματία. Ταῦτα, ἐξαιρουμένου ἐνός, εἰσὶ χείρονα τῶν καταδικῶν. Καὶ ἐνταῦθα ἦσαν πλεῖστοι νεοὶ καὶ ἡλικιωμένοι. Ἐνταῦθα ὁδηγός μας ἐγένετο ὁ τὴν εἰρκτὴν πρὸς ὑμᾶς ἀνοίξας. Εἰσῆλθον εἰς τὰς καθύγρους καὶ σκοτεινὰς ἐπίσης ταύτας φυλακὰς, προσέχοντες ἐν τῇ εἰσόδῳ νὰ μὴ περιπέσωμεν εἰς ὀπάς, χρησιμεύουσας διὰ τὰ ὕδατα καὶ λοιπά. Ἐν ταῖς φυλακαῖς ταύταις δύο κυρίως πρόσωπα ἦσαν τὰ σπουδαιότερα. Ἀμφότεροι λήστροχοι, συλληφθέντες ὑπὸ τῶν πρὸς καταδίωξιν τῆς ληστείας ἀποσπαυμάτων. Ὁ Μπακάλης καὶ ὁ Σαράφης. Πρῶτον εἶδομεν τὸν Σαράφην· ἀνὴρ τεσσαρακοντούτης ἴσως, ὑψηλὸς τὸ ἀνάστημα, μύστακα μέλανα καὶ πεπυκνωμένον ἔχων, παρουσιάζει εἰς τὴν θέαν, παντὸς αὐτὸν προσβλέποντος, τὸν τύπον καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἀληθοῦς ληστοῦ.

Εἰσῆλθον εἰς τὸ δωματίον καὶ ἐζητήσαμεν νὰ ἴδωμεν τὸν Μπακάλην, ὅστις, ὡς μᾶς εἶπον, ἦσθένει. Μᾶς εἰδείκνυεν ἄνδρα, σταυροποδητὴν καθήμενον, κεκαλυμμένον διὰ κάπας. Τὸν ἐπλησιάσαμεν· μορφή κατεσκευαυῖα, πρόσωπον κάτωχρον, πλὴν ἐνδεικνύον καὶ οὕτω τὸ αἰμοδύρον τοῦ ἀνδρός. Τοῦ ληστάρχου τούτου εἶσαντες μετὰ τῶν ὀπαδῶν του περὶ τῶν αἰχμαλώτων, οὓς εἶχον συλλάβει, ἐβρίβθησαν λαχνοί, καὶ εἰς αὐτὸν ἔλαχεν ὁ πλουσιώτερος, καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ἀπῆρχετο μετὰ τοῦ αἰχμαλώτου, οἱ σύντροφοὶ του ἐπιτεθέντες κατ' αὐτοῦ τὸν ἐπλήγωσαν εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρα. Οὕτω δ' ἔχων, συνελήφθη ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν. Ἠσθένει λοιπὸν ἐκ τῆς πληγῆς του, ἣτις ἐστὶ μᾶλλον τὸν προσέβαλε, διότι κοιτώμενος ἐν τῷ καθύγρῳ δωματίῳ, ἀδύνατον ἦτο νὰ θεραπευθῇ. Τὸν ἠρωτήσαμεν πῶς εἶναι; Οὗτος δὲ μᾶς ἀπεκρίθη: Ὁ μείνω σακάτης. Καλεῖτέρα δι' αὐτὸν ἀπάντησις θὰ ἦτο, ἂν τῷ ἐλέγαμεν: τοῦτο διὰ σὲ εἶναι τὸ ὀλιγώτερον. Ἐβλέπετε ὅτι ὁ βραχίονας του θὰ ἐτίθετο

εἰς ἀρρηστίαν, καὶ δὲν προέβλεπε ὅτι μετ' οὐ πολὺ θὰ δώσῃ δίκην τῶν πράξεών του διὰ τῆς κεφαλῆς του. Ἡ προσοχὴ του ἦν ἐστραμμένη εἰς τὴν πληγωθεῖσαν χεῖρα καὶ δὲν ἐσκέπτετο ὅτι ἄλλοτε αὐτὸς πολλοὺς ἐπλήγωσε διαφοροτρόπως. Ὁ Μπακάλης εἰς τὰς ἀπαντήσεις του ἦτο λακωνικώτατος, ὠμίλει ὀλίγα, ἴσως ἕνεκα τῶν ὀπῶν ὡς ἐκ τῆς πληγῆς του ἠσθάνετο πίνων. Ἀφήκαμεν καὶ τὰς φυλακὰς τῶν ὑποδικῶν, καὶ ἐξερχόμενοι ἠρωτήσαμεν ὁποῖοι ὑπόδικοι καὶ κατὰδικοι εἰρῖσκονται ἐν ταῖς φυλακαῖς ταύταις. Μᾶς ἀπεκρίθησαν δὲ, περὶ τοὺς διακοσίους τεσσαράκοντα.

Μετὰ τὴν σύντομον ταύτην καὶ ἀφελῆ ἴσως ἀρήγησιν τῆς ἐπισκέψεώς μου ἐν ταῖς φυλακαῖς τῆς Χαλκίδος, ἔρχομαι νὰ εἶπω δύο λέξεις ἐν γένει περὶ φυλακῶν καὶ φυλακισμένων ἐν Ἑλλάδι. Ἐκ τῶν ὑποδικῶν πολλοὶ, ἀθῶοι ὄντες, κατακρατοῦνται εἰς τὰς φυλακὰς μόνον καὶ μόνον διότι εἰσὶν ἀντιθέτων φρονημάτων βουλευτῶν καὶ ἄλλων μεγάλων προσώπων, ἣ δὲ δίκην αὐτῶν ἀναβάλλεται ἐπ' ἄπειρον διὰ τὸν αὐτὸν λόγον. Ἄλλων δ' ὑποδικῶν, ἀξίων καταδίκης, ἡ δίκην ἀναβάλλεται μέχρις οὗ σχηματισθῇ συμβούλιον ἐνόρκων, ὅπως ἀθῶωσῃ τοὺς ἐνόχους. Ταῦτα, δυστυχῶς, εἰσὶ πικραὶ ἀλήθειαι.

Ἐκ τῶν καταδικῶν δὲ, οἱ μὲν εἰς θάνατον καταδικασθέντες, ἢ θανατοῦνται ἢ εἰς δεσμά πρόσκαιρα ἢ ἰσόβια ἢ ποινῆ των μετατρέπεται, καὶ ἄλλων τοιαῦτ' εἶναι. Ἄλλ' εἰσερχόμενος τις ὡς κατὰδικος ἐν ταῖς φυλακαῖς, ἢ θὰ ἐξέλθῃ χειρότερος παρ' ὅ, τι ἦτο ὅταν εἰσῆλθεν, ἢ θ' ἀποθάνῃ ἐκ φθίσεως ἕνεκα τῆς πληθῆος τῶν συσσωρευμένων, τῆς δυσωδίας καὶ τῆς ὑγρασίας.

Εὐχρηθῶμεν, ἵνα κυβέροντες τις ἐλληνικὴ μεταρρυθμίση ἐπὶ τὸ κάλλιον τὰς φυλακὰς, ἵνα μὴ συμβαίνωσι τὰ κακὰ ταῦτα.

A. I. ΟΑΥΜΗΙΟΣ.

ΟΙ ΓΑΜΟΙ

ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ ΚΑΙ ΝΕΩΤΕΡΟΙΣ ΕΛΛΗΣΙ.

Μία τῶν ἀποδείξεων περὶ τῆς γνησιότητος τῆς ἀπὸ τῶν ἀρχαίων καταγωγῆς τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων εἶνε καὶ ἡ ταυτότης τῶν ἐν διαφόροις τοῦ βίου περιστάσεσιν ἐθίμων παρ' ἐκείνοις καὶ παρ' ἡμῖν. Ἐκτιθέμεθα ἐνταῦθα συντόμως παρὰ

βολὴν τῶν περὶ τοὺς γάμους συνθηθειῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ νεωτέροις Ἑλλησι.

Αἱ προμνηστεύσεις παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐν Ἑλλάδι εἴκει πύση νομικῆς διατάξεως, δὲν ἦταν ὅλως ἔργον τῆς φροντίδος, ἢ τῆς προνοίας τῶν γονέων· εἰρῖσκον γυναικῆς ἔργον τοῦτο ποιουμένας καὶ ἐντεῦθεν προμνηστρίας ἢ προμνηστρίδας καλουμένας (Πολυδεῦκ. Γ. 31)· αὗται ἀντιστοιχοῦσι βεβαίως πρὸς τὰς παρ' ἡμῖν καλουμένας προξενητριάς· ἐν τοῖς χωρίοις μάλιστα ὑπάρχουσι γυναῖκες ἐπαγγελλόμεναι τοῦτο. Ἀλλὰ τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο δὲν ἐνομιζέτο πολὺ ἐντιμον, οὐδὲ εὐπόλητον ἄτε λίαν παραπλήσιον, ἢ προσόμοιον τῇ προαγωγῇ ὄν (Πλάτ. Θεαίτ. 2. 150). Καὶ παρ' ἡμῖν οὕτω συμβαίνει, γνωρίζουσι δὲ οἱ ἀναγνώστται ὅποια προσωνομία δίδεται αὐταῖς καταχρωμέναις τοῦ ἐπαγγέλματός των.

Τὸ σπουδαιότερον ἔργον πρὸ τοῦ γάμου ἦν ἡ ἐγγύησις (ὁ ἀρραβών), ἣτις ἦν ἀναπόφευκτος, ἵνα ἔχῃ τέλειον κύρος· τὴν Γαμικὸν συμβόλαιον (Λημοσθ. κ. Στεφ. σελ. 1134)· εἶναι περὶ τὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι καὶ παρ' ἡμῖν ὑπάρχει, ἰδίως οἱ χωρικοὶ· τὸ θεωροῦσι τῶν ὄντων οὐκ ἄνευ. Πρὶν δὲ τοῦ ἀρραβῶνος ὀρίζοντο διὰ τῶν προμνηστριῶν τὰ τῆς προικῆς (Λεξ. ἀρχαιολογ. Πενταζ.) εἶδον, πιστεύομεν, οἱ ἀναγνώστται γραΐδιά τινα ἀνερχόμενα καὶ κατερχόμενα τὴν κλίμακα τοῦ γαμβροῦ καὶ τῆς νύμφης πρὸς δὲ καὶ κρατοῦντα χαρτίον ὃ κατὰλόγον τῶν προικῶν καλοῦσιν.

Πρὸ μιᾶς ἢ δύο ἡμερῶν τοῦ γάμου ἐγίνοντο τὰ προτέλεια ἢ προγάμια (Πολυδεῦκ Γ. 38). αὐτὰ δὲν δυνάμεθα νὰ τὰ σχετίσωμεν μετὰ τῶν σημερινῶν *sermon*; (α) ἐτέρα τελετὴ ἐγίνετο καθόλου κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου· ἦν ἡ λούσις τοῦ τε γαμβροῦ καὶ τῆς νύμφης (Θουκυδ. Β. 15.) ἔτι καὶ νῦν τὸ αὐτὸ γίνεται, φέρουσι δηλονότι ἀπὸ προῖας τὰ βήματα κόραι πρὸς τὴν νύμφην καὶ λούουσιν αὐτὴν ἄδουσαι, ἴσως δέ τινες τῶν ἀναγνώσττων παρερρήθησαν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ γαμβροῦ ὅτε αὐτὸς ζυρίζεται καὶ λούεται· ἐκεῖ βλέπει τις τοὺς καλουμένους ἀδελφοποιτοὺς τοῦ γαμβροῦ κύκλῳ ἔχοντας αὐτόν.

Μετὰ τινα ἄλλα προοίμια ἢ νύμφη ὠδηγεῖτο εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ ὑπὸ μεγάλῃ συνοδίᾳ· σημειωτέον ὅτι ἐνθεν καὶ ἐνθεν αὐτῆς

(α) Ἡ λέξις *sermon* βεβαίως δὲν εἶναι καθαρὰ ἐλληνικὴ· πολλοὶ δὲ ἀναγνώστται ἴσως ἀγνοοῦσι τὴν σημασίαν αὐτῆς· αἱ χωρικαὶ τὴν μεταχειρίζονται περιεκτικῶς· σημαίνεται δηλ. δι' αὐτῆς ἔλη ἢ κίνησις ἣτις ἐπικρατεῖ εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης, ἢ πομπὴ τῆς προικῆς, τῶν δώρων κτλ.

Ἀμφότεροι δὲ ὅτε γαμβρός καὶ νύμφη (κεκαλυμμένη αὐτή) ἦσαν ὡς εἰκός λαμπρῶς ἐνδεδυμένοι καὶ κεκοσμημένοι· χωρὺς δὲ τῆς νυμφικῆς πομπῆς ἦδον ὑμεναίους δι' αὐλῶν, καὶ κατ' αὐτοὺς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους, ὡς περιγράφει περικλαδῶς τοῦτο ὁ Ὀμηρος (Ιλ. Σ. 490, Πσ. Ἀσπ. Ἡρ. 273) καὶ νῦν εἰσέτι παρὰ τοῖς χωρικοῖς, τὴν συνοδίαν παρακολουθεῖ αὐλός, καὶ τὸ μονότονον τύμπανον· σημειωτέον ὅτι καὶ νῦν ὑπάρχει ἴδιον ἄσμα τοῦ γάμου παρεμφερές τῷ ἀρχαίῳ ὑμεναίῳ.

Οἱ νεόνυμφοι δὲ ἔχαιρετῶντο ὑπὸ τῶν συναντώντων αὐτοὺς (Ἀριστοφ. εἰρ. 1316). Εἶδον πιστεύω πολλοὶ τῶν ἀναγνωστῶν χωρικὴν νύμφην κεκαλυμμένην καὶ χαιρετῶσαν τοὺς καθ' ὁδὸν διὰ τῆς κλίσεως· τῆς κεφαλῆς· ἐνοεῖται δὲ ὅτι καὶ αὐτοὶ ἀντιχαιρετῶσιν. Ἄμα ἡ νυμφικὴ συνοδία ἐφθάνει εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ, τὴν νύμφην ἐδέχετο καὶ ὠδήγει ἐν αὐτῇ ἡ μήτηρ αὐτοῦ. (Εὐριπίδ. Φοιν. 344) κατεχόντο δὲ ἐπ' αὐτοὺς εἰς σημείον εὐπορίας διάφορα τραγῆματα (καταχύσματα Σχολ. Ἀριστοφ. Πλουτ. 768)· εἶδον καὶ ἐγὼ μητέρα ἰσταμένην ἐν τῇ θύρᾳ τοῦ οἴκου τῆς καὶ δεχομένην τὴν ἐαυτῆς νύμφην, ἀφοῦ δὲ τὴν ἐφίλησε σταυροειδῶς, ἐδάκρυσε καὶ ἐλειποθύμησεν. Ὅτι δὲ καταχέουσιν ἐτι καὶ νῦν διάφορα, δηλοῦντα εὐτυχίαν, οὐδεὶς ἀγνοεῖ· παρὰ τοῖς χωρικοῖς λ. χ. συνειθίζεται το κερίον, ἐν ταῖς πόλεσι δὲ τὸ ὀρύζιον καὶ τὰ ζαχαρωτά.

Εἰσελθούσης λοιπὸν τῆς νύμφης εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ καὶ μετὰ τινος τελετᾶς, παρατίθεται ἐστίασις εἰς ἣν λαμβάνουσι μέρος καὶ αἱ γυναῖκες· ἀλλ' αὐταὶ δὲν συνηστῆσαν μετὰ τῶν ἀνδρῶν (Λουκιαν. Συμποσ. 8. Ἀθην. ΙΔ. 644). Πολλὰ καὶ ἐγὼ λαβὼν μέρος εἰς τοιαύτην ἐστίασιν, παρετήρησα μετ' ἐκπλήξεως νὰ κἀνηνται εἰς ἰδιαίτερον μέρος αἱ γυναῖκες.

Τέλος, πολλαὶ παρθέναι ἦδον ἄσμα οὐκ ὀλίγην σχέσιν ἔχον πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ Θεοκρίτου περιγραφόμενον, *Ἐπιθαλάμιος τῆς Ἐλένης*, ὅπερ δὲν παραθέτω τώρα διὰ τὸ διαζωδικὸν αὐτοῦ, ἐπιφύλασσομαι δὲ νὰ πράξω τοῦτο ἀργότερον.

Ἡ ἐπιούσα τοῦ γάμου ἐλέγετο ἐπαύλια· κατὰ ταύτην ἐκόμιζον οἱ οἰκῆοι τῷ γαμβρῷ καὶ τῇ νύμφῃ τὰ συνεθῆ δῶρα (Πολυδεύκ. Γ. 3) καὶ τώρα ἡ μήτηρ τῆς νύμφης καὶ οἱ πλησιέστεροι συγγενεῖς πέμπουσι διάφορα ζαχαρικά.

Ἱερκίνοντες τὴν ὑπόθεσιν, δὲν θεωροῦμεν ἀπό

σκοποῦ νὰ ἀναφέρωμεν καὶ ἄλλα τινα· ἐν τῷ ὀνόματι λ. χ. τοῦ Πολυδεύκου, βλέπομεν ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἐκάλουν τὴν μὴ τίκτουσαν καὶ *στερίνην*· δὲν κάμωσι καὶ νῦν χρῆσιν αὐτῆς σχεδὸν τῆς λέξεως καὶ ἐπὶ ταύτης τῆς σημασίας οἱ ἡμέτεροι ποιμένες; δὲν λέγουσι *στεργα*; πρὸς δὲ ἔλεγον ἐκδίδωμι τὴν θυγατέρα· τοῦτο δὲν ἔχει μεγίστην ὁμοιότητα πρὸς τὸ ὑπὸ πολλῶν μητέρων λεγόμενον «βγάζω τὴν θυγατέρα μου νύμφην»;

Δὲν δύνανται λοιπὸν, ἀναγνώστα, καὶ πάντα τὰνωτέρω νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὰς τῶσας ἄλλας ἀποδείξεις τοῦ ὅτι, οἱ νῦν Ἕλληνας γνήσιοι ὄντες ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων, δέσωσαν, μετὰ τὸσάυτας δοκιμασίας καὶ βαρβάρους ἐπιδρομάς, τὰ σπουδαιότερα καὶ τὰ περισσώτερα τεκμήρια τοῦ ἑλληνισμοῦ;

Δὲν ἐπιτρέπεται ἄρα νὰ εἰπῶμεν εἰς τοὺς ἀγνώμονας συκοφάντας, ὅτι ἐνῶ ἔγραφον κατὰ τῆς γνησιότητος τῶν σημερινῶν ἑλλήνων, ἠνίοχοι τῆς κεφαλῆς αὐτῶν ἦσαν ἡ συκοφαντία καὶ ὁ κατὰ τοῦ ἀτυχοῦς ἑλληνικοῦ ἔθνους φθόνος;

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΛΑΖΟΣ

ΠΙΠΙΝΟΣ Ο ΜΙΚΡΟΣ.

Οἱ αὐλάρχαι ἀναφαίνονται κατὰ πρώτην φοράν ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἐπὶ τῶν ἐμφυλίων πολέμων τῆς Φρεδεγόντης καὶ τῆς Βρουειλτης (α), ὅτε ἕνεκα τῆς ἀνηλικιότητος Κλοταίρου τοῦ Β' καὶ Χιλδεβέρτου τοῦ Β' ἐδέησε νὰ δώσωσιν ἑκατέρω αὐτῶν κηδεμόνα. Ἡ ἐπιτροπὴ ἦν οἱ ἐν λόγῳ αὐλάρχαι ἐν τῇ αὐλῇ μόνον κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη ἐξήσκουν ἐπεξετάνη ὅσον οὐπω καὶ ἐν τῷ ἐξῴτε-

(α) Ἡ κλίσις ὁ Κλοταίρος οὕτω καὶ Κλοταίρος ὁ Α'. Ἄφησε τέσσαρες υἱούς, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ Καριβέρτος δὲν ἐζητεῖν ἢ ἐλίγην κληρὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του. Τὸ βασιλεῖόν του ἔπερ περιελάμβανε τὴν μεσημβρινὴν Γαλλίαν διεμερισθὴ μετὰ τῶν ἀδελφῶν του· ἔκτοτε δὲ ἀνεφύησαν αἱ μετὰ τῶν βασιλέων τῆς Νευστρίας καὶ τῆς Αὐστραλίας διχόνοιαι. Μέλις εἶχον παρελθεῖ ὀλίγη ἡμέρα ἀπ' οὗτο ἡ Γαλιουίνθη εἶχε γένει βασιλισσὰ τῆς Νευστρίας καὶ ἐδόλορονθῆ ὑπὸ τῆς Φρεδεγόντης. Ἡ Βρουειλθη ὠρῆσθη νὰ ἐκδικήσῃ τὸν θάνατον τῆς δολοφονηθείσης αὐτῆς ἀδελφῆς καὶ ἡ ἔχθρα τῶν δύο τούτων γυναικῶν διαρκέσασα ἐπὶ ἡμίσειαν περίπου ἑκατονταετηρίδα, ἐγένετο πρόξενος πολλῶν φθῶν καὶ προσδοσιῶν, ἐν τῇ Γαλλίᾳ.

ρικῶ· συνετέλεσε δὲ εἰς τοῦτο ἄλλα τε πολλὰ, ἰδίᾳ δὲ οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι καὶ ἡ προστασία ἣν ἐδίδον αὐτοῖς οἱ μεγάλοι τοῦ ἔθνους. Κατὰ τὸ 614, κατέβαλον ἀπάσας τὰς προσπάθειάς των ὅπως καταστήσωσι τὸ ἀξίωμα των κληρονομικόν, ὅπερ καὶ ἐπέτυχον ἀργότερον, ὅμως. Οἱ τὰ μάλα τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐπιδιώσκοντες ἐγένοντο Πιπίνος ὁ Ἐριστάλ καὶ Κάρολος ὁ Μαρτέλλος. Ἀπὸ τοῦ 637—752 ὁ θρόνος τῆς Γαλλίας κατεῖχετο ὑπὸ βασιλέων τοσοῦτον ἀδρανῶν καὶ ἀνικάνων, οὓς ἡ ἱστορία δικαίως «Νωθούς» ἀπεκάλεσεν, ὡς ἅπαντα σχεδὸν ἡ ἐξουσία εἶχε διαβιβασθῆ εἰς τὰς χεῖρας τῶν αὐλαρχῶν· οἱ σκηπτοῦχοι δὲν ἦσαν ἄλλο τι παρὰ ἀπλοῦς τύπος, ἡ δὲ βασιλικὴ αὐτῶν ἀξιοπρέπεια τοσοῦτον εἶχεν ἀμαυρωθῆ, ὥστε οἱ κατὰ καιροῦς αὐλάρχαι περιωρίζοντο μόνον νὰ παρουσιάζωσιν ἐνίοτε τοὺς πρίγκηπας εἰς δημοσίαις τινας συνελεύσεις· ὡς δὲ ἡ παρουσίασις αὐτῶν ἐγένετο ἀνευ οὐδεμιᾶς βασιλικῆς πομπῆς, οὕτω καὶ ἡ εἰς τὰ ἀνάκτορα ἐπάνοδος, ἔνθεν δὲν ἠδύναντο νὰ ἐξέλθωσιν ἢ ὀπόταν ἤθελε τὸ κρίνει εὐλογον ὁ αὐλάρχης.

Πιπίνος ὁ Μικρὸς διεδραμάτισε μετὰ τῶν αὐλαρχῶν τὸ κυριώτερον πρόσωπον· ὅτι δὲν ἔφερον εἰς πέρας ὁ πάππος καὶ ὁ πατήρ του, οὗτος ἠδυνήθη νὰ ἀποπερτώσῃ διὰ τῆς ἀγγλοῦσας καὶ τῆς πικνουργίας αὐτοῦ. Ὁ Πιπίνος, ἐπειδὴ ἀπ' ἐνός μὲν τοῦ ἀδελφοῦ του Καρλομάνου ἀποτασσομένου τῷ κόσμῳ ἔμενε μόνος, ἀπ' ἑτέρου δὲ τότε ὁ θρόνος κατεῖχετο ὑπὸ τοῦ ἀνηλικίου Χιλδερίκου τοῦ Γ'. ἠθέλησε νὰ ἐπωφεληθῆ τῆς παρουσιαζομένης αὐτῷ εὐκαιρίας. Τῇ συμπράξει λοιπὸν τῶν ἀρχόντων κατορθώνει, καὶ ἐν τινι συνελεύσει συκορτηθῆ ἐν τῇ πόλει Σοσσῶν (α)· κατὰ τὸ 752 χειροτονεῖται βασιλεὺς καὶ ἀποβάλλει τοῦ θρόνου τὸν Χιλδερίκον. Ἀπ' οὗ ἄπαξ ἐξησφάλισεν ἐκαστῷ τὸ στέμμα ὁ Πιπίνος ἐφρόντισε καὶ περιώρισε τὸν ἑκπρωτον βασιλεῖα ἐντός τῆς μονῆς τοῦ Σιθίου, ἔνθα καὶ ἐτελεύτησε μετ' οὐ πολὺ.

Τινὲς τῶν ἀρχόντων, οἵτινες ἀνέκαθεν διετέλουν ἀντιπολιτευόμενοι πρὸς τὸν Πιπίνον δὲν εἶδον μὲ βλέμμα εὐνοϊκὸν τὸ κίνημά του τοῦτο, καθότι ἐγνώριζον ὅτι οὐ μικρὸν τῆς ἐν τῇ αὐλῇ ἰσχύος αὐτῶν ἀπώλετο· ἐκτός δὲ τούτου, πῶς ἤθελον κύψει τὸν αὐχένα ἐνώπιον ἐνός βασιλέως αὐτοῖ, ὑπ' ὧν ἄλλοτε ἦγοντο καὶ ἐφέροντο οἱ βα-

(α) Soissons πόλις τῆς Γαλλίας ἀπέχουσα 105 χιλίομετρα τῶν Παρισίων.

σιλεῖς; Αὐροὶ ἤθελον ἀντεπεξέλθει κατὰ τοῦ ἀρπαγῶς τοῦ στέμματος τοῦ Κλοβίου, ἀλλ' ἐφοβούντο τὴν ἰσχὴν αὐτοῦ· ἠναγκασμένοι ὅμως νὰ σέβωνται τὸν νεαρὸν βασιλεῖα, δὲν ἐτόλμων νὰ φανερώσωσι τὴν δυσἀρέσειάν των· μὴ δυνάμενοι δὲ ἄλλως νὰ εὐχαριστήσωσι τὴν μυστράν αὐτῶν ψυχὴν, περιωρίζοντο εἰς τὸ νὰ ἐμπαιζῶσι καὶ νὰ σκόπτωσιν αὐτὸν κρούφα· χλευάζοντες δὲ τὴν σμικρότητα τοῦ ἀναστήματος τοῦ Πιπίνου ἐπωνόμασαν αὐτὸν Μικρὸν. Τὸ ἐπώνυμον τοῦτο δὲν ἤργησε νὰ φθάσῃ καὶ εἰς τὰ ὄψα τοῦ βασιλέως, ὅστις ἀντὶ νὰ ὀργισθῆ, ἠθέλησε νὰ ἀποδείξῃ εἰς τοὺς τοσοῦτον ἀπρεπῶς πρὸς αὐτὸν προσερχθέντας ὅτι ἦν ἱκανὸς νὰ διοικήσῃ αὐτοὺς· Ἐπὶ τούτῳ δὲ ἐν τινι τῶν πύργων αὐτοῦ ἔδωκε συμπόσιον εἰς ὃ προσεκάλεσεν ἅπαντας τοὺς ἀρχοντας φίλους τε καὶ ἐχθροὺς, προσιδοποιήσας αὐτοὺς ὅτι τὸ συμπόσιον ἔμελλε νὰ λήξῃ διὰ θηριομαχίας. πρᾶγμα τοσοῦτον τερπνὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Μεσαιῶνος. Οἱ προσκεκλημένοι συνέβρευσαν εἰς τὸ συμπόσιον, μετὰ δὲ τὸ γεῦμα ἕκαστος αὐτῶν κατέλαβε τὴν ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ προσδιορισθεῖσαν αὐτῷ θέσιν ἔνθα ἐπερίμενε μετ' ἀνυπομονησίας τὴν ἔναρξιν τῆς μάχης· ἰδοὺ δὲ αὐτὴ κατὰ τὸν Frère Paphlissius (α), τὸ μόνον καύχημα τῶν Γάλλων ἀγραμμάτων ἀδελφῶν Frères Ignorantins.

«Αἶφνης ἡ θύρα θεωρείου τινος ἀνοίγεται ἀποτόμως· λέων ἐκείθεν μανιώδης ῥιπτόμενος ἐντός τῆς παλαίστρας ἐλκεῖ τὰ βλέμματα τῶν θεατῶν· σκιρτᾷ, βρυχάται, σειεῖ τὴν γαίτην του, καὶ φαίνεται ζητῶν βορᾶν. Αἶφνης ἐκ τοῦ ἀπέναντι μέρους ἐξέρχεται ταῦρος· ἀδάμαστος· μὲλις δὲ κάμνει δύο βήματα καὶ καταλαμβάνεται ὑπὸ τρόμου ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ πλήθους· ἔυσταται ἀκίνητος ἐπὶ τινι λεπτᾷ, ἀκολούθως δὲ » περιφέρων τὰ βλέμματά του βλέπει τὸν λέοντα· » τὰ δύο θηρία θεωροῦνται ἐφ' ἱκανὸν χρόνον » χωρὶς νὰ κινήθωσι· πάραυτα δὲ ἐρεθίζονται καὶ ῥίπτουσι πρὸς ἄλληλα βλέμματα ἀπειλητικά· » καὶ οἱ μὲν ὀφθαλμοὶ των σπιθηροβολοῦσιν, οἱ » μυκτῆρες των ἀχνίζουσι, τὸ δὲ στόμα των ἐξε- » ρεῦεται φλόγας. Ὁ λέων ἀνορθοῖ τὰς τρίχας » του καὶ ἐκδοτος εἰς τὴν μανίαν του ῥίπτεται » ἐπὶ τοῦ ταύρου, ἐπιλαμβάνεται τοῦ τραχήλου

(α) Πολλοὶ περιέγραψαν τὴν θηριομαχίαν ταύτην, ἀλλ' ὁ ἀδελφὸς Paphissius ὑπερέβη πάντας. Ἐπῆρξεν εὐτυχέστερος τῶν ἄλλων, διότι διὰ τοῦ ὠραίου ὕψους, τῶν ποικίλων σχημάτων καὶ τῶν ζωηρῶν εἰκόνων ἐμιμήθη κάλλιον τὴν φύσιν, δι' ἃ καὶ ἐπροτίμησamen τὴν μετάφρασιν αὐτοῦ.

ναύτου ἔνθα ἐγκολλῶν τοὺς ὄνυχάς του τῷ
 ἐπιφέρει τραῦμα βαρὺ. Οἱ δύο ἀντίπαλοι
 κυκλίουται ἐντὸς ποταμοῦ αἵματος· ὁ ταῦ-
 προς βλέπων νὰ τρέξη ἐν ἀφρονίᾳ τὸ ἴδιον
 ναύτου αἶμα ἐγείρεται καὶ ἐκβάλλει φω-
 νὴν ἀγριωτάτην· ὄρμα ὡσαύτως κατὰ τοῦ
 πλεόντος, ὅς τις, μὴ ἀσφαλίσας τὰ νῶτά του, δὲν
 εἶνε εἰς θέσιν νὰ ἀντικρούσῃ τὸν ἐχθρόν του· ὁ
 ταῦρος συγκεντρῶν ἀπάσας τὰς δυνάμεις αὐτοῦ
 εἰς τὰ δύο ὀξύτατα κέρατά του, προσβάλλει
 δι' αὐτῶν τὸν λέοντα, ὃν καὶ ῥίπτει δύο βή-
 ματα μακρὰν του· τὰ ἐντόσθια τοῦ ταιλαιπώ-
 ρου ζώου ἐξέρχονται ἤδη καὶ οἱ θεαταὶ συγι-
 νοῦνται· ἐν τῇ ἐσχάτῃ αὐτοῦ ἀπελπισίᾳ, ὁ λέων
 ἀθροίζων τὰ ὕστατα λείψανα τῶν δυνάμεών
 του, ἐγείρεται· τοῦ σώματός του ὁμῶς ἀπο-
 πλέσαντος τὴν ἰσορροπίαν, μόλις δύναται νὰ
 ὑποστηρικθῇ ἐπὶ τῶν καμπουμένων ποδῶν του·
 ἐν τοιαύτῃ δὲ καταστάσει ὄρμα καὶ αὐθις κατὰ
 τοῦ ταύρου· ἐπιλαμβάνεται τοῦ τραχήλου του
 ἐφ' οὗ ἐπιφέρει τρομερὸν λάκτισμα, μεθ' ὃ ὁ ταῦ-
 προς ἐκβάλλει φρικτὸν μυκηθμόν· οἱ θεαταὶ εὐ-
 σπλαχνιζόμενοι αὐτόν, «κρίμα, κρίμα! ἀναβοῶσιν,
 πὸ δύστηνος ταῦρος ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἐκπνεύσῃ»
 ἄπαντες συμπάσχουσι μετὰ τοῦ ὠραίου ταύρου,
 ἀλλ' οὐδεὶς τολμᾷ νὰ ὑπάγῃ εἰς βοήθειαν αὐ-
 τοῦ· ἐν ᾧ δὲ ἀναυδοὶ περιμένουσι τὴν λύσιν
 τοῦ δράματος, ἐγειρόμενος βιαίως ὁ Πιπίνος·
 «Κύριοι, ἀναφωνεῖ, πῶς! οὐδεὶς ὑμῶν, τῶν ἐν τῇ
 ἀκμῇ τῆς ἡλικίας, δὲν ἔχει τὸ θάρρος νὰ κα-
 τέλθῃ εἰς τὸν ἵππὸδρομον ὅπως σώσῃ τὸν τὰ
 πᾶνδαινα πάσχοντα ταῦρον; οὐδεὶς ὑμῶν, οὐ-
 δεὶς, κρίμα!» ταῦτα εἰπὼν, λαμβάνει τὸ ξίφος
 του καὶ κατερχόμενος εἰς τὴν παλαίστραν βε-
 δίζει ἀτρόμητος πρὸς τὸν λέοντα καὶ δι' ἐνός
 κτύπου τοῦ ξίφους ἀποκόπτει τὴν κεφαλὴν
 του· ἐκθαμβοὶ δὲ ἐπὶ τῷ κατρωθῶματι, οἱ θεα-
 τὰὶ θαυμάζουσι τὴν ἀνδρίαν του· τὸ ἀμφιθέα-
 τρον ἀντιχεῖ ἐκ τῶν χειροκροτήσεων καὶ τῶν
 ἐπευφημιῶν. Ἡσυχία δὲ γενομένης, ὑποστηρι-
 ζόμενος ὁ Πιπίνος ἐπὶ τοῦ καθημαγμένου αὐ-
 τοῦ ξίφους καὶ ἀτενίζων τοὺς περιεστῶτας, λέ-
 γει ἐντόνως — Ἄρχοντές μου, βλέπετε ἐν τῷ
 βραχίονι τούτῳ ἀρκούσαν δύναμιν, εἰμὶ ἱκανὸς
 νὰ φέρω τὸ σκῆπτρον; καὶ προσθέτει ὁ Δαβίδ
 ὡσαύτως ἦν ἀπλοῦς ποιμὴν καὶ μικροῦ ἀνα-
 στήματος, μολοντοῦτο ἠδυνήθη νὰ καταβάλλῃ
 τὸν γίγαντα Γολιάθ. Κἀγὼ λοιπὸν παραδέ-
 χομαι ἀσμένως τὸ ἐπώνυμον Μικρὸς, ὅπερ,
 ἔστε πεπεισμένοι, ἀντὶ νὰ μὲ προσποιήσῃ ἄτι-

μίαν, θέλει μᾶλλον ἐπιπροσθέσει τι εἰς τὴν
 ἠδύξάν μου — ταῦτα εἰπὼν ἀνήλθε τῆς παλαί-
 στρας. Εἰς τῶν μεγίστων του ἐχθρῶν πλησιάζει
 τότε αὐτόν, γονυπετεῖ ἐνώπιόν του καὶ τῷ
 λέγει ἱκετευτικῶς. Μεγαλειότατε, οὐδεὶς ἡμῶν
 δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς ὑμᾶς τόσον διὰ
 τὴν ἀνδρίαν, ὅσον καὶ διὰ τὴν περὶ τὸ κυβερνᾶν
 ἠδεξιότητα· εἴθε ὁ μόνος ὅστις δύνασθε νὰ μᾶς
 ἠδιοικήσητε· ἀναγνωρίζομεν λοιπὸν τὸ σφάλμα
 ἡμᾶς καὶ τολμῶμεν νὰ σᾶς ζητήσωμεν συγγνώ-
 μην, πεπεισμένοι ὅτι ἡ μεγαλοδωρία σας δὲν
 θέλει μᾶς τὸ ἀποποιηθῆ· σᾶς ὀρκιζόμεθα
 ἠπίστιν καὶ ὑποταγῆν εἰς τὸ μέλλον».

G. ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ.

ΠΩΣ ΤΡΕΦΕΤΑΙ Ο ΕΡΩΣ

MIMOS

ΕΙΣ ΤΡΕΙΣ ΣΚΗΝΑΣ.

Πρόσωπα

ΕΥΤΕΡΠΗ.

ΚΛΕΩΝ, σύζυγός της.

ΜΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΔΟΦΟΡΟΣ.

ΘΑΝΑΣΗΣ, ὑπηρέτης.

ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΧΟΡΕΥΤΑΙ.

ΣΚΗΝΗ Α΄.

Πολυτελής αἴθουσα. Ὁ Κλέων ἀνακλιμαζόμενος ἐπὶ ἔδρῳ
 ἐνώπιον τῆς σπινθηροβόλουστος ἐστίας ἀναγινώσκει ἐφημερίδα
 τινά. Ἐπὶ τῆς ἐν τῷ μέτρῳ τῆς αἴθουσος τραπέζης ἡ Εὐ-
 τέρπη βυθμίζει παιχνιόχαρτα προσέχουσα ἑμῶς μᾶλλον εἰς
 πᾶσαν τοῦ Κλέωνος κίνησιν.

ΚΛΕΩΝ (χαζωμένος)

Τέλος πάντων, ἔμαθα μίαν ἀλήθειαν, καίτοι
 ἀναγινώσκων ἐφημερίδας.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ὅποιαν ἀλήθειαν ἔμαθες; συγχώρει τὴν πε-
 ριέργειάν μου, διότι φοβοῦμαι μήπως τὸ εὐρημά-
 σου τὸ Ἄρχιμήδειον εἶνε τὸ μέγιστον καὶ τε-
 χνικώτερον τῶν ψευμάτων. Γνωρίζεις ὅτι τὰ

καλὰ ψεύδη ὁμοιάζουσι πολὺ μὲ τὰς ἀληθείας,
 ὡς πρὸς τὴν πιθανότητα.

(Ὁ Κλέων ἐξακολουθεῖ ἀναγινώσκων. Ἡ Εὐτέρπη θεωρεῖ
 αὐτὸν ἐπὶ τινὰ λεπτά, εἶτα κινουσα τὴν κεφαλὴν ἐπαναλαμ-
 βίνει τὸ παιχνίδιόν της· ἐπέρχεται μακροτάτη σιγή.)

ΚΛΕΩΝ

(ἐγειρόμενος καὶ περιπατῶν.)

Ἐμαθα μεγίστην ἀλήθειαν· ἰδοὺ αὕτη. Θέ-
 λεις νὰ λυτρωθῆς ἀπὸ γυναικείας φλυαρίας;
 νυμφεύσου μετὰ φλυαροῦ γυναικός, ἄφες νὰ
 παρέλθῃ ἐν ἔτος, εἶτα ἀναγίνωσκε καθ' ἑσπέραν
 ἐφημερίδας, ἀναγίνωσκε πρὸ πάντων τὴν τελευ-
 ταίαν Κυριακὴν τῶν ἀποκρέω, ἀφοῦ κλείσης
 καλῶς τὴν θύραν σου, δείχθητι ἀδιάφορος πρὸς
 πᾶσαν τῆς συζύγου σου ἀπαιτήσιν διασκεδά-
 σεως κατὰ τὴν ἑσπέραν ταύτην, καὶ τότε θὰ
 ἴδῃς τὴν καλὴν σου Εὐτέρπην νὰ καταστρώνη
 ἐν σιωπῇ χαρτίαν ἐπὶ τῆς τραπέζης.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ἐν πρώτοις δὲν ἐσιώπων διότι μὲ στερεῖς
 τοῦ χοροῦ τῆς φίλης μου Καλλιόπης, ἀλλὰ
 διότι καὶ σὺ δὲν ἐλάλεις. Ἐπειτα, σὲ παρα-
 καλῶ, πότε ὑπῆρξα φλύαρος γυνὴ ἐγώ;

ΚΛΕΩΝ.

Προσεβλήθης; χά! χά! Αἶ, φίλη μου, ἔμα-
 θα καὶ ἄλλην ἀλήθειαν· ὅταν ἡ γυνὴ σιωπᾷ,
 Αἶψα ὀλόκληρος βράζει ἐντὸς της καὶ δὲν ἀρ-
 γεῖ ἡ ἐκρηξις. Δυστυχεῖς σύζυγοι, ὅσοι δὲν δύ-
 νασθε νὰ παρέχητε ὕλην φλυαρίας εἰς τὰς γυ-
 ναῖκας ὑμῶν! θὰ ταχῆτε ὑπὸ σρώματα τέφρας,
 χρησιμεύοντες ὡς παράδειγμα διὰ τοὺς υἱοὺς
 ὑμῶν ὅταν σᾶς ἀνακαλύπτωσιν, ὡς τὰ ἐρείπια
 τῆς Πομπηίας, ῥοφῶντας ταμβάκον εἰς τινὰ γω-
 νίαν τοῦ δωματίου καὶ καθαρίζοντες διὰ ῥινο-
 μάκτρον τὰ ὀμματοῦλάξ σας.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ἐχεις ὄρεξιν, φίλε μου, ἀπόψε· ἀλλ' εἶσαι
 ἀνούσιος πολὺ καὶ οὐδὲν νόστιμον λέγεις.

ΚΛΕΩΝ

(διευθετῶν τὴν κόμην του πρὸ τοῦ καθρέπτου.)

Τὸ πιστεύω πῶς εἶνε δυνατόν γὰ τέρπην σύ-

ζυγὸς ἀρνούμενος νὰ συνοδεύσῃ τὴν σύζυγόν του
 εἰς χορὸν προσωπιδοφῶρων;

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Πόθεν εἰκάζεις ὅτι βαρέως φέρω τὴν σημερι-
 νὴν σου ἰδιοτροπίαν;

ΚΛΕΩΝ.

Ἰδιοτροπίαν, λέγεις; Ὁραῖα προσδιορίζεις τὰ
 πράγματα· οἱ ἄνθρωποι καὶ πρὸ πάντων αἱ γυ-
 ναῖκες, ἐπὶ τοσοῦτον ἐξήλθον τῆς συνήθους τρο-
 χιάς τοῦ βίου, τῆς φυσικωτέρας, τῆς μᾶλλον
 ἐμπροπούσης εἰς ὃν λογικόν, ὡς πᾶν τὸ τακτι-
 κόν καὶ σῶφρον θεωροῦσιν ἰδιοτροπίαν, τὸ δ' ἐκ-
 τακτον καὶ παράλογον φυσικόν τῶν πραγμά-
 των ῥοῦν.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Νυστάζεις, Κλέων· δὲν σὲ ἀπαντῶ πλέον
 οὐδὲ λέξιν, ἐπεικὴς κατὰ τοῦτο φαινομένην.

ΚΛΕΩΝ.

Τὸ πιστεύω· διότι ἡ ἐπεικεία εἶνε προτέρη-
 μα ὀπισθεν τοῦ ὁποίου συνήθως κρύπτουσιν οἱ
 ἀνίσχυροι τὴν ἀδυναμίαν των. Δυστυχῶς ἡ ἀδυ-
 ναμία εἰς τὰς γυναῖκας εἶνε τὸ φοβερώτερον
 ὄπλον, διὸ φοβοῦμαι πολὺ τὴν προδύτιδα ταύ-
 τιν ἐπεικείαν σου, φιλιτάτη Εὐτέρπη.

(προσέρχεται θεωπεύων τὴν παρεῖαν αὐτῆς.)

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ἄν πρόκειται, κύριε, νὰ μὲ κρατήσης ἀπόψε
 ἐδῶ διὰ νὰ μὲ ὑβρίζῃς, ἐγὼ βεβαίως δὲν μένω.
 Ἄφες με, μὴ μ' ἐγγίξῃς· εἶσαι ἀνυπόφορος.

ΚΛΕΩΝ.

Καὶ πῶς; Εὐτέρπη, ὕβρεις λέγεις τὰς θω-
 πείας μου; Ἄλλ' ἔχεις δίκαιον· ἂν ὄχι ὕβρεις,
 βεβαίως ὁμῶς εἶνε πράξις ῥησικίνδυνος, καθὼς
 καὶ ὕβρεις. Θεωπεύω ὄρην· σὲ εὐχαριστῶ, μὲ
 προειδοποίησας.

ΕΥΤΕΡΠΗ (γελῶσα.)

Ἦλθεν ἡ σειρά μου· ἀς γελάσω. Ἐδῶ λοιπὸ

ἀπέληγεν ἡ τόση σου ἀνία τῆς ἐσπέρας ταύτης ;
Φίλε μου, σὲ συμβουλεύω νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸν
χορὸν, διότι ἀμφοτέρωθεν οὐδόλως εἴμεθα διατε-
θειμένοι νὰ ὀμιλήσωμεν ἐν ἡσυχίᾳ. Ὡς ἐφημερι-
δογράφοι καὶ ὡς βουλευταὶ παρεκκλίνομεν ἀπὸ
γενικοτήτων εἰς προσωπικότητας.

ΚΛΕΩΝ.

Αἱ ὁποῖαι δὲν σὲ συμφέρουν, κυρία.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Τί ἐννοεῖτε, κύριε ; σὰς βλέπω ὑποπτον.

ΚΛΕΩΝ.

Τίποτε, τίποτε. Τὸ κατ' ἐμὲ ἔχω ὄρεξιν ἀπό-
ψε ν' ἀναγνώσω ἐφημερίδας. (Μετὰ προσπεποιημένης
ἀδιαφορίας.) Σὺ, ἂν θέλῃς, ὑπαγε μόνη εἰς τὸν χο-
ρόν· δὲν συμφωνοῦμεν ἀπόψε, τὸ εἶπας, καὶ πρέ-
πει νὰ χωρισθῶμεν.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Πολλὴν ἀδιοφορίαν δεικνύεις, φίλε μου. (κατ'
ἰδίαν) Καλά· θὰ μετκνοήσῃς.

ΚΛΕΩΝ.

Ἐλπίζω ὅτι σὲ εὐεργετῶ διὰ τῆς ἀδιαφο-
ρίας μου.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Δὲν ἐπαιτῶ εὐεργεσίας. (ἀνοίγουσα τὴν θύραν φω-
νάζει) Θανάση, Θανάση.

ΚΛΕΩΝ

(καθήμενος καὶ ἀναγινώσκων ἐν ἡμερολόγιον.)

«Ἐρως ἀπολήγων εἰς γάμον, εἶναι οἶνος γε-
νόμενος ὄξος.»

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ὅταν πάσχῃ τις τὴν κεφαλὴν κάμνει ἐντρί-
ψις δι' ὄξους. (κατ' ἰδίαν) Θὰ ἴδῃς.

(Εἰσέρχεται ὁ Θανάσης.)

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Τί ἀγαπᾶτε, κυρία ;

ΚΛΕΩΝ.

Πήγαινε ἔξω, Εὐτέρπη, νὰ εἶπῃς τί ἀγαπᾶς.
Μὴ λαλῆς ἐνώπιόν μου.

ΕΥΤΕΡΠΗ

(ρίπτουσα ἐν ἀδημονίᾳ κατὰ γῆς ἐν ποτήριον
καὶ θραύουσα αὐτό.)

Κλέων μὲ δυσαρεστεῖς, μὲ ἀδικεῖς.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Ἀγαπᾶτε νὰ συνάξω τὰ τεμάχια ταῦτα τοῦ
ποτηρίου ; (κύπτει καὶ συνάξει αὐτά.) Φαντασθῆτε,
κυρία, ὅτι ἔμεινα μόνος ἀπόψε εἰς τὴν οἰκίαν
ὑπηρετῶν· ἡ Μαριγῶ ἔφυγε καὶ δὲν θὰ ἔλθῃ
πρὸ τῆς πρωίας· ὁ Κυριάκος ἔφυγε καὶ θὰ ἔλθῃ
αὔριον. Εἶνε, λέγουν, ἀποκρέω καὶ θὰ διασκεδά-
σουν· ἀλλ' ἐγὼ ὁ δυστυχεὴς δὲν ἔχω ψυχὴν ;

ΚΛΕΩΝ (δυσαναχτητῶν.)

Εὐτέρπη, εἰπέ ταχέως τὰς διαταγὰς σου. Ἐν-
νοεῖς, ὅτι δὲν ἔχω ὄρεξιν νὰ ἀκούω τὰς φλυα-
ρίας τοῦ ἀνοήτου αὐτοῦ.

(Ὁ Θανάσης ἀνατινάζεται καὶ φεύγει πάλιν ἐκ τῶν χειρῶν
τοῦ αἰ θραυσθεῖσαι ὕλοι. Στρέφει περὶ βλεμματικῶν.)

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Δὲν βλέπω ἐδῶ κἀνὲν ἀνόητον· δὲν ἀκούω
κἀνὲνα φλυαροῦντα. Ποῖον ἐννοεῖ, κυρία ; μήπως
βλέπει φαντάσματα ; Χριστὲ καὶ Παναγία.

ΚΛΕΩΝ.

Ἐσὲν ἐννοῶ, ἡλίθιε. Συναξὲ τὰς ὑέλους
ἡγήγορα καὶ μὴ λαλῆς πολλά.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Θανάση, ὑπαγε ἀμέσως νὰ εὔρῃς μίαν ἄμα-
ξαν. Θὰ ὑπάγω εἰς τὸν χορὸν.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Καὶ ποῖος θὰ ὀδηγήσῃ τὴν ἄμαξαν ; Ἐγὼ
δὲν δύναμαι, διότι εἶμαι μόνος εἰς τὴν οἰκίαν.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ἀνόητε, ὅταν σὲ λέγω ἄμαξαν, ἐννοεῖται ὅτι

θὰ ἔχῃ καὶ ἀμαξηλάτην· ἀλλὰ νυστάζεις καὶ σὺ
φαίνεται.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Μὲ συγχωρεῖτε, κυρία, ἐνόμισα . . . Ἀλλὰ
περιμένετε νὰ συναῶω πρῶτον αὐτά.

ΚΛΕΩΝ (ἐγειρόμενος πλήρης ὀργῆς.)

Πήγαινε, ἀνόητε, σὲ λέγουν, φεύγε μίαν σιγ-
μὴν ταχύτερα. (Ὁ Θανάσης ἐντρομος ρίπτει πάλιν κατὰ
γῆς τὰς ὑέλους ἐκράτει καὶ φεύγει κτυπῶν τὰ μέτωπον εἰς
τὴν θύραν.) Περιέργον ! Θὰ ἀκούω τώρα καὶ τὰς
ἀνοησίας αὐτοῦ.

ΕΥΤΕΡΠΗ (μειδιῶσα.)

Σὲ ἀφίνω μόνον, φίλε μου· ὑπάγω νὰ ἐνδυθῶ.
(εἰσέρχεται.)

ΚΛΕΩΝ (μόνος.)

Τοῦτο μᾶς ἔλειπε ! (ἀπορρίπτει τὸ βιβλίον καὶ κά-
θηται.) Σὲ ἀφίνω μόνον· δηλαδή σὲ . . . Παρά-
δοξος ὅμως εἶμαι ἀπόψε· ἀπαίσιτοι σκέψεις δια-
σταυροῦνται ἐν τῇ κεφαλῇ μου, πλέκουσαι εἰδός
τι ἀράχνης σκοτιζούσης τὴν διαύγειαν τοῦ νοῦς
μου· τὰ πάντα μὲ φαίνονται μελανὰ· τί νὰ
κάμω εἰς τὸν χορὸν, ἂν ὑπάγω ; Θὰ ἴδω πόδας
ἐν ρυθμῷ τύπτοντας τὸ ἔδαφος, γυναικας ἡμι-
γύμνουσας, ἄνδρας ἄνευ ἀνδρικοῦ χαρακτήρος, παι-
διά πιθηκίζοντα καὶ θέλοντα νὰ φανῶσιν ἄνδρες
τέλειοι, παρθένους ἄνευ ἐρυθθήματος, ἐκτὸς τοῦ
ἐκ τῆς ἀγωνίας τοῦ χοροῦ προερχομένου, τίς
οἶδε δὲ καὶ τίνος ἄλλου ἐρυθθήματος . . . Οὐφ !
εἶνε ζέστη ὅμως ἐδῶ μέσα. (Ἀνοίγει τὸ παράθυρον.)
Ἀλλὰ ὑπάρχει βᾶσις τις εἰς τὰς ὑποψίας μου·
προχθὲς εἰς τὸν χορὸν τοῦ κυρίου Ὁρέστου, πολ-
λά, πολλὰ παρετήρησα, ὅσα σύζυγος μόνος πα-
ρατηρεῖ. Ἐπειτα, πρὸς τί ἡ ἐπιθυμία αὕτη καὶ
ἡ ἐπιμονὴ τῆς Εὐτέρπης ; ἰδοῦ, φεύγει μόνη
χαίρουσα διὰ τὸ εὐτύχημα. Πρέπει νὰ τὴν ἀφή-
σω ; ὄχι, θὰ ὑπάγω καὶ ἐγὼ μετ' αὐτῆς· ἀδιά-
φορον ἂν αἱ ὑποψίαι μου τὴν ἀναγκάσουν νὰ λά-
βῃ δραστηριώτερα μέσα πρὸς . . . Οὕτω τού-
λάχιστον ἀνέγνωσα εἰς τοῦ Βαλζάκ μοι φαίνεται
τὰς κοινωνικὰς μελέτας ; ὅτι αἱ σύζυγοι στε-
νοχωροῦμεναι, κατορθώνουν παραδόξως πως νὰ
εὐρύνουν τὸν κύκλον τῶν ἐνεργειῶν των, διὰ

ν' ἀπατήσωσι τὸν δυστυχεὴ σύζυγον. Ἀλλ' εἶνε
μωροὶ οἱ κατ' ἰδίαν μόνον σπουδάζοντες τὴν
κοινωνίαν. Εἶνε μωροὶ πάντες οὗτοι, ὅσοι δια-
γράφουν κανόνες καὶ ὄσια ψυχῆς καὶ καρδίας.
Αὐτοὶ οὗτοι, ὡς ἀπεδείχθη, εἶνε οἱ μᾶλλον εὐα-
πάτητοι, μετ' ὅσας μελέτας καὶ ἂν ἔκαμαν . . .
(Εἰσέρχεται πλουσίως πρὸς χορὸν ἐνδεδυμένη ἡ Εὐτέρπη.)

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Εἶμαι καλῶς ἐνδεδυμένη, Κλέων ;

ΚΛΕΩΝ.

Ἄδιαφορῶ.

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Λοιπὸν δὲν θὰ ἔλθῃς μετ' ἐμοῦ ;

ΚΛΕΩΝ (μετὰ σιγμὴν ἀγωνίας.)

Ὅχι· δὲν θὰ ἔλθω· πήγαινε, διασκέδασον,
χόρευσον, κάμε ὅ,τι θέλεις.

ΕΥΤΕΡΠΗ (κατ' ἰδίαν.)

Βεβιασμένη ἀδιαφορία ! Ἴσως θὰ μὲ ἀκολου-
θήσῃ ἅμα ἀναχωρήσω· καὶ τότε καταστρέφον-
ται τὰ σχέδιά μου ὅλα. (πρὸς τὸν Κλέωνα) Ὁ Θα-
νάσης δὲν ἦλθεν ἀκόμη ;

ΚΛΕΩΝ.

Δὲν εἰξεύρω· οὔτε φροντίζω.

(εἰσέρχεται ὁ Θανάσης.)

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Κυρία, ὁ ἀμαξηλάτης μετὰ τῆς ἀμάξης τοῦ
περιμένει. Νὰ συναῶω αὐτά ;

ΕΥΤΕΡΠΗ.

Ναί, συναξὲ τα. Κλέων, καλὴν νύκτα.

(Ὁ Κλέων καθήμενος στρέφει τὰ νῦτα μετ' ὀργῆς
πρὸς τὴν θύραν καὶ σιωπῶν ἀτενίζει τὸ πῦρ τῆς ἐστίας. Ἡ
Εὐτέρπη ὑπομειδιῶσα εἰσέρχεται. Ὁ Θανάσης κύπτει νὰ
συναῶῃ τὰς ὑέλους.)

ΚΛΕΩΝ (ἐγειρόμενος.)

Ἀκόμη ἐδῶ εἶσαι ; Ἐξέλθε, μ' ἐσκοτίσας.
(ὁ Θανάσης ψιθυρίζων εἰσέρχεται) Φέρε με ἕνα καφὲν
ταχέως ὅμως, εἰδεμῆ...— Ἰδοῦ ἡ πρώτη δυσά-

ρεστος ἐσπέρα, ἀφ' ἧς ἐνουμφεύθην. Ἀλλοῖμονον! τίς ἤλπιδεν ὅτι εἰς τοιαύτας σκηνάς θά ἀπολήξῃ ἡ γοητεία ἐκείνη τῶν ἡμερῶν, αἱ ὄνειροπολῶν παρὰ τῆ μνηστῆ μου διηρχόμεν, εὐτυχῆς λογιζόμενος ὅσον οὐδεὶς; ὦ! ὑμέναιε, ὑμέναιε, εἶσαι σκελετὸς, εἰς οὗ τὰ ὄστα ἀναβρίχωνται, ἐνόσω εἶνε ἀνοιξίς, ὁ κισσὸς, αἱ ῥοδωνιαί, τὸ αἰγόκλημα, οἱ ἀνοῦντες βλαστοὶ τῆς πορτοκαλέας, καὶ φρίνεσαι ὅλος ἀνθοστεφῆς; ἀρώματα ἀποπνέων' ἀλλ' ἐπέργεται ὁ χειμῶν... Πλὴν διατί μένω ἀδρανῆς οὕτω; διατί ἤδεν προσεπάθησα νὰ ζωपुरώσω ἐν τῆ καρδίᾳ τῆς Εὐτέρπης τὸν σπινθῆρα τοῦ συζυγικοῦ ἐκείνου φίλτρου; διατί δὲν προσεφέρθην αὐτῇ ὅπως ἄλλοτε πράως καὶ μειλίχως; (εἰσέρχεται ὁ Θανάσης κομίζων τὸν καρπὸν.) Θανάση, φέρε με ταχέως τὰ ἐνδύματά μου, γνωρίζεις, τὰ μελανὰ, διὰ τὸν χορὸν.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Δὲν θέλετε νὰ συνάξω αὐτὰ; Καλὰ, καλὰ, μὴν ὀργίζεσθε.

(ἐξέρχεται.)

ΚΛΕΩΝ (μόνος.)

Ναί! πρέπει νὰ υπάγω ἐκεῖ. Θὰ ζητήσω συγγνώμην, θὰ τὴν παρακαλέσω, θὰ δείξω ὅτι δὲν κατεβλήθην ὑπὸ τοῦ κόρου, θὰ τὴν λατρεύσω, ὅπως κατὰ τὴν πρώτην τοῦ γάμου ἡμῶν ἡμέραν. Ἀνόητος ἐγώ! συνέλαβον ὑπονοίας διὰ τὸ ἀγαθὸν τοῦτο πλάσμα, διὰ τὴν ἐνάρετον ταύτην σύζυγον' ἐγενόμην ἐγὼ αὐτὸς αἴτιος τῆς δυσθυμίας μου. (κράζει) Θανάση, φέρε καὶ τὰ νέα ὑποδήματά μου.—Ἡ δυστυχῆς! μὲ ἠτένιζεν ἐκπεπληγμένη' πόσον θὰ ἐλυπεῖτο ὅτι τοσοῦτον παρήλλαξα! (ἐκβάλλει τὸ ἐνδύμα του καὶ τὰ ὑποδήματά του καὶ ἐξοκλοῦται βαδίζων) Εὐτυχῶς, συνῆλθον ἐγκαίρως' ἐλπίζω ταχέως νὰ λησμονηθῇ ἡ δυσἀρέσκειά μας αὕτη. Ἡ δυστυχῆς Εὐτέρπη! μὲ ἀγαπᾷ, εἶμαι βέβαιος. — ὦ, ἄ, ἄ, ἄ, ὦχ, ὦχ! τί συμβαίνει λοιπόν; ὦ κατηραμένη στιγμή, ἐπάτησα τὰς θραυσμένας ὑέλους. Κατάρρα! Οὕτως ἐνῶ ὄνειροπιλοῦντες πλανώμεθα εἰς κόσμους ἰδανικούς εὐδαιμονίας, πατάμεν αἴφνης ἐπὶ τῶν τμημάτων τοῦ κυπέλου τῶν ἐλπίδων ἡμῶν, ὅπερ γυνή, γυνή μᾶς ἔθραυσε. Ὅχι! δὲν θὰ υπάγω, ἀς με καλέσουν δεισιδαίμονα.

(εἰσέρχεται δραματικῶς ὁ Θανάσης.)

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Ἦλθε κάτω ἐφ' ἀμάξης, κύριέ μου, μία πλου-

σιονδεδυμένη κυρία μὲ προσωπίδα καὶ ἐπιμένει νὰ ἀναβῇ' ζητεῖ τὴν κυρίαν καὶ ὑμᾶς' τί νὰ τῆ εἶπω;

ΚΛΕΩΝ.

Ἄς ἔλθῃ. (ἐνδύεται πάλιν κατεσκευασμένος.) Θανάση, κλείσε τὸ παράθυρον, διότι ἔχει ψῦχος πολὺ ἀπόψε' πῆγαινε τώρα, εἰπέ εἰς τὴν κυρίαν νὰ ἀναβῇ' ἀκουσον, δὲν θέλω πλέον τὰ ἐνδύματά μου, μὴ τὰ φέρῃς.

ΘΑΝΑΣΗΣ (ἀποχωρῶν.)

Ἄ, κύριέ μου, ἔμειναν αὐτὰ ἐδῶ κάτω, καὶ ἔρχονται ξένοι' δὲν πταίω ἐγώ' (ἐξέρχεται.)

ΚΛΕΩΝ (μόνος.)

Τί θὰ εἶπω τώρα εἰς τὴν κυρίαν αὐτήν, ἀνζητήσῃ τὴν σύζυγόν μου; (σκέπτεται) Ἴσως θὰ εἶπεν ἦδη ὁ βλάξ οὗτος ὅτι ἡ σύζυγός μου ἐξηλθε μόνη, ὥστε δὲν δύναμαι νὰ ψευσθῶ.

(εἰσέρχεται ἡ προσωπίδοφόρος κυρία.)

Η ΠΡΟΣΩΠΗΣ.

Καλὴ ἐσπέρα, κύριε Κλέων, καλὴ ἐσπέρα, μὲ γνωρίζετε;

ΚΛΕΩΝ.

Σὰς γνωρίζω βεβαίως, ἀλλὰ δὲν σὰς ἀναγνωρίζω, κυρία' ὅμως ἐννοῶ ὅτι ὑπὸ τὸν μέλανα τοῦτον μανθῦν καὶ ὑπὸ τὴν προσωπίδα ταύτην κρύπτονται θέλγητρα. (λαμβάνει χαριεντιζόμενος τὴν χεῖρά της) Ὅποια λεπτότης χειρός! θέλετε νὰ ἐκβάλω τὸ χειρόκτιόν σας; βεβαίως θὰ ἀναγνωρίσω τὴν λεπτοφυῆ ταύτην χεῖρα.

Η ΠΡΟΣΩΠΗΣ.

Ὅχι, κύριε, ὄχι! δὲν θέλω νὰ μὲ γνωρίσητε' διότι προχθὲς εἰς τὸν χορὸν τοῦ κυρίου Ὁρέστου ἀρκετὰ καὶ σεις μ' ἐβασανίσατε. Ἦλθον ἐπίτηδες νὰ λάβω τὴν Εὐτέρπην καὶ ὑμᾶς, ἵνα υπάγωμεν ὁμοῦ εἰς τὸν χορὸν τῆς κυρίας Καλλιόπης, ὅπου ἤμην πρὸ ὀλίγου καὶ μὲ ἀπορίαν μου δὲν σὰς εἶδον. Ἐμπρὸς λοιπόν' ἔχω κάτω τὴν ἀμαξάν μου, μολονότι δὲν ἀπέχομεν πολὺ ἀπὸ τῆς οἰκίας ὅπου εἶνε ὁ χορὸς' τί στενοχωρεῖσθε;

ΚΛΕΩΝ.

Κυρία μου, λυποῦμαι πολὺ ἠναγκασμένος ὢν νὰ ἀποποιηθῶ τὴν εὐγενῆ πρόσκλησιν ὑμῶν, ἐπειδὴ...

Η ΠΡΟΣΩΠΗΣ.

Πραγματικῶς, ἐλθσμόνητα' ὁ ὑπρέτης σας μὲ εἶπεν ὅτι εἶσθε μόνος' πῶς συμβαίνει τοῦτο, κύριε Κλέων;

ΚΛΕΩΝ.

Διὰ νὰ ἔχω τὴν εὐχαρίστησιν νὰ σὰς δεχθῶ μόνος μόνη, κυρία μου' δὲν εἶχαν καλὴν προαίθεσιν;

Η ΠΡΟΣΩΠΗΣ.

Παρατηρῶ ὅτι δεινὸς ἀντεπεξέρχεσθε ἐναντίον μου, ἐνῶ δὲν σὰς προσέβαλα.

ΚΛΕΩΝ.

Ἄλλ' οὐδ' ἐγώ' (μετὰ πικρίας) σὰς ἐκολάκνευσα ἀπλῶς.

Η ΠΡΟΣΩΠΗΣ.

Ὁραία φιλοπροσύνη! Ἄλλ' ἐπὶ τέλους ποῦ εἶνε ἡ Εὐτέρπη;

ΚΛΕΩΝ.

Μετέβη... μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ της εἰς τὸν χορὸν τῆς ἐσπέρας ταύτης.

Η ΠΡΟΣΩΠΗΣ.

Δὲν εἶνε δυνατόν' ἐγὼ ἔρχομαι ἐκεῖθεν καὶ οὔτε τὴν σύζυγόν σας, οὔτε τὸν ἀδελφόν της εἶδον.

ΚΛΕΩΝ (τετραγμένος κατ' ἰδίαν.)

Εἶνε ἀληθές; ἀρά γε; ποῦ λοιπόν εἶνε ἡ Εὐτέρπη; ἀλλὰ πιθανῶς μὲ ἀπατᾷ ἡ κυρία αὕτη διὰ νὰ μὲ πειράξῃ, ἐπειδὴ ἠγνόησε τὴν ταραχὴν μου. (πρὸς τὴν κυρίαν) Σὰς βεβαίως ὅτι ἐκεῖ εἶνε ἡ Εὐτέρπη' ἀνεχώρησε πρὸ ἡμῶν περὶ πούρας, ἐγὼ δὲ... δυσθυμὸς ὢν ὀλίγον ἀπόψε, ἠθέλησα νὰ μείνω ἐνταῦθα ἀναγινώσκων τὰ νέα τῶν ἐφημερίδων.

Η ΠΡΟΣΩΠΗΣ.

Ἐξάρετος σύζυγος!

ΚΛΕΩΝ.

Καὶ εὐτυχῆς, ἀφοῦ ἔχει ἐνώπιόν του τοιαύτην ἀξέραστον κυρίαν. (κατ' ἰδίαν) Ἐν τούτοις ἀνησυχῶ λίαν.

Η ΠΡΟΣΩΠΗΣ.

Ὡστε μάταιος ἀπέβη ὁ κόπος μου' μὲ συχωρεῖτε, δὲν ἐννοῶ νὰ σὰς προσβάλω.

ΚΛΕΩΝ.

Κυρία μου, πρὸς ἀποζημίωσίν σας, δέχομαι νὰ σὰς ὀδηγήσω εἰς τὸν χορὸν.

Η ΠΡΟΣΩΠΗΣ.

Αὐτὸ ἐννοεῖται, κύριε' ἀλλ' ἐγὼ ἐπεθύμουν κυρίως τὴν Εὐτέρπην, διὰ νὰ πλέξωμεν ἀπόψε νοστιμωτάτην τινὰ κωμῶδιαν εἰς τὸν χορὸν, σκοπὸν ἔχουσαν νὰ σκανδαλίσῃ τὸν σύζυγόν μου.

ΚΛΕΩΝ.

Εἶσθε ὑπανδρὸς; (κατ' ἰδίαν) Δὲν μὲ ἀρέσκει τοιαύτη φίλη, δίδουσα τιαυτὰ παραδείγματα εἰς τὴν σύζυγόν μου.

Η ΠΡΟΣΩΠΗΣ (καθημένη.)

Λοιπόν, κύριε Κλέων, ἐτοιμασθῆτε' σὰς ἀναμένω. Βεβαίως προσωπίδοφόρῶν θὰ ἔλθῃτε.

ΚΛΕΩΝ

Ἄλλ' ὅμως πρέπει νὰ γνωρίσω ποία εἶσθε. Μὴ σὰς κακοφανῇ ἂν εἶπω ὅτι διπλῆν οὕτω φέρετε 'προσωπίδα, ἐπειδὴ εἶσθε γυνὴ καὶ γυνὴ μετημφιεσμένη' ῥίπτουσα τὴν μίαν, ἀπορρίπτετε καὶ τὴν ἄλλην, διότι τότε θὰ μοὶ εἶσθε φίλη, γνωστὴ καὶ οὐχὶ γυνὴ ἀπλῶς.

Η ΠΡΟΣΩΠΗΣ.

Κύριε, τὰ ἐπιχειρήματά σας εἶνε σχολαστικά' αἱ ἀστείότητές σας θὰ ἐλήφθησαν ἐκ κωμῶδιας τινὸς ὑπὸ διδασκάλου ποιηθείσης. Ἀρκεῖ ὅτι σὰς ὑπόσχομαι νὰ μὴ εἶπω εἰς οὐδένα τὸ ὄνομά σας καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ χοροῦ' βεβαιωθῆτε, θὰ μείνητε ἄγνωστος' ἀλλὰ τί ἐπιμένω; ἂν δισταζήτε ἀναχωρῶ, κύριε.

ΚΛΕΩΝ (ἰδίᾳ.)

"Αν δὲν ἦν' ἐκεῖ ἡ σύζυγός μου, πόσον γελοῖος θὰ καταστῶ! ἂν ἦνε καὶ ὑποπτευομένη αἴφνης ἔλθῃ ἐνταῦθα καὶ μάθῃ ὅτι ἐξῆλθον μετ' ἄλλης γυναίκος, πῶς θὰ δικαιολογηθῶ; Καὶ ὅμως ἡ εὐκαιρία εἶνε καταλληλοτάτη διὰ νὰ τὴν κατοπιεύσω ἄγνωστος ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους. (Πρὸς τὴν Προσωπίδα.) Κυρία, μετὰ δισταγμοῦ θὰ σᾶς παραλέσω νὰ μὴ με προδώσητε εἰς τὴν σύζυγόν μου, ἂν συναντηθῶμεν εἰς τὸν χορὸν· μ' ἐφέρατε εἰς δεινὴν θέσιν.

Η ΠΡΟΣΩΠΗΣ (γελῶσα.)

Ἐννοῶ, ἐννοῶ, κύριε, τὴν θέσιν σας.

ΚΛΕΩΝ.

Μὴ με εἰρωνεύεσθε, κυρία. Μ' εὔρετε εἰς στιγμήν μεγίστης δυσθυμίας καὶ σχεδὸν δὲν ἔχω συναίσθησιν τῶν πράξεών μου· ἄλλα εἶχον ἀποφασίσει καὶ ἄλλα, ἰδοὺ, μέλλω νὰ πράξω. Ἐλησμόνησα. Θέτω ὡς ὄρον ὅτι δὲν μένω εἰς τὸν χορὸν πλέον τῆς μιᾶς ὥρας.

Η ΠΡΟΣΩΠΗΣ.

Ὅταν θέλετε, φεύγετε.

ΚΛΕΩΝ (πρὸς τὸν Θανάστην εἰσερχόμενον).

Θανάστη, διευθέτησον ἐδῶ τὰ τοῦ δωματίου. (Πρὸς τὴν Προσωπίδα.) Κυρία, σᾶς ἀφίνω νὰ δώσητε ὑμεῖς διαταγὰς εἰς τὸν ὑπρέτην πρὸς πληρεστέραν ἐπιτυχίαν τῆς κωμωδίας μας· ὑπάγω νὰ ἐτοιμασθῶ.

(εἰσέρχεται.)

Η ΠΡΟΣΩΠΗΣ.

"Ακουσε, Θανάστη· μετὰ μίαν ὥραν ἐλθὲ καὶ περίμενε ἐξωθεν παρὰ τὴν θύραν τῆς κυρίας Καλλιόπης.

ΘΑΝΑΣΗΣ,

Μόνον τοῦτο; πόσον καθαρὰ ὀμιλεῖτε. Ὁ κύριός μου δὲν εἰξέρω τί ἔχει ἀπόψε· τὸν ἄφησε μόνον ἡ κυρία μου καὶ πλησιάζει νὰ πηραζαλισθῇ.

Η ΠΡΟΣΩΠΗΣ (καγχάζουσα.)

"Α! πόσον θὰ γελάσω ἀκόμη. Ἴδου κωμωδία πραγματική.

ΘΑΝΑΣΗΣ (μετὰ μυστικότητος).

Καὶ ποῦ θὰ ὑπάγετε τώρα, κυρία;

Η ΠΡΟΣΩΠΗΣ.

Πῶς; ἤδη λοιπὸν ἐλησμόνησας τὰς παραγγελίας μου; Σοὶ εἶπα, νὰ ἔλθῃς μετὰ μίαν ὥραν εἰς τῆς κυρίας Καλλιόπης.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Ναί· ἀλλὰ δὲν με εἶπετε σεῖς ποῦ θὰ ὑπάγετε.

Η ΠΡΟΣΩΠΗΣ.

Ἐκεῖ θὰ ἤμεθα, ἐκεῖ· καυμένε, πάντοτε ἡλίθιος θὰ ἦσαι.

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Πάντοτε, πάντοτε ἀλήθιον με λέγουν· τί νὰ γίνῃ; δὲν ἔμαθα νὰ λέγω ψεύματα ὅπως ὄλος ὁ κόσμος· τότε δὲν θὰ μ' ἔλεγαν ἀλήθιον.

(εἰσέρχεται ὁ Κλέων προσωποδοφορῶν.)

Η ΠΡΟΣΩΠΗΣ. (πρὸς τὸν Κλέων.)

Ἐπάγωμεν λοιπὸν ὥραϊος εἶνε ὁ μανδύας σας αὐτός· εἶσθε ἀγνώριστος ἐντελώς.

ΚΛΕΩΝ (βάλλων τὰ χεῖρόκτιά του.)

Ὅρισατε, πηρακαλῶ, κυρία· ἂν σφάλω, ἡ αἰτία εἶσθε σεῖς, ἀλλ' εὐχαρίστως παραδίδομαι εἰς κυρίαν τοσοῦτον ἀξιεράστον. (Βαίνουσι πρὸς τὴν θύραν) Θανάστη, ὅπως εἶπα πρόσεξε νὰ πράξῃς· πρὸ πάντων ἅμα ἔλθῃ ἡ κυρία σου...

(ἡ Προσωπίς σφύρει αὐτὸν καὶ εἰσέρχονται κρατούμενοι ἐκ τοῦ βραχίονος.)

ΘΑΝΑΣΗΣ (μόνος.)

Πρὸ πάντων ἅμα ἔλθῃ ἡ κυρία σου! καὶ ἐπειτα; πῶς θέλει ν' ἀποτελειώσω ὅσα ἀρχίζει; τότε πρέπει νὰ ὑπάγω κ' ἐγὼ εἰς τὸν χορὸν, νὰ

λάβω τὸν βραχίονα τῆς κυρίας αὐτῆς, νὰ, νὰ, νὰ... διότι κάτι ἤρχισε τώρα, εἶμαι βέβαιος, ἀλλὰ πῶς θὰ τελειώσῃ; Αἱ! καυμέν' ἀνδρόγυνα, ἀνακατωμένα πράγματα εἶσθε· οὔτε ὁ ἀνὴρ διακρίνεται, οὔτε ἡ γυνή· ἀνδρόγυνα λέγονται, ἀκούεις; Αἱ! τὰ βλέπομεν ἡμεῖς οἱ ὑπέρται... Ἄλλ' ἄς συναζῶ τέλος πάντων αὐτὰς· ἐδῶ τὰς ὑέλους· πρὸ ὀλίγου ἐφάναζεν ἄχ! ὦχ! ὁ κύριός μου· καλὰ θὰ τὴν ἔπαθε! ἄς ὑπάγω νὰ λάβω τὸ σάρωθρον.

(εἰσέρχεται.)

ΣΚΗΝΗ Β'.

"Ἄλλη δίκαια. Δωματίον ἀνακύσεως παρακείμενον εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ χοροῦ· φαίνονται πρὸς τὸ βάθος διὰ τῆς θύρας ζεύγη χορευόντων· ἀκούεται ἡ μουσική. Εἰσέρχονται ἀποσυρμένοι ἐκ τοῦ χοροῦ ὁ Κλέων καὶ ἡ προσωποδοφορῶσα.

ΚΛΕΩΝ.

Προσφιλής μοι ἄγνωστος, μήπως εἶδες ποῦ μεταξὺ τῶν χορευόντων τὴν σύζυγόν μου;

Η ΠΡΟΣΩΠΗΣ.

"Αναπαύθητι ἐδῶ ἐπ' ὀλίγον, ἐγὼ δὲ ὑπάγω ν' ἀναζητήσω αὐτὴν μεταξὺ τῶν κυριῶν· εἶδες ὅτι οὐδεὶς μᾶς ἐγνώρισε· πρόσεχε ὅμως τώρα ὅτε θὰ ἦσαι μόνος· μήπως ἔλθῃ τις καὶ σὲ ἀναγνωρίσῃ, διότι ἐκινήσαμεν πολὺ τὴν περιέργειαν τοῦ κόσμου.

ΚΛΕΩΝ.

Δὲν πιστεύω νὰ δυσχερευθῆς διὰ τὴν οἰκείότητά, ἦν σοὶ δεικνύω, ἀξιεράστος κυρία, διότι ἀρκούντως πλέον ἐσχετίσθημεν.

Η ΠΡΟΣΩΠΗΣ.

Ἐσχετίσθης πρὸς τὸ ἄγνωστον.

ΚΛΕΩΝ.

Τοῦτο ἐπιζητοῦσιν οἱ ποιηταὶ καὶ οἱ φιλόσοφοι· καὶ μολοντί οὔτε ποιητὴς εἶμαι οὔτε φιλόσοφος, ἐντούτοις αἰσθάνομαι ὅπως καὶ οὔτοι ἐμαυτὸν ἀναπτερούμενον παρὰ σοί, νομίζω ὅτι

βρεβάζω ὡς ποιητὴς τείνων πρὸς τὸ ἄγνωστον, ὅτι ἡ ψυχὴ μου ἄνευ δεσμῶν πλανᾶται εἰς κόσμους ἀθανασίας.

Η ΠΡΟΣΩΠΗΣ.

Σὲ παρακαλῶ, ἄφες τὰς θεωρίας τῆς μεταφυσικῆς· δὲν εἶνε ὁ κατάλληλος καιρὸς.

(τύπτει αὐτὸν διὰ τοῦ βιπιδίου της.)

ΚΛΕΩΝ.

Δὲν θὰ σὲ γνωρίσω ἐπὶ τέλους; ἀπόρριψον τὸν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν παμμέλανον αὐτὸν μανδύαν σου.

Η ΠΡΟΣΩΠΗΣ.

Πόσον εἶσαι κούφος! "Αν, ὅπως ἔλεγες, ἦμαί διὰ σὲ τὸ ἰδανικὸν ἄγνωστον, τότε ζητῶν νὰ μὲ γνωρίσῃς, ζητεῖς νὰ ἀποθάνῃς· ζῆσε ὀλίγον· εἶνε ζωὴ διὰ σὲ αἱ στιγμαὶ αὐταὶ, ζῆσε ὅπως ζῶσιν οἱ ποιηταὶ ἐπὶ τῆς γῆς· οὔτοι εὐρίσκουσι τὸ ζητούμενον ὅταν ἀποθάνωσι.

ΚΛΕΩΝ.

"Ἐχεις δίκαιον, διότι δὲν ἔζων πρὸ ὀλίγου, ἢ μᾶλλον οὐδὲν ἠέλγητρον δυνάμενον νὰ καταβάλῃ τὸν καταβιβρώσκοντά με ἀλλόκοτον μαρσμον εὐρίσκον· ἐνῶ ἤδη αἰσθάνομαι, αἰσθάνομαι...

Η ΠΡΟΣΩΠΗΣ.

Ἄρκει λοιπὸν· εἰς καλοῦ ὁδηγοῦ χεῖρας ἔπετες.

ΚΛΕΩΝ.

Μὲ ἀποπλανᾷ ὅμως ὁ ὁδηγός μου, μὲ φέρει εἰς χώρας, ὅπου τῇ ἀληθείᾳ δὲν θὰ εὐρίσκω μετ' οὐ πολὺ ἀέρα δι' ἀναπνοῆν, ἂν ἡ πνοὴ τῶν χειλέων τοῦ ὁδηγοῦ μου παύσῃ περιβάλλουσά με.

Η ΠΡΟΣΩΠΗΣ.

Τότε θὰ εὕρῃς τὴν σύζυγόν σου, σύντροφον, φίλην παρὰ σοί. Βλέπεις; ἀπ' ἐναντίας; σὲ φέρω εἰς τὴν εὐθείαν ὁδὸν ἀποπλανώμενον. Περίμενε λοιπὸν ὀλίγον· ὑπάγω νὰ εὔρω τὴν σύζυγόν σου, διὰ νὰ λάβῃ τὸ δῶμα ἡμῶν χαρακτῆρα κωμικόν. Πόσον θὰ γελάσωμεν, ἐπειδὴ δὲν θὰ σὲ γνωρίσῃ.

ΚΛΕΩΝ.

Εἶσαι θαυμασιά· ποία εἶσαι;

Η ΠΡΟΣΩΠΙΣ.

Ἄφες με νὰ ὑπάγω· μὴ μὲ βιάζης, διότι ἀποκαλύπτω τὰ πάντα. Δὲν ἐννοεῖς ὅτι εἰς τὴν θέσιν εἶσαι τώρα, φίλτατε Κλέων, εἶσαι ἀστῆρας, ἵνα μὴ εἶπω γελοῦς;

ΚΛΕΩΝ.

Δαίμων, δαίμων· λίαν εὐφρῶς μὲ περιέπλεξας εἰς δίκτυα. (ἡ Προσωπίς γελοῖα σαρκῶνιον ἐξέρχεται) Γελαῖς! γελαῖς! ναί, εἶμαι ἀξίος οἴκτου. Καταβληθεὶς ὑπὸ τῆς μετὰ τὴν σφοδρότητα τοῦ πάθους χλιαρότητας, βλέπω τὴν εὐδαιμονίαν μου θολομένην καὶ ὁσονούτω μέλλουσαν ν' ἀπολεσθῆ.

(Κάθηται θέτων τὴν κεφαλὴν του μετὰ τῶν δύο χειρῶν καὶ μένει εἰς τὴν θέσιν ταύτην βυθισμένος εἰς σκέψεις.)

Η ΠΡΟΣΩΠΙΣ.

(ἐξερχόμενη καὶ ἀπακτῆρητος πλησιάζουσα αὐτόν.)

Αἴ! φίλτατε Κλέων, τί ἔπαθες;

ΚΛΕΩΝ (ἀνακτινασόμενος.)

Ἦλθες; ποῦ εἶναι ἡ σύζυγός μου; Σὲ παρακαλῶ, εἰπέ αὐτῇ ὅτι εἶμαι ἐδῶ καὶ προσπάθησον νὰ μὲ δικαιολογήσης ὅσῳ τὸ δυνατόν, διότι τῇ ἀληθείᾳ...

Η ΠΡΟΣΩΠΙΣ.

Ἄλλὰ, φίλε μου, ἡ σύζυγός σας ἔφυγε πρὸ μιᾶς περίπου ὥρας, ὡς μοι λέγουν.

ΚΛΕΩΝ.

Ἐπάγωμεν εἰς τὴν οἰκίαν μου· θὰ ἦν ἐκεῖ.

Η ΠΡΟΣΩΠΙΣ.

Δὲν πιστεύω, διότι δὲν ἀνεχώρησε μόνη· συνωδύετο ὑπὸ κυρίου τινος μετημφιεσμένου.

ΚΛΕΩΝ (ἐν τρεχῆϊ.)

Πῶς; (κατ' ἰδίαν) Ἐνῶ ἐσκεπτόμην νὰ τῇ ζητήσω συγγνώμην! ἰδοῦ, ἰδοῦ αἱ γυναῖκες! λοι-

πὸν εἶχον βάσιν αἱ ὑποψίαι μου, καὶ ἀπὸ ἐνόχου γίνομαι ἀμέσως τιμωρός.

Η ΠΡΟΣΩΠΙΣ.

Τί σκέπτεσαι νὰ κάμωμεν;

ΚΛΕΩΝ.

Ἄλλὰ, κυρία, δὲν εἶνε δυνατόν· πιθανῶς θὰ ἐπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια ἡ σύζυγός μου.

Η ΠΡΟΣΩΠΙΣ.

Ἄ! μοὶ ἐπῆλθε λαμπρά τις ἰδέα. Ἐρωτῶμεν τὸν ὑπηρετήν σας, ὅστις θὰ ἦνε ἤδη κάτω, ἂν ἐν τῷ μεταξύ ἐπέστρεψεν ἡ κυρία του, ἢ στέλλωμεν αὐτὸν νὰ ἴδῃ ἂν τὴν στιγμὴν ταύτην ἴσως ἐπανῆλθεν οἴκαδε ἡ Εὐτέρπη. Τότε πηγαίνω ἐγὼ καὶ τὴν εὐρίσκω· τῇ διηγοῦμαι ὅτι συνεπεία τῶν παρακλήσεών μου ἐπέσθης νὰ ἔλθῃς ἐνταῦθα πρὸς ἀναζήτησίν της καὶ ὅτι ἐξαλλος ἀκόμη τὴν ζητεῖς· ἐκείνη θὰ γελαῖ ὑποθέτουσα τὴν ἀνησυχίαν σου· αἴφνης εἰσέρχεται τεθορυβημένος. Ἐκείνη ἀκόμη θὰ γελαῖ· τὸ πρόσωπόν σου θὰ ἦνε ὀλίγον κωμικόν, ἀλλὰ δὲν σημαίνει· ἀπέναντι τῆς συζύγου σου ἄφες πᾶσαν μικροφιλοτιμίαν.

ΚΛΕΩΝ.

Κυρία μου, ἀφύκτως πρέπει νὰ σὲ γνωρίσω· ἐπενέβης οὕτως εἰς τὰ οἰκογενειακά μου μυστήρια, καὶ τότε μόνον δύναμαι νὰ μὴ σὲ θεωρῶ ἐνοχόν, ὅταν βεβαιωθῶ ὅτι...

Η ΠΡΟΣΩΠΙΣ.

Κύριε, χαίρετε· σᾶς ἐγκαταλείπω.

(Βαίνει πρὸς τὴν αἴθουσαν.)

ΚΛΕΩΝ (κρατῶν αὐτήν.)

Εἰπέ μοι ἀληθῶς, κυρία, γνωρίζεις τὴν Εὐτέρπην; εἰπέ μοι ἐν συνειδήσει δὲν θὰ μὲ κατασχύνης ἀποκαλυπτομένη εἰς αὐτήν. Συγχώρει ἂν φαίνομαι αὐστηρὸς εἰς τὰς ἐκφράσεις μου, διότι βλέπετε εἰς ὅποιαν θέσιν εὐρίσκωμαι.

Η ΠΡΟΣΩΠΙΣ.

Δὲν σὲ μέμφομαι δι' αὐτό· σοὶ λέγω ἐν τιμῇ

γ'. χορευτῆς

Τί λέγεις, ἀδελφέ! στοιχηματίζω ὅτι δὲν εἶνε ἐραστής ἀποτυχῶν, ἀλλὰ σύζυγος· καὶ ἡ δικόρυφος ἡμισέληνος τῆς ἐσπέρας ταύτης κακὴν ἐντύπωσιν θὰ τῷ προξενῇ βεβαίως.

ΚΛΕΩΝ

(ἔπορεύμενος εἰς τὴν ἑλλην ἄκραν τοῦ δωμακτίου ἐν μέσῳ ὀμίλου κυριῶν.)

Ἄς ἴδωμεν καὶ τὰς χρυσαλίδας· αἱ ζωολογικαί μου μελετᾶται καλῶς βαίνουσι.

α'. Κυρία.

Κινεῖτε, κύριε, πολὺ τὴν περιέργειάν μας.

ΚΛΕΩΝ.

Δὲν θίγω οὕτω τὴν λεπτοτέραν τῶν χορδῶν σας, οὐδ' ἐκτακτόν τι γεννῶ ἐν ὑμῖν.

β'. Κυρία.

Πραγματικῶς, γεννᾶτε ἐν ἡμῖν τὰς κοινωτέρας τῶν ἐντυπώσεων.

ΚΛΕΩΝ.

Ἄρα καὶ τὰς μεγίστας· ἀγαπάτε τὸ κοινὸν ἐν γένει.

α'. Κυρία.

Καὶ διατί ὄχι· ἀφοῦ μᾶς ἐπευφημεῖτε διὰ τὸ δράμα τὸ ὅποιον παίζομεν ἐπὶ τῆς παγκοσμίου σκηνῆς;

(Ἀκούεται τὸ προανάκρουσμα τοῦ χοροῦ.)

ΚΛΕΩΝ.

Βεβαίως· διότι ὀπωσδήποτε, ὡς καλαὶ ἦθοποιοί, μᾶς διασκεδάζετε διὰ τῶν παραστάσεών σας· κάποτε μόνον πληρόνομεν ἀκριβᾶ τὴν εἴσοδον.

γ'. Κυρία.

Καὶ ἡμεῖς κάποτε σᾶς πληρόνομεν ἀκριβᾶ, διὰ νὰ μᾶς χειροκροτήτε καὶ νὰ εὐδοκίμησωμεν οὕτω—σᾶς ἐκλέγομεν δηλαδὴ ὡς συζύγους.

(Οἱ χορευταὶ κατὰ ζεύγη εἰσέρχονται εἰς τὴν αἴθουσαν· ὀλίγοι μόνον μένουσι κἀήμενοι.)

ὅτι ἐξ ἐμοῦ οὐδὲν κακὸν θὰ προέλθῃ, ἔσο δὲ βέβαιος ὅτι ἡ σύζυγός σου οὐδὲν τὸ ἐπιλήψιμον θὰ εὖρη εἰς τὴν διαγωγὴν σου· ἀρκεῖ νὰ μὲ ὑπακούης τυφλοῖς ὄμμασι.

ΚΛΕΩΝ.

Παράδοξος γυνή! ἡ ὑπόθεσις καθίσταται λίαν μυθιστορική· (εἰσέρχονται πλείστοι χορευταὶ προσωπίδοφοροὶ καὶ μῆ.) Ὁ χορὸς διεκόπη, πρέπει νὰ σπεύσωμεν, διότι φοβοῦμαι μὴ ἀνακαλυφθῶ.

Η ΠΡΟΣΩΠΙΣ.

Δὲν σὲ ἀναγνωρίζουν, ἔτο βέβαιος· οὐδ' ἐνὲ κἀνείς θὰ γνωρίσῃ· περίμενε ὀλίγον ἐν σιωπῇ· ὑπάγω νὰ ἐρωτήσω τὸν ὑπηρετήν σας κάτω περὶ τῆς Εὐτέρπης.

(Ἐξέρχεται.)

ΚΛΕΩΝ (ἰδίᾳ.)

Ἀπόλεσα πλέον πᾶσαν πεποίθησιν· ποῖος εἶνε ὁ δόξμων οὗτος; Ἰδοῦ ἐγὼ πλανώμενος εἰς λαβύρινθον ὑποψιῶν, σκέψεων, αἰσθημάτων. Ἄφ' ἐνός ἐνδιαφέρομαι διὰ τὴν διαγωγὴν τῆς Εὐτέρπης, ἀνησυχῶ, βασανίζομαι, διότι ἐφάνη σύζυγος μωρὸς, ἐξημεμένη κεφαλὴ· ἀφ' ἐτέρου ἡ γυνὴ αὕτη μὲ σαγηνεύει· λησμονῶ αἴφνης τὴν κατάστασίν μου, νομίζω ὅτι δὲν εἶμαι ἔγγαμος, ὅτι μοὶ ἀποδίδεται ἡ πρὸ τοῦ γάμου μου ἐκείνη ἐλευθερία, δι' ἧς ἐφερόμην εἰς νεανικὰς παραπλανήσεις, συγκινούμαι, ἡ καρδιά μου πάλαι ὡς ἄλλοτε. Πρὸ δύο ὥρων ἠσθάνομην ἐκλιπούσαν δι' ἐμὲ πᾶσαν ἰσμάδα ζωῆς, κατηρώμην τοῦ γάμου τὴν μονοτονίαν, ἐζήτουν σφοδρὰς συγκινήσεις, ποιικιλίαν ὑπάρξεως.

(Διάφοροι χορευταὶ περικυκλοῦσιν αὐτόν.)

α'. χορευτῆς.

Ἰδοῦ εἰς ὅστις ἔχασε τὰ νερά του κατὰ τὴν κοινὴν παρομιλίαν.

β'. χορευτῆς.

Αἴ κύριε! δὲν ἐξέρχασθε εἰς τὸν ἐξώστην ν' ἀτενίσθητε τὴν σελήνην; Ὅθ' βεμβάσετε καλῶς.

(Γέλως.)

ΚΛΕΩΝ.

Συγκεντρώσατε ἤδη τὴν εὐφυΐαν σας εἰς τοὺς πόδας.

(Σπύδει πρὸς τὴν Προσωπίδα εἰσερχομένην.)

Η ΠΡΟΣΩΠΙΣ.

Προσχή· ἠναγκάσθην ἔξω νὰ εἶπω ὅτι εἶσθε σύζυγός μου, διότι κάπως μὲ ἀνεγνώρισαν. Μὴ ὀμιλῆς πλέον πρὸς τοὺς προσκεκλημένους.

ΚΛΕΩΝ.

Λοιπὸν ἢ σύζυγός μου . . .

Η ΠΡΟΣΩΠΙΣ.

Ἄγνωσ' εἰς τὴν οἰκίαν δὲν μετέβη οὐδὲ πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ ὑπνρέτου σας ἐδῶ, οὐδὲ μετὰ ταῦτα. Τὸν ἔστειλα ἐκεῖ, ἀλλ' ἐπέστρεψε λέγων μοι ὅτι ἐνθυμήθη πῶς ἡ κυρία του φεύγουσα τῷ εἶπε : Κοιμήσου, ἂν θέλῃς· ἐγὼ ἀργά πολὺ θὰ ἐπιστρέψω, περὶ τὴν αὐγήν.

ΚΛΕΩΝ.

Εὐρίσκομαι εἰς μεγίστην ἀπορίαν. Ἐλθέ, ὦ φίλη μου, — νομίζω ὅτι ἔχω πλέον τὸ δικαίωμα νὰ σὲ καλῶ οὕτω, παράδοξος γύναι — ἐλθέ, ἄς φύγωμεν ἐντεῦθεν.

Η ΠΡΟΣΩΠΙΣ.

Νὰ φύγωμεν ; ἀλλὰ θὰ ἐγκαταλείψῃς οὕτω τὴν διασκέδασιν ταύτην ; αὐριον πλέον δὲν ἔχομεν ἀποκρέω· ἢ ἐσπέρα αὕτη εἶνε ἡ τελευταία, καθ' ἣν δύναται τις νὰ εὐθυμήσῃ ὀλίγον ἀπορρίπτων μακρὰν ἐπὶ τινὰς ὥρας πᾶσαν βιωτικὴν μέριμναν. Ἀφίπτανται ἀπόψε ἡ μνήμη, αἱ ὀδύνας, αἱ φροντίδες· ἄς λησμονήσωμεν χορεύοντες.

ΚΛΕΩΝ (ἰδίᾳ).

Καὶ ἀληθῶς εἶμαι μωρὸς καταβαλλόμενος ὑπὸ ἀνησυχίας, ἐνῶ παρουσιάζεται περίστασις ἀποδίδουτά μοι τὴν ἐλευθερίαν. (πρὸς τὴν Προσωπίδα.) Ἄς λησμονήσωμεν, ναί . . . τὸ πᾶν, παραδιδόμενος ὁ εἰς εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἄλλου . . .

Η ΠΡΟΣΩΠΙΣ.

Κύριε . . .

ΚΛΕΩΝ.

. . . Διὰ νὰ χορεύσωμεν· δὲν μ' ἀφήσατε νὰ τελειώσω.

Η ΠΡΟΣΩΠΙΣ.

*Ὅχι, δὲν χορεύω.

ΚΛΕΩΝ.

Διατί ; ἤλλαξες φρόνημα, φιλτάτη μοι ἀγνωστος ;

Η ΠΡΟΣΩΠΙΣ.

Θὰ φύγω· βλέπω τὸν σύζυγόν μου ἐκεῖ ἀτενίζοντά με κάπως ὑπόπτως. Θὰ μὲ ἀνεγνώρισεν ἕως, ἐνῶ μ' ἔχει χάσει κ' ἐκεῖνος, ὅπως καὶ ὑμεῖς τὴν σύζυγόν σας καὶ . . .

ΚΛΕΩΝ (ἰδίᾳ).

Κατηραμένη λέξις ! ἐπέρχεται πάλιν ἡ φοβερὰ μου ἀνησυχία μὲλις καθησυχάσασα ὀλίγον. (πρὸς τὴν Προσωπίδα) Κράτησόν με παρὰ σοί, φιλτάτη, ὡς ὑπερασπιστὴν σου· ἂν ἔλθῃ, εὐρίσκω μέσον νὰ τὸν ἀποδιώξω.

Η ΠΡΟΣΩΠΙΣ.

Καὶ ἔπειτα δυσαρεστεῖσαι, κύριε, διὰ τὴν διαγωγὴν τῆς συζύγου σου· ἀξιόλογα ! Ἄφες με μόνην· δύναμαι καλῶς νὰ ὑπερασπισθῶ· εἶμαι φίλη στενὴ τῆς συζύγου σου καὶ ἔχομεν τὰς αὐτὰς ἀρχάς.

ΚΛΕΩΝ (ἰδίᾳ).

Εἶμαι γελοῖος ὅμως· μ' ἐμπαίζει, ἰδοὺ. Ἄ ! Εὐτέρπη, Εὐτέρπη, πόσον μὲ βλάπτεις ! (πρὸς τὴν Προσωπίδα μετὰ προσπεποιημένης ἀδιαφορίας) Λοιπὸν δὲν θέλεις, φίλη μου, νὰ μείνω φρουρὸς παρὰ σοί ;

Η ΠΡΟΣΩΠΙΣ.

Καὶ διατί ὄχι ; μείνε.

ΚΛΕΩΝ.

Ὅχι μείνω ὅμως εἰς ἔνοπλον κατάστασιν !

ΚΛΕΩΝ.

(λαμβάνων τὴν χεῖρά της) καὶ ἕως, ἕως ἐπαναστατήσω ἀπαιτῶν τὴν κατάργησιν τοῦ ἐπιβαλλομένου μοι βαρέως περιορισμοῦ ὑπὸ τοῦ κυβερνήτου μου.

Η ΠΡΟΣΩΠΙΣ (ἀποσυρομένη μικρὸν.)

Πρόσεχε, πρόσεχε, Κλέων. Σκέφθητι τὴν θέσιν σου καὶ τὴν θέσιν μου ἐνταῦθα.

(Τὸ δωμάτιον κενουταὶ· μένουσι μόνοι ἐν αὐτῷ ὁ Κλέων καὶ ἡ Προσωπίς.)

ΚΛΕΩΝ.

Τὴν θέσιν μου ; ἡ θέσις μου εἶναι γελοία ἀπέναντι σοῦ, κυρία, τὸ βλέπω· καὶ δύναμαι νὰ ἔχω τὴν ἀπαίτησιν ν' ἀποκαλυφθῇ· τοῦλάχιστον εἰς ἐμὲ, ἵνα μὴ ἐμπαίζωμαι πλέον οὕτω φρικιδῶς· ἢ δὲ θέσις σου εἶνε ὁμοία πρὸς τὴν τῆς συζύγου μου ἀπόψε καὶ πρέπει ἐπὶ τέλους νὰ σὰς δοθῇ ἐν μάθημα. Ὅχι ἐκδικηθῶ ἐπὶ σοῦ.

(Ἐκτείνει τὴν χεῖρα ἵνα βῆν τὸ προσωπίδόν της.)

Η ΠΡΟΣΩΠΙΣ (ὑπερασπιζομένην.)

Προδότα ! οὕτω λοιπὸν μὲ ἀνταμείβεις, διότι ἔχασα τὴν ἐσπέραν μου μετὰ σοῦ ; Χαῖρε, ἀναχωρῶ.

ΚΛΕΩΝ.

Συγχώρει, μείνε, μείνε. Θέλεις ἐγὼ νὰ φύγω, θέλεις ; φεύγω· ἀλλ' ὄχι, εἰν ἀδύνατον, δὲν ἐπιθυμῶ νὰ χωρισθῶμεν οὕτως· ἐνοῶ ὅτι ἡ κατάστασις μου τῆς ἐσπέρας ταύτης ἐγέννησεν ἐν σοὶ μικρὰν τινα . . .

Η ΠΡΟΣΩΠΙΣ.

Τί ἐνοεῖς, κύριε, λαμβάνων τοιοῦτον ὕφος ;

ΚΛΕΩΝ.

*Ὅτι θὰ μείνω ἀπόψε παντοῦ μετὰ σοῦ. Ὅχι ἤματι σύντροφός σου καὶ θὰ τρέφω καὶ ἐλπίδας, διότι οὕτω μόνον ἐξασφαλίζω τὴν ὑπόληψίν μου.

Η ΠΡΟΣΩΠΙΣ.

Φαντάζεσαι ὅτι σὲ φοβοῦμαι, διότι εὐρέθην περιπεπλεγμένη ἔνεκα τῆς ἀγαθότητός μου ; Δὲν ἤσο μέχρι τοῦδε προπετής, ἀλλ' ἤδη κατέστης τοιοῦτος.

*Ὅχι, δὲν εἶμαι προπετής· ἀλλ' ἀγνοῶ διατί σὺ, γυνὴ οὔσα τόσον παράδοξος, θέλεις νὰ μὲ πείσης ὅτι εἶσαι καὶ ἄτρωτος. (καθήμενος ἐπὶ ἀνακλινητῆρος) Κάθησαι, παρακαλῶ, πλησίον μου, φιλτάτη μοι ἀγνωστος· ἄς ὀμιλήσωμεν ὡς φίλοι, διότι ἐδώκαμεν ἤδη ἀμοιβαῖα δείγματα φιλίας καὶ συμπαθείας (ἡ Προσωπίς κἀθηται.) Εἰπέ μοι, δὲν ἠσθάνθης ποτὲ παράδοξα αἰσθήματα, ἐν μιᾷ στιγμῇ γεννώμενα καὶ ὠθοῦντα εἰς ἰδιοτρόπους ἄλλως καὶ ἀπροβλέπτους συνταυτίσεις ψυχῶν ;

Η ΠΡΟΣΩΠΙΣ.

Ποτέ ! κακὴν ἰδέαν ἐσχημάτισας περὶ τῆς ζωηρότητός μου.

ΚΛΕΩΝ.

Σὺ ! εἰν ἀδύνατον· σὺ, ἥτις τὴν στιγμὴν ταύτην ἀκόμη κρύπτεσαι ἀπὸ τοῦ συζύγου σου καί . . .

Η ΠΡΟΣΩΠΙΣ.

*Ἀκουσον, σοὶ ἐκμυστηρεύομαι, ἐπειδὴ μὴ θέλουσα ἠναγκάσθην νὰ γνωρίσω ἀπόψε ἐν τῶν πικροτέρων τοῦ βίου σου ἐπεισοδίων, νὰ διῶ ὅ,τι οὐδ' ὑπόπτεις ἕως μέχρι τοῦδε, καὶ νὰ παρασταθῶ μάρτυς τῆς χαλαρώσεως τοῦ μετὰ τῆς συζύγου σου δεσμοῦ, ὅπερ ὀδυνηρότατον διὰ σέ. Ἄκουσον· παρεσύρηθην καὶ ἐγὼ ἄλλοτε μεθ' ὀρμῆς, τυφλῶς, δὲν τὸ ἀνοῦμαι· ἀλλὰ δὲν ἀποκαλῶ ἰδιότροπον ἐπιθυμίαν τὴν τοιαύτην ψυχικὴν διάθεσιν, τὴν τοιαύτην αἰφνιδίαν ἐξέγερσιν τῆς καρδίας. Γεννῶνται πολλάκις ἐν ἡμῖν πάθη σφοδρά, ὅκτῳ μόνον ἡμέρας διαρκοῦντα· ἀλλ' εἶνε πάθη.

ΚΛΕΩΝ (μετ' ἐνθουσιασμοῦ.)

Ἐπάρχουσι καὶ πάθη ἐν μιᾷ ὥρᾳ γεννώμενα καὶ φλογίζοντα, ὡς ἐν ἤσαν αἰώνια.

Η ΠΡΟΣΩΠΙΣ.

Ναί· ἀλλ' εἶνε ταῦτα στιγμιαία τις καὶ σφοδρὰ ἔξαψις, ἣν καταπαύουσιν διαδέχεται ἀμέσως ἡ ἀποστροφή καὶ ἡ φρίκη. Ναί· παραδέχομαι ὅτι μετὰ μεγαλειτέρας δυνάμεως αἰσθάνεται τις τὰ βραχυτέρας διαρκείας πάθη· ἀλλὰ

διατί; διότι κλαίει δι' αὐτὰ καὶ ἐρυθριᾷ ἐφ' ὅλης του τῆς ζωῆς.

ΚΛΕΩΝ.

Διατί ἐρυθριᾷ, ἀφοῦ τὸ αἰσθημα τοῦ πάθους τούτου ἦτο ἐνδόμυχον, ἀγνόν, εὐγενές καὶ ὑψηλόν; Διατί ἐρυθριᾷ, ἀφοῦ ἔχει τὴν πεποιθήσιν ὅτι τὸ αἰσθημα τοῦτο τοῦλάχισον ἦτο ἀμοιβαῖον;

Ἡ ΠΡΟΣΩΠΙΣ.

Διότι πιθανῶς δὲν ἦτο ἀμοιβαῖον ποῖος σὲ βεβαιοῦ περὶ τῆς ἀμοιβαίουτητος ὅποιοῦδήποτε αἰσθημάτων;

ΚΛΕΩΝ.

Πᾶν τὸ αὐτόματον, τὸ ἀκαταμάχτητον εἶνε νόμιμον καὶ ἐκ θείας ἀπορρέει πηγῆς.

Ἡ ΠΡΟΣΩΠΙΣ.

Ἐπωφελεῖσαι τῆς θέσεώς μου ἀπέναντι σοῦ διατί, φίλε μου, θέλεις νὰ μ' ἐξυβρίσης, ἐπειδὴ ἐφάνην ἐξἄλλος γυνή; Εἶμαι ἐνθουσιώδης, τὸ εἶπα, ἀλλὰ δὲν ἔχω ἐνθουσιασμὸν διὰ σέ.

ΚΛΕΩΝ.

ὦ Λουκρητία, Λουκρητία! μήπως σκοπεύεις νὰ φονεῦθῃς αὔριον, διότι σοὶ ἐξεδήλωσα...

Ἡ ΠΡΟΣΩΠΙΣ.

Πῶς; νομίζεσαι ἤδη Σέξτος; Ἄλλ' ἔσω' ἐγὼ σοὶ λέγω ὅτι ἡ Λουκρητία κακῶς ἐπραξεν αὐτοκτονήσασα· ὁ Σέξτος δὲν τὴν ἀπήλαυσε· διότι ὁ ἐπωφελοῦμενος τῆς ἀδυναμίας γυναικός, οὐδέποτε εἶνε ἀληθὴς ἐραστής. Ἄλλ' τί ματαίως συζητῶ; Σὺ, κύριε, δὲν μὲ γνωρίζεις· καὶ ἐπὶ τέλους δὲν δύνασαι παντελῶς νὰ μὲ βλάψῃς, ἐνῶ ἐγὼ δύναμαι, ἂν θέλω. Σὲ ἐλεεινολογῶ, χαίρει.

(Ἐγείρεται μετ' ὀργῆς καὶ φεύγει.)

ΚΛΕΩΝ (μόνος).

Ἰδιότροπος γυνή! ποῖα ἄρα γέ ἦτο; Κάτοχος τῶν οἰκογενειακῶν μου μυστικῶν, ἰσχυρὰ ἀπέναντι ἐμοῦ, διότι μὲ περιεφρόνησε, ἀφοῦ μὲ παρέσυρε διὰ τῆς μαγείας τῆς, μ' ἐγκαταλείπει ἤδη μόνον μετὰ τῆς αἰσχύνῃς μου! Μωρὸς, μω-

ρὸς ἐγώ! Ἐξώθησα τὴν σύζυγόν μου διὰ τῆς παραδόξου ματίας ἢ ἔχω νὰ τυραννῶ διὰ τῶν λόγων αὐτῆν, εἰς βῆμα δι' ὃ μοιᾶμαι μετανοῶ, θὰ μετανοήσῃ δὲ κ' ἐκείνη. Τὴν δὲ γυναῖκα ταύτην, τὴν μόνην δυναμένην νὰ μὲ ὠφελῇ, ἐπίσης δὲ καὶ νὰ μὲ βλάψῃ ἤδη, τὴν ἠνάγκασα νὰ μ' ἐγκαταλείψῃ... Τίς οἶδεν! ἴσως αὕτη γνωρίζει κάλλιον ἐμοῦ τὴν διαγωγὴν τῆς συζύγου μου. Ἀεῖποτε οἱ ἄνδρες γίνονται πρόξεναι τῶν δεινῶν ὅσα ἔνεκα τῶν γυναικῶν πάσχουσιν.

Ἄν γυνή τις σὲ ἀγαπᾷ, σὺ οὐδ' εὐγνωμονῶν διὰ τὰς θυσίας τῆς, βασανίζεις αὐτῆν, ὀλίγα ὀλίγιστα μόνον ἀπαντοῦσαν, τὴν δυστυχῆ! καὶ ἐπειτα ἀπορεῖς πῶς ἐξαντλεῖται ἡ ὑπομονή τῆς, πῶς ἀποσπᾶται ἀπὸ τῆς πίστεως, καὶ αἰσθανομένη τὴν κοινὴν εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ οὐχὶ εἰς τὰς ἐρωσας ψυχὰς ἀδυναμίαν, ἀποθαρρύνεται καὶ συλλαμβάνει ἐλπίδας μελλούσης εὐτυχίας, ἐλπίδας παραλόγως βασιζομένης εἰς δεῦτερον πρὸς ἄλλον ἄνδρα ἐρωτᾷ! Ἄν γυνή τις δὲν σὲ ἀγαπᾷ, σὺ ἀπορεῖς διὰ τὴν ψυχρότητά τῆς, ἀποκαλεῖς αὐτὴν φιλάρεσκον, ἀπαιτεῖς νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὰς μωρὰς σου φλυαρίας· καὶ τότε ἀποκαλεῖς αὐτὴν ἀνάισθητον, ὅπως ἀποκαλεῖς προδότιδα ἐκείνην ἣτις σὲ ἠγάπα, εἰς δὲ τὸν ἄπειρον ἐρωτᾷ τῆς σὺ, ἔνεκα τοῦ ἐγώισμῶς σου, δὲν ἤρκεσας. Πᾶσά μου ψυχικὴ δύναμις ἐξηντλήθη πλέον· ἤμην ἄφρον παιδίον μέχρι τοῦδε· ἀπώλεσα τὰς δυνάμεις μου καταχρασθεὶς αὐτῶν. Εὐτέρπη, πταίω ἐγώ· εὐδαιμόνει σὺ. Ἀπέρχομαι ἀπὸ τῆς αὔριον μακρὰν σου καὶ σὲ ἀφίνω ἐλευθέραν, ὀλβίαν. (μετὰ μακρὰν σκέψιν) Ἄς ὑπάγω κατ' οἶκόν νὰ ἐτοιμασθῶ διὰ ταξείδιον.

(Ἀναχωρεῖ.)

ΣΚΗΝΗ Γ΄.

Οἰκία τοῦ Κλέωνος· ἡ αὐτὴ αἴθουσα· ἡ Προσωπίς γράφει ἐπὶ τινος τραπέζης, ἐνῶ ὁ Θανάσης φέρει τίον πρὸς αὐτὴν μετὰ τινα λεπτὰ εἰσέρχεται ὁ Κλέων.

ΚΛΕΩΝ (ἐμβρόντητος πρὸ τῆς θύρας.)

Πῶς; ἐδῶ εἶσαι, κυρία;

Ἡ ΠΡΟΣΩΠΙΣ.

Δὲν ἤθελον νὰ μ' εὔρης ἐδῶ· ἀλλ' ἔσω! ἀφοῦ μὲ συνέλαβες οὕτω, σοὶ λέγω ὅτι ἔγραφον ἐλέγχουσα...

ΚΛΕΩΝ (σπεύδων πρὸς αὐτήν.)

ὦ! μὴ μ' ἐλέγχῃς, κυρία, διότι γνωρίζω καλῶς πόσον ἀνοήτως σὰς μετεχειρίσθην. (κλίνων τὸ γένυ πρὸ αὐτῆς) Συγχωρήσατέ με, κυρία· ἡ ἀνησυχία διὰ τὴν διαγωγὴν τῆς συζύγου μου, ἡ ταραχὴ μου, τὰ φῶτα ἐκεῖ, ἡ μουσικὴ, ὁ χορὸς, ὁ παράδοξος ὑμῶν τρόπος, πάντα ταῦτα μ' ἐθόλωσαν τὰς φρένας, συγχωρήσατέ με, δὲν εἶχον συναίσθησιν τῶν πράξεών μου, συγχωρήσατέ με.

Ἡ ΠΡΟΣΩΠΙΣ (ἐγείρουσα αὐτόν.)

Σὲ συγχωρῶ· ἰδοὺ σχίζω τὴν ἐπιπληκτικὴν μου ἐπιστολὴν καὶ οὐδὲν πλέον οὐδὲ προφορικῶς θὰ σοὶ εἶπω περὶ τῆς διαγωγῆς σου. Σὲ συγχωρῶ· καλὴν νύκτα καὶ ἡσυχίαν ψυχῆς.

(Βαίνει πρὸς τὴν θύραν.)

ΚΛΕΩΝ.

Δύο λέξεις ἀκόμη, ὠραία καὶ καλὴ κυρία. Αὔριον ἢ μᾶλλον ἀπόψε ἀναχωρῶ. (κράζει τὸν Θανάσην ἔξω τῆς θύρας μένοντα) Θανάση, ἐτοίμασε τὸ κιβώτιον μου τοῦ ταξείδιου. Θέσον ἐντὸς ὅ,τι κρίνεις καλόν, ἐνδύματα, ἄλλα πράγματα, μερικά βιβλία...

ΘΑΝΑΣΗΣ.

Φεύγετε, κύριε;

ΚΛΕΩΝ.

Ναί· ἐτοίμασε ταχέως καὶ πήγαινε εἰς ἀνεύρεσιν ἀμάξης.

Ἡ ΠΡΟΣΩΠΙΣ.

Ἄλλὰ, κύριε...

ΚΛΕΩΝ.

Ναί, κυρία, ἀναχωρῶ· εἶμαι σύζυγος δυστυχῆς πλέον, καὶ ὅμως ἀγαπῶ τὴν Εὐτέρπην ἀκόμη, καὶ ὅμως ἔγινα ἐγώ, ἐγὼ αἴτιος τῶν δεινῶν μου.

(Δακρύει.)

Ἡ ΠΡΟΣΩΠΙΣ (συγκεινημένη.)

Ἄλλὰ, κύριε Κλέων... Κλέων...

ΚΛΕΩΝ.

Δὲν ἀκούω, κυρία· εἶμαι μωρός. Σὲ παρακαλῶ ὅμως δι' ἀνάμνησιν ἐνὶς δυστυχῶς ἀνθρώπου, ἐνὸς θύματος τῶν ἀχαλινώτων αἰσθημάτων του, ἀποκαλυφθῆτε νὰ σὰς ἀποχαιρετήσω εὐγνωμῶν ἐν μετανόῃ καὶ νὰ φέρω μετ' ἐμοῦ μακρὰν τὴν ἀνάμνησιν τοῦ μόνου παιδίου μου ἐπεισοδίου κατὰ τὴν φοβερὰν ταύτην νύκτα δι' ἐμέ.

ΘΑΝΑΣΗΣ (εἰσερχόμενος.)

Κύριε, δότε με τὰ κλειδιά τοῦ κιβωτίου...

Ἡ ΠΡΟΣΩΠΙΣ.

Φύγε, Θανάση, ὁ κύριός σου δὲν θὰ ἀναχωρήσῃ.

ΚΛΕΩΝ.

Ἄδύνατον, κυρία, ἀδύνατον. Ἡ δυστυχῆς Εὐτέρπη δὲν εἶναι πλέον δι' ἐμέ, οὐδ' ἐγὼ δι' αὐτήν. (πρὸς τὸν Θανάσην) Λάβε, Θανάση, τὰ κλειδιά.

ΘΑΝΑΣΗΣ (κατ' ἰδίαν.)

Μὰ τί τρέχει; θ' ἀρχίσω νὰ κλαίω κ' ἐγώ· ἀλλ' ἂς ἐτοιμάσω τὰ τοῦ ταξείδιου πρώτων.

(Ἐξέρχεται.)

Ἡ ΠΡΟΣΩΠΙΣ (στενοχωρουμένη.)

Ἄλλὰ, κύριε, ἀλλ' εἶνε ἀδύνατον· ἡ Εὐτέρπη σὲ ἀγαπᾷ.

ΚΛΕΩΝ.

Δὲν εἶμαι ἀντάξιός αὐτῆς· πταίω, πταίω.

Ἡ ΠΡΟΣΩΠΙΣ.

(λαμβάνουσα αὐτὸν ἀπὸ τοῦ βραχίονος.)

Κλέων, ἡ Εὐτέρπη σὲ ἀγαπᾷ, ἡσύχασον. (ἐν ἀγωνίᾳ) Ἰδοὺ τέλος πάντων.

(Ἀποβάλλει τὸ προσωπεῖον.)

(ΚΛΕΩΝ (ἐμβρόντητος.)

Ἄ! ἡ Εὐτέρπη!

(Ἐνσπικνίζεται αὐτὴν ἔξω φρενῶν. ὁ Θανάσης εἰσερχεται καὶ μένει ἀπολιθωμένος πρὸ τῆς θύρας βλέπων τὴν Εὐτέρπην.)

ΕΥΤΕΡΗ.

Λοιπόν . . .

ΚΛΕΩΝ.

Λοιπόν, εἶσαι ἄγγελος, εἶσαι ἢ πρὸ δύο ἐτῶν μνηστή μου, τῶν πόθων μου ὁ ἀστήρ.

(Καταπετάσσεται ἡ αὐλαία.)

ΙΩ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ.

Η ΒΑΚΧΙΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΙΟΥΛΙΟΥ ΔΕ ΣΑΙΝ-ΦΕΛΙΞ.

(Συνέχεια. — Ἰδε ΦΥΛΑΑΔ. Ε΄.)

— Ὅχι, ὑπέλαβεν ἡ ἄγνωστος, βεβαίως ὄχι. Ὁ πατήρ μου ἀπέθανε, ναί! ἀλλὰ γνωρίζεις πῶς ἀπέθανεν; . . . ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ καὶ τῆς πνίας ἐπὶ τῶν νοσηρῶν παρχλίων τῆς Μαιώτιδος ἀπέθανεν ἐκ θλίψεως, διότι ἄφησε τὴν θυγατέρα του καὶ τὰ θέλητρα τῆς πατρίδος. . . ἀπέθανεν ἐξόριστος, προγεγραμμένος ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ σου Καίσαρος Ὀκταβίου, Αὐγούστου, ἐὰν θέλῃς.

— Καὶ ὁ σύζυγός σου; . . . ἠρώτησεν ἡ Ὀκταβία ὠχρῶτα.

— Ὁ σύζυγός μου! εἶπεν ἡ ξένη πικρῶς μειδιάσασα, θὰ σοὶ τὸν εἶπω. Ὑπάρχει εἰς τὴν πόλιν τῆς Ῥώμης νέος τις ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, καλούμενος Τιβέριος. Μὲ εἶδεν ἡμέραν τινα εἰς τὰ πλησίον τῆς Ἄλβα-Σαβίνης ὄρη ἠθέλησε νὰ μὲ διαφθεῖρη, μὲ ἀνῆρπασεν ὡς νυκτοκλόπος ἔφυγον τῶν ἀσεβῶν χειρῶν του. Ἐκεῖνος δὲ κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχη παρὰ τοῦ ἀξίου αὐτοκράτορος Καίσαρος Αὐγούστου προγραφὴν κατὰ τοῦ πατρός μου, ἀρχαίου ἐκατοντάρχου εἰς τὰς λεγεῶνας τοῦ νέου Πυμπήου, ἐν τῇ ἐποχῇ τοῦ κατὰ τῆς Σικελίας πολέμου. Ὁ πατήρ μου ἠναγκάσθη νὰ ἐξορισθῇ μόνος του. Ὁ ἀγρός του ἐδημιούθη ἐγὼ δὲ ἔφυγον εἰς τὰ ὄρη, συνήντησα συνοδίαν ἀνθρώπων ἐορταζόντων τὰ Διονύσια καὶ ἔγεινα καὶ ἐγὼ μετ' ἐκείνων βακχίς, ὠρμισθεῖσα μῖσος αἰώνιον κατὰ τῶν λυμαιῶνων τῆς πόλεως, κατὰ τοῦ Καίσαρος, κατὰ τῶν δούλων ἀλοκολάκων, κατὰ τῆς πωλημένης

Συγκλήτου, κατὰ τῶν διεφθαρμένων καὶ ὑποκριτῶν Ῥωμαίων, καὶ ἐν γένει κατὰ παντός ἐχθροῦ τῶν προγονικῶν ἠθῶν καὶ τῆς ἀρχαίας ἐλευθερίας.

— Κόρη μου, εἶπεν ἡ Ὀκταβία, ἔσο βεβαία ὅτι ἠπάτησαν τὸν Καίσαρα Αὐγούστου.

— Ἐ! ἀνέκραξεν ἡ βακχίς φρενητιῶσα, εἰς τί λοιπὸν χρησιμεύει νὰ ᾔῃαι τις αὐτοκράτωρ, ἐπίγειος θεός, ἀφοῦ αἰμοχαρῆς ἀκόλαστος δύναται ἀτιμωρητὶ νὰ ἀποπλανήσῃ τὸ εὐρὸ πνεῦμα του εἰς τί χρησιμεύει νὰ φέρωμεν χρυσοῦν διάδημα καὶ νὰ βλέπωμεν τοὺς βασιλεῖς κύπτοντας ἀπέναντι ἡμῶν, ἀφοῦ εἰς χαμερπῆς ἀσπασίας δύναται νὰ καταχρασθῇ τοῦ δακτυλίου μας καὶ νὰ σφραγίσῃ διατάγματα προγραφῆς ἐναντίον σεβαστοῦ προσβύτου, βιούντος εἰρηνικῶς εἰς τὰ ὄρη ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν ἐφεστίων αὐτοῦ θεῶν; . . . Ὀκταβία, σοὶ λέγω ἀληθῶς ἡ Ῥώμη ἔπεσεν ἐκ τοῦ ὕψους αὐτῆς! ἡ Ῥώμη εἶναι σήμερον βασιλισσα φέρουσα πέδας, ὁ χρυσὸς κατέκτησεν αὐτήν ἐπωλήθη εἰς τοὺς ἀσώτους, εἰς τοὺς φιλαργύρους, εἰς τοὺς αἰσχροκερδεῖς, εἰς τοὺς φαυλοκόλακας, εἰς τὸ μῖσος, εἰς τὴν θηριωδίαν, εἰς τὸν φόβον, εἰς τὴν διαβολὴν, εἰς τοὺς πλουσίους, τέλος πάντων. Οἱ πλούσιοι πατρίκοι, οἱ πλούσιοι ἀπελευθέροι, οἱ πλούσιοι ἐμποροὶ ὀρχοῦνται καὶ εὐθυμοῦσι κύκλιω τῆς ἐπιχοσμίου ἐταίρας κεκλιμένης ἐπὶ τῶν λαγόνων, μὲ τὴν κεφαλὴν ἐντὸς τοῦ κονιστάλου. Οἱ ἀνευσπλάγχχων πλούσιοι συνήψαν μετὰ τῶν συνθήκων καὶ διαμοιράζονται τὸ κράτος. Εἶπον «εἰς μόνος θὰ ᾔῃαι ὁ Ζεὺς τῆς ὑψηλίου, ἀλλ' ἡμεῖς θὰ ἤμεθα οἱ βασιλεῖς, οἱ τετράρχαι, οἱ ἀνθύπατοι, οἱ διοικηταί» οἱ δὲ λοιποὶ, οἱ εὐτελεῖς πλήθιοι, θὰ ὦσι τὰ κτήνη ἅτινα θὰ μαστιγῶμεν, θὰ δεκατεύωμεν καὶ θὰ διασπαράττωμεν κατὰ τὸ δοκοῦν». Ὀκταβία, ἀκουσον τοὺς λόγους τῆς βακχίδος τὸ πῦρ, ὁ λοιμὸς, ὁ πόλεμος, θὰ πέσωσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν, καὶ οἱ οὐρανίωνες θεοὶ θὰ δοξασθῶσι. — Ὑπαγε, ἡδὴ δύνασαι νὰ μὲ καταγγείλῃς εἰς τὸν ἀδελφόν σου, θὰ περιμένω τοὺς λίκτορας (α). — Ἄλλ' ὄχι, θὰ φύγω εἰς τὰς ἐρήμους, θὰ ἀναπνεύσω, ἐναντίον τῆς θελήσεως τοῦ Καίσαρος, τὸν μεθυστικὸν τῆς ἐλευθερίας ἀέρα. Μὲ εὐκίνητον πόδα θὰ ἀναβῶ τοὺς βράχους, θὰ διαβῶ τὰ δάση, ἡμνοῦσα τὸν προστατήν μου θεόν, καὶ ἀπκντας ὑμᾶς περιφρονοῦσα, θὰ ῥίψω εἰς τοὺς ἀνέμους τοῦ βορρᾶ τοὺς ὀλολυγμούς μου, τοὺς

(α) Ῥεβόδοχοι Ῥωμαῖοι, ἐκτελοῦντες ἀστυνομικὰ χρέη.

πρασίνοὺς στεφάνους μου καὶ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ παρελθόντος.

Εἶπε, καὶ ἀφήσασα τὴν ἀκτὴν, ἀνέβη τρέχουσα τὰς κλιτύας τῶν λόφων καὶ ἠκούσθη ἄδουσα, σείουσα τὰ κύμβαλα αὐτῆς.

— Εὐστ! στέψωμεν τοὺς κρατῆρας καὶ τοὺς ἀμφορεῖς! Δόξα εἰς τὸν θεῖον Θουονέκ! Κινήσωμεν τοὺς θύρους, καὶ πατάξωμεν ἐπανειλημμένως τὰς στυλῖνας τῶν λεοσπρδάλεων χαιτάς.

Δ΄.

— Μῆτερ μου (ἔλεγεν ὁ νέος Καῖσαρ κεκλιμένος ἐπὶ πορφύρας ὑπὸ τινα πασταδά τοῦ οἴκου τῆς Ὀκταβίας, καὶ ὄξυ ῥίπτων βλέμμα ἐπὶ τῆς ἐκτάσεως τοῦ κυανοχρόου κόλπου) προσφιλῆς μου μῆτερ, τὴν ὁποίαν σέβομαι ἴσα τοῖς ἀθανάτοισι ἐπανάλαβόν μοι, σὲ παρακαλῶ, τοὺς λύγους τῆς ἀγνώστου ἐκείνης παρθένου τὴν ὁποίαν εἶδες ἐπὶ τῆς παρχλίας.

— Ὅποια ἀλλοφροσύνη, Μάρκελλε! ἀπεκρίθη ἡ Ὀκταβία, ἡ νεάνις ἐκείνη ὕβριζε τὸν Καίσαρα καὶ τὸν οἶκόν σου.

— Ἀλλὰ, μῆτερ μου, προσέθετο ὁ υἱὸς τῆς Ὀκταβίας, ἂς ὁμολογήσωμεν ὅτι ὁ Τιβέριος εἶναι εἰς ἀθλιὸς ἄσπαστος! Νὰ ζητήσῃ τὴν προγραφὴν τοῦ γέροντος ἐκείνου. . . νὰ ζητήσῃ νὰ διαφθεῖρη τὴν εὐγενῆ ἐκείνην κόρην. . . Ἄλλ' εἶναι αἰσχρὸν, μῆτερ μου!

— Θέλωμεν ἐκθέσει ταῦτα εἰς τὴν Καίσαρα, υἱέ μου, καὶ ὁ Τιβέριος θὰ ἐξορισθῇ ἐπὶ τινα χρόνον μακρὰν τῆς Ἰταλίας.

— Καὶ τὸν γέροντα, μῆτερ μου, θὰ τὸν ἀνακαλέσωμεν εἰς Σαβίνην; Ὅχι, θὰ τῷ ἀποδώσωμεν τὸν ἀγρόν του, τὴν καλύβην του, τὰ ποιμνία του καὶ τοὺς ἀροτῆρας βόας του;

— Τὰ πάντα θὰ τῷ ἀποδώσωμεν, ἀπήντησεν ἡ πεθλυμένη Ὀκταβία, βλέπουσα ὅτι ὁ υἱὸς τῆς ἔπασχεν ἐκ δαινῆς ἀλλοφροσύνης. Εἶτα δὲ προσέθεσε: Πίε, τέκνον μου, πίε τὸ σωτήριον τοῦτο ποτόν.

— Πολὺ καλὰ, ἐξηκολούθησεν ὁ ἀσθενὴς ἐγειρων τὰς λευκὰς καὶ πυρεστούσας χεῖράς του, πολὺ καλὰ! μῆτερ μου! Ἡ δικαιοσύνη εἶναι ὅπως αἱ Αἰταί, αἱ χλωαὶ ἐκείναι παρθέναι τὰς ὅποιαι ἀναφέρει ὁ Ὀμηρος φθάνει μὲν δυσκόλως καὶ βραδέως ἡ δικαιοσύνη, ἀλλ' ἐπὶ τέλους φθάνει. . . Ὁ γέρονθ θὰ λάβῃ πάλιν τὴν εἰς τὰ Σαβινικὰ πεδία οἰκίαν του.

— Ὅχι τὴν λάβῃ, εἶπεν ἡ Ὀκταβία, ἔσο ἡσυρτος, υἱέ μου. . .

— Ἄ! μῆτερ μου, ἐφώνησεν αἴφνης ὁ ἀσθενής, ὅταν ὁ γέρονθ ἐπιστρέψῃ εἰς τὰ κτήματά του, θὰ ζητήσῃ τὴν κόρην του. Τίς ἐξ ἡμῶν θὰ πορευθῇ πρὸς ἀνεύρεσίν τῆς; Ὁ πατήρ ἐκείνος θὰ ποθῇ σφοδρῶς νὰ ἀσπασθῇ τὴν τάλαιναν κόρην του. . . Τίς ἐξ ἡμῶν θὰ τὴν ἐπαναφέρῃ πρὸς αὐτόν;

— Οἱ προκριτότεροι τῶν ἀπελευθέρων μας, ὑπέλαβεν ἡ Ὀκταβία.

— Ὅχι, ὄχι, εἶπε ζωηρῶς ὁ Μάρκελλος, ἀλλ' ἄλλος τις μᾶλλον διακεκριμένος πρέπει νὰ τιμῆσωμεν τὸν προσβύτην. Ἐγὼ ὁ ἴδιος θὰ ὑπάγω, μῆτερ μου.

— Φεῦ! τέκνον μου, ἐξηκολούθησεν ἡ Ὀκταβία μὲ θερμὰ καταβρέγουσα δάκρυα τὰς χεῖρας τοῦ υἱοῦ τῆς, θεραπεύθητι πρῶτον πῆς τὸ ποτόν τοῦτο ὅπερ θὰ σὲ σώσῃ, ὅταν δὲ ἀνακτήσῃς τὰς δυνάμεις σου, τότε θέλωμεν πορευθῆ πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς παρθένου καὶ τοῦ γέροντος.

— Πόσον εὐτυχὴς θὰ ᾔῃαι ἡ ἡμέρα ἣτις θὰ ἀνατεῖλῃ ἐπὶ τῆς Ἰταλίας, ὅπως φωτίσῃ τοιαύτην οἰκογενειακὴν πανήγυριν! ἐφώνησεν ὁ ἀσθενής. Ὅχι ἐορτάζω κατ' ἔτος τὴν ἐπιστροφὴν τῆς ἡμέρας ἐκείνης δι' ἐκατόμβης ἀξίας τοῦ Ἀχιλλέως, ὅτε εὐχαρίσται τοὺς θεοὺς μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Δέσφου, διὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Βρισηίδος.

Ὅπως ἐλάλει ὁ νεανίας ἐν τῷ πυρετικῷ αὐτοῦ παραλήρω. Αἱ ἀναμνήσεις τῆς Λύδας συνεχέοντο μὲ τὰς ἀναμνήσεις τῶν ῥαψωδιῶν τοῦ Ὀμήρου, καὶ ὁ σπουδαστὴς τῶν ποιητῶν ἀνεφαίνετο εἰσέτι ἐν τῷ περιπαθῇ ἐραστῇ.

— Πόσον θὰ ᾔῃαι ὠραία, ἐξηκολούθησε, πόσον σοβαρὰ καὶ μειδιῶσα συγχρόνως ἡ νεάνις, ὅταν λάβῃ αὐτὴν ἐκ τῆς χειρὸς καὶ τὴν ἀναβιβάσω ἐπὶ τοῦ ἄρματός μου ὅπως τὴν ὀδηγήτω ὑπὸ τὴν πατρικὴν τῆς στέγην! Μῆτερ μου, θέλωμεν τῇ δώσει ἓνα τῶν ἐκ λίνου τῆς Κανούσης χιτῶνων σου. Θέλωμεν φορέσει εἰς τοὺς ὠραίους αὐτῆς πόδας χρυσοδέσμους κοδόρνους. Θέλωμεν κοσμηθεῖ τὰς λευκὰς χεῖράς τῆς διὰ Συριακῶν ψελίων, τὴν δὲ ὠραίαν κεφαλὴν αὐτῆς, τὴν μέλαιναν καὶ ἀρωματώδη κόμην τῆς, θέλωμεν στέψῃ διὰ στέμματος μακροφύλλου ἱριδος. Ὅχι ὁμοιάζῃ μὲ τὴν νόμφην Ἀρεθούσαν, ἡ καλὴ παρθένος. . . Καὶ ἔπειτα, μῆτερ μου, θὰ ἀνοίξῃς πρὸς αὐτὴν τὰς ἀγκάλας σου, καὶ θὰ τρέξῃ ἐπὶ τοῦ στήθους σου, καὶ θὰ περιβάλλῃ τὴν εὐ-

λύγιζον ὄσφιν αὐτῆς καὶ τοὺς λεπτοφυεῖς ὤμους τῆς . . . Θὰ τὴν θλίψης περιπαθῶς ἐπὶ τῆς καρδίας σου, καὶ ἐν τῇ μάγῳ ἐκείνῃ ἐρωτικῆ ἐκστάσει . . .

— Ἀθάνατοι θεοὶ! ἐφώνησεν ἡ ὠχρὰ Ὀκταβία, ἰδοὺ λαίποθυμῆ, ὡς εἰ ὁ θάνατος ἐθίγεν ἤδη τὴν καρδίαν του διὰ τῆς παγετώδους αὐτοῦ χειρὸς! . . .

Καὶ ἀφῆκε φωνὴν λαϊνῆς τῆς ὁποίας ὁ σκύμνος προσβάλλεται ὑπὸ θανατηφόρου βέλους. Ἐπρεξεν ἀσθμαίνουσα ἀπὸ τῆς στοᾶς εἰς τοὺς ἐσωτερικοὺς θαλάμους, καλοῦσα δούλους, ἰατρὸν, ἀπελευθέρους, ἱερεῖς τῶν θεῶν, οἰκείους, ἐνὶ λόγῳ, πᾶν ὄνομα ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς. Ἐκρούσε τὰς θύρας διὰ τῶν σπασμωδουσῶν χειρῶν τῆς ἐπεκαλέσθη τοὺς δωροκοσμήτους λάτρους, καὶ ἐκόλλησε τὰ χεῖλη αὐτῆς ἐπὶ τῶν ὄρει χαλκίνων ποδῶν τῶν ἦτο σπαρξικικάρδιος τὴν ὄψιν. Πολλοὶ ἔδραμον εἰς τὰς κραυγὰς τῆς. Ἡ δὲ Ὀκταβία εἶπεν εἰς τὸν ἰατρὸν τοῦ Καίσαρος, δραξαμένη τοῦ βραχίονος αὐτοῦ καὶ σύρουσα αὐτὸν πρὸς τὴν ἐκ πορφύρας κλίνην.

— Ἐλθέ νὰ τὸν ἴδῃς! ἀποθνήσκει! . . . Ἀπόδος μοι τὸ τέκνον μου, καὶ σοὶ δίδω ὄσας ἐπαρχίας ζητήσης . . .

Ὁ σοβαρὸς ἰατρὸς παρετήρησε τὸν πάσχοντα, καὶ, θείς τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ καίοντος καὶ καθίδρου μετώπου του, εἶπεν ἀτενίζων τὴν θαυματοῦσαν μητέρα.

— Ἐνθαρρύνθητι ἡ ἀλλοφροσύνη κυριεύει τὸν ἐγκέφαλόν σου ἄλλὰ θὰ κατισχύσωμεν αὐτῆς καὶ θὰ τὴν ἀποδιώξωμεν δι' ἡπίων φαρμάκων.

Τῆ ἔφερον καθαρτῆριον ὕδωρ ἔβραζε δι' αὐτοῦ τοὺς πυρέσσοντας κροτάφους τοῦ νέου Μαρκελλοῦ, καὶ εἶτα θέσας τεμάχιον πάγου ἐφ' ἐκάστης τῶν χειρῶν τοῦ ἀσθενοῦς, ἐπεκαλέσθη τοὺς εὐμενεῖς θεοὺς, προστάτας τῶν Καισάρων.

Αἱ γυναῖκες ἔκλαιον αἰ μὲν ὠλοφύροντο καὶ ἔτυπτον τὰ στήθη, αἱ δὲ ἀνοήτους πρὸς τοὺς θεοὺς ἀπέτεινον ἄρας. Αἱ μὲν ἐξέριπτον κρήδεμνα καὶ πολυτελεῖ περιδερμακὰ εἰς τὴν πυρᾶν ἐνὸς τρίποδος αἱ δὲ ἀπέκοπτον τὴν ὠραίαν αὐτῶν κόμην πρὸς ἐξιλίωσιν τῶν παρωργισμένων πνευμάτων. Ἐν τούτοις, ὁ Μάρκελλος ἠνέωξε τὰ βλέφαρα, καὶ οὐδένα ἀναγνωρίσας, οὐδ' αὐτὴν τὴν μητέρα του, εἶπε τὰ ἐξῆς.

— Αἱ χῶραι τὰς ὁποίας διέτρεξα βοήθεια τῶν πτερυγῶν μου, εἰσὶ γείτονες τοῦ ἡλίου καὶ ἐν τούτοις, ὁ ἐκεῖ ἄνεμος εἶναι εὐχάριστος καὶ δροσώδης. Παρθένος τις μὲ ἠκολούθει κλαίουσα.

Ἐστράφη πρὸς τὴν τεθλιμένην κόρην καὶ τὴν ἔλαβον εἰς τὰς ἀγκάλας μου. Τὰ χεῖλη μου εἰσέτι τηροῦσι τὸ ἄρωμα τῶν ἀσπασμῶν τῆς . . .

— Τὸν ἀκούεις! ἐφώνησεν ἡ Ὀκταβία πρὸς τὸν σοβαρὸν ἰατρὸν, ἐκεῖνος δὲ, καλυφθεὶς διὰ τῆς τῆβέννου του καὶ ἐτοιμαζόμενος νὰ ἀναχωρήσῃ, εἶπε ταῦτα.

— Μῆτερ! Ἡ Ἀφροδίτη ἀρχει ἐνταῦθα εἶναι ἰσχυρωτέρα τοῦ θεοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ τῶν μαθητῶν του ἀπάντων. Προσπάθησον νὰ ἀνακαλύψῃς τὸ ὀλέθριον εἰς τὸν υἱόν σου ὄνομα καὶ ἀκολούθως . . . πράξον ὅ, τι ἡ συνέσις σου σοὶ ὑπαγορεύσῃ, μῆτερ τοῦ Μαρκελλοῦ.

Καὶ ἐξῆλθεν, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν παρισταμένων, ἐκπλαγέντων διὰ τὸν χρησμόν.

Ε΄.

Τίς ἄρα νὰ ἦναι; ἔλεγεν ἡ Ὀκταβία, μείνασα μόνη, τὴν νύκτα, πλησίον τοῦ υἱοῦ τῆς τίς νὰ ἦναι ἡ γυνὴ τῆς ὁποίας τὸ βλέμμα ἐπυρπάλησε τὴν καρδίαν τοῦ τέκνου μου; Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν θεὸς νὰ μοὶ ἀποκαλύψῃ τὸ ὄνομα τῆς; Ἐὰν ἐγνώριζον τὴν γυναῖκα ἐκείνην ἤθελον ῥιφθῆ εἰς τοὺς πόδας τῆς, καὶ δούλη ἐν ἦτο, καὶ ὁ Μάρκελλος θὰ ἐγένετο σύζυγός τῆς. ὦ! Διατί νὰ ἐξορίσω τὸν Ἄτιν, τὸν ἐξ ἀποβρήτων τοῦ υἱοῦ μου; Ὁ Ἄτις, ὁ σοφὸς Ἄτις ἦτο ἀνὴρ πνευματώδης καὶ ἀφωτισμένος. Αἱ μητέρες εἰσὶ τυφλαὶ εἰς τὴν μητρικὴν αὐτῶν στοργὴν, ὡς αἱ ἐρωμέναι εἰς τὰς μωρὰς αὐτῶν ζηλοτυπίας. Τάλαιναί μητέρες! δὲν ζητεῖς εἰμὴ διὰ ξένης τινος ὑπάρξεως ἡ ψυχὴ ὑμῶν μεταβαίνει καθ' ὀλοκλήριαν εἰς τὰ τέκνα σας καὶ (ὅπερ οἰκτρὸν!) ἡ εὐδαιμονία αὐτῶν μᾶς τρομάζει σχεδὸν τόσον ὅσον καὶ ἡ δυστυχία των. Ὁ υἱός σας εἶναι εἰς τὸ ἀνθος τῆς υἱείας καὶ τῆς εὐδαιμονίας; φρικιάτε τότε εἰς τὸν ἐλάχιστον πυρετὸν τὸν προσερχόμενον ἐκ τῶν πλησιοχώρων ἑλῶν ὁ υἱός σας ὠχρίασεν ἐν τινὶ αἰθούσῃ συμποσίου; ἔπεσε τοῦ ἵππου εἰς τὸ πεδίον τοῦ Ἄρεως; . . . Φεῦ! τάλαιναί μητέρες, πῶς τότε συστρέφετε τοὺς βραχίονας, πῶς ἀποτίλλετε τὴν κόμην, πῶς ἡ καρδία σας συντρίβεται . . . καὶ πόσον ἐπιθυμῆται τὸν θάνατον! Ἐμπρὸς, Ὀκταβία (ἐπ' ἀνέλαθεν) ἐμπρός ἡ στοργὴ ἄς μᾶς ἐμψυχώσῃ, ἔστω καὶ διὰ δυνάμεων κισθῶν, ἔστω καὶ ἂν πρόκηται νὰ καταπέσωμεν ἐξηντλημένα ὅπως μὴ πλέον ἀνεγερθῶμεν.

Ὁ Μάρκελλος, ὠχρότερος παρὶ τοῦ μαρμαρίου, ἐκοιμήτο ἐπὶ κλίβης περιβαλλομένης ὑπὸ ἐξίλει-

τικῶν ἀναθημάτων ἡ ἀναπνοή του, τακτικωτέρα καὶ ἡσυχωτέρα, ἐνεθάρρυνε κατὰ τι τὴν Ὀκταβίαν! Τὸν ἄφησε λοιπὸν καὶ ἐξῆλθεν ἡμέρα βαδίζουσα, ὅπως ὑπάγη καὶ ἐξετάσῃ τοὺς μᾶλλον ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τῆς εὐνοουμένους ἀπελευθέρους. Περὶ τὸ μεσονύκτιον, ἀνὴρ τις προβεβηκῶς ἤδη τὴν ἡλικίαν καὶ πλατύσημον περιβεβλημένος ἐσθῆτα, εἰσῆλθε εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ ἀσθενοῦς. Ὁ ἀνὴρ οὗτος, μετρίου ἀναστήματος, εἶχε τοὺς χαρακτηριστῆρας λεπτοφυεῖς, τοὺς ὀφθαλμοὺς μεγάλους καὶ ζωηροὺς, τὸ μέτωπον ψιλὸν καὶ τὰ μέλη ἀθρόα. Ἐφαίνετο πάσχων ἐξ ἥπατικῆ νοσήματος, ἐὰν τις ἔκρινεν αὐτὸν ἐκ τῆς ὀλίγον κίτρινης χροιάς του καὶ τῆς νοχελείας τοῦ σώματός του. Ὁ ἀνὴρ οὗτος ἦτο ὁ Καῖσαρ Αὐγουστός, ἐλθὼν ἐκ Ῥώμης εἰς Βαβίαν πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ προσφιλοῦς του Μαρκελλοῦ. Δὲν ἠθέλησε νὰ εἰδοποιήσῃ τὴν ἀδελφὴν του Ὀκταβίαν, καὶ καθῆσας παρὰ τὸ προσκεφάλαιον τοῦ νοσοῦντος, τὸν παρετήρησε κατ' ἀρχὰς μετ' ἄρκης προσοχῆς. Θέσας ἀκολούθως τὸν δάκτυλον ἐπὶ τοῦ κροτάφου τοῦ ἀνεψιοῦ του, ἐξήτασε τοὺς πυρετώδεις αὐτοῦ παλμούς. Ὁ Καῖσαρ ἐκέντητο τὴν ὀξύτητα ἐκείνην τοῦ βλέμματος, συνήθη εἰς πάντας τοὺς μεγάλους μονάρχας, εἰς τοὺς ὁποίους ἀναμφισβότως ἐδόθη πνεῦμα τῶν ἀποκαλυπτικῶν. Διέκρινεν ὑπὸ τὰ βλέφαρα τοῦ Μαρκελλοῦ ἐκπληκτικὰς κυανοχρόους γαμμάς, καὶ περὶ τῶν χειλέων τὰς ρυτίδας ἐκείνας ἀνεκφράστου ὀδύνης, αἵτινες εἰσὶ τὸ προδρομικὸν τοῦ θανάτου μειδίαμα. Ἀκολούθως ἠγέρθη, καὶ ἤρξατο περιπατῶν ἐντὸς τοῦ δωματίου, μετὰ τὴν κεφαλὴν κεκλιμένην καὶ τοὺς βραχίονας ἐσταυρωμένους ὑπὸ τὴν τῆβέννον αὐτοῦ. Ὁ Καῖσαρ εἶχε μάθει τὴν προτεραιαν ὑπὸ τινος μυστικοῦ ἀπεσταλμένου, ὅτι ὁ ἀπελευθέρως Ἄτις τῷ εἶχε πέμψῃ ἐξ Ἡλείου, τὸ αἶτιον τῆς θανατηφόρου νόσου τοῦ προσφιλοῦς του ἀνεψιοῦ. Οὕτω δὲ βαδίζων, ἐστάθμιζεν ἐν τῷ νῶ αὐτοῦ τὴν εἰμαρμένην τοῦ κόσμου καὶ τὴν τοῦ Μαρκελλοῦ, νομίμου διαδόχου του.

— Ναί, ἔλεγεν ἐν ἐαυτῷ ἄλλὰ νὰ τῷ δώκω ὡς σύζυγον ἄφρονα Βακχίδα! καὶ ἴσως ἀσελγῆ ἐταίραν. . . ὦ! τοῦτο θέλει εἶσθε ἡ ἀπώλεια αὐτοῦ καὶ ἡ ἀπώλεια τοῦ κράτους ὀλοκλήρου. Ὁποῖον αἶσχος! ὁποῖα δυστυχία! . . .

Καὶ ἐξηκολούθει τὸν τακτικὸν αὐτοῦ περιπατῶν ἀπὸ τῆς μιᾶς μέχρι τῆς ἄλλης τοῦ δωματίου γωνίας. Εἰς τῶν ἀκολούθων του εἰσῆλθε μετὰ προφυλάξεως καὶ τῷ εἶπε χαμηλοφώνως τὰ ἐξῆς.

— Αἱ διαταγαὶ σου, Καῖσαρ, ἐξετελέσθησαν.

Ἄνεκαλύψαμεν τὴν ὑποδειχθεῖσαν παρθένον, ἐφέραμεν δὲ αὐτὴν εἰς τὸ πρόστοον τοῦ μεγάρου. Ἡ Ὀκταβία καταβληθεῖσα ὑπὸ τοῦ κόπου, κοιμάται εἰς τὰ δωμάτιά της. Θέλεις νὰ ὀδηγήσῃ παρὰ σοὶ τὴν συλληφθεῖσαν Βακχίδα;

— Ναί, εἶπεν ὁ Καῖσαρ.

Ὀλίγον μετὰ ταῦτα, Λύδα ἡ παρθένος, ἦτο ἀπέναντι τοῦ Ῥωμαίου αυτοκράτορος, μόνη πρὸς μόνον. Ὁ Καῖσαρ, ἄφρων, ἐξέριπεν ἐπ' αὐτῆς τὰ ἐταστικά βλέμματά του. Ἡτένιζεν αὐτὴν ἐκτεπληγμένος, καὶ ἐξήτει ἐν αὐτῇ τὸ κράμα ἐκείνου τῆς θρασύτητος καὶ ἀναιδείας ὅπερ ἐχαρακτήριζε τὰς εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Διονύσου καὶ τὰ Βακχικὰ ὄργια ἀφιερωμένας γυναῖκας. Ἡ Λύδα, ἐν τῇ μεγαλοπρεπῇ αὐτῆς ἀφελείᾳ, ἀπέδιδε τῷ Αὐγούστῳ βλέμμα ἀντὶ βλέμματος, καὶ ἐξεπλήττετο, διότι δὲν ἠσθάνετο τὴν καρδίαν τῆς πάλλουσαν ἐξ ὀργῆς ἀπέναντι τοῦ προγράψαντος τὸν πατέρα αὐτῆς ἀνθρώπου.

Ἐπὶ τέλος, ὁ Καῖσαρ εἶπε πρὸς τὴν νεάνίδα.

— Ἐὰν ἦται μάγισσα, ἐὰν ἔδωκας ἐπικίνδυνον φίλτρον εἰς αὐτὸν ὃν βλέπεις ἐνταῦθα κείμενον, ὠχρὸν, θνήσκοντα, σὲ ἐξορκίζω νὰ μοὶ τὸ εἶπῃς καὶ σὲ ἐξορκίζω προσέτι νὰ διαλύσῃς τὴν καταχθόνιον γοητείαν ἣτις βάρυνε τὸν Μάρκελλον. . . Εἶμαι αυτοκράτωρ τῆς Ῥώμης.

Ἡ Λύδα ἐξέριψε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν ἀσθενῆ, καὶ εἶτα μειδιάσασα, εἶπε πρὸς τὸν Καῖσαρα.

— Ἐξεδικήθην ἀπέναντί σου πλέον ἢ ὅσον ἐπίστευον. Ὅσω δ' ἀφορᾷ τὸν Μάρκελλον, μάρτυρες ἔστωσάν μοι οἱ θεοὶ ὅτι, μακρὰν τοῦ νὰ ζητήσω νὰ καταβάλω αὐτὸν διὰ τοῦ ἔρωτος ἢ τῶν γοητειῶν, τούναντιον τὸν ἀπέφυγα, καὶ τὸν ἐχλεύασα μάλιστα διὰ τὸν ἄφρονα πρὸς με ἔρωτά του πρὸς ἐμὲ Λύδαν τὴν ἱέρειαν τοῦ Βάκχου, πρὸς ἐμὲ, τὴν ἀλήτιδα παρθένον, πρὸς ἐμὲ τὴν αἰσχρὰν εἰς τὰ ὄμματα τῶν ἐναρέτων Ῥωμαίων γυναικῶν, Βακχίδα.

— Λύδα, ἀπήντησεν ὁ Καῖσαρ, εἶσαι ὠραία μεταξὺ τῶν ὠραιότερων παρθένων, πιστεύω ὅτι εἶσαι εἰλικρινής· τὸ μέτωπόν σου εἶναι καθαρόν, καὶ τὸ βλέμμα σου ἐμφαίνει τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ τὴν παρρησίαν. Πλησίασον πρὸς τὸν Μάρκελλον καὶ εἰπὲ πρὸς αὐτὸν μίαν τῶν μάγων ἐκείνων λέξεων ἃς ἡ γλυκεῖα ἐλπὶς ψιθυρίζει εἰς τὸ οὖς τῶν νέων.

Ἡ νεᾶνὶς ἀπέσπασε τὸ ἐκ κλιματῶν ἀμπέλου καὶ κισσῶν στέμμα της, καὶ ἔθεσεν αὐτὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀσθενοῦς. Εἶτα λαβούσα μίαν

τῶν ἀλαστρονίων χειρῶν του ἐντὸς τῶν χειρῶν αὐτῆς, τὸν ἐκάλεσε διὰ τοῦ ὀνόματός του. Ὁ νέος Καῖσαρ ἐπέστρεψεν ἐκ τῆς χώρας τῶν ὀνείρων ὑπὸνιζε τὰ βλέφαρα, καὶ ἡ ἀκτίς τῶν ὀμμάτων αὐτοῦ ἐπλανήθη ἐπὶ τῶν κωρωνίδων τοῦ πρόσωπου τοῦ Αὐγούστου. Ἐμειδίασε πρὸς τὸν φιλόστοργον θεῖόν του, ὅστις τὸν ἐχαιρέτησε μελιχεῖως. Ὁ Μάρκελλος ἄρνησεν πάντοτε τὴν χεῖρα αὐτοῦ μεταξὺ τῶν χειρῶν τῆς Λύδας, ἐκλαμβάνων αὐτὴν ἀντὶ τῆς Ὀκταβίας.

— Μητέρα μου, εἶπε, θὰ ἐκφράσῃς βεβαίως πρὸς τὸν Καῖσαρα τὴν σεβαστὴν μου εὐγνωμοσύνην! Ἄφησε τὸ Παλατῖνον χάριν ἐμοῦ. — Ἀλλά, διατί πρέμεις οὕτω, μητέρα μου;

Συγχρόνως τὸ βλέμμα αὐτοῦ συνήντησε τὸ βλέμμα τῆς παρθένου ἢ ἡγάπα. Κραυγὴ ἀντήχησεν. Ὁ Μάρκελλος ἐνόμισεν ὅτι τὸ τελευταῖον τῆς ζωῆς ἐνύπνιον ἦλθεν ὅπως τὸν παραλάβῃ καὶ κοιμηθῇ αὐτὸν ἡδέως εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ θανάτου.

— Σὺ ἐδῶ; ἐφώνησεν, ἡ Λύδα καὶ ὁ Καῖσαρ ὁμοῦ!... ὦ!... ὄχι! Ἐρμῆ σὲ εὐχαριστῶ, ὅμως. Τὸ ἐνύπνιον τοῦτο εἶναι τὸ τελευταῖον, ἀλλ' εἶναι τὸ ἡδύτερον ἐξ ὅσων ἡδύνασκον νὰ μοὶ φέρῃς. Ἐρμῆ, πρᾶξον ὥστε νὰ μὴ με ἐγκαταλείψῃ τὸ ὄνειρον τοῦτο ταχέως... Εἰπέ τῷ νὰ περιμένῃ τὴν ψυχὴν μου καὶ νὰ συνοδεύσῃ αὐτὴν εἰς τὰς σκοτεινάς τῆς Στυγῆς χώρας.

— Μάρκελλε! ἐφώνησεν ἡ Λύδα.

Καὶ περιβαλοῦσα διὰ τοῦ βραχίονος αὐτῆς τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀσθενοῦς, τὸν ἠσπᾶσθη εἰς τὸ μέτωπον. Ὁ νεαρὸς Καῖσαρ μὴ δισταζὼν πλέον περὶ τῆς πραγματικότητος, εἶπε δι' ἐκλειπούσης φωνῆς.

— Ἄ! Λύδα, οἱ ἀνηλεεῖς θεοὶ συνέτριψαν τὴν ζωὴν μου!... Ἦδη τὸ ὄραϊόν σου πρόσωπον δὲν βλέπω, εἰμὴ διὰ μέσου τοῦ ἐπιταφίου σκότους.

Ἐκλινε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς παρθένου ἐζήτησε δι' ἀσθενοῦς χειρὸς τὴν χεῖρα τοῦ Καίσαρος, καὶ ἀπέδωκε τὴν τελευταίαν τῆς ζωῆς του πνοήν, ὡς ὠρεία περιστρεφά, προσβλήθεισα ὑπὸ βέλους, ἥτις θνήσκει ἐπὶ τοῦ ὄρους ἐν θελκτικῇ τοῦ Ἀπριλίου πρωΐᾳ.

Ἡ Λύδα τὸν ἐθλίψεν ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς, ἐλπίζουσα ἴσως νὰ ἀναζωογονήσῃ τὴν καρδίαν του. Ὅτε ὅμως ἐπέστη ὅτι ἡ συμπαθὴς ψυχὴ εἶχεν ἤδη ἐγκαταλείψει τὸ σῶμα ὅπερ ἐνηγκαλιζέτο, τὰ δακρυὰ τῆς ἔρρευσαν πικρῶς. Ἐπανέ-

θεσε τὴν ὠχρὰν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου, καὶ λαβοῦσα ἐκ τινος ἐλεφαντίνης τραπέζης, τὸ διπλοῦν πλοῦμα φέρον κύπελλον ὅπερ εἶχε δώσει εἰς τὸν υἱὸν τῆς Ὀκταβίας, ἔθησε τὸ μυστηριώδες αὐτοῦ ἐλατήριον καὶ τὸ δηλητήριον ἀνεμίχθη εἰς τὸ ἐν τῷ κυπέλλῳ τούτῳ ποτὸν. Τότε στραφεῖσα πρὸς τὸν Αὐγούστον, τῷ εἶπε ἀταράχος καὶ μειδιωσα.

— Ὑγίαινε, Καῖσαρ. Ὁ νέος Τιβέριος καὶ σὺ ἐφρονεύσατε τὸν πατέρα μου καὶ ἐπροξενήσατε τὴν ἐσχάτην δυστυχίαν μου. Οὗτος ἐδῶ, ὁ δυστυχῆς οὗτος νέος ὅστις ἀπέθανεν ἤδη, ἤθελεν εἶσθε τὸ μόνον στήριγμά μου, καθὼς ὑπῆρξε τὸ ἀγλαΐσμα τοῦ κόσμου. Ὑγίαινε, Καῖσαρ, θέλω ἀσπασθῆ ἐν ὀνόματί σου τὸν Θεὸν Πλούτωνα, αὐτοκράτορα τοῦ ἄδου.

Εἶπε, καὶ ἐπὶ τὸ περιεχόμενον τοῦ κυπέλλου, καὶ τὸ ὄραϊόν αὐτῆς σῶμα ἐκυλίσθη ἐπὶ τοῦ μαρμαρίνου ἐδάφους, παρὰ τὴν κλίνην τοῦ Μαρκέλλου. Ὁ Καῖσαρ διέταξε νὰ τὸ ἄρῳσιν ἐκεῖθεν κρύφα. Οὐδεὶς ποτε ἔμαθε τὸ οἰκτρὸν τοῦτο τέλος Λύδας τῆς νεαρᾶς βασιλίδος.

Τὴν ἐπιούσαν τῆς πενθίμου ταύτης νυκτὸς, ὁ Αὐγούστος ἔφερε τὴν Ὀκταβίαν, ἐν τῷ φορέῳ του, ἐκτὸς τῆς Βαίαις. Ὀδοιπορικὸν τι ἄρμα τοὺς περιέμενε. Ὁ αὐτοκράτωρ ὠδήγησε τὴν προσφιλή του ἀδελφὴν εἰς Λαθίνιον, καὶ οὐδέποτε κατέλιπεν αὐτήν. Ἐθρήνου δ' ὁμοῦ, οὐδόλως πειρώμενοι νὰ παρηγορηθῶσι.

Ὁ Νέος Τιβέριος ἐξωρίσθη εἰς τὴν νῆσον Ῥόδον. Ἡ Ῥώμη ἠγνόει τὸ αἴτιον τῆς ἐξορίας του. Ὁ Τιβέριος ἀνεχώρησεν ἐγκαταλείψας τοὺς δανειστάς του εἰς τὴν ἀπελπισίαν καὶ τοὺς ἀτώτους συντρόφους του, ὅπως χλευάζωσιν αὐτούς. Ἀφήσας τὸν λιμένα τῆς Ὀστίας, ἐχαιρέτησε διὰ τῆς χειρὸς τὴν Ἰταλικὴν παραλίαν, μειδιῶν ἐν ἑαυτῷ καὶ προβλέπων ἤδη, ἐν τῇ πανούργῳ αὐτοῦ ψυχῇ, ὅτι ταχέως θὰ ἀνεκαλεῖτο εἰς Παλατῖνον. Τοῦ Μαρκέλλου ἀποθανόντος, ὁ Τιβέριος δὲν εἶχεν ἢ νὰ τείνῃ τὴν χεῖρα μετὰ τὸν Καῖσαρα Αὐγούστον, ὅπως λάβῃ τὸ ἱερὸν στέμμα. Καὶ ἔκτοτε ἡ τύχη τῆς Ῥώμης καὶ τῆς ὑψηλοῦς μετεβλήθη. Περιέπεσαν εἰς τὸ φαῦλον, ὅπως συνήθως συμβαίνει εἰς πᾶσαν τύχην τὴν γῆν διέπουσαν.

[Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ].

A. B.

ΤΕΛΟΣ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΛΟΪΖΗΣ ΠΡΟΣ ΑΒΕΛΑΡΔΟΝ.

[Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.]

Σ. Μ. — Ἡ Ἐλοΐζα καὶ ὁ Ἀβελάρδος ἀνέλαμψαν κατὰ τὸν ΙΒ' αἰῶνα, ἠγάπησαν δ' ἀλλήλους διὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν εὐφυΐαν των. Φυλβέρτος, ὁ θεὸς τῆς Ἐλοΐζης, ἐφιλοξένησε τὸν Ἀβελάρδον ἐν τῇ οἰκίᾳ του, ὁρίσας αὐτὸν διδάσκαλον τῆς ἀνεψιᾶς του. Ἡ Ἐλοΐζα ἤγε τὸ εἰκοστὸν ἔτος, ὁ Ἀβελάρδος ἦτο δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη μεγαλύτερος αὐτῆς. Μαθητρία καὶ διδάσκαλος ἐμμανῶς ἠγάπησαν, ὁ ἔρωσ των ἐξηγιάσθη διὰ τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου· καταδρομὴ ὅμως κατὰ τοῦ Ἀβελάρδου ἐκ μέρους τῶν ἐχθρῶν του, τὸν ἠνάγκασε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Ἐλοΐζαν εἰς μονὴν καὶ οὗτος τὸ μοναχικὸν νὰ δεχθῆ ἔνδυμα. Ὁ θεὸς τῆς Ἐλοΐζης μνησικακῶν διὰ τοῦτο, ἐμισθώσεν ἀνθρώπους οἵτινες ἐκακοποίησαν τὸν ποιητὴν, τὸν σοφὸν Ἀβελάρδον. Κατησχυμένο· ἔφυγεν οὗτος, ἐπὶ δέκα πέντε δὲ ἔτη, εὐδεμίαν οἱ δύο σύζυγοι, οἱ δύο μοναχοὶ, ἀντήλλαξαν ἐπιστολήν. Μετὰ ταῦτα ἤρξατο τακτικὴ ἀλληλογραφία, ἀλλὰ νέα καταδρομὴ κατὰ τοῦ Ἀβελάρδου τὸν περιώρισεν εἰς τὴν μονὴν τοῦ Κλωνίου, ἧς ὁ ἡγούμενος τὸν ἐφιλοξένησε, καὶ εἰς ἡν μετὰ τινα χρόνον ἀπέβίωσε. Τὸ σῶμα του ἐνεταφιάσθη εἰς τὴν μονὴν τοῦ Παρακλήτου, ἐνθα διέμενεν ἡ Ἐλοΐζα, ἧτις ἀπέθανε μετὰ εἴκοσιν ἔτη. Τὰ ὀστᾶ αὐτῶν μετέφερον εἰς Παρισίους καὶ ἤθη ὁ τάφος των διακρίνεται ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τοῦ Père Lachaise. Τὴν κατωτέρω ἐπιστολήν μετεφράσαμεν ἐκ τοῦ ποιήματος τοῦ ἐν ἔτει 1732 γεννηθέντος καὶ 1776 ἀποβιώσαντος ποιητοῦ Πέτρου Φρεδερίκου Κολαρδῶ, περιεχομένην εἰς τὴν Anthologie de l'amour τοῦ P. M. Quitard. Ὁ περιφανὴς Λαμαρτίνος ἔγραψε σύντομον βιογραφίαν τῆς Ἐλοΐζης καὶ Ἀβελάρδου. Ἐντῷ βιβλίῳ τοῦ Θεοφίλου Γκωτιῆ, ὑποκρυπτομένου ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον τοῦ Βιβλιοφίλου Ἰακώβ' ὑπάρχει ἐπίσης ἐκτενὴς βιογραφία μετὰ τῶν ἐπιστολῶν τῶν ἀτυχῶν τούτων πλασμάτων. — πλεῖστοι ἄλλοι ἔγραψαν περὶ αὐτῶν πεζῶς τε καὶ ἐμμέτρως.

Ἰδοὺ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπιστολή.

α Εἰς τοὺς τόπους τούτους ἔνθα ἡ ἀπλοϊκὴ κατοικεῖ ἀθώως, ἔνθα μετὰ τῆς εἰρήνης ἐπικρατεῖ σιγὴ αἰωνία, ἔνθα αἱ καρδίαι εἰς νόμους

αὐστηροῦς ὑποδεδουλωμένοι, καθίστανται ἐνάρετοι κατὰ καθήκον, ἀλλ' ἐνάρετοι ἐπίσης καὶ κατ' ἐκλογὴν, οἷα φρικαλέα θύελλα ἐγείρεται εἰς τὰς αἰσθήσεις ἀσθενοῦς ἱερείας! Τίς τὴν ζωογονεῖ πάλιν τὴν φλόγα τοῦ ἡμισθέστου ἔρωτός μου; Ἐρῶς σκληρῆ, μήπως ἀναγεννᾶται πάλιν ἐν τῇ καρδίᾳ μου; Ἀλλ' οἴμοι! ἐπλανώμην. Εἰσέτι ἀγαπῶ, εἰσέτι ὁ ἔρωσ με φλέγει. Ὡ προσφιλεῖς καὶ ὀλέθριον συνάμα ὄνομα! Ἀβελάρδε, σὲ ἐγὼ λατρεύω! τὴν ἐπιστολήν ταύτην, τοὺς γυρακτῆρας τούτους, τοσοῦτ' ἄγνωστους εἰς τὰ ὄμματά μου, ἑκατοντάκις φιλῶ, ἑκατοντάκις ἀνεγνων ἢ Ἐλοΐζα θλίβει ταύτην ἐπὶ τῶν ἐρωτικῶν αὐτῆς χειλέων. Ἀβελάρδε! ἀγαπητὴ Ἀβελάρδε! Ἀλλ' ὅποια εἶναι ἡ ἀδυναμία μου! Ὁποῖον ὄνομα ἐν τῇ ἀπομονώσει μου τολμῶ νὰ προσφέρω; Ἡ χεῖρ μου θὰ τὸ γράψῃ... Ἀλλὰ τὰ δακρυὰ μου θὰ τὸ σβᾶσωσι. Θεὲ φοβερῆ, συγχώρησον ἢ Ἐλοΐζα σενάζει· καὶ σὺ ἀπαγορεύεις αὐτῇ νὰ γράψῃ πρὸς σύζυγον προσφιλέστατον. Τὴν σκληρὰν διαταγὴν σου ἢ Ἐλοΐζα ἀποδέχεται... Τί λέγω; ὄχι, ἡ καρδία μου ὑπαγορεύει καὶ ὁ κάλαμος μου ὑποτάσσεται.

Ὁ δὲ Θεὸς μου με κλεῖ μάτην ἐκ τοῦ θρόνου τῆς δόξης του· ὑποχωρῶ εἰς τὴν φύσιν, ἀναξίαν ταιαύτης νίκης. Τὰ κιλίκια, τὰ δεσμά, αἱ προσευχαί, αἱ εὐχαί, τὸ πᾶν εἶναι μάταιον, καὶ τὰ δακρυὰ μου οὐδαμῶς σβύνουσι τὸ πῦρ τοῦ ἔρωτός μου.

Καθ' ἣν στιγμήν ἀνέγων τὰς θλιβεράς σου λέξεις, κρυφοῦ φύλακας τῶν θλίψεων τῆς καρδίας σου, Ἀβελάρδε, ἠσθάνθην ἀναγεννωμένην τὴν λύπην μου. Ἀγαπητὴ σύζυγε, ποθητὸν πλάσμα στοργῆς καὶ φρίκης, πόσα ὁ ἔρωσ εἰς τὰς ἀγκάλας σου εἶχε δι' ἐμὲ θέληγητρα! Πόσα ὁ ἔρωσ μακρὰν σοῦ μοὶ ἐπιφέρει δακρυὰ! Ὅτε μὲν νομίζω ὅτι σὲ βλέπω μυστισοσπεφῆ, εὐδαίμονα καὶ περιχαρῆ, εἰς τοὺς πόδας μου κύπτοντα, ὅτε δὲ εἰς τὰς ἐρήμους ἀγριωπῶν καὶ μεμονωμένων, τὸ μετωπὸν σου πληρὲς τέφρας καὶ τὸ σῶμά σου ξηραίνόμενον εἰς τὴν ἀνθηρὰν νεότητά σου, κάτωχρον καὶ ἀμορρον εἰς τὴν σκιά τῶν βωμῶν, ἄγνωστον ἐντὸς τῆς μονῆς. Ἐκεῖ λοιπὸν ὁ Ἀβελάρδος, ἐκεῖ λοιπὸν ἡ πιστὴ του σύζυγος, ὅταν ἡ θρησκεία φθονοῦσα τὴν εὐτυχίαν των, διαρρηγνύη τοὺς προσφιλεῖς δεσμοὺς, δι' ὧν συνεδέοντο, ἐκεῖ ἀμφοτέροι μέλλουσι νὰ ζήσωσιν ὅλως ἀδιάφοροι, λησμονηθέντες διὰ λήθης ἀμοιβαίας! Ἐκεῖ, βδελυσσόμενοι καὶ θρη-

νοῦντες τὴν νίκην των, καὶ τὸν ἔρωτα καὶ τὴν δόξαν θέλουσι καταπατήσαι! Ἄχ! μάλλον γράψον μοι· καὶ ἄλλους ἄς πλέζωμεν δεσμούς· σημερισθητι τὰς θλίψεις μου καὶ ἐγὼ διὰ σὲ θά στενάζω.

Ἰδικὰ μὰς εἶναι τὰ δάκρυα καὶ ἐπιτρέπεται νὰ τὰ χύνωμεν. . . Πλὴν, εἰς τὸν Θεόν, σὺ μοὶ λέγεις, πρὸς τὸν Θεὸν μόνον τὰ δάκρυά μας ὀφείλομεν. Σκληρὲ! σὲ ἀπολέσασα, τὸ πᾶν μετὰ σοῦ συναπόλωσα. Τὸ πᾶν δάκρυα ἀποσπᾷ ἀπὸ τῶν ὀρθαλμῶν μου, καὶ κλαίω, διότι σὺ δὲν ζεῖς πλέον δι' ἐμέ· καὶ θρηνώ διὰ σὲ καὶ ἢ θρηνώ διὰ σὲ μόνον. Ὁ Θεὸς, Ἄβελάρδε σ' ἔρωτῶ, ἐπιχαιρεῖ ἐκ τῶν δακρύων τῶν δυστυχῶν;

Γράψον μοι, ἐπιθυμῶ αὐτὴν τὴν σχέσιν, τὴν μαγευτικὴν καὶ ἐρωτικὴν διάχυσιν τοῦ νοῦς καὶ τῆς καρδίας, αὐτὴν τὴν τέχνην τοῦ συνδιαλέγεσθαι, ἐνῶ δὲν βλέπομεν ἀλλήλους, ἐνῶ δὲν ἀκούομεν ἀλλήλους· ἢ ἄφωνος αὕτη συνδιάλεξις, ἢ τόσον θελξικὰρδίας, ἢ τόσον τρυφερά, ἢ τέχνη τοῦ γράφειν, Ἄβελάρδε, ἀναμφιβόλως ἐπενοήθη ὑπὸ τῆς αἰχμαλώτου ἐρωμένης καὶ τοῦ θρηνοῦντος ἐραστοῦ. Τὰ πάντα ζῶσιν ἐκ τοῦ ἐν-θέρμου ὕφους καλλιειποῦς ἐπιστολῆς· ἢ δὲ ἀγάπη ἐν αὐτῇ περιγράφεται ὑπὸ τοὺς δακτύλους ἐρωμένης· ἐν αὐτῇ, καρδίᾳ ἐρώτα καταδηλοῦται καὶ δύναται ἀνευρηθῆσθαι νὰ προσέλθῃ ἐν αὐτῇ ἅπαν τὸ πῦρ πόθου ἐρωτικοῦ. . . Φεῦ! ἢ συζυγία μὰς ὑπῆρξε νόμιμος καὶ ἀγνή· Ἄλλ' οἱ ἀνθρώποι τὴν θεώρησαν ὡς ἀμάτημα, καὶ κατ' αὐτῶν ὁ οὐρανὸς γογγύζει. Μετὰ τῆς ἐναρέτου καρδίας ἢ καρδία μου ὅταν συνεδέθη, τὸν δὲ ἔρωτα ὅταν σὺ μοὶ προσέφερες ὑπὸ τὸ ὄνομα φιλίας, τότε ἔβλεπον τὰ ὄμματά σου λάμποντα ἀπὸ φωτὸς ἡδυτάτου καὶ ὀλόκληρος εἰς τὸν κόλπον σου ἢ ψυχῇ μου εἰσέδυσεν.

Σὲ ἠγάπησα· τὴν τέρψιν ἐκτοτε ἐγνώρισα καὶ τοῦ Θεοῦ μου αὐτοῦ ἀμυδρὰν μόνον τηρήσασα μνήμην. Τὰ πάντα ὑπὲρ σοῦ ἐθυσίασα, καθῆκον, τιμὴν, σύνεσιν· τὸν Ἄβελάρδον ἐλάτρευον, καὶ ἐν τῇ γλυκειᾷ μου μέθῃ τὸ ἐπίλοιπον τῆς γῆς δι' ἐμέ ἀπολώσθη· ἀλλ' εἰς σὲ εὐρισκὸν ἐντούτοις τὰ πάντα.

Πῶς οἱ χρόνοι μετεβλήθησαν! ὦ ἡμέρα, ἡμέρα ἀποφράς! ἡμέρα φρικαλέα, καθ' ἣν τὸ ξίφος χεῖρα ἔνοπλον ὄπλισαν ἐτόλμησε. . . Τί! δὲν ἀπέκρουσα ποσὺς τὴν ὁρμὴν του! Τάλκινα Ἐ-

λαῖζα! Ἄχ! τί τότε ἐπράττον; Ὁ βροχίωσ μου, ἢ ἀπελπισία μου, τὰ δάκρυα ἐρωμένης ἡδύναντο. . . Οὐδὲν ἔκαμψε τὴν φρικαλέαν λύσσαν των. Βάρβαροι, στήτε, σεβασθῆτε τὸν σύζυγόν μου, καὶ μόνον ἐμὲ ἀντ' αὐτοῦ φονεύσατε. Σεῖς τιμωρεῖτε τὸν ἔρωτα καὶ ὁ ἔρωσ εἶναι ἢ μόνον ἁμαρτία μου· ναί, ἐμμανῶς ἀγαπῶ, ἐμὲ κτυπήσατε. Δὲν μ' ἀκούετε! ῥέει τὸ αἷμα. . . Ἄχ! σκληροί! Πῶς! αἱ καυγαίμου, πῶς! τὰ δάκρυά μου θά σᾶς φανῶσι ἐγκλήματα! Πῶς! δὲν δύναμαι νὰ θρηνήσω ἐν τῇ ἐσχάτῃ δυστυχίᾳ μου; Αἱ τέρψεις μὰς καταστρέφονται. . . Τὰ λοιπὰ βλέπετε ἐκ τῆς ἐρυθρότητός μου. Ἄλλὰ διὰ πόλιαν σκληρότητα τῆς τύχης καταστρεφόμεθα! Ἄβυστον ἀνοικτὴν εὐρίσκομεν ἐντὸς ἀβύσσου.

Ὁ ἀγαπητέ μου Ἄβελάρδε! φαντασθῆτε τὴν τύχην μου· καὶ μείνησο τῆς ἡμέρας ἐκείνης, καθ' ἣν ἀνθοστοφῆς, καθ' ἣν ἐτόιμη νὰ προτρέω ὄκρον πάνδημον, ἢ χεῖρ σου μετ' ἐδῆγησεν εἰς τὰς βαθυμίδας τοῦ ναοῦ· καθ' ἣν ἀμφοτέροι, τὴν ἐχθρὰν μὰς τύχην βδελυσόμενοι, παρουσιάσθησαν ὡς θῦμα θυσιάζον τὸ θῦμα· καθ' ἣν, τηκομένην ὑπὸ τοῦ πυρὸς τῶν πόθων μου ἔχασα τὴν καρδίαν, ὠρκίσθη καὶ τὸν κόσμον καὶ τὰς τέρψεις του νὰ ἐγκαταλείψω. Ἡ ἀσθενὴς καὶ τρέμουσα χεῖρ σου μόλις ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὸ μετωπὸν μου μετὰ πόνον μαῦρον καὶ ἱερὸν· μόλις ἐφίλουν τὴν ἱερὰν ἐκείνην στολήν, τὰ κιλίκια ἐκείνα καὶ τὰ δεσμὰ ἐκείνα τὰ κτεργασθέντα διὰ τῆς χειρὸς μου· αἴφνης, τὸ ἐνθυμῆσαι, οἱ θόλοι τοῦ ναοῦ ἀντήχησαν, ὁ ἥλιος ἐσκοτίσθη καὶ αἱ λαμπάδες ὠχρίασαν· τοσοῦτον ὁ Θεὸς ἤκουσε μετ' ἐκπλήξεως εὐχάς, μὴ οὐσας πλέον ὑπὲρ τοῦ πιστοῦ ἐραστοῦ μου! Τοσοῦτον ὁ Θεὸς εἰσέτι ἀμφέβαλλε περὶ τῆς νίκης του! Καὶ ὅμως σὲ ἐγκατέλειψα. . . Καὶ ὁ Θεὸς δὲν τὸ ἐπίστευσεν, οἴμοι! πόσον δικαίως ὑποπτεύετο τὴν πίστιν μου! Παρεδιδόμην εἰς τὸν Θεόν, ἐν ᾧ ὅλη ἀνῆκον εἰς σὲ.

Ἐλθέ λοιπὸν, ἀγαπητέ Ἄβελάρδε, ἢ μόνον λαμπὰς τοῦ βίου μου, ἐλθέ εἰσέτι, πρὶν σὲ ἀποχωρισθῶ διὰ παντός· ἐλθέ· τοῦτο τὸ ἔσχατον ἀγαθὸν ἐπιθυμῶ ν' ἀπολαύσω· ἐλθέ. εἰσέτι θά δυνηθῶμεν νὰ γνωρίσωμεν τὴν τέρψιν, νὰ τὴν ζητήσωμεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μας, νὰ τὴν εὐρωμεν εἰς τὰς ψυχὰς μας. Φλέγομαι καὶ τὰς φλόγας τοῦ ἔρωτος ὅλας αἰσθάνομαι· ἄφες με νὰ στηριχθῶ ἐπὶ τοῦ στόματός σου, ν' ἀναπνεύσω ἐκεῖ τὰ πυρὰ μὰς. ἰ. Οἶαι στιγμαί! Ἄβελάρδε! σὺ τὰς αἰσθάνεσαι; ὅλα χαρὰ! ὦ γλυκεῖα ἡδυ-

πάθεια! ὦ τέρψις κατακλύζουσά με! Σφίξον με εἰς τὰς ἀγκάλας σου, θλίψον με ἐπὶ τῆς καρδίας σου. . . Ἀμφοτέροι ἀπατώμεθα· ἀλλ' ἢ πλάνη εἶναι ἡδυτάτη. Δὲν ἐνθυμοῦμαι πλέον τὴν ὀλεθρίαν τύχην σου· κάλυψόν με διὰ φιλημάτων. . . τὰ δ' ἄλλα ἄφες, ἐγὼ τὰ ὀνειρεύομαι. Τί λέγῳ; ἀγαπητέ μου ἐραστά. Ὅχι μὴ με πιστεύσης, ὄχι· ὑπάρχουσιν ἄλλαι τέρψεις, δεῖξόν μοι σὺ τὰ θέλγητρα αὐτῶν. Ἐλθέ, πλὴν ἐλθέ, ἵνα με σύρῃς εἰς τὸν ναὸν ἐνώπιον τοῦ θυσιαστηρίου, ἵνα με διδάξῃς πῶς νὰ στενάζω ὑπὸ ζυγὸν ψυχωφελῆ, πῶς νὰ προτιμήσω τὸν Θεόν, τὴν ἀγάπην του καὶ τὸν νόμον του ἀντὶ σοῦ (ἐὰν ἐν τούτοις δυνηθῶ αὐτὰ νὰ προτιμήσω ἀντὶ σοῦ)· καὶ σκέφθητι τοῦλάχιστον ὅτι τὸ δειλὸν τοῦτο ποιμνιον, παρθένον παιδίον, ὀδηγοῦ ἀνάγκην ἔχει.

Ἡ Ἐλοῖζα, ἐκ τῶν δακρύων τῶν ἀδελφῶν τῆς συγκινουμένης, σὲ ἐξορκίζει, σὲ παρακαλεῖ νὰ δράμῃς εἰς τὰς ἀγκάλας των. Ἄχ! ἀπατηλὴ ἀγάπη! εὐτυχὴ πλάνη! Καὶ ἔγω ἐγὼ πλέον ἀρετὴν ἄλλην ἢ τὴν τοῦ ἔρωτος; Ἐλοῖζα ἐμὲ μόνον ἄκουσον, ἐγὼ μόνον σὲ καλῶ. Ἄβελάρδε, λυπήσου τὴν θανατηφόρον λύπην μου.

Ἐγὼ! νὰ δαμάσω τὸν ἔρωτά μου, ἐν ᾧ ἐμμανῶς ἀγαπῶ! Φεῦ! ὁ σκληρὸς αὐτός ἀγὼν εἶναι εὐκόλος διὰ τὴν καρδίαν μου; Πρὶν ἢ ἀνάπαυσις δυνηθῆ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ψυχὴν μου, πρὶν τὸ λογικὸν μου δυνηθῆ νὰ σέβῃ τὴν φλόγα μου, πρέπει εἰσέτι νὰ ἀγαπῶ, νὰ μετανοῶ, νὰ ἐπιποθῶ, νὰ ἐλπίζω, νὰ ἀπελπίζωμαι, νὰ αἰσθάνομαι, νὰ ἀσπάζωμαι, νὰ ἀποκρούω, νὰ ἀποσπῶμαι ἀπὸ τῆς καρδίας μου, τὰ πάντα νὰ πράττω, ἐκτὸς μόνον νὰ λησμονήσω τὴν ἀγάπην μου; ὦ κλίσις τῆς ψυχῆς ὀλεθρία! ὦ ζυγὲ τυραννικῆ, ποῖα λοιπὸν εἶναι τὰ καθηκοντά μου, καὶ τίς ἐγὼ εἶμι ἐνταῦθα; Γυνὴ ἀπιστος! . . . ποῖον ἄλλο ὄνομα θέλεις νὰ σοὶ δοθῇ; Σὺ! Θεοῦ σύζυγος, φλέγεσαι δι' ἄνδρα! Θεὸς εὐσπλαγχνε! ὠκτερε τὴν σύγγιν, εἰς ἣν με βλέπεις, καὶ τόλμησον νὰ ἐπιβάλλῃς τοὺς νόμους σου εἰς τὰς νεκρὰς αἰσθήσεις μου. Σὺ, Θεὸς μου, ἀπὸ τοῦ χάους ἐξήγαγες τὸν κόσμον καὶ τὸ φῶς· ὀπλισθητι λοιπὸν με ἅπασαν τὴν δυνάμιν σου. Τώρα δὲν πρόκειται δημιουργία. . . Τώρα ἀπαιτεῖται ἄλλο τι περισσότερον· πρέπει νὰ καταστρέψῃς τὸν ἔρωτα τῆς Ἐλοῖζας. Ἀλλὰ, μέγιστε Θεέ, δύνασαι νὰ πράξῃς τοῦτο; Ἡ ἀπελπισία μου, τὰ δά-

κρυά μου σοὶ ζητοῦσιν ὄπλα κατ' ἐχθροῦ προσφιλοῦς, καὶ ὅμως εἰς ἐναντίας ἐκδοτος εὐχάς, τὰς εὐεργεσίας σου φοβοῦμαι μάλλον ἢ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ ἔρωτός μου.

Προσφιλεῖς ἀδελφαί, σύντροφοί ἀθῶοι τῶν δεσμῶν μου, σεῖς, ὡς περισσεραὶ γογγύζουσαι ὑπὸ τὰς ἱεράς αὐτὰς στοάς, σεῖς αἱ οὐδὲν γινώσκουσαι ἄλλο, ἢ τὰς ψυχὰς αὐτὰς ἀρετὰς, ὅσας ἢ θρησκεία παρέχει, καὶ ὅσας ἐγὼ δὲν ἔχω πλέον.

Πόσον αἱ καρδίαι σας εὐτηγοῦσιν, ἀναίσθητοι οὔσαι! Ὅλαι αἱ ἡμέραι ὑμῶν διέρχονται γαλήνια· καὶ ὅλαι αἱ νύκτες ἀτάραχοι· ἢ τῶν παθῶν πνοὴ οὐδαμῶς τὸν ῥοῦν αὐτῶν ταράττει. Ἄχ! Πόσον ἢ Ἐλοῖζα ἐπιφθονεῖ καὶ τὰς νύκτας καὶ τὰς ἡμέρας ὑμῶν! Ἡ Ἐλοῖζα ἀγαπᾷ καὶ φλέγεται ἅμα ἢ αὐγὴ ἀνατείλη, ἀγαπᾷ καὶ φλέγεται ἔτι ἅμα ὁ ἥλιος δύσῃ· τὰς δὲ νύκτας, καὶ δρόσου οὔσης, πάλιν πάντοτε φλέγεται· κοιμᾶται ἵνα ὀνειρευθῆται ἐντὸς τοῦ κόλπου τῶν ἐρώτων. Μόλις κλείει ὁ ὕπνος τὰ βλέφαρά μου, κ' εὐθὺς ὁ ἔρωσ, θωπεύων με διὰ τῶν ἐλαφρῶν πτερύγων του, μ' ἀνακαλεῖ ἐκείνας τὰς προσφιλεῖς τῶν πόθων μου νύκτας, τὰς γλυκεῖας νύκτας, τὰς ὁποίας αἱ τέρψεις ἀφῆραζον ἀπὸ τοῦ ὕπνου.

Ἡ γλυκεῖα τῆς φαντασίας πλάνη διολισθαίνει εἰς τὰς φλέβας μου· πλὴν, πόσον ὀλίγον ἐχάρην τὰς ματαιὰς ἐκείνας εἰκόνας! Ἐπὶ τῶν ἀγλαῶν ἐκείνων ἀντικειμένων, ὅσα ὁ ὕπνος προσφέρει, τὸ λογικὸν ἐπέρχεται, σείρον τὸ παραπέτασμα τῆς ἐγέρσεως.

Ἄχ! σὺ Ἄβελάρδε, δὲν αἰσθάνεσαι πλέον αὐτοὺς τοὺς ἀπηνεῖς κλονισμούς, δὲν ἔχεις πλέον ἔρωτα ἐγκληματικόν· εἰς ἣν κατάστασιν ἢ τύχην σ' ἔφερον, ἢ ζωὴ σου εἶναι μακρὰ γαλήνη, εἰκὼν τοῦ θανάτου.

Τοῦ λοιποῦ, μὴ αἰσθανόμενος πλέον τὰς περιπαθεῖς θωπείας, δύνασαι νὰ φοβῆται εἰσέτι ψυχικὰς ἀδυναμίας; Δύναμαι ἐγὼ πλέον νὰ ἐλπίζω ν' ἀρῶμαι εἰς τὰ ὄμματά σου; Ὅμοιος ὁ ἔρωσ μου πρὸς ἐκείνας τὰς δάδας, πρὸς ἐκείνα τὰ πένθημα πυρὰ, τὰ ὁποῖα καίονται πλησίον τῶν νεκρῶν, χωρὶς νὰ θερμάνουσι τὰ λείψανά των, ὁ ἔρωσ μου οὐδεμίαν πλέον ἀπαιτήσιν ἔχει ἐπὶ τῆς καρδίας σου· ἢ καρδία σου αὕτη, ἀφανισθεῖσα, ἀδύνατον νὰ φλογισθῇ· ἢ Ἐλοῖζα σὲ λατρεύει καὶ σὺ δὲν δύνασαι νὰ τὴν ἀγαπήσῃς.

Οἴμοι! πρέπει ἄρα νὰ ζηλεύσω αὐτὴν τὴν

τόσον ολεθρίαν τύχην σου! Ἄβελάρδε, τὰ καθήκοντα ταῦτα, οἱ νόμοι οὗτοι, τοὺς ὁποίους ἀπεχθάνομαι, ἢ τῆς μονῆς αὐστηρότης καὶ ἢ ἐν αὐτῇ ἦτοχος φοίτη, οὐδὲν ἀποσπᾶ τὴν καρδίαν μου ἀπὸ τῆς προσφιλοῦς μνήμης σου. Ἡ Ἐλοΐζα σου, εἴτε ἐκδοτος εἰς τὰ δάκρυα ἐπὶ τοῦ τύμβου τῶν νεκρῶν, γονυπετῆς στεναζῆ, εἴτε παρισταμένη ἐν τῷ ναῶ, τὸν Θεὸν τῆς ἐπικαλῆται, ὁ ναὸς, οἱ τάφοι, τὸ μεγαλεῖον τοῦ Θεοῦ, οὐδὲν δύναται νὰ τὴν μεταπειθῆ, καὶ ἢ ψυχὴ τῆς βραχνιζομένη, ἀναπνέει μόνον διὰ σὲ καὶ βλέπει σοῦ μόνου τὴν εἰκόνα. Ὅταν τοὺς ἱεροῦ ψαλμοὺς ψάλλωμεν, νομίζω τὴν φωνὴν σου ὅτι ἀκούω· ὅταν τὸ θυμίαμα ἢ χεῖρ μου ῥίπτῃ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ πυρὸς, καὶ τὸ νέφος τῶν εὐωδιῶν του ἀνυψοῦται, σοῦ τὴν εἰκόνα νομίζω ὅτι βλέπω διαπερῶσαν τὸν ἀτμὸν του, καὶ τότε οἱ βραχνιζόμενοι ἐκτείνονται πρὸς τὸ ἀγαπητὸν ἐκείνο φάντασμα· ἄτακτοι τότε εἶναι αἱ εὐχαὶ μου, ἀποπλανῶνται καὶ χάνονται. Ὁ δὲ ναὸς ἀνθροστροφῆς, αἱ δ' ἑορταὶ ἡμῶν καὶ ἀπασα ἢ πομπὴ των, ἀπασα αὐτὴ ἢ καταπληκτικὴ λατρεία, οὐδὲν πλέον ἔχει πρὸς ἀπάτην μου, οὐδὲν πλέον ὑπάρχει· ὅταν περὶ τῆς ἱερᾶς τραπέζης, ἔνθα μύρια φῶτα λάμπουσιν, ὁ ἄγγελος κύπτη αὐτὸς ὁ ἴδιος μέτωπον εὐσεβῆς, κατὰ τὴν φοβερὰν στιγμὴν τῶν θείων μυστηρίων, ἐν τῷ μέτω τῶν στεναγμῶν τῶν ψαλμωδιῶν καὶ τῶν προσευχῶν, ὅταν τὸ σέβας τὰς καρδίας ἐμπληροῖ ἀπὸ τρόμου ἱεροῦ, καὶ τότε πάλιν ἢ φλεγόμενη καρδίᾳ μου ἐσὲ ἐπικαλεῖται καὶ σὲ μόνον λατρεύει.

Δράμε κατεσπευσμένως πλησίον τῆς Ἐλοΐζης καὶ ἔσο βίβαιος ὅτι σὲ ἀγαπᾷ: Ἄβελάρδε, ἐντὸς τῶν βραχνιζόντων μου ὑπερισχύεις καὶ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ. Naί, ἐλθέ· τόλμησον νὰ τεθῆς μεταξὺ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐμοῦ, διαφιλονεικήσον πρὸς αὐτὸν τὴν καρδίαν μου. . . καὶ ἢ καρδίᾳ αὐτῇ εἰς σὲ μόνον ἀνήκει. Πλὴν τί εἶπον; Ὅχι, σκληρῶς, φύγε μακρὰν τῆς ἐρωμένης σου· φύγε, καὶ πρὸς τὸν Θεὸν παραχώρησον τὴν ψυχορραγοῦσαν Ἐλοΐζαν· φύγε, καὶ τὴν ἀπειρίαν τῶν θαλασσῶν φέρε μεταξὺ ἡμῶν· ἄς κατοικήσωμεν τὰς δύο ἄκρας τῆς μεγάλης αὐτῆς οἰκουμένης. Ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Θεοῦ μου, ὅταν ὁ ἔριος μου ἐκπνέῃ, φοβοῦμαι ν' ἀναπνεύσω τὸν ἀέρα, ὃν ὁ Ἄβελάρδος ἀναπνέει.

Μὴ ἔλθῃς, ὄχι, ἀγαπητέ μου, ἐγὼ πλέον διὰ σὲ δὲν ζῶ. Σοὶ ἀποδίδω τοὺς ὄρκους σου, ἐμὲ πλέον μὴ συλλογίζεσσι. Καὶ σεῖς, προσφιλέσταται τῆς

παρὰφύρου ψυχῆς μου τέρψεις, χαίρετε! Καὶ σεῖς, γλυκεῖαι πλάνη ἐρωμένης ἀποπλανηθείσης, χαίρετε! Σὰς ἀφῆνω διὰ παντός, καὶ ἢ καρδίᾳ μου τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἔχει· χαῖρε, ἀγαπητέ Ἄβελάρδε, χαῖρε, ἀκριβὲ σύζυγε. . . Χαῖρε, τὸ πᾶν.

Ὡ χάρις φωτεινὴ! Ὡ ἐμβριθὴς σφοδρὰ! Ἄρετῃ, οὐρανία κόρη, ἱερὰ λήθη τοῦ κόσμου, σεῖς αἴτινες μοὶ ὑπόσχεσθε τέρψεις αἰωνίας, φέρετε τὴν Ἐλοΐζαν εἰς τὸν κόλπον τῶν ἀθανάτων. . . Τώρα θνήσκω, Ἄβελάρδε, ἐλθέ νὰ κλείσῃς τὰ ὄμματά μου· θ' ἀπολέσω τὴν ἀγάπην μου, τοῦ φωτὸς στερουμένη. Εἰς τὰς τελευταίας δὲ αὐτὰς στιγμὰς, ἐλθέ τοῦλάχιστον νὰ μοι δώσῃς τὸν τελευταῖόν σου ἀσπασμὸν καὶ νὰ λάβῃς τὸν τελευταῖόν μου στεναγμὸν.

Ὅταν δ' ὁ θάνατος σβέσῃ τὴν δάδα τῶν ἡμερῶν σου, ἄς μᾶς ἐνώσωσιν εἰσέτι καὶ ἐντὸς τοῦ ζοφεροῦ μνήματος. Ἐκεῖ ἢ χεῖρ τῶν ἐρώτων ἄς ἐγγράσῃ τὴν ἱστορίαν ἡμῶν. Ἐκεῖ ὁ ὀδοιπόρος ἔν δάκρυ χύων εἰς τὴν μνήμην μας, ἄς λέγῃ: «Ἠγάπησαν ὑπὲρ τὸ δέον ἀλλήλους, ὑπῆρξαν δυστυχεῖς· ἡμεῖς ἄς στεναζώμεν ἐπὶ τοῦ τάφου των καὶ ἄς μὴ ἀγαπήσωμεν ὡς αὐτοί.»

A. I. OLYMPIOS.

ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ ΤΩΝ ΙΑΠΩΝΩΝ.

Τοσαῦται εἰσὶν αἱ περὶ τῆς θρησκείας τῶν Ἰαπῶνων ἀντιφάσεις τῶν διαφόρων συγγραφέων τῶν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἐνασχοληθέντων, ὥστε πολὺ δύσκολος ἀποβαίνει ἢ ἐξακριβωσις τῆς ἀληθείας· τὴν δυσκολίαν ταύτην ἐπαυξάνει ἔτι μᾶλλον καὶ ἢ ἐκ τῆς χώρας ταύτης ἐξοστράνις τοῦ χριστιανισμοῦ, καὶ αἱ μέγιστα ποινὰ αἱ εἰς τὸν περὶ θρησκείας τολμήσαντα νὰ ὀμιλήσῃ Ἰάπωνα ἐπιβαλλόμεναι. Οὐχ ἦτον ὁμως, εἰσι λεπτομέρειαι τινες εἰς ἄς οἱ διάφοροι συγγραφεῖς συμφωνοῦσι μεταξὺ των, καὶ τὰς ὁποίας θέλωμεν ἀναφέρει.

Ἡ ἀρχικὴ ἐθνικὴ θρησκεία τῶν Ἰαπῶνων καλεῖται Σιν-σιου ἐκ τοῦ *sin* θεός, καὶ *siou* πίστις, οἱ δὲ ὄπαδοι αὐτῆς καλοῦνται Σίντοος· τὴν παραγωγὴν ταύτην παραδέχονται οἱ πλείστοι τῶν συγγραφέων· ὁ Σίβολδ ὁμως παραδέχεται ὅτι ἢ

κυρίως Ἰαπωνικὴ ὀνομασία εἶναι Καμι-νο-μιτσι, ὅπερ δηλοῖ, «ἢ ὁδὸς τῶν Καμι» ἢ ἀγίων· ταύτην οἱ Σίνοι μετέφρασαν εἰς Σχεντάο, ὅπερ μετέπειτα οἱ Ἰάπωνες ἐτροποποίησαν εἰς Σιντόο.

Τὸ μόνον ἀντικείμενον λατρείας τῶν Ἰαπῶνων εἶναι ἢ τεν-σιο-δαϊ-τσιν, ὅπερ δηλοῖ, «ἢ μεγίστη θεότης τοῦ Ἡλίου,» καὶ ἢ τῆς φαίνεται ὅτι εἶναι ἢ πολιούχος θεότης τῶν Ἰαπῶνων. Ὑπάρχουσι προσέτι καὶ χιλιάδες ἄλλαι κατωτέρων θεοτήτων, καλουμένων Καμι, τῶν ὁποίων αἱ πλείσται εἰσὶν ἀποθεωμένοι ἄνθρωποι· οὗτοι μετὰ τῶν Μικάδο εἰσὶν οἱ μόνοι μεσίται μεταξὺ τῆς τεν-σιο-δαϊ-τσιν καὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐπειδὴ ἢ τεν-σιο-δαϊ-τσιν εἶναι τοσοῦτον ὑψίστη καὶ ἱερὰ, ὥστε δὲν συγχωρεῖται εἰς τοὺς ἀνθρώπους ν' ἀπευθύνωσι κατ' εὐθείαν τὰς προσευχὰς των πρὸς αὐτήν. Οἱ Μικάδο πιστεύουσιν ὅτι κατὰγονται κατ' εὐθείαν γραμμὴν ἐκ τούτων. Καὶ μεθ' ὅλας δὲ τὰς θεότητας ταύτας, οἱ Ἰάπωνες δὲν εἶναι εἰδωλολάτραι, καθότι οὐδὲν εἰδωλον ὑπάρχει ἐν τοῖς ναοῖς αὐτῶν· ἂν δὲ ὑπάρχωσιν εἰκόνας τῶν Καμι τούτων, δὲν ἀπολαμβάνουσιν ὁμως αὐταὶ οὐδεμίαν λατρείαν. Ὁ μόνος κωλυσιμὸς τῶν ναῶν εἶναι εἰς καθρέπτης εἰκονίζων τὴν καθαρότητα τῆς ψυχῆς, καὶ τινὰ τεμάχια λευκοῦ χάρτου, κατεσκευασμένα εἰς τὰ καλούμενα Γοχέυ (gohei), ἐμβλήματα καὶ ταῦτα τῆς καθαρότητος. Ὁ Σίβολδ πιστεύει ὅτι αἱ εἰκόνας τῶν Καμι εἰσῆχθησαν ἐν τοῖς ναοῖς κατὰ ξένον νεωτερισμὸν, καὶ ὅτι δὲν ὑπῆρχον πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Βουδισμού. Ὁ αὐτὸς νομίζει ὅτι οἱ πολυάριθμοι οὗτοι Καμι ἔχουσι μεγίστην ἀναλογίαν μετὰ τῶν Ἀγίων τῶν Λατίνων. Ὁ Μέυλαν παραδέχεται ὅτι ἢ ἀρχικὴ θρησκεία τῶν Ἰαπῶνων ἦτο καθαρὸς θείσμος, περὶ τοῦ ὁποίου εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ εἰπωμεν τί ἦτο καὶ τί εἶναι. Κατὰ τὸν αὐτὸν Σίβολδ, τὰ κύρια δόγματα τῆς θρησκείας ταύτης εἰσι συγκεχυμένοι τινες γνώσεις περὶ ἀθανασίας ψυχῆς, περὶ μελλούσης ζωῆς, περὶ μελλούσης κρίσεως καὶ ἀναποδόσεως, περὶ Παραδείσου καὶ περὶ Κολάσεως. τὰ δὲ πέντε μέγιστα αὐτῶν καθήκοντα εἰσι α') Ἡ διατήρησις ἀκοιμήτου φωτὸς, ὡς ἐμβλημα τῆς καθαρότητος καὶ μέσον ἀγνισμοῦ. β') Ἡ καθαρότης τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος· γ') Ἡ διαφύλαξις τῶν ἑορτῶν, αἵτινες εἰσι πολυάριθμοι. δ') Αἱ καθ' ὠρισμένας ἡμέρας τοῦ ἔτους ἀποδημαί εἰς τινὰς ὠρισμένους τόπους θεωρουμένους ὡς ἱεροῦ· καὶ ε') Ἡ ἐν τε τοῖς ναοῖς καὶ κατ' ἴδιαν λατρεῖα τῶν Καμι. Παρὰ τούτων

λογίζονται ἀκάθαρτοι πάντες οἱ μετὰ τῶν ἀπίστων μὴ καθαρῶν συναναστρεφόμενοι, οἱ αἰσχροὺς ἢ ἀσεβεῖς λόγους ἀκούοντες, οἱ τρώγοντες κρέας καὶ οἱ μεθ' αἵματος καὶ θνησιμαίων εἰς ἐπαφὴν ἐρχόμενοι.

Αἱ ἑορταὶ τῶν ἀρχόντων δι' ἐπισκέψεων ἐν τοῖς ναοῖς, ἐνθα ὁ εὐσεβῆς πιστὸς ἐκτελεῖ τὰς ἐξουτοῦ ἀπολούσεις εἰς ἐπὶ τούτου παρσκευασμένην δεξαμενὴν· ἀκολούθως γονυκλίνει ὑπὸ στοᾶν (verandah) κειμένην ἀντικρὺ δικτυωτοῦ παραθύρου δι' οὗ προσβλέπει τὸν καθρέπτην, ψιθυρίζων τὴν προσευχὴν του καὶ προσφέρων τὴν ἐξ ὀρύζης, δάιτου, ὀπωρικῶν ἢ οὔτινος ἄλλου εὐχεστέτηθε θυσίαν του· μετὰ ταῦτα, ῥίπτει νόμισμα τι εἰς τὴν ἐπὶ τούτου νομισματοθήκην καὶ ἀπέργεται. Οὗτος δὲ εἶναι ὁ ἐν τοῖς ναοῖς συνήθης τύπος τῆς τῶν Καμι λατρείας. Τὰ ἐν τῇ νομισματοθήκῃ ῥιπτόμενα ἀργύρια εἰσι προσωρισμένα πρὸς διατροφήν τῶν παρ' αὐτῶν Καμινοῦσι καλούμενων, οἵτινες εἰσὶν ἱερεῖς τῶν ὁποίων καὶ τὸ ὄνομα κατὰ γράμμα σημαίνει «ὑπῆρέτην τῶν Καμι». Οἱ ἱερεῖς οὗτοι ζῶσιν εἰς οἰκίας συννηνωμένας μετὰ τῶν ναῶν, φημιζόμενοι ὡς πολὺ εὐπροσθήγοροι πρὸς τοὺς ξένους· ὁ Σίβολδ λέγει ὅτι οὗτοι νυμφεύονται καὶ ὅτι αἱ σύζυγοι αὐτῶν εἰσὶν ἱερεῖαι ἔχουσαι ὠρισμένα θρησκευτικὰ καθήκοντα.

Αἱ ἀποδημαί εἰς ἱεροῦς τόπους εἰσὶν ἐν τῶν μεγίστων θρησκευτικῶν χρεῶν τῶν Σιντόος· ὑπάρχουσιν εἰκοσιδύο τοιοῦτοι ἱεροὶ τόποι καθ' ὅλον τὸ βασίλειον, εἰσὺς γίνονται αἱ ἀποδημαί· ὁ μέγιστος ὁμως καὶ ἱερώτερος εἶναι ὁ τῆς Τεν-σιο-δαϊ-τσιν, εἰς Ἰσῦ. Ἐκαστος πιστὸς Σιντόος ὑποχρεοῦται νὰ ἐκτελέσῃ αὐτῷ τὸ ἄριστον μίαν ἀποδημίαν, οἱ εὐσεβέστεροι ὁμως ἀπέρχονται κατ' ἔτος· καὶ αὐτοὶ οἱ Βουδισταί, ἐξαιρουμένων ὁμως τῶν Βόνζων ἢ ἱερέων, ἐκτελοῦσι τὰς ἀποδημίας ταύτας. Ὁ Σιογιου (αὐτοκράτωρ) μόνος ἀπαλλάττεται τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης· πρέπει ὁμως καὶ οὗτος ν' ἀποστείλῃ πρεσβείαν μετὰ δώρων εἰς τὸ ἐν Ἰσῦ ἱερὸν τῆς Τεν-σιο-δαϊ-τσιν.

[Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ]

B. ΒΕΡΓΟΣ.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΛΑΜΒΕΡΤΟΥ.

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΛΕΟΝΤΟΣ ΓΟΖΛΑΝ.

Συνέχεια.— Ἰδε ΦΥΛΑΑΔ. Γ'.

— Τί σκέπτεσθε, εἶπεν ὁ Λαμβέρτος μετὰ τοῦ ἰδιάζοντος εἰς τὰς ἐπὶ τῆς τραπέζης ὀμιλίας ἀσυναρτήτου ὕψους, τί σκέπτεσθε περὶ τοῦ μεγάρου τοῦ Βλανκμενίλ, περὶ τοῦ ὁποίου ἀνεφέρωμεν πρὸ τοῦ γεύματος;

— Εἶναι ἀληθῆς ἀρχοντικὴ οἰκία; ἀπήντησεν ἡ Ἀδελαΐς, μεγαλοπρεπῆς, ἀπαράβλητος, θαυμασία.

Ὅπως δὲ μὴ φανῆ ἀδιάφορος εἰς τὴν ὀμιλίαν ταύτην, ἡ Κυρία Λαμβέρτου εἶπεν ἐπίσης.

— Εἶναι τὸ καλλίτερον κτῆμα τοῦ χωρίου, καθὼς βεβαίως.

Ὁ δὲ Γεράρδος προσέθεσεν ἐνθουσιωδῶς:

— Κῆπος θαυμάσιος, πλήρης λαγῶν, περὶ δίκων, φσιανῶν. Τὸ καλλίτερον κυνήγιον ἐξ ὅσων ἐγγνώρισα.

Καὶ μετ' οὐ πολὺ ἤρξατο μελωδικῆ συμφωνία ἐγκωμίων, ἐκφερομένων ἐναλλάξ ὑπὸ τοὺς ἐξῆς τύπους:

— Ἀνοχοκομῆτον τόσφ πλούσιον ὄσφ και τὸ τῶν Βερσαλιῶν.

— Ἰχθυοτροφεῖον πλήρες ἰχθύων.

— Καὶ ἡ οἰκία! ἀληθῆς ἀνάκτορον.

— Ἀληθῆς μέγαρον νηρηίδων!

— Ὅποια δὲ μαγευτικὴ θεὰ ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ ἐξώστου! Ἠδύνατό τις νὰ εἶπῃ ὅτι ὀμοιάζει τὴν ἀπὸ τοῦ Ἀγ. Γερμανοῦ ἢ τὴν ἀπὸ τῆς Μεδόνης θεᾶν.

— Δὲν ὑπάρχει πρᾶγμα ὠραιότερον!

— Αὐτὸ τοῦτο ὕπερ ἐλέγετε, εἶπεν ἡ Ἀδελαΐς εἰς τὴν μητέρα της, ἥτις εἶχεν ἐκφράσει τὴν τελευταίαν ταύτην γνώμην μᾶλλον ὅπως δῶσῃ πέρας ἢ ὅπως ἐξακολουθήσῃ τὸν πανηγυρικὸν, αὐτὸ τοῦτο ἀκριβῶς ὕπερ ἐλέγετε χθὲς ἐπὶ αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ ἐξώστου. Προσετίθετε μάλιστα ὅτι ἡδύνατό τις νὰ διέλθῃ εὐχαρίστως ἅπασαν τὴν ζῶν του εἰς τὸ μέγαρον τοῦ Βλανκμενίλ.

Ἡ δὲ Κυρία Λαμβέρτου ἐφώνησε μετὰ προσπεποιημένης ἐκπλήξεως.

— Εἶπον τοῦτο;

— Τὸ εἶπατε, καὶ πολλάκις μάλιστα.

— Τότε, λοιπὸν . . . τὸ εἶπον

— Τοῦτο, ἀγαπητή μου, ὑπέλαβεν ὁ Λαμβέρτος, ὅστις εἶχε φέρει εἰς τὸ μέσον τὴν συνομιλίαν ταύτην ὄχι ἄνευ σκοποῦ, καὶ τῆς ὁποίας ἐκράτει, οὕτως εἶπεν, τὸν τελευταῖον σπινθῆρα εἰς χεῖρας του, τοῦτο ἀποδεικνύει σαφέστατα τὴν ἐξείρετον καλαισθησίαν σου. Μὴ προσπαθῆς ματαιῶς νὰ κρύψῃς τὸν ἐνθουσιασμόν σου.

— Ἀλλὰ δὲν βλέπω τίνα ἐνθουσιασμόν μοι λέγετε, ἀπήντησεν ἐλαφρῶς μειδιάσασα ἡ Κ. Λαμβέρτου, ἥτις, τὴν στιγμὴν ταύτην, ἠσθάνετο μῖτος πρὸς τὴν κόρην της. Ἀληθῶς εἶπεν, καὶ εἶναι βεβαίως καιρὸς νὰ τὸ εἶπωμεν, ἢ πρὸς αὐτὴν ἡχορῆ της, εἰ καὶ δὲν ἦτο ἐντελῶς μηδὲν, δὲν ἦτο ὅμως καὶ περαιοποιημένη. Ἡ μόνη δὲ αἰτία τῆς ψυχρότητος ταύτης, ἀόρατος εἰς τοὺς ἀδιαφύρους ξένους, ἀσαφῆς δὲ καὶ πρὸς αὐτὴν ἔτι τὴν κυρίαν Λαμβέρτου, ἡ μόνη αἰτία, λέγομεν, τῆς ψυχρότητος ταύτης ἦτο οὐδὲν ἄλλο ἢ ἡ ἡλικία τὴν ὁποίαν τῆ κατεμαρτύρει ἡ κόρη της, αὐξάνουσα πλησίον αὐτῆς, πρῶτον κατὰ τὴν ἡλικίαν καὶ δεύτερον κατὰ τὴν χάριν καὶ ὠραιότητα.

Ἐνόςφ ἡ Ἀδελαΐς ἦτο εἰσέτι παῖς, τὴν ἡγάπα ὅσον μήτηρ δύναται νὰ ἀγαπήσῃ τὴν κόρην της; ἀλλὰ, ὅτε τὸ ἄνθος βαθυμυρῶν ἐγένετο καρπός, τὸ δένδρον ἠσθάνετο τὴν ἐπιθυμίαν νὰ συντρίψῃ τοῦτο ὑπὸ τὰ φύλλα αὐτοῦ—ἐπιθυμία ἥτις δὲν ὀμοιάζει βεβαίως πρὸς μῖτος, ἀπόφασις ἐνίοτε εὐδοκίμουσα, ἀλλὰ μὴ ἐξικνουμένη μέχρι σκληρότητος, σύνολον ὅμως ἀδικον ἀντιπαθητικῶν αἰσθημάτων, διὰ τὰ ὁποῖα αὐτὴ αὐτὴ ἡ Κ. Λαμβέρτου ἐξεπλήττετο εἰς τὰς στιγμὰς τῆς γαλήνης καὶ τῆς μητρικῆς αὐτῆς ἀμεροληψίας.—Ὅθεν, εἰ καὶ δὲν ἡγάπα τὴν κόρην αὐτῆς, ἐθεώρει ὡς ἐγκλημα νὰ ἀφίην αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον, καὶ νὰ πορεύηται μόνη εἰς τὰς διασκεδάσεις.

Διὸ πάντοτε ἡ Ἀδελαΐς ἐφαίνετο συνοδεύουσα τὴν μητέρα της εἰς τὰς διασκεδάσεις καὶ ἐορτὰς τοῦ μεγάρου Βλανκμενίλ, πρὸς τῶ Κ. δὲ Γρανβάλ. Καὶ ὅμως ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς φοιτήσεως αὐτῆς εἰς τὸ μέγαρον τοῦ δὲ Γρανβάλ, ἀνεφάνη ἡ ψυχρότης καὶ ἡ ἀδιαφορία τῆς κυρίας Λαμβέρτου πρὸς τὴν κόρην αὐτῆς. Εἰς τὸ κέντρον τοῦ κύκλου τῶν ἀντιπατικῶν τούτων φρονημάτων ἐτελεῖτο πάλιν, τῆς ὁποίας πάντα τὰ τραύματα καὶ τοὺς μώλωπας ἐφαίνετο δεχομένη αὐτὴ ἐφ' ἑαυτῆς, ἀλλὰ καὶ δὲν ἡδύνατο νὰ ἐμποδίσῃ τὰ ῥήγματα τοῦ νὰ φθάνωσι μέχρι τῆς κόρης της, ῥήγματα ἅτινα διερμηνεύοντο διὰ τῆς ἐφ' ἑκάστου ἀντικειμένου ἀντιλογίας, διὰ

περιεσκεμμένων καὶ ἐνίοτε δηκτικῶν λόγων, σχεδὸν δὲ διαρκῶς, διὰ σιγηλῆς ἀποστροφῆς πρὸς τὰς ἐν τῷ κόσμῳ εὐδοκίμησεις τῆς θυγατρὸς της, εἴτε ἐν ὠραιότητι, εἴτε ἐν φυσικῇ ἀφελείᾳ, εἴτε ἐν ὀξύτητι πνεύματος.

— Ἄ! ἐὰν τὸ Βλανκμενίλ ἦτο ἰδικόν μας, ἐφώνησεν ἡ Ἀδελαΐς.

— Τώρα θὰ ζητήσωμεν καὶ τὸ Φονταίνεβλώ, εἶπεν ὁ Γεράρδος εἰρωνικῶς; διατὶ ἄρα νὰ μὴ ζητήσωμεν καὶ τὸ Φονταίνεβλώ;

Ὁ δὲ Λαμβέρτος εἶπε ψυχρῶς

— Καλὰ! τὸ Βλανκμενίλ εἶναι ἰδικόν μας.

— Πάτερ μου, σὰς παρακαλῶ, μὴ μᾶς τρομάζετε. . .

— Τὸ Βλανκμενίλ εἶναι ἰδικόν μας.

— Ἡ Ἀδελαΐς ἔχει δίκαιον, εἶπεν ἡ Κ. Λαμβέρτου, ἡ ἀστειότης σας εἶναι ὑπερβολικὴ.

— Δὲν ἐνόω, προτέθεσεν ὁ Γεράρδος.

— Τὸ Βλανκμενίλ εἶναι ἰδικόν μας, σὰς λέγω.

— Τί σημαίνει τὸ αἰνίγμα τοῦτο; . .

— Θὰ ἰδῆτε καὶ οἱ τρεῖς ἀμέσως τὴν ὑψηλὴν ἐννοίαν τοῦ αἰνίγματος τούτου. Ὁ Κ. δὲ Γρανβάλ, εἰς δὲν ἀνήκε τὸ Βλανκμενίλ, εἶναι πνιγμένος εἰς τὰ χρέη.

Ἦτο πεπρωμένον, ἐσκέφθη λυπηρῶς ἡ Κ. Λαμβέρτου, νὰ μὴ γείνη ἄλλη ὀμιλία σήμερον εἰμὴ μόνον περὶ αὐτοῦ, μόνον περὶ αὐτοῦ. Τί ἄλλο μᾶς ἐπιφυλλάττει ἡ εἰμαρμένη;

— Ναι, εἶναι πνιγμένος εἰς τὰ χρέη, καὶ ἰδοὺ διατὶ ἔλεγον πρὸ ὀλίγου εἰς τὸν Γεράρδον ὅτι δὲν ἠπατάτο βεβαίως τὴν ἐντελῆ τοῦ ὑποκόμητος καταστροφῆν.

— Τὴν ἐντελῆ τοῦ ὑποκόμητος καταστροφῆν!

Οἱ λόγοι οὗτοι ἀντήχησαν εἰς τὴν καρδίαν τῆς Κ. Λαμβέρτου.

— Ἀλλ' ἀφήσωμεν τὴν ὑποκόμητα δὲ Γρανβάλ. Βεβαίως, δὲν ὑποθέτετε ποτὲ ὅτι θὰ λάβω ἐγὼ τὴν θρασυτητα νὰ ἀγοράσω ἀντὶ ἐνός καὶ ἡμίσεως ἑκατομμυρίου φράγκων τὸ μέγαρον τοῦ Βλανκμενίλ.

— Δὲν τὸ ὑποθέτομεν, ποσῶς.

— Ἔχετε δίκαιον ὄλοι, ἀγαπητέ μοι Γεράρδε.

— Δυστυχῶς!

— Ἰδομεν, μήπως μεμψιμοιρῆς ἐναντίον τῆς εἰμαρμένης καὶ σὺ, Ἀδελαΐς;

— Ὅχι, πάτερ μου.

— Ἀγαθὴ τύχη!

— Ἡ ὑποκόμησσα δὲ Μονβιδὸν εἶναι κατὰ

τὴν στιγμὴν ταύτην ἢ εὐτυχestέρα πάσης ἄλλης ὑποκόμησεως.

Ὁ Λαμβέρτος ἐπανάλαβεν:

— Ὁ θεὸς μου θὰ ἀγοράτῃ τὸ Βλανκμενίλ, ὄχι δι' ἑαυτὸν, ἀλλὰ δι' ἡμᾶς, δι' ἡμᾶς μόνον, τοὺς ὁποίους θέλει νὰ ἔχῃ πλησίον του. Ἡ Τερψιθέα καὶ τὸ Βλανκμενίλ θὰ ἀποτελέσωσι μίαν ἰδιοκτησίαν, καθὼς καὶ ἡμεῖς μετ' ἐκείνου θὰ ἀποτελέσωμεν μίαν οἰκογένειαν. Λοιπὸν θὰ ἀγοράσῃ τὸ Βλανκμενίλ, ἔνθα δυνάμεθα, χωρὶς νὰ ἐλαττώσωμεν τὴν χαρίεσσαν ὄψιν τοῦ μεγάρου τούτου, νὰ μεταφέρωμεν τὸ ἐργαστάσιον τῆς πορσελάνης καὶ νὰ ἐγκατασταθῶμεν ἐκεῖ.

Ἡ Κ. Λαμβέρτου εἶπεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.

— Ὄ! ὄχι. . . πολλοὶ ἀναμνήσεις. . . ποτὲ!

— Οὕτως, ἐντὸς τριῶν μηνῶν, ἐξηκολούθησεν ὁ Λαμβέρτος, θὰ κατοικῶμεν εἰς τὸ μέγαρον, καὶ τὸ προσεχὲς θέρος θὰ γευματίζωμεν ὑπὸ τὰς ὠραίας σκιαδάς τοῦ Βλανκμενίλ. Τί λέγεις καὶ σὺ, Ἀδελαΐς μου;

— Λέγω ὅτι ὁ θεὸς μας εἶναι ὁ θεὸς τῶν θείων! Ἀλλὰ πῶς θὰ τῶ πληρώσωμεν τὴν τόσσην ἀγάπην του; πῶς θὰ τῶ δειξώμεν τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν διὰ τὰς τόσας περιποιήσεις του;

— Ἐγὼ γνωρίζω τὸ πῶς, κόρη μου!

— Ἦμεῖς;

— Καὶ ὁ Γεράρδος, ἐπίσης, τὸ γνωρίζει καλῶς.

— Ἐγὼ; ἀλλὰ. . .

Ὁ Γεράρδος καὶ ἡ Ἀδελαΐς ἠτένισαν ἀλλήλους.

— Δὲν τὸ ἐννοεῖτε! ἔπρεπε νὰ τὸ μαντεύσῃτε; καθιστῶντες αὐτὸν, εἰσέτι ἅπαξ, θεῖον.

— Τοῦτο καὶ ἐγὼ ἐπιθυμῶ! ἐφώνησεν ἀφελῶς ἡ Ἀδελαΐς.

— Καὶ ἐγὼ ὁμοίως, προσέθετο ὁ Γεράρδος; ἐν τούτῳ μόνον ἀρκῆ!

— Τὸ Βλανκμενίλ εἶναι λοιπὸν ἰδικόν μας! ἰδικόν μας!

— Ναι, Ἀδελαΐς, ἰδικόν μας, ἀνήκει εἰς ἡμᾶς τοὺς τέσσαρας.

— Εἰς ἡμᾶς τοὺς τέσσαρας! Ἀλλὰ, τοῦτο σκέπτομαι. . . καὶ ὁ Κ. δὲ Γρανβάλ;

— Τέκνον μου, δὲν θὰ τὸν ἀγοράσωμεν βεβαίως ὁμοῦ μὲ τὸ μέγαρον.

— Ὅχι! Δὲν εἶμεθα ἀρετὰ πλούσιοι ὥστε νὰ δυνηθῶμεν νὰ πληρώσωμεν τὴν ἀξίαν του; χορεύει πόλκα, θαυμάσια.

— Ἄ! κύριε Γεράρδε, ἐμὲ σκόπετε βεβαίως.

— Ὅχι, δεσποσύνη, σὰς τὸ ὀμνῶ.

— Φιλτάτη μου, ἐξηκολούθησεν ὁ Λαμβέρτος

τος θέσας θεραπευτικῶς τὴν χεῖρα ἐπ' ἐκείνης τῆς συζύγου του, τὴν ὅποιαν ἐπὶ τέλους παρετήρησε βεβαζούσαν, φαίνεται, τῷ ὄντι, ὅτι οὐδεμίαν χαρὰν αἰθάνεσαι διὰ τὴν ἀπόκτησιν ταύτης ἥτις πληροὶ εὐθυμίας τὴν κόρη σου καὶ ἡμᾶς ἅπαντας.

— Συγγνώμη, φίλε μου, συγγνώμη! Ἄλλὰ κατοικία τοσοῦτον πολυτελὴς μοὶ προξενεῖ τινα φόβον, τὸ ὁμολογῶ.

— Φόβον; τί ἐνοεῖς;

— Δισταγμὸν τινι, ἵνα ἀκριβέστερον εἴπω.

— Φόβον... διςταγμὸν... ἀλλὰ, μόλις πρὸ ὀλίγου ἐκράυγαζες ὅτι εἶναι κτῆμα σπάνιον, θαυμάσιον! ὅτι ἐπεθύμεις νὰ διέλθης τὴν ζωὴν σου ἐντὸς αὐτοῦ.

— Ναί... βεβαίως...

— Ἐ! λοιπὸν;..

— Ἐσκέφθην ὅτι, εἰς πόσα βάρη, εἰς πόσας ἐκτάκτους δαπάνας δὲν ὑποχρεῖ τὸν ἰδιοκτήτην ἢ κατοχὴν τόσον εὐρυχώρου κτήματος; Ἡρέπει συνεχῶς νὰ προσκαλῆ, νὰ ὑποδέχεται...

— Ἄλλὰ σὺ δὲν ἀποστρέφουσαι παντάπασι τὰς ἐπιπικέψεις, φιλτάτη μου.

— Ἰποχρεοῦται νὰ δίδῃ ἐορτάς, χοροὺς, ἐσπερίδας...

— Ἄλλ' ὑμεῖς λατρεύετε, μήτηρ, τὰς ἐορτάς, τοὺς χοροὺς, τὰς ἐσπερίδας.

— Ἀδελαῖς!.. Ἀδελαῖς!

— Ὅταν τις κατέχῃ τοσοῦτον πολυτελὲς μέγαρον, τίθεται εἰς ἔσην μῶραν μὲ τοὺς ἄρχοντας τοῦ τόπου, ἐξηκολούθησεν ἡ Κ. Λαμβέρτου.

— Ἄλλὰ σὺ ὑπεστήριζες, φιλτάτη μου, νὰ γείνωμεν καὶ πάλιν, ἐγὼ μὲν κόμης, ὁ δὲ Γεράρδος, μαρκησίος... Ὅθεν ἀπαιτεῖται καὶ ἀρχοντικὸν μέγαρον διὰ τὰς ἀρχοντίας μας. Ἐλα δά! θὰ ἐνδώσῃς, τέλος, εὐχαρίστως εἰς τὴν θέλησίν μας. Ἄλλὰ νομίζω ὅτι ἀκούω τὸν κώδωνα τῆς ταχυδρομικῆς ἀμάξης τῶν ἀδελφῶν Ζολυβέρδου... προσοχή!

Γενικὴ ἐπεκράτησε σιωπὴ.

— Ναί, πάτερ μου, καὶ ἐγὼ τὸν ἀκούω ἤδη!

Ἡ Κ. Λαμβέρτου εἶπεν:

— ὦ! εἶναι ἀκόμη μακρὰν τὰ χεῖλη ὁμως τῆς καρδίας τῆς ἐπιθύρσαν: «Δὲν θὰ φθάσῃ λοιπὸν ποτέ! δὲν θὰ φθάσῃ λοιπὸν, ὅπως δώσῃ πέρας εἰς τὴν τιμωρίαν μου καὶ θέσῃ ἀρχὴν εἰς τὴν μόνην εὐδαιμονίαν ἣν ἔχω ἐπὶ τῆς γῆς;»

Ὁ Γεράρδος, ἐγερθεὶς, εἶπε πρὸς τὴν σύζυγόν του:

— Ὅχι δὲν εἶναι πολὺ μακρὰν. Καλοῖ μου

φίλοι, πλησιάζει ἡ στιγμή καθ' ἣν θὰ σὰς ἀφήσω πλησιάζει. Νομίζω, ὅτι καὶ ὑμεῖς θὰ πράξετε καλῶς νὰ ἀποσυρθῆτε, ὁ ἀὴρ εἶναι πολὺ ψυχρὸς τὴν ἐσπέραν ταύτην καὶ...

— Ὅχι, πάτερ μου, ἐξ ἐναντίας, εἶναι γλυκύς. Ἡ ἐσπέρα αὕτη εἶναι ἡ θελκτικωτέρα ἐσπέρα τοῦ ἐφρτεινοῦ φθινοπώρου.

— Καὶ ἐπειδὴ ὁ ἀὴρ εἶναι τόσον γλυκὺς, κόρη μου, ἀντὶ νὰ ἀποσυρθῆς, ὡς σὲ συμβουλεύω, στοιχηματίζω ὅτι προτιμᾶς νὰ περιπατήσῃς μετὰ τοῦ Γεράρδου εἰς τὴν μεγάλην δενδροστοιχίαν τῶν φιλυρῶν.

— Μάλιστα...

— Βλέπετε...

— Καθ' ὅσον τοῦλάχιστον ὁ Κ. Γεράρδος δὲν φοβεῖται τὸν ἐσπερινὸν ἀέρα.

— Τὸν φοβοῦμαι καθ' ὑπερβολὴν, δεσποσύνη, ἕνεκα τῆς ὀφθαλμίας μου, ἕνεκα τῆς ἰσχιάδος μου, τοῦ κατάρρου μου, καὶ τῶν ὀξέων ρευματισμῶν μου.

— Σιωπὴ! μελλόνυμφρι, σιωπὴ! Ὅταν νυμφευθῆτε, θὰ ἔχητε ὅσον θέλετε καιρὸν, διὰ τὰς ἐριδάς σας καὶ τὰ πείσματα. Σιγατέ! Σὰς ἐπιτρέπομεν μέχρι τῆς δεκάτης ὥρας τὴν μεγάλην τῶν φιλυρῶν δενδροστοιχίαν. Δὲν ἔχει οὕτως, Ἰουλίαι;

— Ὅτι πράττεται εἶναι καλὸν, φίλε μου. Θὰ ἦμαι μόνη! μόνη! ἐσκέφθη ἀκολουθῶς ἡ Κ. Λαμβέρτου.

— Τὴν φορὰν ταύτην οἱ κώδωνες τῆς ἀμάξης τῶν κυρίων Ζολυβέρδου δὲν εἶναι μακρὰν. Τοὺς ἔχω εἰς τὰ ὄτα μου.

— Μίαν εἰσέτι στιγμήν, πάτερ μου, μίαν εἰσέτι στιγμήν.

Ἐὰν ἡ νύξ δὲν ἐπεκράτῃ ἤδη ἐξ ὀλοκληροῦ, ἠδύνατό τις νὰ ἴδῃ τὰ χεῖλη τῆς Κ. Λαμβέρτου ψιθυρίζοντα λέξεις πλήρεις ἀνυπομονησίας καὶ παραχῆς τὰς ἐξῆς: «Ἄ! ἂν ὁ Λαμβέρτος δὲν ἔρθανε τὴν ἀμάξαν!» Ἐν τοσοῦτῳ κατισχύσασα ἐκυτῆς, εἶπεν ὑψηλοφώνως:

— Ἡ Ἀδελαῖς ἔχει δίκαιον, μείνετε ἀκόμη μίαν στιγμήν.

Ἄλλ' ὁ Λαμβέρτος, φορέσας τὸ ἐπανοφώριον του, τὸν ὀδοπορικόν του πῖλον καὶ τὰς χειρίδας του, ἀπεκρίθη:

— Ἀδύνατον! μόλις ἔχω τὸν καιρὸν νὰ σὰς ἀσπασθῶ. Χαῖρε, σύζυγέ μου!

— Ἐπίστρεψον ὅσον δύνασαι τάχιον! καὶ ὁμως ἡ Ἰουλίαι χαμηλοφώνως ἔλεγε: «Ἄς ἀναχωρήσῃ λοιπὸν! ἄς ἀναχωρήσῃ!»

— Ἐδῶκα πλέον τὴν ὑπογραφὴν μου, προσφιλῆς μου Ἰουλίαι! ὀφείλω νὰ ἐπιστρέψω ἐντὸς τεσσαρῶν ἡμερῶν. Χαῖρε, Ἀδελαῖς! χαῖρε, κόρη μου!

— Ὑγιαίνειτε, ἀγαθὴ μου πᾶτερ! Τέσσαρας ἡμέρας μόνον, ἐνοεῖτε; ὄχι περισσότερον; τέσσαρας ἡμέρας. Δὲν ἔχω πλέον τὸ γραμματίόν σας, ἀλλ' ἔχω τὸν λόγον σας.

Ὁ Γεράρδος ἔσφιζεν ἀπὸ καρδίας τὴν χεῖρα τοῦ φίλου του.

— Καλὴν ἐντάμωσιν! Γεράρδε!

— Καλὴν ἐντάμωσιν! καὶ ἀναχωρεῖς οὕτω; προσέθετο ὁ Γεράρδος κρατήσας τὸν φίλον του ἐξ ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν νὰ ἀναβολὴ ἥτις συνετάραξε τὴν κυρίαν Λαμβέρτου.

— Τί τρέχει, λοιπὸν;..

— Καὶ ἐλησμόνητες...

— Ἐλησμόνησα... Τί ἐλησμόνησα;

— ὦ! δὲν θὰ ἀναχωρήτῃ, εἶπε χαμηλῆ τῆ φωνῇ ἡ Κ. Λαμβέρτου, δὲν θὰ ἀναχωρήσῃ ὦ! καὶ ὁ Γεράρδος ὅστις τὸν κρατεῖ!..

Ὁ Γεράρδος ἔθεσεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Λαμβέρτου τὰ πιστόλια ἅτινα ὀλίγον πρὸ τοῦ γεύματος εἶχε κομίσει ὁ θαλαμηπόλος.

— Ἄφρων! οὕτω νὰ ἀναχωρήτῃς!..

— Ἐστω λοιπὸν, Γεράρδε, ἀφοῦ τόσον ἐπιμένεις.

Καὶ ὁ Λαμβέρτος ἔθεσεν ἀφελῶς τὰ πιστόλια εἰς τὸ θυλάκιόν του.

— Φοβεῖσαι πάντοτε... πάντοτε τὸν κόρακά σου, δὲν ἔχει οὕτω;

— Πάντοτε τὸν κόρακά μου.

— Χαίρετε, λοιπὸν, καὶ πάλιν καλὴν ἐντάμωσιν!

— Εἰς τὴν πίστιν μου! εἶπεν ὁ Γεράρδος, ἐν θέλῃς, σὲ συνοδεύομεν, ἡ Ἀδελαῖς καὶ ἐγώ, μέχρι τοῦ δρυφράκτου.

— Μάλιστα, μάλιστα! κύριε Γεράρδε.

— Εὐγε! ἔλθετε, ἐρωτευμένοι μου, ἔλθετε!

Καὶ ὁ Λαμβέρτος λαβὼν ὑπὸ τὸν ἕνα βραχίονα τὴν Ἀδελαῖδα καὶ ὑπὸ τὸν ἕτερον τὸν Γεράρδον, ἀπεμακρύνθη φειδρῶς μετ' ἐκείνων τοῦ περιφράγματος τῶν λειρῶν, λέγων εἰς τὴν σύζυγόν του: «Ἰουλίαι, μὴ ζηλοτυπῆς διὰ τὴν εὐδαιμονίαν μου! Δὲν θὰ τοὺς ἴδω ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας. Ἐμπρὸς, ἔλθετε, ἐρωτευμένοι μου, ἔλθετε!»

— Ἴδου ἐγὼ μόνη, τέλος πάντων! ἐφώνησεν ἡ Κ. Λαμβέρτου μετ' ὑπερβαλλούσης ψυχικῆς διαχύσεως, ὅτε καὶ οἱ τρεῖς ἀνεχώρησαν.

Ἴδου ἐγὼ μόνη! Ἐνόμισα ὅτι τὸ γεῦμα οὐδέποτε θὰ ἐτελείωνεν, ὅτι ἡ ἀμάξα οὐδέποτε θὰ διέβαινε! ἐνόμισα, ὅτι ὁ Λαμβέρτος οὐδόλως θ' ἀνεχώρει, ὅτι ἡ Ἀδελαῖς καὶ ὁ Γεράρδος δὲν θὰ μὲ ἀφίνον δι' ὅλησ τῆς ἐσπέρας. Ὅχι δὲν ἔζησα κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ὥρας, προσέθετο στηριχθεῖσα ἐπὶ τινος δένδρου ὅπως μὴ πέσῃ—τόσον αἱ διάφοροι συγκινήσεις ἄς ἀλληλοδιαδόχως ὑπέστη τὴν εἶχον καταβάλλει—καὶ ὅπως φέρῃ τὸ βλέμμα ὅσον οἴοντε μακρὰν, ἵνα βεβαιωθῇ ἂν οἱ ἀναχωρήσαντες ἀπεμακρύνοντο. Εἰς τὸ φῶς τοῦ ἐπὶ τινος πλησιοχώρου πατσαλοῦ προσηρητημένου φανοῦ, παρετήρησεν ἀπλήστως τὴν ὥραν εἰς τὸ ὠρολόγιόν της. Πλησιάζει ἡ ὀγδόη καὶ ἡμίσεια, ἐπιθύρσει: κατὰ τὴν ὀγδόην καὶ ἡμίσειαν, θὰ ἔλθῃ! Μετ' ὀλίγα εἰσέτι λεπτὰ θὰ μὲ περιμένῃ εἰς τὴν θύραν τοῦ κήπου. Μετ' ὀλίγα λεπτὰ θὰ ἦμαι πλησίον του. Ἄ! οὐδέποτε τὸν ἐπεθύμησα τόσον! ἔχω ἀνάγκην νὰ μοὶ ὀμιλήσῃ, νὰ μὲ ἐνθαυρῶν διὰ τῆς νεαρᾶς καὶ πειστικῆς φωνῆς του, νὰ μοὶ εἴπῃ ὅτι ὅλαι ἐκείναι αἱ φῆμαι αἱ ὑπὸ τοῦ Γεράρδου ἐπαναληφθεῖσαι, εἰσὶν ἀνυπόστατοι, μεγαλοπυρηνμένοι, ψευδεῖς. Ἐκείνος, βυθισμένος εἰς ὑπέρογκα χρέη! ἐκείνος, θῦμα τοῦ χαρτοπαιγνίου! ἐκείνος, ἠναγκασμένος νὰ πωλήσῃ τὸ τοῦ Βλανκμενίλ μαγαζόν του! Ὅθ' ἀφήσῃ λοιπὸν τὸ Βλανκμενίλ! θὰ ἀπομακρυνθῇ, θὰ ἀναχωρήσῃ καὶ ἐγώ;.. ἐγώ, θὰ τὸν ἀκολουθήσω. Τάλαινα! ὁποῖον μέλλον! ὦ! Ἡ εἰς τὰ πάθη βεδυθισμένη ζωὴ εἶναι φοροποιός, φρικώδης. Πόσον ὑπέφερα κατὰ τὸ σημερινὸν γεῦμα! Ἐκλονίζομαι, ὠχρῶν ἢ παραχῆ μου μὲ καθίστα ἡλίθιον. Ὁ νοῦς μου ἐκλονίζετο. Ἡ κεφαλή μου καίει εἰσέτι ὦ! διαπῆ ὁ ἔρωσ οὗτος, ὁ τελευταῖος οὗτος ἔρωσ νὰ κυριεύσῃ τὴν καρδίαν μου; Ὅθ' ἂν μὲ φανεύσῃ, τὸ αἰσθάνομαι νὰ παραιτηθῶ, εἶναι πολὺ ἀργά: ἄς μὲ φανεύσῃ!»

Εἰς τοιαύτην ψυχικὴν ἐξέψιν καὶ ὀδύνην, ἡ Κ. Λαμβέρτου περιέμενε, πιέζουσα τὸ ὠρολόγιον ἐντὸς τῆς χειρὸς της, τὸ λεπτόν, ὅπερ τὴν ἀπεχώριζε τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἔμελλε νὰ παρευθῆ διὰ τῆς μικρᾶς θύρας τοῦ δάσους εἰς συνάντησιν τοῦ Κ. δὲ Γρανθάλ. Ἡ φύσις, τοσοῦτον τραχέια κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν τοῦ ἔτους, ἐφάνετο ὅτι εὕρισκεν εὐχαρίστως συσχετιζομένη, διὰ τινῶν ἀρμονιῶν της, μὲ τὰς βατάνους τῆς τεταραγμένης καὶ πυρεσοῦσης ταύτης ψυχῆς. Ἦτο τὸ τέλος τοῦ φθινοπώρου καὶ ἡ τελευταία τῆς ἡμέρας κλίσις. Εἰ καὶ οἱ εὐρύχωροι ἀμπελῶνες δὲν ἔφερον πλέον εἰμὴ μόνον τὰ φύλα

λα των, πολλά όμως δένδρα έβάσταζον εισέτι τους καρπούς των. Κυκλωτερείς ζώναι πυρών εκαιον πέραν των άμπελώνων και των δένδρουφτειών τούτων, των όποιων αί ήδύπνοοι άνθημαίσεις ήρωμάτιζον την άτμοσφαιραν, περιέβαλλον τον όρίζοντα και εκήρυττον τά τελευταία της ήμέρας ήχη, την τελευταίαν ώραν τής μεγαλοπρεπούς του ήλιου πτώσεως. Η ώρα του έτους και ή ήμέρα έρευγον όμοι ήπύ τά μελαγχολικά και παθητικά βλέμματα εκείνης, ήτις άν και δε επεθύμει να αναμιχθί εις τους διττούς τούτους αποχαριστισμούς, συνεμερίζετο όμως την μεγαλοπρεπή αυτών μελαγχολίαν. Αντέτασε την δύναμιν τής βουλήσεως και τής νοημοσύνης εις την αγωνίαν εκείνην εις ήν τά πάντα ύπόκεινται, και φύσις, και νεύτης, και θέλητρον, και ώραίότης. Τά λαμπρά μόνον άντικείμενα όσα πρό των όφθαλμών της είχε, και τά δένδρα άτινα ποτε ήνθισαν, και αί άμπελοι αίτινες έσχον όμοίως τον άπριλίον των, και τά πυκνά δάση άτινα άλλοτε έθαλλον, και ή ήμέρα ήτις πρό μικρού ήτο τόσφ νεα, τόσφ διαυγής και τόσφ φωτεινή, ταύτα μόνον ύπεχώρουν, ενδίδοντα εις την καταστροφήν, την άπόχρωσιν, την άμάρωσιν, τή εξουθένωσιν, άνευ τήςπραμικράς μεμψιμοιρίας, δια του κοινού νόμου τής εκμηδενίσεως, του γενικού τούτου θανάτου: τό φθινόπωρον έπιπτε άνευ πικράντου, ή ήμέρα έθνησκε μετά καρτερίας, μόνη ή καρδιά τής γυναικός επανεστάται, άνθίστατο και ήσθάνετο, ως ό Πασχάλ ειπε, την ύπεροχην αυτής, αισθανομένη τό κατασυντριβον αυτην όρος, ενφ τό όρος ούδεν αισθάνεται ότε καταπιέζει ταύτην.

— "Ω! διατι ήμεεις αί γυναίκες, εφώνησεν ή Κ. Λαμβέρτου εν τφ μέσφ τής τοπογραφίας εκείνης, ήτις εισέδυν εις τά σκότη και εδουθίζετο εις την πληρουμένην σκιών γήν, διατι ήμεεις αί γυναίκες δεν έχομεν ειμή μίαν και μόνην ιδέαν εις την κεφαλήν, εν και μόνον αίσθημα υπερζωογονεί και άνυψοί ήμας; Νά αγαπώμεν, αιωνίως να αγαπώμεν! Διατι να μη έχομεν ως οι άνδρες, την εργασία, τας στερήσεις του βίου πλειστους όσους περιπασιμούς οΐτινες ήθελον μάς αποτρέπει τής άδύσσου τής ολεθρίας ήμων φαντασίας; — "Ω! Θεέ μου! εν έλλείψει των άπηγορευμένων τούτων εις ήμας ασχολιών, σώσον με, σώσον με, δια τής δυστυχίας και θά σοι εύχαριστώ. Ναι! μισώ, μισώ και αποστρέφομαι έμαυτην, αλλά τον αγαπώ, τον αγαπώ μεθ' όλως νεανικής παραφοράς, μεθ' όλης τής α-

πελιπίαις καρδίας καλώς εννοούσης, ότι μετὰ την φλόγα και τό φως θά επέλθη τό σκότος μόνον και ή τέφρα. Τον αγαπώ, διότι αισθάνομαι ότι εις τό εξής δεν θά αγαπήσω πλέον, και τό να μη αγαπήσω τις πλέον, είναι φρικτόν: είναι ό θάνατος. Και άν μόνον ήτο ό θάνατος! . . . είναι ή εγκατάλειψις, είναι ή ερημία, είναι τό γήρας. Τό γήρας! Α! μακράν απ' έμου τό φάντασμα τούτο! με φοβίζει, μοι προξενεί φρίκην».

Η Κ. Λαμβέρτου εκρυψε προς στιγμήν τό πρότωπον μεταξύ των χειρών εκλαυε, κατεπνίγαστο ύπύ των λυγμών. "Ω; να είχεν ή απελπισία αυτη την δύναμιν προσευχής, προσευχής: εστακουσθείσης, ή σελήνη άντέτειλεν αίφνης επί του όρίζοντος και ό κώδων άπεχούσης τ.νος εκκλητίας εσήμανε την έσπερινήν ακολουθίαν. Η επιβροή του άργυρού τής σελήνης φωτός και του θρησκευτικού του κώδωνος ήχου απέσπασε τά δάκρυα εκ των όφθαλμών τής Κ. Λαμβέρτου. Εκάθησεν επί τινος στρώματος χλόης, εκλινε την ύπύ μελαγχολίας και έρωτος πάσχουσαν κεφαλήν επί σωρείας άνθεών, δίκην κανίστρου περιβαλλούσης την χλόην, και εκλαυσε. Πόσαι άναμνήσεις, πόσαι σκέψεις, πόσα πάθη, πόσοι έλεγχοι, πόσοι φόβοι κατεπραύθυνσαν ύπύ τής θρηνώδους ταύτης του κώδωνος φωνής και του εξ ουρανού κατερχομένου ειρηνικού φωτός! Η ταρχή της, καιτοι ούχ ήττον βαθεία ή τό πρότερον, εγένετο όμως ήττον πικρά. Διανύσασα τό τελευταίον τής προσδοκίας της λεπτόν εν τή ψυχική ταύτη διαχύσει, και μετὰ μειζονος ταχύτητος ή όσην τό φως του αστέρος τής νυκτός απήτει όπως φθάση εις τους δακρυβρέκτους όφθαλμούς της, διατρέξασα περίοδον συλλογισμών, ότε μεν άνατρεπομένων ύπύ του πάθους, ότε δε άνεγειρομένων ύπύ των δυνάμεων τής συνειδήσεως, ήγέρθη επί τέλους κραυγάζουσα, διότι ούδεις εύρίσκετο πλησίον δυνάμενος να την ακούση: "Οχι! "Οχι! θά με αγαπά πάντοτε, θά μοι τό λέγει άκαταπαύστως, ως και εντός όλίγου θέλει μοι τό εΐπει, θλίβων την καρδίαν του επί τής καρδίας μου και ό άνεξάντητος ούτος έρωσ θά ήναι ή χαρά μου, ή ευδαιμονία μου, ή αιωνία νεότης μου! Ίδου ή ώρα! άς σπυσομεν! "Ηθελον σήμερα να άργοπορήσω όλίγον ίνα καταστώ μάλλον επιθυμητή ήθελον να τον άναγκάσω να περιμένη τουλάχιστον επί πέντε λεπτά: άλλ είναι άδύνατον! τρέξομεν».

Ητοιμάζετο να απομακρυνθί όπως διευθυν-

θη εις την μικράν του δάσουσ θύραν, ενθα ώρειλε να περιμένη αυτην ό Κ. δε Γρανβάλ, ότε ήκουσε συγκεχυμένον θόρυβον εντός πυκνής τινος θαμοφυτείας κειμένης εις τό άκρον ενός των εις τό περιφραγμα των λειριών αγόντων δρομίσκων. "Εστη, παρετήρησε, ήκρασθη.

"Ανθρωπό; τις εξήλθε των θάμων.

— "Ανθρωπος! ειπε καθ' έαυτην ή Κ. Λαμβέρτου, πτοηθείσα.

Ο άγνωστος; εβάδισε προς αυτην μετὰ προφυλάξεως.

— Εϊσθε ήμεεις, κύριε Γεράρδε;

— Εγώ είμαι, κυρία, απεκριθη ασθενώς φωνή τις ήτις δεν ήτο του Γεράρδου.

— Υμεις. . .

— Ο υπηρέτης του Κ. υποκόμητος, κυρία.

— Ο υπηρέτης του. . . τι σημαίνει τούτο;

— Ο Κ. δε Γρανβάλ με επιφορτίσε, κυρία, να σας εγχειρίσω, άντι πάσης θυσίας, την επιστολήν ταύτην.

— Επιστολή. . . δότε, δότε!

— Ο υπηρέτης έφυγε.

Η Κ. Λαμβέρτου απεσφράγισεν έσπευμένως την επιστολήν του υποκόμητος. "Ετρεψε.

— Επιστολήν, εν φ τον περιμένο, επιστολήν! . . . τι σημαίνει! . . . Αναγνώσωμεν, ιδόμεν! Έπλησίασεν εις τον φανόν, και όλως ταρασσομένη, ανέγνω!

Δ.

Αξιολάτρευτε φίλη μου.

« Με ειδοποιήσατε την πρωίαν ότι την έσπέραν ταύτην θά αναχωρήσω, διαφονταίνεβλώ. . . και ότι θά με περιμένητε εις την μικράν θύραν του δάσουσ. "Οχι! ούδέποτε άλλοτε τοσοϋτον σφοδρως και εξ όλης τής δυνάμεως τής ψυχής μου επόθησα την έρωτικήν ταύτην ώραν. Αλλά σκληρά είμαρμένη με έμποδίζει να έπωφεληθώ τής σπανίας ταύτης ευδαιμονίας».

— Εϊγον τοιοϋτον τι προαίτημα, ειπεν ή Κ. Λαμβέρτου, ήτις εξηκολούθησε.

« Υπόθεσις λίαν κατεπειγουσα, λίαν σοβαρά, ύπόθεσις αφ' ής ή ζωή μου κρέμαται, με προσκαλεί εις Παρισίους».

— Αφ' ής κρέμαται ή ζωή του; . .

« Αναχωρώ, τρέχω την στιγμήν ταύτην εις Παρισίους, πικρά τφ τραπέζιτη μου, δια να μάθω άν δύναται να θέση ύπύ την διαθέσιν

μου ποσότητα είκοσι τεσσάρων χιλιάδων φραγκων».

— Θα έπαιξε και έχασε! Είκοσι τέσσαρας χιλιάδας φράγκων!

Η Κ. Λαμβέρτου εξηκολούθησε την άναγνωσιν.

« Θα επιστρέψω αύριον την πρωίαν, κατά την όγδόην ώραν ακριβώς: εύθις δε θέλω σας στείλει τον υπηρέτην μου, όπως σας ειδοποιήση ότι έφυγον του ποθουμένου, άν επιτύχω. Θα έλθη εις Φρομονβίλλην την έννάτην ακριβώς, και θά κρούση όλαις δυνάμεσι κωδωνίσκον τινα παρά τας κιγαλίδας. "Εσο προσεκτική».

— Θα είμαι, βεβαίως!

« Και τούτο πράξας, θά φύγη παρευθύς. Τό σύνθημα δε τούτο θά σοι ήναι ως πληροφορία ότι τά πάντα βίνουσι καλώς».

Η Κ. Λαμβέρτου μόλις επεραίου την φράσιν ταύτην, ενφ ό τυζυγός της επροχώρει ήρέμα προς αυτην, επί των άκρων των ποδών, διότι ιδών αυτην αναγινώσκουσαν εσκέφθη να την εκπλήξη αίφινιδίως δια τής απροσδοκίτου εις φρομονβίλλην επιστροφής του. « Πόσον θά εκπλαγίη, έλεγε καθ' έαυτον, εξακολουθών να πλησιάζη μετὰ προφυλάξεως και με τό μειδιάμα εις τά χείλη, ποίαν φωνήν εκπλήξεως θά αφήση! "Ητο άδύνατο, έλεγε, προχωρών πάντοτε, να εκλέξη καλλιτέραν θέσιν όπως επιτύχη τό σχεδίόν μου. Τό περιβάλλον την κεφαλήν αυτης φως την εμπροδίζει να με ιδί! έμε, όπως βαδίζω εις τό σκότος, έμε, όπως μετὰ τινα λεπτά θά τή εΐπω: « ιδου εγώ!»

Ο Λαμβέρτος μόλις τρία βήματα απέιχε τής συζύγου του ήτις, εξακολουθούσα να αναγινώσκη, είχε φθάση εις την επομένην φράσιν τής επιστολής ήν εκράτει όλως ανεπτυγμένην, άνέναντι τής λάμψεως του φανού. « Τό σύνθημα τούτο θά σημαίνη επίσης, ότι κατά την έσπέραν θέλω σε ιδη εις τό αυτό μέρος και κατά την αυτην ώραν, την δια σήμεραν ώρισθείσαν. Αλλά πρόσεξον καλώς εις τούτο, φιλιτάτη μου: άν την έννάτην ώραν δεν ακούσης τον ήχον του κωδωνίσκου, σημαίνει ότι. . .

Ο Λαμβέρτος. του όποιου ήδη ή κεφαλή έψαυε την τής συζύγου του, ήρπασε ζωηρώς την επιστολήν εκ των χειρών της.

Η Κ. Λαμβέρτου αφήκε κραυγήν.

Η έλπιδί λοιπόν του συζύγου της εππραγματοποιήθη έντελώς. Δεν προσεδόκα όμως ούτος κραυγήν τοσοϋτον έμραινοντα τρόπον.

— « Εγώ είμαι ! » ἔσπευσε νὰ εἶπῃ ὁ Λαμβέρτος, κρατῶν τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ὑποκόμητος δὲ Γρανβάλν.

— Ναί· ἐγώ είμαι !

— « Α ! εἴθε . . . εἴθε . . . ἄ ! εἴθε ὑμεῖς.

— Ἐρωτική ἐπιστολή, τὴν ὁποίαν ἡ κυρία ἔλαβε κατὰ τὴν ἀπουσίαν μου ; . . εὔγε !

Τὸ μεϊδίωμα τοῦ Λαμβέρτου ἦτο πλήρες χάριτος. Πόσον τὸ παιγνίδιον τοῦ ἐπέτυχε !

Κατεπτομένη καὶ ἀδιακόπως παρατηροῦσα τὴν ἐπιστολὴν ἣν ὁ σύζυγός της ἐκράτει, ἡ Κ. Λαμβέρτου, μειδῶσα ἐπίσης καὶ αὐτὴ — ἀλλ' ὅποιον μεϊδίωμα ! — ἐψέλλισε :

— Ναί . . . σὰς ἐνόμιζον . . . ἐνόμιζον ὅτι ἀνεχώρησατε . . . σὰς ἐνόμιζον πολὺ μακρὰν ἤδη . . . ναί, πολὺ μακρὰν.

Ὁ δὲ Λαμβέρτος διὰ τοῦ ἀφελεστεροῦ τόνου, ἀπήντησε :

— Ἀληθῶς, ἐνόμιζες τοῦτο ; . .

— Ναί . . . μήπως ; . .

— Ἀνεχώρησα, τῷ ὄντι, ἀλλὰ δὲν ἤμην πολὺ μακρὰν.

Ἡ φαιδρότης τοῦ Λαμβέρτου, τοῦ ὁποίου ἡ χεὶρ δὲν παρήτει τὴν ἐπιστολὴν, ἐπέπλησε παραγετώδους φρίκης τὴν σύζυγόν του· καὶ ἡ φονικὴ αὐτὴ φαιδρότης οὐδὲ πρὸς στιγμὴν ἄφινε τὸ πρόσωπόν του.

— Καθὼς σοὶ ἔλεγον, ἀνεχώρησα, πραγματικῶς, ἀλλὰ δὲν ἤμην πολὺ μακρὰν. Φαντάσθητι, φιλιτάτη μου, ὅτι μοὶ συνέβη συμβεβηκόσ, τι . . .

— Συμβεβηκόσ ; . . Τί μοὶ λέγει ; . . οἱ λόγοι σου δὲν εἶναι δι' ἐμὲ ἢ συγκεχυμένος θόρυβος . . . καὶ ὅμως, μοὶ ὁμιλεῖ.

— Συμβεβηκόσ, ἐκ τῶν ἀστειοτέρων καὶ κωμικωτέρων ἄτινα συνέβησαν ποτε εἰς τὸν κόσμον, φίλη μου.

— Μὲ τρομάζεις.

— Πῶς ! σὲ τρομάζω ; . .

— Βεβαίως. Μοὶ λέγετε . . .

— Σοὶ λέγω. Συμβεβηκόσ ἐκ τῶν ἀστειοτέρων . . .

— « Α ! ναί, πολὺ καλὰ » εἶχον ἐννοήσῃ κακῶς.

— Ἐννόησες ἤδη ;

— Ἐντελῶς. Κατ' ἀρχὰς δὲν εἶχον ἐννοήσῃ καλῶς. Σὰς συνέβη ἐν τῶν τραγικωτέρων συμβάντων τοῦ κόσμου.

— Ὅχι δὲ, ὄχι . . . τῶν μᾶλλον ἀστειῶν . . .

« Α ! ἀγαπητὴ μου Ἰουλίτ . . .

— Τῶν μᾶλλον ἀστειῶν . . . τῶν μᾶλλον ἀ-

στειῶν . . . ναί, τῶν μᾶλλον ἀστειῶν. Καὶ ἡ ἐπιστολή ! ἡ ἐπιστολή ἐκείνη ! « Α ! Θεὲ μου ! τί θὰ συμβῆ ἐπὶ τέλους ;

Ὁ Λαμβέρτος, ἐξακολουθῶν μετὰ τῆς αὐτῆς πραότητος καὶ τῆς αὐτῆς χαρᾶς, διὰ τὴν ἐπιτυχὴ ἐκπληξὴν ἣν προϋξένησεν εἰς τὴν σύζυγόν του, προσέθεσε τρίτων τὴν ἐπιστολὴν μεταξύ τῶν δακτύλων του.

— Ὁ Γεράρδος, ὅστις ἐνόμιζεν ὅτι τόσῳ καλῶς προεῖδε καὶ προὑπελόγησε πάσας τὰς περιπετείας τοῦ ταξιδίου μου, ἐλησημόνησε μίαν . . . ὁ ἀγαθὸς Γεράρδος ! . .

— « Α ! ἐλησημόνησε μίαν . . .

— Ναί, ἀλλὰ μίαν, ἥτις ἀξίζει χιλιάς. Ὁ ἄθως . . .

— Τί θὰ ἴδω ; . .

— Πόσον εἶσαι ἀνυπόμονος, φιλιτάτη μου ! Ἐννοῶ ὅμως ὅτι οἱ λόγοι μου κινοῦσι τὴν περιέργειάν σου καθ' ὑπερβολὴν, ἀλλὰ . . .

— Ὅχι ! Φοβοῦμαι μὴ σὲ κουράσω . . .

— Πραγματικῶς, ὁ σφοδρὸς τιναγμὸς δὲν ὑπέστην . . .

— « Α ! πόσον θελκτικόν !

— Πῶς, θελκτικόν ;

Ἡ Κ. Λαμβέρτου εἶπε καθ' ἑαυτὴν προσηλοῦσα τὸ βλέμμα ἐπὶ τῆς ὀλεθρίας ἐκείνης ἐπιστολῆς : « Δὲν γνωρίζω πλέον τί λέγω, ὄχι, δὲν γνωρίζω τί λέγω ! . . »

— Ὅχι τόσον θελκτικόν. Ὁ Γεράρδος, λέγων, ἐπανερχόμενος εἰς τὴν διήγησιν τοῦ συμβάντος μου, ἐλησημόνησε τὰς ἀγροτικὰς ὁμηγύρεις.

— Ὄ ! καὶ τότε !

— Ὅχι, δὲν ἐννοεῖς ἀκόμη.

— Ὅχι, δὲν ἐννοῶ, ἔχετε δίκαιον . . .

— Γνωρίζεις τί εἶναι ἀγροτικαὶ ὁμηγύρεις ;

— Κάλλιστα.

— Νομίζει τις ὅτι ὁ νοῦς σου πλανᾶται ἀλαχοῦ τὴν στιγμὴν ταύτην !

— Ἀπατάσθε.

— Ἄς προβῶμεν, λοιπόν,

— Ναί, ἄς προβῶμεν . . . Τὴν ζωὴν μου, ἐψιθύρισε ἡ Κ. Λαμβέρτου, τὴν ζωὴν μου διὰ νὰ λάβω ὀπίσω τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην.

— Ἀφοῦ γνωρίζεις τί εἶναι αἱ ἀγρονομικαὶ ὁμηγύρεις . . . Ὄ ! αἱ ἀγρονομικαὶ ὁμηγύρεις !

— Θεέ μου ! μοὶ ὁμιλεῖ ἀδιακόπως καὶ δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω τί μοὶ λέγει, μὲ ὅσας προσπάθειας καὶ ἂν καταβάλλω . . . Μὴ πως παραφρονῶ ; Ὄ, ναί ! παραφρονῶ.

— Προσεκάλεσαν καὶ ἐμὲ κατὰ τὸ ἐνεστῶς

ἔτος, ἐξηκολούθησεν ὁ Λαμβέρτος, ἐὰν ἐνθυμῆσαι, ὅπως ἀποτελέσω μέλος τῆς δικαστικῆς ἐπιτροπῆς.

— Συνέβη λοιπὸν κἀνὲν κακούργημα εἰς τὸν δῆμον ;

— Πῶς ! Κακούργημα ;

— Μοὶ λαλεῖς περὶ δικαστηρίων . . . δὲν μοὶ ἀνέφερες περὶ δικαστικῆς ἐπιτροπῆς ;

— Βεβαίως.

— Λοιπόν !

— Ὅμιλῶ περὶ δικαστικῆς ἐπιτροπῆς τῶν ἀγρονομικῶν ὁμηγύρων. Καὶ τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης ὄφειλον ν' ἀποτελέσω μέλος.

— « Α ! ναί . . . Μοὶ ἔρχεται νὰ ἀποθάνω, εἶπεν

ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτῆς ἀπελπισία ἡ Κ. Λαμβέρτου.

— Ἡ δικαστικὴ αὐτὴ ἐπιτροπὴ ἀπονέμει βραβεῖα καὶ ἀμοιβὰς εἰς τοὺς γεωργούς, εἰς τοὺς ποιμένας, εἰς τοὺς κτηνοκόμους, οἵτινες μᾶλλον διεκρίθησαν καθ' ὅλον τὸ ἔτος. Καὶ λέγεις ὅτι γνωρίζεις τὰς ἀγρονομικὰς ὁμηγύρεις ;

Ὁ Λαμβέρτος ἐξεπρόραξε εἰς γέλωτα.

— « Α ! γνωρίζεις τὰς ἀγρονομικὰς ὁμηγύρεις !

— Δὲν εἶπον οὕτω.

— Συγγνώμην ἀπεκρίθη « Κάλλιστα ! »

— Ἡμῖν ἀφηρημένη . . .

Ὁ Λαμβέρτος ἠτένισε τὴν σύζυγόν του, τὴν ὁποίαν ἐπανήγαγεν ὑπὸ τὴν λάμπιν τοῦ φανοῦ, τῆς ὁποίας βαθμηδὸν αὐτὴ εἶχεν ἀπομακρυνθῆ, φοβουμένη μὴ παρατηρηθῆ ἢ ὠχρότης της.

— Ἀλλὰ, τί ἔχεις ;

— Τίποτε, φίλε μου.

— Ἡ ὄψις σου εἶναι . . .

— « Α ! ναί . . . ἐννοῶ . . . εἶνα . . . εἶναι τὸ ψῆγος.

— Ἰδοὺ λοιπόν ! Δὲν σοὶ εἶπον, πρὶν ἔτι ἀναχωρήσω, νὰ εἰσέλθῃς ; Οὐδέποτε ἀκολουθεῖς τὰς συμβουλὰς μου.

— Νὰ εἰσέλθω . . . νὰ εἰσέλθω τόσον ἐνωρίς, ἐνῶ ἐπικρατεῖ τοιοῦτος καύσων !

— Τοιοῦτος καύσων !

— Ναί . . . μοὶ φαίνεται . . .

— « Α ! Θεέ μου . . . ἴδωμεν, φιλιτάτη μου, τώρα μόνις ἔλεγες ὅτι κἀμνεὶ ψῆγος, καὶ τώρα ὅτι ἐπικρατεῖ καύσων. Συναρμολόγησον ὀλίγον τὰς ἰδέας σου.

— Ὄ ! βεβαίως ἀπόλεσα τὸ λογικόν, εἶπε καθ' ἑαυτὴν ἡ Κ. Λαμβέρτου, τὸ ἀπόλεσα ἐντελῶς. » Προσεπάθησεν ἐν τούτοις νὰ συνενώσῃ ἀπάσας τὰς διανοητικὰς αὐτῆς δυνάμεις ὅπως ἀποκριθῆ εἰς τὸν σύζυγόν της ὅστις δὲν ἐγκατέλειπε τὴν ἐπιστολὴν.

— Αἰσθάνομαι ψῆγος καὶ καύσωνα ἐνταυτῷ.

— Τότε πάσχεις παροξυσμὸν ; Τί σοὶ ἔλεγον ;

— Ναί, παροξυσμὸν.

— Ἀλλ' εἶναι σοβαρὸν . . .

« Ὅχι, δὲν εἶναι τίποτε.

— Μὲ συγχωρεῖς εἶναι ἀρχὴ πυρετοῦ.

— Ἐξακολουθήσατε. Ἐλέγετε περὶ τῶν συνεδριάσεων . . .

— Τῶν συνεδριάσεων ; . . .

— Τοῦ δικαστηρίου . . . τοῦ δικαστηρίου, ἤθελον νὰ εἶπω . . .

— Τῶν ἀγροτικῶν ὁμηγύρων.

— Ναί, τῶν ἀγροτικῶν ὁμηγύρων . . . Ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ ! ὦ ! ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ . . . Δὲν πρέπει νὰ τὴν ἀναγνώσῃ — θὰ ἦτο ὁ ἄμεσος θάνατός μου ! Ἀλλὰ πῶς νὰ μὴ τὴν ἀναγνώσῃ ;

Ὁ Λαμβέρτος ἔλαβε τὴν σύζυγόν του ἀπὸ τοῦ βραχίονος ὅπως μᾶλλον ἐφελέκθη τὴν προσοχὴν αὐτῆς, καὶ ἐξηκολούθησεν οὕτω.

— Λοιπόν, αἱ ἀγροτικαὶ ὁμηγύρεις, οὔσαι ἐορτὴ τῶν γεωργῶν, καθὼς πρὸ μικροῦ σοὶ ἔλεγον, φιλιτάτη Ἰουλίτ, εἰσὶν ὁμοίως ἐορτὴ τῶν φυτῶν, τῶν ἀνθέων . . .

Ἡ δὲ Κ. Λαμβέρτου ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον καταβαλλομένη ὑπὸ τῆς σκηνῆς ταύτης, ἥτις παρετείνετο πέραν τῶν δυνάμεών της, εἰς τοσοῦτον ἐκλύσεως ψυχικῆς περιήληθεν, ὥστε ἐπαπανελάμβανε μηχανικῶς τὰς φράσεις τοῦ συζύγου της.

— Ναί τῶν φυτῶν . . . τῶν ἀνθέων . . .

Ὁ Λαμβέρτος ἐπανελάβε.

— Τῶν δημητριακῶν καρπῶν, τῶν γογγυλίων, τῶν προβάτων, τῶν βοῶν . . .

Ἡ δὲ Κ. Λαμβέρτου ἐπανελάβεν ἐπίσης.

— Τῶν δημητριακῶν καρπῶν, τῶν γογγυλίων, τῶν προβάτων, τῶν βοῶν . . .

— Καὶ ἐπὶ τέλους, εἶπεν ὁ Λαμβέρτος, αἱ ἀγρονομικαὶ ὁμηγύρεις εἰσὶν ἡ ἐορτὴ ὅλων τῶν λαχανικῶν καὶ ὅλων τῶν ζώων ἐν γένει.

— Καὶ ἐπὶ τέλους, ἐπανελάβεν ἡ Κ. Λαμβέρτου, πάντοτε διὰ τοῦ ἰδίου αὐτοματικοῦ τρόπου, ὅλων τῶν λαχανικῶν καὶ ὅλων τῶν ζώων ἐν γένει.

(Ἐπεταὶ συνέχεια.)

Ο ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ.

Υπό τὸν ἄνωγι τίτλον ὁ διάστημα τῆς Γαλλίας οικονομολόγος καὶ συγγραφεὺς K. Michel Chevalier ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ περιοδικῷ συγγράμματι « Revue de deux Mondes, » τὴν ἐπομένην διατριβὴν ἐν ἣ μετὰ πειστικότητος ἀληθῶς ἐπιστημονικῆς ἐλέγχει ὡς ἐπιζήμιον διὰ τὰ ἐμπορικὰ συμφέροντα τῆς Γαλλίας τὸ μέτρον τῆς συλλήψεως τῶν ἐμπορικῶν τῆς Πρωσίας πλοίων, μέτρον ἀποκρουόμενον ὑπὸ τῶν ὑγιῶν τοῦ πολιτισμοῦ ἀρχῶν, καὶ μετ' ἀξιοπαίτου φιλανθρωπίας συνηγορεῖ ὑπὲρ τῶν ἐν Παρισίοις παροίκων Γερμανῶν, καθ' ὧν μυρίας ἐκτοξεύουσιν ὕβρεις Γάλλοι τινες δημοσιογράφοι. Εἶναι πολὺ λυπηρὸν ὅτι ἡ φωνὴ τοῦ K. M. Chevalier δὲν εὔρεν ἤχῳ παρὰ τοῖς κυβερνήταις τῆς Γαλλίας· διότι, ὡς μανθάνω, διατάχθη ἤδη ἡ ἀπάνθρωπος ἀπέλασις ἐκ Παρισίων 40,000 ἀθῶων, τὸ πλεῖστον ἴσως, ὧτων, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι εἶχον τὴν εὐτυχίαν ἢ τὴν ἀτυχίαν νὰ ἦναι ὑπήκοοι κράτους μεθ' οὗ ἡ Γαλλία εὐρίσκειται εἰς ὄχι εὐχάριστον πόλεμον.

E. P. P.

« Ἐὰν ὁ πόλεμος ἀφ' ἐνός ἔχη τοὺς ἐκ τῶν πεδίων τῆς μάχης τρόμους του, οἵτινες εἰσὶν ἴδιοι αὐτῷ καὶ ἀφ' ὧν οὐδέποτε θέλει ἀπαλλαγθῆ, ὁ πολιτισμὸς ὅμως ἀφ' ἑτέρου ἀναλαμβάνει τὰ δικαιώματά του ἀπέναντι τοῦ πολέμου ἐξευγενίζων αὐτὸν καὶ περιορίζων τὸ κράτος του. Ὁ στρατιώτης εἶναι ἐχθρὸς τοῦ στρατιώτου ὅστις εὐρίσκειται ἀπέναντι αὐτοῦ καὶ προσπαθεῖ νὰ τὸν καταβάλῃ· ἀλλ' οἱ νεώτεροι πολεμικοὶ νόμοι ὑπαγορεύουσι καὶ εἰς τὸν Γάλλον καὶ εἰς τὸν Πρωσσὸν στρατιώτην ἐξίσου, ὅπως φεῖδωνται παντὸς πολίτου ἀνήκοντος εἰς τὸ ἕτερον τῶν ἐμπολέμων ἐθνῶν καὶ μὴ λαμβάνοντος ἐνεργὸν ἐν τῷ πολέμῳ μέρος. Ὁ σεβασμὸς δὲ οὗτος πρὸς πᾶν ὅ,τι δὲν εἶναι στρατιωτικὸν παρὰ τῷ ἔθνει μεθ' οὗ εὐρίσκειται τις εἰς πόλεμον ἐπεκτείνεται καὶ πέραν τῶν προσώπων ἐφαρμοζόμενος εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν καὶ εἰς παντὸς εἴδους περιουσίαν· ἡ λεηλασία καὶ ἡ αὐθαίρετος διαρπαγὴ λογίζονται ὡς πράξεις ἐπονειδιστοὶ εἰς ἐκείνον ὅστις μεταχειρίζεται αὐτάς.

Αἱ φιλοσοφικαὶ αὐταὶ παρατηρήσεις ἐφαρμόζονται πληρέστατα σήμερον ἕνεκα δύο γεγονό-

των. Τὸ πρῶτον συνίσταται εἰς τὴν ἀρνήσιν τῆς Γαλλίας· τοῦ νὰ παραιτηθῆ τῆς διὰ τῶν πολεμικῶν τῆς πλοίων ἀλώσεως τῶν ἐμπορικῶν τῆς Γερμανίας, ἐνῷ ἡ Πρωσία εἶχεν ἤδη διακηρύξει ὅτι οὐ μόνον δὲν ἤθελε δώσει εἰς οὐδένα *sûltes* γράμματα (*lettres de marque*) (α) ἀλλὰ καὶ τὸ πολεμικὸν αὐτῆς ναυτικὸν ἤθελεν ἀποσχεῖ πάσης λείας. Κατὰ τοῦτο ὁ ἡμέτερος ἐχθρὸς ἔδωκε παράδειγμα, τὸ ὅποιον εἶναι λυπηρὸν διότι δὲν ἠκολουθήσαμεν ἡμεῖς, οἵτινες τόσῳ ἐντίμως συνηγορήσαμεν κατὰ τὴν ἐν Παρισίοις συνθήκην τοῦ 1856 ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τοῦ κατὰ θάλασσαν δικαίου καὶ ὑπὲρ τῆς καθιερώσεως τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὴν ἐν θαλάσῃ συλουμένην περιουσίαν. Ὁ ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν, εἰς δὲ ἀποδίδεται τὸ μέτρον τοῦτο, ἐνόμισε, φαίνεται, ὅτι ἀποκλείων τὴν Γερμανίαν πάσης ἐμπορικῆς συκοινωνίας, ἤθελε προξενήσει βλάβην εἰς τὸν ἐχθρὸν. Ἐν τῇ ζῆσει τοῦ πατριωτισμοῦ του πλανηθεὶς ὁ ὑπουργὸς παρέλυσεν μὲν τὸ θαλάσσιον ἐμπόριον τῆς βορείου Γερμανίας, ἀλλὰ πρὸς τὸ συμφέρον τῶν οὐδετέρων οἵτινες ἐφ' ὅσον διακεῖ ὁ πόλεμος, θέλουσιν ἀναλάβει ὅλην τὴν κίνησιν τοῦ ἐμπορίου διὰ τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς ἐκ τῶν λιμένων τῆς Γερμανίας· καὶ κατὰ τοῦτο φαίνεται ἀπατηθεὶς ὁ ἀτρόμητος ναύαρχος ὅστις ἐσκέφθη ὅτι, τοῦ πολεμικοῦ τῆς Πρωσίας ναυτικοῦ ὄντος λίαν εὐρίθιμου καὶ τούτου διαμένουτος ἐγκατελειμμένου εἰς τοὺς λιμένας, τὸ ἐμπόριον τῆς Γαλλίας ναυτικὸν ἤθελε τηρήσει.

(α) Οὕτω κλοῦνται αἱ ὑπὸ τῶν Κυβερνήσεων ἐμπολέμων κρατῶν διδόμεναι ἄλλοτε ἄλλοτε εἰς καταδρομικὰ πλοῖα πρὸς λαφυραγωγίαν ἐχθρῶν πλοίων. Ὁμοίωτά τινα πρὸς ταῦτα ἔχουσι καὶ τὰ παρὰ τοῖς ἀρχαίους ἀπαντώμενα «*lettres de marque*» (Πλατὸν. Β'. 671. Πολυβ. Δ'. 26, 36, 33.) τὰ ὑπὸ τῶν νεωτέρων *lettres de represailles* κληθέντα· ταῦτα ἕως ἀπηγορεύθησαν διὰ τῆς ἐν Παρισίοις συνθήκης κατὰ τὸ 1856. Τὸ δὲ δικαίωμα τῆς ἐκδόσεως τῶν *lettres de marque* εἶχε πᾶσα ἐμπόλεμος δύναμις πρὸς ἐξοπλισμὸν ἐγγυωρίων καταδρομικῶν, ἅτινα ὑπεβάλλοντο εἰς διατάξεις τινάς. Πᾶσαι αἱ πρὸς περιορισμὸν τοῦ εἶδους τούτου τῆς λαφυραγωγίας γενόμεναι ἀπὸπειραι ἀπέστησαν μάταιαι, μέχρις οὗ ἡ ἐν Παρισίοις συνθήκη τοῦ 1856 καθήργησε μὲν τοὺς καταδρομῆτας καὶ ἀπηγόρευσε πᾶσιν κατὰ ζῆρὸν λαφυραγωγίαν, δυστυχῶς ὅμως ἐπέτρεψε ταυτῆν ἐν θαλάσῃ μόνον μεταξὺ τῶν ἐμπολέμων ἐθνῶν, ὅστε ἐτι καὶ νῦν ὑφίστανται τὰ περὶ οὗ ὁ λόγος σύλης γράμματα μὴ διδόμενα ἕως πλέον εἰς καταδρομῆτας, ἀλλ' εἰς μόνον τὰ πολεμικά. (Σαρπ. Τὰ Νόμιμα. τόμ. Β'. § 267 καὶ ἐρ. Κυριακοῦ Ἐλληθ. Δ. § 110 καὶ 137.)

Σ. Μ.

τὴν συνήθη αὐτῷ θέσιν· πλὴν δὲν ἔχει οὕτω· διότι οἱ ἐμποροὶ τῶν λιμένων ἔχουσι πνεῦμα τόσῳ φιλόποτον ὥστε δὲν θέλουσιν ἐντελῶς πεισθῆ περὶ τῆς ἀσφαλείας τῶν ἐμπορευμάτων τῶν ἐν τοῖς γαλλικοῖς πλοίοις πρὶν ἢ ἡ Γαλλία ἀσπασθῆ τὴν ἀρχὴν ἢν παρεδέχθη πρότερον ἡ Πρωσία. Ὁ θέλων νὰ βεβαιωθῆ περὶ τούτου ἄς ῥίψῃ ἐν βλέμμα εἰς τοὺς ἐμπορικοὺς οἴκους τῆς Ἄβρης, τῶν Βορδιγάλων, τῆς Δουγκέρκης καὶ τῆς Μασσαλίας αὐτῆς καὶ θέλει πληροφορηθῆ ὅτι τὸ ἐμπόριον τῶν λιμένων μας, συνεπεία τῆς ἀποποιήσεως ταύτης τῆς Γαλλίας, προτιμᾷ ὅσῳ τὸ δυνατὸν νὰ ἀποστέλλῃ τὰ ἐμπορεύματά του ὑπὸ ξένην σημαίαν καὶ μάλιστα ἀγγλικὴν πρὸς μεγάλην ζημίαν τῆς γαλλικῆς ἥτις εἶναι ἤδη ἐγκαταλελειμμένη.

» Τὸ ἕτερον γεγονός τὸ καὶ σπουδαιότερον καθὸ δυνάμενον νὰ προκαλέσῃ βίαιοπραγίας παρὰ τὴν θέλησιν τῶν δόντων ἀφορμὴν πρὸς τοῦτο, συνίσταται εἰς τὴν συσώρευσιν παντοίων κατηγοριῶν ἃς ἀπὸ τινῶν ἡμερῶν ἐφημερίδες τινες ἐπιρρίπτουσι κατὰ τῶν ἐν Παρισίοις ἐγκατεστημένων Γερμανῶν. Ὡς γνωστὸν, πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ζῶσιν ἐνταῦθα ἀπὸ 20 καὶ 30 καὶ πλέον ἐτῶν· τούτους λοιπὸν κατηγοροῦσιν ἐπὶ κατασκοπεῖα, παριστῶσιν ὡς ἐχθροὺς ζητοῦντας εἰκαιρίαν μόνον ὅπως βλάβῃσι τὴν Γαλλίαν καὶ διαβιβάζοντας εἰς τὸ πρωσσικὸν στρατηγεῖον πληροφορίας χρησίμους αὐτῷ πλὴν ὀλεθρίας ἡμῖν· αἱ γόνιμοι μάλιστα φαντασίαι ἀποδίδουσιν εἰς αὐτοὺς πᾶν εἶδος κκοιρογῆματος· οὗτοι ἀντιγράφουσι (κατ' αὐτοὺς) τὸ [σχέδιον τῆς ὀχυρώσεως τῶν Παρισίων ὅπως τὸ ἀποστειλωσιν εἰς Βερολίνον, ὡς ἐὰν τοῦτο δὲν ἦτο γνωστὸν εἰς ὅλα τὰ στρατηγεῖα τῆς Εὐρώπης ἀπὸ 20 ἐτῶν ὁπότε ἐπερατώθησαν τὰ ὀχυρώματα ταῦτα ὅν τρόπον καὶ τὸ ἡμέτερον ὑπουργεῖον τοῦ πολέμου ἔχει γνῶσιν ὅλων σχεδὸν τῶν φρουρίων τῆς Εὐρώπης· οὗτοι ἐνηλοῦσι τὰ τηλεβόλα (α) δι' ὧν εἰσὶν ἐξωπλισμένοι οἱ προμαχῶνες· εὐτυχῶς, ὡς πρὸς τὸ δεύτερον τοῦτο, ἡ ἐφημερίς ἥτις διεσάλπισε τὸ τόλμημα τοῦτο, εἶχε τὴν καλὴν πίστιν νὰ διακηρύξῃ τὴν ἐπαύριον ὅτι ἐγένετο θῦμα ψευδοῦς πληροφορίας.

(α) Ἐφημερίς τις τῶν Παρισίων ἀνηγγέλειν ἐσχάτως ὅτι ἐν τινι ὀχυρωματικῷ εὐρέθησαν ἐνηλωμένα τρία τηλεβόλα κατασταθέντα οὕτως ἄχρηστα καὶ ὅτι ἡ ἀστυνομία προσέβη εἰς συλλήψεις ὑπόπτων προσώπων. Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον κατὰ πιν ἀπεδείχθη ψευδές.

Εἶναι ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας ὅτι ὁ ἐχθρὸς διατηρεῖ κατασκόπους ἐν Γαλλίᾳ· τὸ τοιοῦτον εἶναι σταθερὸν τοῦ πολέμου ἔθιμον καὶ ἕκαστος κάμνει χρῆσιν αὐτοῦ ὡς γνωρίζει καὶ δύναται. Ἀλλὰ μόνον ἐν Παρισίοις οἱ Πρωσσοὶ δὲν ἔχουν ἀνάγκην κατασκόπων οἵτινες εἶναι μᾶλλον χρήσιμοι εἰς τὸ θέατρον τῶν ἐχθροπραξιῶν ἐνθα ἕκαστος προσπαθεῖ νὰ μάθῃ τὰς κινήσεις καὶ τὴν θέσιν τῶν διαφόρων σωμάτων τοῦ ἐχθροῦ· διότι τί δύναται νὰ χρησιμεύσῃ κατάσκοποι ἐκεῖ ἐνθα πᾶν ὅ,τι γίνεται καὶ μάλιστα ὅ,τι δὲν γίνεται, πᾶν ὅ,τι λέγεται καὶ ὅ,τι οὐδέποτε ἐλέγθη, πᾶσαι αἱ διαδιδόμεναι εἰδήσεις ψευδεῖς εἴτε ἀληθεῖς διασαλπίζονται ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων (α)· Ἐκάστη ἐφημερίς ἐξ ἐπαγγέλματος τρέχει κατόπιν τῶν εἰδήσεων ὅπως τὰς διασαλπίζει *urbi et orbi*, εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης, ὥστε ἀποροῦμεν τί πλέον οἱ ἐν Παρισίοις κατάσκοποι δύναται νὰ προσθέσωσιν εἰς τὴν πλημμυραν ταύτην τῆς δημοσιότητος.

» Τὸ ὅτι ἡ ἀστυνομία ἐπαγρυπνεῖ ἐπὶ τῶν νεηλῶδων ὅπως ἀπομακρύνῃ ὄσους ἤθελον φανῆ εἰς αὐτὴν ἐπικίνδυνον, εἶναι νόμιμος ἀμυνα· ἐπίσης τὸ ὅτι λαμβάνουσι τὰ διαβατήριά των ἐκ τῶν κατοίκων τῶν Παρισίων ἐκεῖνοι οἵτινες ἤθελον δώσει χώραν εἰς ὑποψίας, εἶναι δικαίωμα κυβερνητικὸν δυνάμενον νὰ ἐφαρμοσθῆ καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν Γάλλων οἵτινες ἤθελον παρέχει ἀνησυχίας· ἀλλ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς 40,000 τῶν Γερμανῶν οἵτινες εἰσὶν ἐγκατεστημένοι παρ' ἡμῖν, κατέχουσι θέσεις εἰς τὰς διαφόρους κοινωνικὰς βαθμίδας, εἰσὶ πλοῦστοι ἐμποροὶ ἢ μικροὶ μεταπράται, μεγάλοι ἐργοστασιάρχαι ἢ ἀπλοῖ ἐργάται, τὸ πλεῖστον ἔγγαμοι καὶ οἰκογενειάρχαι, ἐπιθυμοῦντες νὰ διαμένωσιν ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν ἕνεκα οἰκογενειακῶν δεσμῶν, ἐμπορικῶν συμφερόντων καὶ ἀτομικῶν συμπαθειῶν· ὡς πρὸς τὸ φιλόπονον καὶ χρηστὸν τοῦτο πλῆθος, τὸ μόνον ὅπερ κατὰ καθήκον πρέπει νὰ πράξωμεν, εἶναι νὰ προστατεύσωμεν αὐτὰ κατὰ τῶν ἀπειλῶν ἐξημμένων τινῶν προσώπων καὶ κατὰ τῶν ἀπειρικέπων μομφῶν τινῶν δημοσιογράφων ὅς ὁ πατριωτισμὸς πλανᾷ καὶ παρασύρει, καὶ νὰ προ-

(α) Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ συγγραφέως ἀπεικονίζοντες τὸ κοῦρον τοῦ Γαλλικοῦ χαρακτῆρος ὁμοίον κατὰ τοῦτο πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν, ἀνακαλοῦσιν εἰς τὴν μνήμην μου τὴν ἐπὶ τῆς Κρητικῆς ἐπαναστάσεως ἀξιοθαύμαστον μουσικὸν τῆς αὐτῶν ἡμετέρων ἐφημερίδων.

Σ. Μ.

καλέσωμεν ὑπὲρ αὐτοῦ πάντα ἐγκαυχώμενον ἐπὶ ἐξασκίσει φιλανθρωπῶν αἰσθημάτων, καὶ αὐτοὺς ἐκείνους τοὺς δημοσιογράφους οἵτινες, ὡς τίμιοι ἄνθρωποι, εἰμεθα βέβαιοι, ὅτι μετὰ μικρὰν σκέψιν δὲν θὰ ἔχωσι πλέον τὴν δύναμιν νὰ ἐμμείνωσιν εἰς τὰς ἰδέας τῶν.

Μὴ λησμονήσωμεν ὅτι καὶ ἐν Γερμανίᾳ διαμένονσι πολλοὶ συμπολιταὶ ἡμῶν, ὑπὸ τὰς αὐτὰς μετὰ τῶν ἐνταῦθα Πρώτων ὑπηκόων εὐρισκόμενοι περιστάσεις, καὶ μέχρι τῆς σήμερον, παρὰ τὰς ἐναντίας εἰδήσεις τὰς ὁποίας τινὲς πολὺ ἔσπευσαν νὰ θέσωσιν εἰς κυκλοφορίαν, δὲν φαίνεται ποσῶς νὰ παρηνοχλήθησαν. Ἐὰν λοιπὸν ἡμεῖς ἐκακοποιούμεν τοὺς ἐνταῦθα Γερμανοὺς, αἱ Γερμανικαὶ ἀρχαὶ ἢ θὰ ἀφίνοιν εἰς ἡμᾶς τὸ μονοπώλιον τῶν ἀπανθρώπων μέτρων καὶ ἠθέλωμεν τότε διαδραματίζει πρόσωπον πολλὰ ὀλίγον ἀξιοζήλον, ἢ δὲ φήμη τοῦ ἡμετέρου ἔθνους ἤθελον ἀμαυρωθῆ, ἢ ἐνδιδουσαι εἰς τὸ αἰσθημα τῆς ἀντεκδικήσεως, ἤθελον ἐρχομῶσι ἐπὶ τῶν ἀτυχῶν συμπολιτῶν μας τὸν νόμον τοῦ ἀντιπεπονητότος καὶ τότε ἡμεῖς ἠθέλωμεν εἶσθαι αἴτιοι τούτου.

Εἰς ἐποχὰς ἀναρχίας ἢ ὅπως δήποτε κρισίμους, ἢ ἤττον πεφωτισμένη τῶν ἀνθρώπων μερίς εἶναι καὶ ἡ μᾶλλον εὐερέθιστος. Διὰ μιᾶς λέξεως, δι' ἐνὸς ὀνόματος δύναται τις νὰ ἐξεγείρῃ ἐν αὐτῇ ὄργην ταχέως ἐκρηγνυομένην εἰς βίαιοπραγίας τοιοῦτοτρόπως οἱ ποτὲ ἀριστοκράται εἶδον ἀνεγειρομένην αἴφνης ἐναντίον αὐτῶν, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ φθινοπώρου τοῦ ἔτους 1792, τὴν θύελλαν τῶν Σεπτεμβριανῶν ἡμερῶν, μίαν τῶν κηλίδων τῆς μεγάλης ἐπαναστάσεως. Ἦρκει τότε νὰ ἐλεγον εἰς τὸ ἄγριον πλῆθος ὅτι οἱ ἀτυχεῖς αἰχμαλώτοι συνωμότου μετὰ τῶν Πρώτων (α), καὶ δὲν ἀπῆρτετο πλειότερόν τι ὅπως τοὺς ἀποστείλῃ ἀκρίτους εἰς τὴν λαίμητόμον, χωρὶς νὰ ἦναι μάλιστα δυνατόν εἰς τὴν συνέλευσιν νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὴν ἀπάνθρωπον ἐκείνην σφαγὴν. Τὴν σήμερον δὲ ἐξεγείρουσι τοὺς Παρισίους κατὰ τῶν κατασκόπων, καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο περιλαμβάνουσι 40,000 πρόσωπα, πάσης ἡλικίας, παντὸς γένους καὶ πάσης τάξεως — 40,000 ἄτομα ἐξ ὧν 99 ἐπὶ τοῖς 100 κατατίθενται

(1) Ἡ Γαλλία κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς τρομοκρατίας εὐρίσκειτο εἰς πόλεμον μετὰ πάντων σχεδὸν τῶν εὐρωπαϊκῶν ἔθνων ἅτινα συνασπισθέντα ἠγέρθησαν κατ' αὐτῆς ἕνεκα τῶν ἀκολασιῶν τῆς μιᾶς καὶ ἀδαιρέτου δημοκρατίας.
Σ Μ

ὑπὸ τῆς ἀνησυχίας διὰ τὰς ὑπονοίας ὧν εἰσὶ τὸ ἀντικείμενον καὶ ποθοῦσι τὴν ἀσφάλειαν ἐκείνην ἢς τινος ἀπήλαυσαν πάντοτε ἐν τῇ μεγάλῃ καὶ ἐνδόξῳ ταύτῃ μητροπόλει ἦτις κατέστη δι' αὐτοὺς δευτέρα πατρίς!

Αἱ (4) αὐταὶ χιλιάδες τῶν Γερμανῶν εἰσὶ χρησιμώτατα μέλη τῆς βιομηχανικῆς τῶν Παρισίων κοινότητος καὶ διεξάγουσι τιμίως τὰς υποθέσεις τῶν βοηθῶντες καὶ ἡμᾶς εἰς τὸ νὰ ἐκτελώμεν τὰς ἡμετέρας. Οἱ Γερμανοὶ ἐργάται ἀπολαύουσιν οὐ μικρὰς ὑπολήψεως διότι εἰσὶ πρὸ πάντων τακτικοί, οὐδένα ὅμως ἐμποδίζουσι τοῦ νὰ ἐξασφαλίσῃ ἐκὐτῶ ὁμοίαν ὑπόληψιν. Ὡς ἔμποροι οἱ Γερμανοὶ εἰσὶν ἐξαιρετοὶ καὶ ἐπιζήτητοι εἰς Παρισίους ὡς καὶ πανταχοῦ, ὡς τραπεζίται προσελκύουσιν ἡμᾶς καὶ διαχειρίζονται ἐπιδεξιῶς τὰ κεφάλαια διὰ τῶν ὁποίων ἡ ἐθνικὴ ἐργασία τρέφεται. Ἐὰν ὁ πληθυσμὸς τῶν Παρισίων ἐστερεῖτο τοῦ Γερμανικοῦ στοιχείου του, ἀπῆρτοῦτο 10 καὶ 20 ἔτη διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ ἐπανορθώσῃ τὴν ἀπώλειαν ταύτην.

Κατὰ τὰ 1808 τὰ Γαλλικὰ στρατεύματα εἶχον εἰσβάσει εἰς τὴν Ἰσπανίαν, ἀλλ' ἐπιτρέπεται νὰ κάμωμεν τὴν παρατήρησιν, χωρὶς νὰ ἐκληφθῶμεν Πρωσίζοντες, ὅτι ἡ νῦν εἰσέλασις τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ ἐν τῷ ἡμέτερῳ ἐδάφει, διαφέρει κατὰ τι τῆς τοῦ Γαλλικοῦ ἐν τῇ Ἰσπανικῇ χερσονήσῳ. Ὁ κατακτητὴς ὅστις ἐθασίλευε τότε ἐν Γαλλίᾳ ἔκαμε χρῆσιν ὀνόματος ἀναξίου τῆς μεγαλοφυΐας του, ἀναξίου τοῦ Γαλλικοῦ ὀνόματος ὅπερ ἔφερε διότι εἰσελθὼν ὡς σύμμαχος μετὰ τῶν στρατευμάτων του εἰς τὰ φρούρια τῆς Ἰσπανίας καὶ ἐκβαλὼν εἶτα τὸ προσωπεῖον μετεβλήθη εἰς κύριον ὡς δὲ τὴν σήμερον ἐν Παρισίους ὑπάρχουσι Γερμανοὶ ἀσχολούμενοι εἰς τὴν βιομηχανίαν, εἰς τὸ ἐμπόριον, οὕτω καὶ τότε ὑπῆρχον ἐν Ἰσπανίᾳ πολλοὶ Γάλλοι ἐξοσκονῶντες εἰς τὰς δικφόρους αὐτῆς πόλεις ἐπικερδῆ ἐπαγγελήματα. Οἱ ὑπὲρ τῆς ἐπαναστάσεως ἐνθουσιώδεις ἠρέθιζον τότε ἐναντίον αὐτῶν τὸ πάθος τῶν Ἰσπανῶν καὶ ἐντεῦθεν αἱ φρικώδεις ἐκείναι σκηναί. Αἱ σφαγαὶ τῆς Βαλεντίας αἱ διαπραχθεῖσαι κατὰ προτροπὴν ἀνθρώπου ὃν ὁ Κ. Οἰέρσος καλεῖ « Τὸν κανονικὸν ἱερέα (chanoine) Κάλβον, κακοῦργον ἐκ Μεδρίτης ἐλθόντα », συνεκίνησαν τότε τὸν κόσμον καὶ ἠδύνατό τις δικαίως νὰ εἴπῃ ὅτι αἱ πράξεις αὐταὶ ἤθελον κατασχύνει τὴν Ἰσπανικὴν ἐπανάστασιν, ἐὰν, χάρις εἰς τὴν γενναίαν ἐνεργητικότητά ἄλλου τινος ἱερέως, τοῦ πατρὸς Ρίκου (Rico), ὁ Κάλβος σχεδὸν πάραυ-

τα δὲν ἐφυλακίζετο, δὲν ἐδικάζετο καὶ δὲν ὑφίστατο αὐθωρεῖ τὴν ποιὴν τοῦ θανάτου. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι πολὺ ἀπέχουμεν τοῦ νὰ εἴπωμεν ὅτι αἱ διασπείροντες τὴν σήμερον ὄργα καὶ μίση κατὰ τῶν ἐν Παρισίους Γερμανῶν, τρέφουσι τοὺς αὐτοὺς οὗς καὶ ὁ θηριώδης Κάλβος (Calvo) σκοποῦς ἔχουμεν τὸναντίον τὴν πεποίθησιν ὅτι μεγάλως ἤθελον λυπηθῆ, ἐὰν ὡς ἐκ τούτου ἐπῆρχοντο δυστυχήματα. Ἀλλ' ἂς μὴ λησμονώμεν ὅτι οὐδὲν εἶναι μᾶλλον ἐπικίνδυνον τῆς ἐξεγέρσεως τῶν παθῶν τοῦ ὄχλου, προπάντων ὅτε αἱ φαντασίαι εἰσὶν ἐξημμένοι καὶ τὰ πνεύματα ἡρεθισμένα ὑπὸ ἀπροσδοκῆτων δυστυχημάτων ἅπασι διεγερθέντα ταῦτα δὲν ὑπάρχει μέσον ὅπως κατευνασθῶσι καὶ δύνανται νὰ φθάσωσιν εἰς τὰ ἐσχάτα.

Μετάρρηξ Ε. Ρ. Ρ.

ΘΗΡΑ ΕΛΕΦΑΝΤΩΝ.

Πολλάκις ἐν τῇ νεότητί μας μετὰ περιεργίας ἀνέγνωμεν τὴν περιήγησιν τοῦ Δε-Λεβαλάρτ εἰς τὸ ἀκρωτήριον τῆς Καλιῆς-Ἐλπίδος. Ἐλάβομεν μέρος ἐν τῇ φαντασίᾳ μας ἐκ τῶν ὑπερβολικῶν αὐτοῦ κληγίων, ἐκ τῶν θλιβερῶν συμβάντων ἅπερ συνέβησαν αὐτῷ ἐν ταῖς χώραις τῶν Κάφρων ἄλλ' ἡ φαντασία καὶ τὸ ἰδεῶδες ἀπέχει πολὺ τῆς πραγματικότητος καὶ ἠρκέσθημεν μόνον εἰς τὸ νὰ ὄνειροπολήσωμεν συναντήσεις ἐλεφάντων καὶ συνεντεύξεις λεαινῶν. Ὁ Ἀδόλφος Δελεγοργῶ, ἀποβιάσας παρακαίρως ἕνεκα τῶν συγῶν του κόπων, ἔλαβε τὸ πρᾶγμα ὑπὸ σπουδαιότεραν ἔποψιν.

Εἰσαχθεὶς παιδιόθεν εἰς σπουδαστήριόν τι φυσικῆς ἱστορίας θεῖου τοῦ τινος καὶ καταβληχθεὶς συνείθισεν ἔκτοτε νὰ θεωρῇ τὴν ἀπόλαυσιν συλλογῆς τεταρχειυμένων ζώων ὡς τὴν ὑπερτάτην τῶν ἀνθρωπίνων εὐδαιμονιῶν. Μόλις ἐνήλιξ ἀπεφάσισε νὰ σχηματίσῃ τοιαύτην συλλογὴν ὁ ἴδιος, καὶ μετὰ τὴν πρόθεσιν ταύτην ἀφίχθη κατὰ τὸ 1838 εἰς τὸ ἀκρωτήριον τῆς Καλιῆς-Ἐλπίδος μετ' ἀληθοῦς ὀπλοστασίου, πυρίτιδος, σφαιρῶν, καὶ παντὸς εἶδους πυροβόλων, χωρὶς νὰ προσθέσωμεν τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὰς ὑδροχλωρικές σκευασίας προωρισμένας ὅπως διατηρῶσι ἀφθαρτον τὸ δέριμα τῶν ζώων ἅπερ ἤθελε φρονεῖν. Μετὰ πολλὰς καὶ διαφόρους περιπετείας, τὰς ὁποίας μετὰ πολλῆς χάριτος διηγείται,

ἀφοῦ ἐρόνυσέ τις κεμάδας, σὺς, βουβάλους, ρινοκέρους, ἵπποποτάμους κ.τ.λ ὁ Δελεγοργῶ ἠθέλησε νὰ ἐπιχειρήσῃ ἔτι ἐπικίνδυνον δεστέραν θήραν, τὴν μόνην κατ' αὐτὸν ἀρμόζουσαν εἰς ἄνδρα, τὴν θήραν τῶν ἐλεφάντων. Δυστυχῶς ὁμοῦς εἰς τὰς ἀποικίας τοῦ ἀκρωτηρίου δὲν ὑπῆρχον πλέον ἐλεφάντες, ὅθεν ὅπως ἐπιτύχῃ τοιοῦτους, ἀπεφάσισεν ὁ τολμηρὸς οὗτος φιλοθήρα· νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὴν χώραν τῶν Ζουλὸν, ἔθνους Καφρικοῦ κατοικοῦντος πρὸς ἀνατολὰς τοῦ λιμένος τῆς Νατάλης. Καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον ἠγόρασεν ὄχημα καὶ ζεύγος ἐξαίρετων βοῶν καὶ μισθώσας πρὸς συνοδίαν ἐννέα Κάφρους καὶ ἓνα λευκὸν ἐξεκίνησε τὴν 15 Ὀκτωβρίου 1841.

Αἱ ἀμάξαι αἱ χρησιμεύουσαι ὡς κινήται οἰκίαι τῶν γεωργῶν τοῦ ἀκρωτηρίου ζυγίζουσι συνήθως, μεθ' ὄλων τῶν ἐν αὐταῖς ἐμπεριεχομένων ζωοτροφῶν καὶ οἰκιακῶν σκευῶν, τρεῖς ἕως τέσσαρες χιλιάδας λιτρῶν. Ὅταν πρόκηται νὰ ἀνέλθωσιν ἢ κατέλθωσι δύσβατα ὄρη, ἐνθα οὐδεὶς ποτε ἐφραντάσθη νὰ χαράξῃ ὁδὸν, ἢ νὰ διέλθωσι ποταμοὺς διερχομένους διὰ κινήτης ἀμμου, ζευγνύουσι 8—10 τοὐλάχιστον ζεύγη βοῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ πλείονα μέχρι τῶν 24. Πρὸς διεύθυνσιν καὶ ὁδήγησιν τῶν πολυαριθμῶν τούτων ζευγῶν χρειάζονται δύο μόνον ἄνδρες· ὁ εἰς τούτων προπορεύεται ὁδηγῶν τὸ πρῶτον ζεύγος τῶν βοῶν, δι' ἰμάντων δεδεμένων ἐκ τῶν κεράτων αὐτῶν, ὁ δὲ ἕτερος κίθηται ἐπὶ τῆς ἀμάξης κρατῶν μάλιστα τῆς ὁποίας ἡ χειρὶς ἔχει μῆκος δέκα ὀκτὼ ποδῶν, ὁ δὲ ἰμᾶς 27. Ἡ ἀντήχησις τῆς μάλιστα ταύτης δύναται τὴν νύκτα νὰ ἀπομακρύνῃ τὰ θηρία κἄλλιον βολῆς πυροβόλου. Μετὰ δικφόρους κινδύνους καὶ περιπετείας, ὁ τολμηρὸς οὗτος κληγὸς ἀφίχθη ἐπὶ τῆς ὄχτης ποταμοῦ τινος ὀνομαζομένου Ὀμ-Φιλὸς, ἐνθα ἐπῆξε καλύβην διακειμένην δὲ περὶ τὰς 5 ἡμέρας καὶ μὴ εὐρῶν οὐδένα ἐλέφαντα ἀπεφάσισε νὰ ἀπέλθῃ μέχρι τοῦ κόλπου τῆς Ἀγίας Λουκίας μακρὰν 20—25 λεύγας ἐντεῦθεν.

Ἀνεχώρησεν ὅθεν λίαν πρῶτὴ τὴν 27 Δεκεμβρίου ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν Κάφρων του, οἵτινες ὀλιγώτερον αὐτοῦ ἐγνώριζον τὴν χώραν, καὶ οἵτινες ἐξεπλάγησαν διὰ τὴν ἀξίωσιν ἣν οὗτος εἶχε τοῦ νὰ τοὺς ὁδηγήσῃ. Εἰς τοὺς Κάφρους ἐφάνετο ὡς ὑπερφυσικόν τι, βλέποντες τὸν κύριον των ποιῶντα χρῆσιν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μικρᾶς πυξίδος ἐχούσης τὸ μέγεθος ὄρολογίου, ἣτις ὠδήγει αὐτὸν ὡς περ φάρος. Ὁ Δελεγοργῶ ἦτο λίαν ἀγγίνους, ἰδιότης τὴν ὁποίαν

οὗτος ἐνόμιζεν ὅτι ὄφειλε νὰ ἀποδέχεται μετριοφρόνως. Ἡ ἐκπλήξις τῶν Κάρρων ἐφθασεν εἰς τὸ ἔπακρον ὅταν ἀφίχθησαν εἰς τὸν ὄρμον τῆς Ἀγίας Λευκίας.

Τὴν 30 Δεκεμβρίου, ἀφοῦ προσέβαλον ἀνωφελῶς πολλοὺς ἵπποποτάμους, ὁ Δελεγοργῶ ἐπροχώρησε λίαν τεθλιμμένος, διευθυνόμενος πρὸς τὴν θάλασσαν. Εὐρίσκειτο δὲ εἰς μεγάλην ἀδημονίαν ἐπειδὴ οὐδεμίαν λείαν εἶχεν ὅπως προσφέρει εἰς τοὺς κατοίκους τῶν Ζουλοῦ, οἵτινες τὸν ἐφιλοξένησαν εἰς τὰς καλύβας των, τῷ προσέφερον ζῦθον καὶ τὸν ἠκολούθησαν μετὰ τὴν ἐλπίδα νὰ ὠφελθῶσιν ἐκ τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης. Ἐνώπιον αὐτῶν ἀνεπτύσσετο πεδιάς, ἐνός, μέχρις ἐνός καὶ ἡμίσεως μιλίου ἐκτάσεως, ἧτις τότε ἦτο ζῆρὰ, ἀλλ' ἧτις εἰς βροχερὰς ἐποχὰς ἐπλημμύρει, καθὼς καλυπτομένη ἐκ καλάμων κρίνων καὶ βρύων. Δεξιόθεν ὑψυτο δάσος σύδενδρον ἐσπαρμένον εἰς τὰ ἄκρα, ἀριστερόθεν δὲ ἔρρεον τὰ πηλώδη ὕδατα τοῦ Ὀμφολόζ, ποταμοῦ πλήρους ὑπερμεγέθων ἵπποποτάμων καὶ κροκοδείλων· ἀπέναντι ὑψυτο λόφοι λευκῆς ἄμμου περικλειόμενοι ὑπὸ τοῦ σαπφειροχόρου ὀρίζοντος.

Αἶφνης Ζουλοῦ τις ἑξαματᾶ, καὶ δεικνύων ἐν τῷ πεδίῳ μέλαν τι κινούμενον σῶμα, ἀνακράζει. *Ὁὐγκλόβε* «Ἐλέφας!» «Ὁχι, ἀπεκρίθη ὁ Δελεγοργῶ πλήρης δυσθυμίας. *Κὰ Ὁὐγκλόβε* «δὲν εἶναι ἐλέφας, εἶναι βουβάλος».

Ἐν τούτοις προχωροῦσι· μόλις δὲ διέβησαν 500 βημάτων ἀπόστασιν ἔτερος Ζουλοῦ ἀνακράζει μετὰ χαρᾶς. «Μὰ τὸν Δινγάν! Ἰδοὺ ἐλέφας! εἶδον τὴν προβοσκίδα του». Καὶ τῷ ὄντι, οἱ ἦτιον ὀξυδερκεῖς ὀφθαλμοὶ τοῦ Εὐρωπαϊοῦ διέκρινον τὴν κίνησιν τοῦ θηρίου. Πάραυτα ἡ δυσθυμία του διεσκεδάσθη, ἐλησμόνησε πάσας τὰς ταιλαιπωρίας του καὶ δὲν διελογίζετο πλέον ἄλλο τι εἰμὴ νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν γιγαντώδη μονομαχίαν ἣν πρό πολλοῦ ὠνευροπόλει.

Λίαν ὁμως ἐπικίνδυνον εἶναι νὰ πλησιάσῃ τις εἰς ἀπρόοπτον ἐλέφαντα· διότι ἐκτός τῆς ὀράσεως καὶ τῆς ἀκοῆς, τὸ ζῶον τοῦτο ἔχει τὰ ὀσφραντικὰ νεῦρα τοσοῦτον λεπτά, ὥστε ἐάν εὐρίσκειται ἐπὶ τῶν ἰχνῶν ἀνθρώπου τινος, δύναται κάλλιστα νὰ ἐνοήσῃ εἰς πόσῃ ἀπόστασιν εὐρίσκειται ἀπ' αὐτοῦ. Τὸ πρῶτον καὶ κύριον τῆς προσβολῆς κατὰ τῶν ἐλεφάντων εἶναι νὰ καταλιφθῶσι τὰ νῶτα αὐτῶν. Τοῦτο λοιπὸν εἶχε κατὰ νοῦν καὶ ὁ Δελεγοργῶ, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν δύο Κάρρων ἰσχυρῶς ὀπλισμένων, διέτρεξεν ἐπὶ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας τὰ ἄκρα τοῦ

δάσους ἄτινα ὑπέσθησαν αὐτὸν πρὸς κατάληψιν τῶν νῶτων τοῦ ζώου, παρετήρησε τὸ κολοσιαῖον ζῶον βαδίζον ἡσύχως, ὡς βουὸς βόσκων, καὶ κινῶν τὴν προβοσκίδα του καὶ ἐκλέγον δι' αὐτῆς τὴν κατάλληλον πρὸς τροφήν του χλόην.

Καθ' ἣν δὲ στιγμήν ὁ ἐλέφας ἐχαμήλωσε τὴν προβοσκίδα του, πάραυτα τρέξαντες ἐσπευσμένως οἱ τρεῖς οὗτοι ἄνδρες ἐκρύβησαν εἰς μικρὸν τινα μεμονωμένον θάμνον· φθάσαντες αὐτόθι, δὲν ἀπέειχον τοῦ ζώου πλέον τὸν 140 βημάτων. Τεσσαράκοντα ὁμως βήματα πλησιέστερον τοῦ θάμνου τούτου ὑπῆρχε χόρτον 3 ποδῶν ὕψους ὅπερ τοῖς προσέφερεν ἔτι ἀσφαλεστέραν θέσιν πρὸς ἐπίθεσιν. Ὁ εἰς τῶν Κάρρων, ὀνομαζόμενος *Κοτχοβάν*, ἐνόησεν ἀμέσως τὸ πρόσφορον τῆς θέσεως καὶ χωρὶς νὰ δώσῃ καιρὸν εἰς τὸν Κυρίον του νὰ σκεπθῆ «*ἐκεῖ κάτω, ἐκεῖ κάτω*» ἐφώνησεν ὀρμήσας ἐν ταῦτῳ, ἅμα ὁ ἐλέφας ἐκυψεν ἐκ νέου τὴν προβοσκίδα του.

Ταχεῖς ὡς κεμάδες, οἱ τρεῖς κυνηγοὶ ἔπασον χαμαὶ κρυβέντες ἐντὸς τοῦ χόρτου πρὶν τὸ θηρίον μεταβάλλῃ θέσιν. Ἡ ἀπόστασις των τότε ἀπ' αὐτοῦ δὲν ὑπερέβαινε τὰ ἐξήκοντα βήματα. Ἐπρεπεν ὁμως νὰ πλησιάσωσιν ἔτι μάλλον, ὅπως ἐπιτύχωσιν ἀμέσως τὸν θάνατον τοῦ ζώου, καθότι ὁ ἐγκέφαλος τοῦ ἐλεφάντος συγκριτικῶς εἶναι πολὺ μικρὸς καὶ ἂν δὲν τὸν ἐπετύγχανον δὲν ἤθελε λείψει τοῦ νὰ προσβάλλῃ αὐτοὺς χωρὶς νὰ τοῖς δώσῃ καιρὸν νὰ καταφυγῶσιν εἰς τὸ δάσος. Μεταξὺ τούτων καὶ τοῦ θηρίου ἐπέκειτο συμπλοκὴ θανάτου. Εἰδημονέστεροι θηρεῦνται ἐλεφάντων δὲν ἤθελον βίβικινδυνεύσει, ἀλλ' ὁ Δελεγοργῶ καὶ οἱ ὀπαδοὶ του ἦσαν κατενθουσιασμένοι διὰ τὴν πρώτην των ταύτην ἐπιχείρησιν.

Πρηνεῖς κατὰ γῆς, οἱ τρεῖς οὗτοι κυνηγοὶ εἵποντο ὁ εἰς τοῦ ἄλλου ἐπόμενοι διὰ τῶν χειρῶν καὶ γονάτων, κρατοῦντες τὸ πυροβόλον διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς καὶ προτεινόντες αὐτὸ εἰς πᾶσαν αὐτῶν κίνησιν. Οἱ δάκτυλοι των καθημάσσοντο ὑπὸ τῶν ἀκανθῶδων χόρτων, τὸ πρόσωπον ἐβλυζεν ἰδρωτός, ἡ δὲ γῆ ἀναδίδουσα καυστικωτάτας ἀναθυμιάσεις ἐκόλυε τὴν ἀναπνοὴν αὐτῶν ὅπως λάβωσι στιγμῶν τινων ἀναψυχῆν· ἵνα δὲ ἀναπνεύσωσιν ὀλίγον τι εὐχερέστερον, ἀνετρέποντο ὑπτίως ἔχοντες πρὸς τούτοις καὶ τὴν προσοχὴν των προσηλωμένην ἐπὶ τῶν κινήσεων τοῦ ζώου.

Αἶφνης ὁ ἐλέφας δίδει σημεῖα ἀνησυχίας, ταυνοῖ τὰ ὑπερμεγέθη αὐτοῦ ὄτα ὅπως συλλέξει κάλλιον τοῦς ἤχους, ὑψοῖ τὴν προβοσκίδα του

καθ' ὅλον αὐτῆς τὸ μέγεθος ἀνωθεν τῆς κεφαλῆς του καὶ στρέφει αὐτὴν ὡς ἀνεμοδείκτην, ὅπως διὰ τῆς ὀσφρήσεως ἀναγνωρίσῃ τὸν ἐχθρὸν οὗτινος τὴν προσέγγισιν ὑποψιάζει. Ἡ καρδιά των ἐφορητῶν πάλαι σφοδρῶς, ἐπὶ τινα χρόνον μένουσιν ἀκίνητοι, καὶ ἰδόντες τὸ ζῶον ἀναλαμβάνον τὴν προτέραν νοθρὰν αὐτοῦ θέσιν, τότε ἐξακολουθοῦσι τὴν πρὸς τὰ πρόσω πορείαν των.

Τέλος, ὅπως ἀπηυδνηκότες, ἔφθασαν πλησίον τῆς ἄγρας των χωρὶς παντελῶς νὰ ἐνοηθῶσιν. Ἐχάρησαν τὰ μέγιστα, ἀλλ' ἡ χαρὰ των αὐτῆ ἦτο ἀξία οἰκτιροῦ. Ἄπαντα τὰ μέλη των ἔτρεμον ἐκ τοῦ κόπου. Στιγμαῖα τις ἀνάπαισι· ἦτο ἀναγκαῖα ὅπως ἡ φυσικὴ συγκίνησις καταπραῦνθῆ χωρὶς νὰ ἀντικατασταθῆ ὑπὸ τῆς ἠθικῆς συγκινήσεως, ἣν ἠδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ κάλλιστα ἡ σκέψις τοιαύτης πάλης.

Ἡ τελευταία στιγμή ἐφθασεν· οἱ δύο τελευταῖοι ἔρποντες πλησιάζουσι τὸν πρῶτον, εἶτα αἶφνης ὀρθώθησαν· ὁ ἐλέφας καταπλαγῆς βλέπει τοὺς ἐχθρούς του ἐγειρομένους ἐκ τῆς γῆς. Τὰ ὄπλα των κλίνουσι πρὸς τὰ κάτω ἀναζητοῦντα τὸ κοῖλον μέρος τὸ κείμενον ὑπεράνω τῶν ὀφθαλμῶν. Δύο πυροβόλισμοὶ ἀφίενται ταυτοχρόνως, ὁ *Κοτχοβάν*, ὅς τις πρῶτος ἐπυροβόλησε, τρέπεται εἰς φυγὴν μεθ' ὅλης τῆς ταχύτητος τῶν ποδῶν του. Ὁ Δελεγοργῶ τετυφλωμένος ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ὄπλου, ὅμαρ κατόπιν τοῦ πρώτου, ἀλλὰ κατὰ κακὴν του τύχην τρέψων διασταυροῦται μετ' ὅν τρίτον κυνηγόν ὅστις πυροβόλων κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν ἐπιτυγχάνει τὸν Δελεγοργῶ καὶ τοῦ ἀφαιρεῖ τὴν γενεάδα. Δὲν ἦτο καιρὸς ὅπως ζητήσῃ λόγον· ἐνόμιζεν ὅτι ὁ ἐλέφας ἠκολούθει τὰ ἴχνη του καὶ εἶχεν ἤδη προχωρήσει εἰκοσι βήματα, ὅτε αἶφνης ἀκούει ἐκ τοῦ δάσους φωνὴν κρᾶζουσαν μεγαλοφώνως *Ὁὐγκλόβε γούνε* «ὁ ἐλέφας ἐφανεύθη». Οἱ φυγάδες σταματῶσι, λαμβάνουσι τὸ πρὸ ὀλίγου ἀπωλεσθέν θάρρος των, πίπτουσι κατὰ τοῦ ἐλεφάντος καὶ ρίπτουσι ἐπι κατ' αὐτοῦ ἀρκετὰ σφαῖρας. Ὁ Δελεγοργῶ μετὰ προφυλάξεως λαμβάνει κατοχὴν τοῦ ἐλεφάντος πηδῶν ἐπὶ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ ἔνθα εὐρίσκει ἀρκετὸν χώρον ἵνα κάμῃ μικρὸν περίπατον ὡς ἐπὶ πλοίου.

Οὗτος ἦτο ὁ πρῶτος ἐλέφας· ἀλλὰ καὶ εἰς τοῦτο ὡς καὶ εἰς πλείους ἄλλα, τὸ πρῶτον βῆμα εἶναι δύσκολον. Κατὰ τὴν ἐν Καρραία διαμονὴν του ὁ Δελεγοργῶ ἐφάνευσεν καὶ ἐπληγῶσεν ἀρκετὸν ἀριθμὸν τοιούτων γιγαντιαίων ζῶων· εἶδεν εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις του ἀγέλας ἐκ 40—

80, προσέτι δὲ καὶ ἐκ πολλῶν ἐκατοντάδων. Ἐκαστον ἐν τῇ θήρᾳ συμβάν του περιγράφει διὰ νευρώδους καλάμων καὶ μετ' ὀνόματι ἀληθείας καταθέλοντα τὸν ἀναγνώστην. Μὴ δυνάμενοι ὅμως δυστυχῶς δι' ἄλλειψιν χώρου νὰ καταχωρίσωμεν αὐτὰ, θέλομεν περιορισθῆ μόνον εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς μάχης ἧτις συνήθη ἐκ τοῦ συστάθην μετὰ πολυαριθμῶν ἐλεφάντων.

Τὴν 3 Μαΐου 1842 ἀρχηγὸς τις τῶν Κάρρων ὀνόματι *Ὁμ-γρεαζόν* δώσας 500—600 παγίδας εἰς τὸν γάλλον κυνηγόν, ἐξεκίνησε μετὰ τῶν δύο του Κάρρων πρὸς ἀναζήτησιν ἐλεφάντων ἀναφανέντων εἰς τὰ πλησίον μέρη. Δεκάκις ἤδη εἶχον διέλθει τοὺς ἐλιγμούς τοῦ *Ὁμ-φιλὸς*, ὁ ἥλιος εἶχε διανύσει ὀκτώ ὥρας ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς του, ὁ καύσων ἦτο ὑπερβλικώτατος, ὁ δὲ κόπος ἀπῆτει ἀνάπαισιν, ὅτε αἶφνης πλείστοι κάρροι ἀφικθέντες ἀνήγγειλαν τὴν ἐμφάνισιν πολυριθμοῦ ἀγέλης, εὐρικομένης ἀπὸ τοῦ μέρους τούτου πέντε μόνον μίλια μακρὰν, ἐν τινι χειρῶν σχηματιζομένη ὑπὸ τῶν ἐλιγμῶν τοῦ ποταμοῦ. Πάραυτα ἐπιταχύνουσι τὸ βῆμα καὶ φθάνουσιν εἰς τὴν εἰσοδὸν ἰσμοῦ τινος ἔχοντος μήκος 308 βημάτων καὶ ἄγοντος εἰς τὴν χειρῶν νησον τῆς ὁποίας ἡ περιφέρεια ἐλογίζετο 1200 σχεδὸν βημάτων· ἅπαντα δὲ ἐδεσπόζετο ὑπὸ λόφου κωνοειδοῦς ἔνθα πολλοὶ Κάρροι ἀνέβησαν πρὸς κατασκόπευσιν. Ὁ Δελεγοργῶ διέταξε τὰ τῆς ἐπιθέσεως· ἐτοποθέτησεν ἀριθμὸν τινα Ζουλοῦ ἐν τῇ εἰσοδῷ τοῦ ἰσμοῦ, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν δύο του Κάρρων διέβη τὸν ποταμὸν ὅπως μεταβῆ εἰς τὸ ἀπέναντι ὑπὸνέμον μέρος τῆς χειρῶν νησου. Προχωρήσαντες πρὸς τὰ πρόσω διακόσια βήματα, ἀπῆντησαν ἀγέλην τινα καθ' ἣς ῥίψαντες τρεῖς βολὰς τὴν ἔτρεψαν εἰς ἄτακτον φυγὴν μέχρις ἐκατὸν βημάτων ἀπὸ τοῦ ἰσμοῦ, ὁπόθεν ἐπροτίθεντο νὰ ὀπισθοχωρήσωσιν. Αἶφνης παρουσιάζονται οἱ Ζουλοῦ ἐκβάλλοντες μεγάλα κρυγὰς καὶ κροτοῦντες τὰς ἀσπίδας των, διὰ τῆς χειρῶν τῶν ἀσπαγῶν των. Εἰς τὴν ἐμφάνισιν των οἱ φυγάδες ἴστανται, διατάζουσι καὶ παλινδρομοῦσι.

Μόλις οἱ τρεῖς οὗτοι κυνηγοὶ ἤρχισαν νὰ πληρῶσι τὰ ὄπλα των ἐκ νέου καὶ ἰδοὺ ἀγέλην τριποδίζουσα ἐμπροσθεν αὐτῶν ὡς τεῖχος ὑψηλὸν καὶ ἰσχυρὸν παρουσιάζεται καταστρέφουσα πᾶν τὸ προστυχόν. Τρεῖς βολαὶ ρίπτονται ταυτοχρόνως, ἀλλ' ἡ μάχη αἶφνης παύει ὅπως στραφῆ πρὸς τὸ δεξιὸν μέρος. Ἦδη εἰς ἕκαστον ἀνοιγμα τῶν καλαμῶν τοῦ ποταμοῦ ἦσαν κεκορμημένοι

ἄνδρες οἵτινες ἐκρότουν τὰς ἀσπίδας των. Οἱ κολοσσοὶ εὐρέθησαν ἠναγκασμένοι νὰ δεχθῶσι τὴν μάχην ἐντὸς ἀδιεξόδου πεδίου, εἰς τὴν παρά τῆς τύχης ὀρισεῖσαν ἐκείνην παλαίστραν καθ' ἣν ἔμελλον νὰ πολεμήτωσι πυγμαῖοι ἐναντίον γιγάντων, παῖδες ἐναντίον γερόντων, παράφρονες ἐναντίον φρονίμων. Οἱ πρόσκοποι ἠκολούθουν τὰ κινήματα τῶν τετραπόδων καὶ ἐκέρυττον στεντορίως ἀπάσας τὰς κινήσεις τῶν ἐλεφάντων. Οἱ κυνηγοὶ μας ὠδηγοῦντο τοιοῦτοτρόπως πρὸς τοὺς διεσπαρμένους ἢ εἰς μικρὰ στίφη συναγελάζοντας ἐλέφαντας καὶ ἐπυροβόλουν ὅσους ἐφύανεν ἡ βολή.

Ὁ Δελεγοργῶ εἶχεν ἤδη ρίψη ἓνα κατὰ γῆς ὅτε παρουσιάζεται ἔμπροσθέν του ἀγέλη ἐξ ἑπτὰ ἐλεφάντων· προχωρεῖ πρὸς αὐτὴν τριάκοντα βήματα ἔρπων· ἀλλ' οἱ ἐλέφαντες καταπεπληγμένοι καὶ μὴ εὐρίσκοντες οὐδὲν μέσον φυγῆς συνηνώθησαν καὶ εἰσέβαλλον τὰς κεφαλὰς των ἐντὸς τῶν κέδρων ἀφήσαντες ἀπροφύλακτα τὰ νῶτα τὰ ὅπλα αἱ σφαῖραι δὲν ἴδυναντο νὰ βλάψωσι μεγάλην. Τέλος, κεφαλὴ τις ἀποκαλύπτεται· ὀλεθρία βολὴ ἀφίεται ἐν ἀκέραι· ὀγκωδὲς τι σῶμα πίπτει βαρέως. Ὁ εὐτυχὴς κυνηγὸς δὲν ἴδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὴν θριαμβευτικὴν κραυγὴν «ἐφρονεῦθη!» Ἀλλ' εἰς τὴν κραυγὴν ταύτην, οἱ μέχρι τοῦδε ἠσυχάζοντες ἐλέφαντες κινούνται καὶ τρέπονται εἰς φυγὴν.

Τὸ μᾶλλον δὲ δυσάρεστον, ὁ ὑποτιθέμενος νεκρὸς ἐγείρεται καὶ καλπάζει ὅπισθεν τῶν λοιπῶν· δευτέρα ὁμοίως σφαῖρα, ἐπιτυχοῦσα αὐτὸν εἰς τὸ οὖς, τὸν καταβάλλει ὀλίγα βήματα ἀπὸ τέρου.

Μικρὸν μετὰ ταῦτα, πολλαὶ ἀγέλαι συνενωθεῖσαι ὠδεύον θορυβωδῶς πρὸς τὸν ἰσθμὸν ἀνατρέπουσαι πᾶν τὸ προστυχόν. Αἱ λόχμαι κατεπαντοῦντο ὅπως καὶ ἡ χλόη· τὰ νεκρὰ δένδρα ἐκυρτοῦντο μέχρι γῆς· κορμοὶ τριῶν ποδῶν διαμέτρου συνετρίβοντο ἐντελῶς. Τὸ ὑπὸ τοὺς πόδας των ἐγειρόμενον νέφος τοῦ κοινοῦ, ἢ κλαγγὴ τῶν συγκρουομένων χαυλιοδόντων αὐτῶν, ὁ ὑπόκωφος ἦχος τῶν βαρέων αὐτῶν βημάτων, αἱ φοβεραὶ κραυγαὶ ἅς ἐξέβαλλον, ἔφερον τὸν τρέμον μετὰ τῶν κρατούτων τὰς ἀσπίδας κυνηγῶν. Φοβηθέντες μὴ κατασυντριβῶσιν ὡς μυῖαι, παρήτησαν τὸ ταχύτερον τὰς θέσεις των, προσέχοντες νὰ μὴ προσζηήσωσι οὐδένα θόρυβον. Οἱ μακρόρρινες (καθὼς λέγουσιν οἱ Κάφροι) ἐπωφελήθησαν τοῦ ῥήγματος τούτου ὅπως ἀνακτήσωσι τὴν πεδιδάδα.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπὶ τῆς Χερσονήσου ἐλεφάντων εἶχεν ἤδη ἐλαττωθῆ κατὰ τὸ ἥμισυ. Ἦρκει ὁμοίως ὅπως παρέζη εἰς τοὺς κυνηγοὺς ἡμῶν ἔργον ἐπίμοχθον.

Ἡ πολυπληθεσττέρα ἀγέλη συνέκειτο ἐξ εἰκοσι ὀκτῶ ἀτόμων· αἱ δὲ λοιπαὶ ἐκ δέκα, ἑπτὰ, πέντε, ἑκάστη.

Ὁ Δελεγοργῶ εἶχε προχωρήσει ἔρπων μέχρις ἀποστάσεως τριάκοντα βημάτων πλησίον ἀγέλης τινος θηλέων, ὅτε μία τούτων τὸν διέκρινε. Παρευθὺς ἐγείρει τὴν προβοσκίδα αὐτῆς καὶ προχωρεῖ, κατ' ἀρχὰς βραδέως, ἀκολουθῶς δὲ ὀλίγον ταχύτερον. Ἐξ εἰκοσι βημάτων ἀποστάσεως ὁ Δελεγοργῶ σκοπεύει αὐτὴν διὰ τοῦ ὄπλου. Ἡ βολὴ του ἀποτυγχάνει.

Ἡ θηλεία ἐξακολουθεῖ προχωροῦσα· ἦτο καιρὸς φυγῆς. Ἀλλ' ὄχι! Ὁ Δελεγοργῶ πληροῖ ἐκ νέου τὸ πυροβόλον του, σκοπεύει αὐτὴν εἰς τὰ στέρνα, καὶ ἐξ ἀποστάσεως δέκα πέντε βημάτων τῆ πέμπει τὴν σφαῖραν του ἣτις τὴν ἀναγκάζει νὰ παλινδρομήσῃ.

Ἐν τούτοις, καὶ ὁ Δελεγοργῶ, μετὰ τὴν βολὴν αὐτοῦ, ἔκρινε φρόνιμον νὰ ἀποχωρήσῃ ἐν τῇ ὁρμῇ του, μικροῦ ἐδέησε νὰ πέσῃ μετὰ τῶν σκελῶν τεσσάρων ἀρρένων ἐλεφάντων τὴν ἀντίθετον βαδιζόντων ὁδόν.

Τοσαῦτα περιπλανήσεις καὶ κοπιώδεις δρόμοι, ἐν μέσῳ καύσανος ὑπερβολικοῦ, ἐπέφερον εἰς τοὺς κυνηγοὺς δίψαν καὶ κούρασιν ἀνυπόφορον.

Ὁ Δελεγοργῶ ἐδήλωσε τὸ τέλος τῆς θήρας. Τέσσαρες ἐλέφαντες ἔκειντο ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ πλείστοι ἄλλοι ἦσαν πληγωμένοι, οἵτινες ἴδυναντο νὰ ἀνευρεθῶσι τὴν ἐπιούσαν.

Ἐν τῇ ζωηρᾷ περιγραφῇ τῶν θηρευτικῶν αὐτοῦ ἔργων, ὁ συγγραφεὺς, φυσιολόγος ὅσον καὶ κυνηγός, παρεισάγει μέγαν ἀριθμὸν λεπτομερειῶν περὶ τῶν ἡθῶν τῶν κολοσσαίων αὐτοῦ ἀντιπάλων.

Ἐκ τούτων ἀναφέρομεν τὸ μᾶλλον, καθ' ἡμᾶς, περιεργον καὶ ἦττον γνωστῶν.

Εἰς τὰ δάση τῆς νοτίου Ἀφρικῆς βλαστάνει δένδρον, τοῦ ὁποῦ ὁ πυρηνόφορος καρπὸς πίπτων ἐπὶ τῆς γῆς, ζυμοῦται, καὶ ἐν τοιαύτῃ καταστάσει, φέρε εἰς τοὺς ἐσθλιόντας αὐτὸν ἀληθῆ μέθην. Οἱ Κάφροι ὀνομαζοῦσι τὸν καρπὸν τοῦτον μακάριο. Δεκάς τοιούτων καρπῶν ἀρκεῖ ὅπως φέρῃ τὴν νάρκην εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ὅταν ὁ ἐλέφας συναντήσῃ ἐπὶ τῆς διαβάσεώς του δένδρον μακαροφόρον, βροίθοντα καρπῶν ἐσχηματισμένων ἤδη, ἢ πρώτη αὐτοῦ φροντίς εἶναι νὰ καταβάλλῃ αὐτοὺς διὰ τῆς προβοσκίδος του. Ὁ

λίγαι ἡμέραι ἀρκοῦσι ὄχι μόνον ὅπως ὠριμάσωσι τοὺς καταβληθέντας τούτους καρπούς, ἀλλὰ καὶ ὅπως φέρωσιν αὐτοὺς εἰς τελείαν ζύμωσιν. Ὁ ἐλέφας ἐπιστρέφων τότε, ἀναζητεῖ καὶ κατεσθίει αὐτούς. Τοιαῦτα τοῦλάχιστον διηγοῦνται οἱ Κάφροι.

Δυστυχία εἰς τὸν ἀμαθῆ θηρευτὴν τοῦ ὁποῦ ὁ ἄνεμος φέρε τὴν ὄσμη πρὸς τὸν εὐνοχοῦμενον γίγνεται! Καὶ ἐξακοσίων βημάτων ἐὰν ἦναι ἢ μετὰξὺ ἀποστάσεως, ἢ προσβολῆ εἶναι οὐχ ἦττον ἀμεστος καὶ φοβερὰ. Ὁ ἐλέφας διώκει τὸν διαταράζοντα αὐτὸν ἄνθρωπον μετὰ τυφλῆς μανίας, προκλυομένης ὑπὸ τῆς μέθης. Οὐδὲν ἄλλο καταφύγιον μένει εἰς τὸν ἀδιάκριτον ἢ νὰ κρυβῆ ἐντὸς πυκνῆς λόχμης, ἀποφεύγων τὴν ὁδὸν καθ' ἣν ὁ ἄνεμος διευσθύνεται, ἢ νὰ καταφύγῃ ἐπὶ τινος ἀποτόμου λόφου, ἐὰν ἔχη τὴν εὐτυχίαν νὰ εὕρῃ τοιοῦτον πλησίον αὐτοῦ.

Ἐὰν ἡ μέθη καθιστᾷ τοὺς ἀρρένας ἐλέφαντας φοβεροὺς καὶ ἀγρίου, αἰτία πάντῃ διάφορος τὸ αὐτὸ ἐπιφέρει ἀποτέλεσμα ἐπὶ τῶν θηλειῶν. Ἡ μητρικὴ στοργὴ παρακινεῖ αὐτὰς πολλάκις νὰ προσβάλλωσι τοὺς ἀνθρώπους, καὶ οὐδὲν ὑπάρχει ἐπικινδυνώδεστον ἢ τὸ νὰ εὐρεθῆ τις ἐπὶ τῶν ἰγῶν αὐτῶν ὅταν φροῶνται διὰ τὰ μικρὰ των. Πολλάκις, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἐπιπίπτουσι κατὰ τοῦ κυνηγοῦ μετὰ τοσαύτης μανίας ἢν μόνος ὁ θάνατος δύναται νὰ καταστείλῃ.

Ὅταν πολυπληθὴς ἀγέλη ἀναγκάζεται νὰ τραπῇ εἰς φυγὴν· ὅταν οἱ γίγαντες οὗτοι τῆς πλάσεως τρέχωσιν ἀτάκτως διὰ μέσου τῶν κορμῶν τῶν δένδρων τὸς ὁποῦσιν συντριβῶσιν ὡς καλάμους, ἴδυναντο τις νὰ νομίσῃ ὅτι τὰ νεογνὰ ἐν τῇ τοιαύτῃ ἀταξίᾳ, συντριβῶνται πολλάκις ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν φυγάδων. Ἀλλὰ δὲν ἔχει οὕτω τὸ ὀρμητικὸν τοῦ ἐλεφάντος προνοεῖ περὶ τούτου. Τὸ τέκνον ὅπερ τρέχει συνήθως ἐπὶ τὰ ἴχνη τῆς μητρὸς, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τίθεται ὑπ' αὐτὴν, μετὰ τῶν τεσσάρων αὐτῆς ποδῶν.

Ἡ προβοσκίς τῆς θηλείας θλίβει τὴν προβοσκίδα τοῦ ἐλεφαντιδέως, ὅπως ἡ χεὶρ τῆς γυναικὸς θλίβει τὴν χεῖρα τοῦ τέκνου τῆς.

Οἱ κολοσσοὶ δύναται νὰ συνθλιβῶνται ἐν τῇ φυγῇ αὐτῶν· αἱ σφαῖραι δύναται νὰ πίπτωσι χαλαζήδον ἐπὶ τῆς δασυμάλλου αὐτῶν χαιτίης· ἀδιάφορον, ὁ νεκρὸς ἐλέφας θὰ μένῃ ἐν ἀσφαλείᾳ ἐν ὅσῳ ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἔχει ἀρκούσας δυνάμεις ὅπως σφριζήται ἐπὶ τῶν τεσσάρων αὐτῆς σκελῶν, παρομοιαζόντων μὲ ὀγκωδὲς στύλους.

Ἡ μητρικὴ αὐτῆ στοργὴ καὶ ὁ πρὸς τὴν μέ-

θην ἔρωσ παρεκίνησαν τὸν συγγραφεὴ νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ ἐλέφας ἔχει μεγάλας πρὸς τὸν ἄνθρωπον προσομοιότητας. Τοῦτο βεβαίως εἶπε γάριν ἀπλή; φιλοσοφίης. Ὁφείλομεν ὁμοίως νὰ τὸ λάβωμεν ὑπὸ σπουδαίαν ἐποψίν, καθὼς προερχόμενον ἐξ ἀντιπάλου ἐπίσης πεισματοῦδος, διότι ὁ Δελεγοργῶ ἐφόνευσε πλείονας τῶν τεσσαράκοντα ἐλεφάντων, ἐκτὸς τῶν ὅσων ἐπλήγωσε. Εἶθε τὸ ἀγαθὸν ὅπερ εἶπεν ὑπὲρ τοῦ εἶδους τούτου τῶν ζώων νὰ χρησιμεύσῃ ὡς παραμυθία διὰ τὰς σκιά; τῶν ἀτόμων ἅτινα κατέστρεψε!

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ)

Γ. Ν. ΠΙΑΒΙΟΣ.

Ὁ βίος δὲν εἶναι ἀληθῶς βίος, ἀλλὰ συμφορά.

Ἐκ μικρᾶς αἰτίας μεγάλην ἔριδα ἢ γλώσσα φέρε εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

Ἀγαλίνωτον τὸ γένος τῶν γερόντων καὶ δυσφύλακτον ἕνεκα τῆς ὀζυθυμίας αὐτοῦ.

Ὁ γενναῖος γέρων πολλῶν νέων κρείσσων ἐστί· διότι, τί ὠφελεῖ τὸ καλὸν σῶμα ὅταν τις ᾄται δειλός;

ΕΥΡΗΠΙΔΗΣ.

Παρατηροῦμεν ἀστέρια τινὰ διὰ δύο λόγους· διότι εἶναι φωτεινὰ, καὶ ἀκατάληπτος. Ἀλλ' ἔχομεν πλησίον ἡμῶν φῶς ἡδύτερον καὶ μυστήριον βαθύτερον, τὴν γυναῖκα.

Τὸ ν' ἀποθνήσκῃς δι' ἄλλειψιν ἔρωτος, εἶναι φρικώδες· εἶναι ἀσφυξία τῆς ψυχῆς.

Εἰς οὐδὲν ἀρκεῖται ὁ ἔρωτος. Ἐχομεν τὴν εὐ-

δαιμονίαν, ζητούμεν τὸν παρῆδεισον ἔχομεν
τὸν παρῆδεισον, ζητούμεν τὸν οὐρανόν.

V. HUGO.

Μωρὸς ὁ ἰδιώτης, ὅστις δέχεται
νὰ πηδαλιουχῆται ὑπὸ γυναικὸς,
ἀλλὰ παρῆρων ἀντικρὺς ὁ βασιλεύς.

Ὅπως ὁ λόγος οὕτω καὶ ἡ σιωπὴ
ῥημφαία εἶναι δίστομος ἐνίοτε,
ζῶν, ἀλλὰ καὶ θάνατον πηγάζουσα.

A. ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ.

Τὸ βλέμμα ἐνὸς ἀνδρὸς δύναται τάχιστα νὰ
φέρῃ εἰς διάστικιν δύο ἀρχαίας φίλας· τὸ μει-
δίωμα μιᾶς γυναικὸς δύναται νὰ καταστήσῃ
ἐχθρὸς δύο στενωτάτους ἄλλοτε φίλους — Ἄλλοι
οἱ ἄνδρες πολλάκις διαλλάττονται μεταξὺ των,
ἐν ᾧ αἱ γυναῖκες οὐδέποτε συγχωροῦσιν ἀλ-
λήλας.

Ἐν τῇ κακοδαιμονίᾳ, τὸ μᾶλλον δυσφύρτον
εἶναι ἡ ἀδιαφορία ἐκείνων οὐ; ἐνομίζομεν φίλους.

Ἡ κενοδοξία δὲν εἶναι συγγνωπτέα εἰμὴ μόνον
ἀπέναντι τῶν μωρῶν, διότι οὗτοι μόνον τὴν
ἀξίαν τοῦ ἀργυρίου ἀναγνωρίζουσι.

P. de KOCK.

Ἡ κατ' ἐπιφάνειαν γαληνωτέρα καρδία ὁ-
μοιάζει πρὸς τὰ φυτικά φρέατα τῆς σαβάννης
Ἄλαχουᾶ, τῶν ὁποίων ἡ ἐπιφάνεια φαίνεται ἡ-
ρεμοῦ καὶ διαυγῆς· ἐὰν ὅμως παρατηρήσωμεν εἰς
τὸ βῆθος, διακρίνομεν ὑπερμεγέθη κροκόδειλον,
τροφεύμενον ἐν τοῖς ὕδασι τοῦ φρέατος.

CHATEAUBRIAND.

Ἄν μᾶς πικραίνουν συμφοραὶ ἂν μᾶς πειράζουσιν πάθη,
Κάπου μᾶς κρύβεις καὶ χαράς, κόσμ' ἄδικε καὶ πλάνε.
Ἄν θίζουσιν καὶ τριαντάφυλλα εἰς τὰ πολλὰ σου ἀγκάθια.

Γ. Χ. ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ.

ΠΟΙΚΙΛΙΑ

ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΕΠΕΙΣΟΔΙΑ ΤΟΥ ΓΑΛΛΟ-ΠΡΩΣΣΙΚΟΥ
ΠΟΛΕΜΟΥ.

Ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Βέρθ, ὁ συνταγματάρχης
δουξ Γραμών, κατασυντριβείς ὑπὸ σφαίρας τὸν
βραχίονα, ἐδέησε νὰ ὑποστῇ ὀδυνηρὰν ἐγχείρισιν
τῆς ἐξαρθρώσεως αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὠμοπλάτης. Ὁ
στρατιωτικὸς ἱερεὺς ἰδὼν τὸν χειρουργὸν προσ-
φέροντα τῷ ἀσθενεῖ χλωροφόρμιον ἤρξατο νὰ
ὕβριζῃ τὸν εὐρετὴν τῆς χλωροφορμίσσεως Συμ-
ψῶν, ἰσχυριζόμενος ὅτι εἰς τὸν Θεὸν ἀμαρτά-
νουσιν οἱ ποῦντες ἀναισθητοὺς τοὺς πόνους,
διότι ὁ Θεὸς ἐπέβαλεν ἀνάκαθεν τοῖς ἀνθρώποις
τιμωρίαν τὸν πόνον. Ὁ δουξ ἀναπ. ἐὼν τὸ νερ-
κωτικὸν φάρμακον τῷ εἶπε «τί θὰ ἐλέγετε,
πάτερ, ἐὰν σὰς ἀπεδείκνυσον ὅτι πρῶτος αὐτὸς
ὁ Θεὸς μετεχειρίσθη τὸ φάρμακον τῆς ἀναισθη-
σίας; Δὲν ἀνέγνωτε ἐν τῇ Γραφῇ ὅτι ὁ Θεὸς,
πρὶν ἢ λάβῃ μιάν τῶν πλευρῶν τοῦ Ἀδάμ, ἐθύ-
θισε τοῦτον εἰς ὕπνον βαθύν;» Ταῦτα εἰπὼν ὁ
δουξ ἔμεινεν ἀναισθητός.

Οἱ ἀγέρωχοι Γάλλοι καὶ ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ
δὲν παύονται προιβάλλοντες τὰς Κυρίας, ὅπο-
ταν μάλιστα αὐταὶ ὑπερπηδῶσι τὰ τῆς ἀξιο-
πρεπείας ὄρια. Γερμανίς, ἀνήκουσα εἰς τὰς ἀνω-
τέρας τῆς κοινωνίας τάξεις ἐν Ἐρφοῦρτῃ, κατέβη
εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου καὶ πολλὴν
ἔωρον συνδιελέχθη πρὸς τοὺς ἀρτίως ἀφικόμενους
αἰχμαλώτους· ἀναχωροῦσα δὲ ἔδωκε τῷ ἀξιο-
ματικῷ πρὸς ἐνθύμησιν τὸ ἐπισκεπτήριόν της
ἐνθα ἦτο ἐπιγεγραμμένον τὸ ἐκυτῆ; ὄνομα.
Μειδιάσας ὁ Γάλλος τὸ προσήνεγκεν ἀμέσως τῷ
θυρωρῷ τῆς ἀμαξοστοιχίης του, ἐπιλέγων «σὺ
δύνασαι νὰ κάμῃς καλλιτέραν τούτου γρηῃσιν ἢ
ἐγώ, ὅστις δὲν διανοοῦμαι πλέον νὰ διαβῶ διὰ
τῆς Ἐρφοῦρτης.» Ἡ Κυρία καὶ οἱ περιεστῶτες
ἔμειναν ἐμβρόντητοι.

Ἐν τῇ μάχῃ τῆς 6/18 διετροπήθησαν ὑπὸ
σφαίρων τρεῖς υἱοὶ κρωσώλου τινὸς ἰστάμενοι
ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ αὐτοῦ λόγῳ σειρᾷ. Ὁ πρῶτος
ἐτραυματίσθη ἐλαφρῶς, ὁ δεύτερος θάρως, ὁ
τρίτος θανασίμωι. Οἱ δύο πρῶτοι γονυπετήσαν-
τες πλησίον τούτου προσήχοντο καὶ μετ' ὀλί-
γον τὸν ἠρώτησαν πῶς διέκειτο· ἀσκεπῆστατέ

με, εἶπε, διότι αἰσθάνομαι ψύχος» ταῦτα εἰπὼν
ἀπέπνευσεν.

Ὅτε ὁ πρωσσικὸς στρατὸς εἰσέλασεν εἰς
Σαλὸν εὗρεν ἐν τῇ πύλῃ τῆς πόλεως ἀνηρημέ-
νον νεκρὸν κύνα φοροῦντα στολὴν πρώσσου
στρατιώτου. Ὁ εἰσβαλὼν στρατηγὸς κατεδικάσε
τοὺς κατοίκους εἰς στρατιωτικὸν φόρον
160,000 φράκων καὶ 100,000 σιγάρων.

Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΚΟΜΗΣ ΤΩΝ ΣΑΛΩΝΩΝ.

(Ἀπόσπασμα.)

ΜΕΡΟΣ Β΄.

ΣΚΗΝΗ Α΄.

Προσβλῖεν τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Γεωργίου. Σποράδην
κεῖνται τάφοι. Ἐπιλουκαγίς. Ἡ Ἄρετὴ μελανειμοναῦσα
προσεύχεται γονυκλιθὴς ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς μητρὸς αὐτῆς.

ΑΡΕΤΗ.

Ναὶ, μήτερ· ὅπως ζῶσά με ἠγάπησας
μὴ με λησμονεῖς ἀποφανισθεῖσάν σου.
Ἄπο τῶν σαπφειρίνων θόλων τούρανου,
ὅπου ἡ λάμψις καὶ τὸ φῶς τάνεσπερον,
ὅπου χοροὶ ἀγγέλων τὸν αἰώνιον
θεὸν ὑμνοῦσι δι' ᾧδῶν ἁρμονικῶν,
κατάπεμπε τὸ βλέμμα σου τὸ μητρικὸν
ἐπὶ τὴν Ἄρετίν σου τὴν πολυπαθῆ,
τὴν κόρην σου εὐλόγει τὴν πανόρφανον·
ἀβύωτος ὁ βίος εἶνε μήτερ μου,
εἰς κόρην στερουμένην μητρικῆς στοργῆς.
Ἡ μήτηρ εἶνε . . . εἶνε τὸ γλυκύτατον
πάν ὀνομάτων, τὸ περιπαθέστατον
πάν ὄντων, εἶνε κατὰ ποθητότερον
τοῦ κόσμου ὅλου, εἶνε ἡ ψυχὴ, τὸ πᾶν.

Ἐλευθερίας ἕτε ἤδη ἤρξαντο
νὰ πνέουσιν αὔραι, ὅτε γλυκερὰ ἐλπίς
πατρίδος· ἐλευθέρας εἰς τὰ στήθη μας
ἀναγεννᾶται, μήτερ μου, μεσίτευσον
σὺ ἦτις εἶσαι τοῦ θεοῦ ἐγγύτατα
καὶ τῶν ἁγίων. Ἄς φανῇ ἐπίκουρος
εἰς τὰς κρίσιμους ταύτας, φοβεράς στιγμὰς
ἐκεῖνος ὃν ἠράσθην κ' ἀγαπῶ θερμῶς.
Ἦ Παναγία, διὰ τῶν πτερύγων σου
τὸν Ἄγγελόν μου σκέπε· ναί, βοήθησον
αὐτὸν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὰ Σάλωνα
καὶ τῆς πατρίδος πρόμαχος νὰ παραστῇ.
Οἴμοι! πλανᾶται ἐπὶ ξένης γῆς, φυγὰς,
ὑπὸ τῶν τυραννούντων τὴν πατρίδα μου
ἐξορισθείς. Εἰς ἄρη χιονοσκεπῆ
τὸν πόδα ἴσως περιζέει τρέμοντα,
εἰς ἄντρα ὑγραλέα κλείει τὰ μῦμα του
πρὸς ὕπνον, τῶν Σαλώνων ἐνθυμούμενος
τὰς καπνίζούσας στέγας . . . καὶ τὴν Ἄρετίν.
Ἦ πολυεὐσπλαγγχε καὶ παντοδύναμε
Θεέ, σὺ ὅστις εἰς ἐν μόνον νεῦμά σου,
θελών, τὴν ὄψιν τοῦ παντός μετήλλαξας
βοήθησον τὸ γένος τὸ ὀρθόδοξον,
εἰς ἄλλους στείλον τὴν δουλείαν, οὔτινες
νὰ ἦν ἐκείνης ἀξιώτεροι, Θεέ,
καὶ δὸς νὰ γίνῃ νίκης φαιδρὸς ἄγγελος
ὁ Ἄγγελός μου, ἐπιστρέφων εἰς τὴν γῆν
ὅπου τὸ πρῶτον ἐνητένισαν τὸ φῶς
οἱ ὀφθαλμοὶ του, ὅπου τῶν πατέρων του
οἱ τάφοι κεῖνται, ὅπου τὴν καρδίαν του
ἐντὸς τῆς ἰδικῆς μου φεύγων ἔκλεισεν.
(Ἀκούονται δῆματα)

Τίς βραίνει; Μὴ τις εἶνε Καταλώνιος;
Θεέ μου, μήτερ! Προτιμῶ τὸν θάνατον.

(Διαβραίνει ὁ Ἄγγελος περιβεβλημένος μοναχοῦ στολὴν.
Ἡ Ἄρετὴ καὶ ὁ Ἄγγελος ἀτενίζουσιν ἀλλήλους· ὡσεὶ ὑπὸ
τὴν ἔμπνευσιν ἀναμνήσεως. Ὁ Ἄγγελος εἰσερχεται εἰς
τὴν ἐκκλησίαν·)

Ὅπόσον ὁμοιάζει πρὸς τὸν Ἄγγελον!
Οἱ ὀφθαλμοὶ του . . . εἶν' ἐξ ἴσου γλυκεροὶ
καὶ ἡ μορφή του . . . ἰλαρότητος πληροῖ
τὸ νεκρωθὲν μου στήθος . . . ἔχει τι σεμνὸν
ὑψοῦν με ἀσυνήθως . . . πρὸς τὸν οὐρανόν.
Ὡς τότε πάλαι . . . ἡ καρδία καὶ πονεῖ,
οὐδ' εἶνε ἄλλη . . . ἡ ἐνδόμυχος φωνή.
Τάρρενωπόν του βῆμα . . . Πλὴν ποῦ φέρομαι;
Προσεύχομαι εἰς μνημα . . . Παραφέρομαι.
Συγχώρει, μήτερ· ὡς τὸ κρῖνον μάρμαρον
τοῦ σεβαστοῦ σου τάφου, σοὶ ὀρκίζομαι
ὅτι ψυχρὰ θὰ μείνῃ ἡ καρδία μου

πρὸς πάντα ἄλλον πόθον, πρὸς πᾶν αἶσθημα
καὶ ὅλος μου ὁ ἔρωσ, πᾶσά μου ἐλπὶς
τὰ Σάλωνα θά ὤσι καὶ ὁ Ἄγγελος.
Ναί, μήτηρ· μὰ τὴν μνήμην σου τὴν ἱερὰν,
ὅπως ἡ δρόσος αὐτὴ ἢ ἑωθινή,
ἦτις ὑγραίνει . . .

(*Ὁ Ἄγγελος ἐφέρεται ἐκ τοῦ νεοῦ καὶ φεύγει· ἡ Ἀρετὴ
ἐπὶ τῇ θεῇ αὐτοῦ ταράσσεται.)

ἦτις ὑγρανεν . . . ὑγραῖ
τὸν τάφον σου, ὁμοίως ἢ νεότης μου
ἀγνή θά μείνη καὶ ἀθάνα, μήτέρ μου,
αθάνα μέχρι τῆς ὑστάτης μου πνοῆς.
(*Ἐφέρεται ἐκ τοῦ τάφου καὶ ποιεῖ βήματά τινα)

Πόσον ὠραία εἶνε ἡ αὐγή! Γλυκὺς
τὰς παρειάς μου ζέφυρος ἀσπάζεται,
καὶ τῶν πτηνῶν ψαλλόντων τὸ κελᾶδημα
τὴν ἀκοὴν θωπεῖον τέρπει τὴν ψυχὴν.
Ἄλλ' ἤδη προαγγέλλει τὴν ἀνατολὴν
χρυσόπαρυφον νεφυδρίων στέφανος.
Ὁ θεὸς περιμένει . . .

(*Ἀκούονται γοργὰ βήματα. Ἐπέφεται ὁ Ἀλφόνσος
μετὰ δύο δορυφόρων.)

Ἦψιστε θεοί!

ΣΚΗΝΗ Β΄.

Ἀλφόνσος, Ἀρετὴ.

ΑΛΦΟΝΣΟΣ.

(*Φιμόνει τὸ στόμα τῆς Ἀρετῆς, ἐν ᾧ δύο δορυφόροι ἀρ-
πάζουσιν αὐτὴν ἀπὸ τῶν χειρῶν καὶ σφύρουσιν ἀντισταμένην.)

Τὸν Ἦψιστον μὴ κράζεις, κόρη μου καλὴ.
Τὴν ὥραν, βλέπεις, ταύτην καταγίνεται
τὸν ἥλιον νὰ στείλῃ εἰς τὸν δρόμον του,
ὅπως ἡ μήτηρ ἦτις τὰ χρυσόμαλλα
τεκνία της κτενίζει πρὶν ὑπάγωσιν
εἰς τὸ σχολεόν. Ὅμως σὺ ἀνθίστασαι!
ἀνοησία ἀντικρυς χωρὶς σκοποῦ,
διότι οὔτε κατορθόνεις τίποτε
οὔτε ὑπάρχει λόγος ἀνιστάσεως.
Θ' ἀλλάξῃς κατοικίαν· τόσῳ σοβαρὸν
ἐνόμισας τὸ πρᾶγμα; Ἀντὶ γέροντος
ἀρχιερέως, ὁμιλοῦντος πάντοτε
περὶ ἁγίου τάφου καὶ κολάτσεως,
τὴν τύχην θ' ἀπολαύσης εἰς τοῦ κόμητος
τὸ μέγαρον νὰ ἴδῃς τόσα πράγματα
καὶ νὰ θαυμάσῃς πλοῦτον, πολυτέλειαν. . .
Α! βλέπω καὶ μυκάσαι· ἀξίολογα

μιμνεῖσαι τὸ ἀρνίον ὅπερ εἰς σφαγὴν
σύρεται.

ΑΡΕΤΗ.

(*Κατορθώσασα νὰ παλλᾷ ἐπὶ στιγμὴν τὸ στόμα αὐτῆς)

Θεοί! . . .

ΑΛΦΟΝΣΟΣ.

*Ἐγὼ δ' ἄ υπομονὴν.
Φλέγεται νὰ μᾶ; δείξῃ ὅτι ὦ; τυρὸν
λευκοῦ; ὀδόντας ἔχει. Ἦ φιλάρεσκος!

(*Πρὸς τὸν ἕτερον τῶν δορυφόρων.)

Αἴ! Ῥαῦμοῦνδε· νυσταγμένος φαίνεσαι
ἀκόμη τὴν πρῶτάν εἶσαι ἄνοστος
ἐάν δὲν δοκιμάσῃς πῶς ὁ στίμαχος
χωρεῖ τρία ἢ τέσσαρα ποτήρια
μέλανος οἴνου. Ἐλκε γενναϊότερον,
μιμῆθητι τὸν Πέτρον. Σύρετέ την.

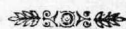
ΑΡΕΤΗ.

(*Ἐκβάλλει ὑπὸ τὴν ἐκρύνουσαν ἐπὶ τοῦ στόματος αὐτῆς
χειρὰ τὴν πεπνηγμένην κραυγὴν.)

Α!

(*Οἱ δορυφόροι, βοηθοῦντες καὶ τοῦ Ἀλφόνσου, σφύρουσιν
αὐτὴν περικίτρω καὶ ἐξάγουσιν ἐκ τῆς σκηνῆς.)

ΣΠ. Π. ΛΑΜΠΡΟΣ.

Προσφέρομεν τοῖς ἀναγνώσταις τοῦ «Ἰλισσοῦ»
δύο περιπαθέστατα ποιημάτια, δύο γλυκεῖς φθόγ-
γους λύρας, τὴν χεὶρ ἀθρᾶ γυναικῆς ὑπ' ἐνδομύ-
χου συγκινήσεως τρέμουσα κρούει. Τῆς νεαρᾶς
ποιητριάς ἐδημοσιεύθη πρὸ ἑνὸς μηνὸς ἀνωνύμως
ποιημάτων τι ἐν τῇ Ἑθνικῇ Βιβλιοθήκῃ. Ἡ
ΕΓΚΑΤΑΒΛΕΙΜΜΕΝΗ συνεκίνησε βαθέως
πάντα ἀνγνώσαντα αὐτὴν, ἔτι δὲ μᾶλλον ὅτε
ἐγένετο γνωστὸν ὅτι γυνὴ ἔγραψε ταύτην.

Ἕλληνίς τὴν ψυχὴν, τὴν καρδίαν καὶ τὴν
γλῶσσαν ἢ νεαρά ἀνώνυμος ποιήτρια ἐκφράζει
ἀληθῆ Ἕλληνικὰ αἰσθήματα. Ἀνακαλεῖ ἡ-
μῖν τὸν ἄλλον ἐκείνον, τὸν ἀποθανόντα, τὸν
ψάλτην τοῦ Μεσολογγίου, τὸν Ζαλοκώσαν! Καὶ
λύπης ὁμοῦ καὶ χαρᾶς δάκρυ πίπτει ἀπὸ τῶν
βλεφάρων ἡμῶν. Ἀς μένη ἀνώνυμος ἢ Ἕλληνίς
ποιήτρια· δὲν χρειάζεται ὄνομα διὰ νὰ γνωρί-
σωμεν τοιαύτην φωνήν. Εἶνε φωνὴ ἐξερχομένη
ἀπὸ Ἕλληνικῶν σπλάγγων, γλυκεῖα, γλυκυ-
τέρα πάσης ἄλλης, διότι γυνὴ ἐκβάλλει αὐτὴν.
Εἶνε φωνὴ, ἦν τόσῳ ἀναμείνουσιν ἀπὸ τινος,
εἴτε ἀνταποκρινομένη αὐτοῖς, εἴτε ἐξεγείρουσαν

τὴν διάνοιαν καὶ τὸ αἶσθημα καὶ τὸ φρόνημα.

Ἄλλὰ διατὶ μελαγχολεῖ ἢ καλλιφωτος ποιή-
τρια; διατὶ τὸ μέτωπόν της ἐπὶ τὴν χεῖρα στη-
ρίζει καὶ λευμένη ἔχει τὴν κόμην καὶ ὑγρὸν
τὸ ὄμμα; διατὶ ἡ φωνὴ της εἶνε πένθιμος, θρη-
νώδης αείποτε; διατὶ στενάζει; Μήτοι κάθηται
ἐπὶ πέτρῳ εἰς τοὺς πόδας τῆς ὁποίας θραύεται
τὸ κύμα, ὡς ἄλλη Σαπφώ; πῶς ἐκτείνει τὸ
βλέμμα της; μήτοι ἐπὶ ἀφρίζοντος πελάγους;
Ὅχι· ἀλλοῦ τρέπει τὸ βλέμμα της. Ἀκούσατέ την.

Εἶνε βροχὴ ἐρωτικὴ, βροχὴ χριτωμένη
καὶ τὸ φεγγάρι, τὸ γλαυκὸ
ἐκρύπτει τὸν οὐρανὸν,
μὰ ἐγὼ εἶμαι λυπημένη!

Εἶν' ἄνοιξις κί· ἔλα ἢ γῆ χάρειται ἀνθισμένη
καὶ τὰ πουλιὰ μετ' ἑς τὰ κλειρὰ
θωροῦν τῆς γῆς τὴν εὐμαρτίαν
μὰ ἐγὼ εἶμαι λυπημένη!

Ἡ θάλασσα χιμογελεῖ ὀλίγο παρηχημένη
τὰ κύματά της· γαλκὴν
κτυποῦν τὴν ἕμμο εἰγχανὰ
μὰ ἐγὼ εἶμαι λυπημένη!

Μετὰ βροχοπόδα ἑς τοῦ βροχοῦ τὸν ὄμο ἀκουμβημένη . . .
Τί ἄρ' ἔγε τῆς ὀμιλεῖ
κ' εἶνε χροῦμένη πολὺ
κ' ἐγὼ εἶμαι λυπημένη;

Κ' ἐμὲ μ' ἄρ' ἔκε μοναχὴ ἑς τὸν κόσμον τὴν καυμένη!
κί· ἀγῆπτε τὸν οὐρανὸν!
'μοιάζω τὸ ἔρημον πετρὸν,
γί· αὐτὸ εἶμαι λυπημένη!

M.

—o—

Δυστυχῆς ποιήτρια! κλαίωμεν καὶ ἡμεῖς μετὰ
σοῦ· ἀλλὰ καὶ ἄλλα σου ἄσματα ἀναμένομεν,
ἔστω καὶ ἂν πρόκειται μ' ἐν δάκρυόν μας πᾶ-
σάν σου λέξιν ἢ ἀνταλλάσσωμεν, ἔστω καὶ ἂν
πρόκειται μετὰ τὰ δάκρυά μας νὰ ποτίσωμεν τὴν
δάφνην, μεθ' ἧς θὰ στέψωμεν τὴν κεφαλὴν σου.
Ἔχουν οἱ Ἕλληνες δάκρυα πολλὰ, ὅσην καὶ
δύναμιν καὶ καρτερίαν. Ψάλε, ψάλλτρα Ἕλληνίς!

Η ΜΑΡΙΑ

Μετὰ μίαν πόχει ἕνα παιδί, ποτὲ δὲν τὸ κλωνεῖ,
γιατὶ ἔχει πόνο ἑς τὴν καρδίαν
τῶν γλυκεῖα παρηγοριὰ,
κουρὰ τὸ κλαυθρῶν.

Ὅταν αὐτὸς ὁ ἄγγελος ἑς τὰ μάτια τὴν κυτᾶν
καὶ τῆς γλυκοχιμογελεῖ
μ' ἔλα τοῦ κόσμου τὰ καλὰ
ἐκεῖνο δὲν τ' ἀλλάζει.

Μίαν εὖν ἀρχινᾷ νὰ εἰπῇ, παύουν τὰ δακρυὰ της,
παύουν κί· αὐτοὶ οἱ στεναγμοί,
ὅταν ἐκείνην τὴν στιγμὴν
ἀκούει τ' ὄνομά της.

Μίαν, μὴ χιρίεται πολὺ, δουτυρωμένη ἀκῆμα!
ἐκεῖνο ἔπου λχ/ταρεῖς
'λ'γον κειρὸ θὰ τὸ χερῆ!
τὸ 'ζήλευσε τὸ χῶμα . . .

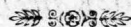
Γιατὶ ὁ Χείρος ὁ σκληρὸς διαλέγει εὖν θὰ πάρη
ἔπου εὖρη ἕνα μοναχὸν,
ἐκεῖνο πέρνει τὸ στωχὸν,
τῆς μίνας τὸ κμαῖρι.

Μετὰ νύχτα μύρη, βροχερῆ, ποῦ ὁ βορεῖα; Ῥογκοῦσε,
ἐγύρευε ἑς τὴν ἀγκυλιὰ
νὰ τὸ ζεστάνῃ μετὰ φιλιὰ
μὰ ἐκεῖνο ξεβυγοῦσε.

Τώρα με δάκρυα πικρὰ τὸν οὐρανὸν κυτᾶνεις . . .
'Ὀλιγὸς ἡ μίνας με πᾶδιὰ
καὶ σὺ με ἀδειαν ἀγκυλιὰ
τὰ βλέπεις καὶ στενάζεις.

M.

. . . . .
I. K.

Ἀξιότιμη Κύριε Συντάκτα 1).

Ἐν Ἀθήναις τῇ 18 Ἰουλίου 1870.

Ἐὰν τὸ ἐσωκλειόμενον ποιημάτων ρομί-
σητε ἀξίον προσοχῆς, καταχωρίσατε, παρα-
καλῶ, εἰς τὸ ἀξιόλογον φύλλον σας. Ἐὰν τὸ
ἴδω δημοσιευμένον θέλω πέμπει ἐπίστε τοιαῦ-
τα, τὰ ὁποῖα, ἂν παρέχωσι τέρψιν τινα εἰς
τοὺς εὐγενεῖς ἀναγνώστας σας, θέλει συνο-
δεύσει τέλος τὸ ἀληθὲς ὄρομά μου.

Δεχθῆτε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς πρὸς ἐμᾶς
ἐπολιθῆώς μου, μεθ' ἧς διατελῶ.

Προθυμῶτατος
ΦΑΙΔΩΝ.

1) Τὸν γράψαντα ἢ τὴν γράψασσαν πρὸς ἡμᾶς τὴν
ἄνω ἐπιστολὴν εὐχαριστοῦμεν διὰ τὸ περὶ ποιημάτων,
παραινῶμεν δὲ καὶ προστρέπομεν αὐτὸν ἢ αὐτὴν νὰ ἐξα-
κολουθῇ τιμῶν ἢ τιμῶσά τὸν Ἰλισσον, ἄνευ τοῦ μετρού-
ρητος τῆς ψευδωνυμίας πέπλου.

H ANAMNHΣIΣ THΣ.

Ἐδῶ ἡ λύπης φεύγουσε, ἐδῶ ξεγνοῦνται οἱ πόνοι!
Ἄκου στὰ δένδρα τὰ ὕψηλ'
Πῶς χύνει νόστιμη λαλίᾳ
Τὸ ἔρημο τὰνδόνι.

Δὲς ὁ σπουργίτης πῶς πετᾷ κι' ἀνοίγει τὰ φτερά του,
Κι' ἀπὸ κλαρὶ σ' ἄλλο κλαρὶ
Θέει γυρεύει νὰ εὐρῆ
Νὰ ψάλλῃ τῆ χερσὶ του.

Τὸ κύμα ἄκου σιγαλὸν παρέχει μουρμουρίζει
Γιὰ δέτο πῶς κατακυλιᾷ,
Πῶ; ἔλ' ἡ θάλασσα γελᾷ. . .
Πῶς γλυκὰ κοιμίζει.

Ῥο, ναί! θυμοῦμαι μιὰ φορὰ ἐδῶ κοντὰ στὸ ζέμμα
Σὲν νάϊδα κόρη λιγερῆ
Ὅχι νὰ ἔχη θλιβερῆ
Καὶ θαρραμένο βλέμμα.

Ἦμουν μικρὸς κι' ἀγάπησα ἡ ἄπιστη μ' ἀρῆκε!
Ὁ νοῦς μ' ἄκομα τὴν ζητεῖ,
Αὐτὴ μὲ νέον ἔραστή
Τὴν εὐτυχίαν βρῆκε
(Ἰουνίος 1870.)

ΦΑΙΔΩΝ.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΙΣ.

«Que nul soin nete tourmente.
Aimons nous, aimons toujours
la chanson la plus charmante
est la chanson des amours.»
V. Hugo.

Ἰδέ! ἡ φύσις ἄπειρα φαιδρὰ μᾶς περιβάλλει,
καὶ ὑπὸ φύλλωμ' πυκνὸν ἢ ἀηδῶν ἢ ἀλκις
τὸ ἔρημο τὸ περιπατῆς καὶ ἔμμελές της ψάλλει
εἶναι τὸ πᾶν ἐπὶ τῆς γῆς, φῶς, ἁρμονία, κάλλος.

Ἰδέ! κυλῖει ἤρεμος τὴν ἀργυρᾶν του δίνην
ὁ βῦξ, καὶ τὴν χλοερᾶν κοιλάδα διατρίχει,
Ἰδέ, τὸ σμήνος τῶν στρουθῶν εἰς χλοερᾶν μυρσίνην
κι' εἰς βοδωδάρην εὐλαχὴ εὐθύμως περυσίζει.

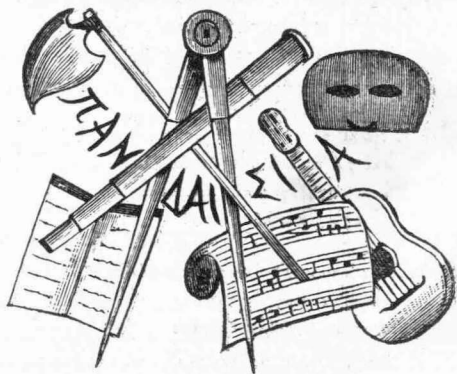
Ἰδέ! εἰς ἄλση σύσκι' αὐτὴν ἐμπαθῆ πρυγῶνα
ζητοῦσαν τῆς συντροφου της τὴν πρυφερᾶν θωπειάν,
τὴν φωλεᾶν της κτείζουσαν, ἰδὲ τὴν χελιδόνα,
τοῦ σύμπαυτος, ὦ, ἄκουσον τὴν θείαν ἁρμονίαν.

Ἐλθέ λοιπὸν ἀφοῦ τὸ πᾶν εὐδαίμονεϊ καὶ χάρει,
ἔλθε κι' ἡμεῖς εὐδαίμονες τοῦ κόσμου παροδίται,
ἐνόσω μακρὰς ἀστῆρ' τοῦ μέλλοντος μαρμαίρει,
τῶν μυστηρίων τοῦ παντός νὰ γίνωμεν οἱ μύσται.

ἔλθε, μ' ἰλιπίδας κι' ἔνερα νὰ πλεξώμεν τὸν βίον,
ἔλθε νὰ συνενώσωμεν τὰς νέας μας καρδίας,
τῶν πάντων ἐπιλήθμονες, ἔλθε στιγμῶν ἐλπίων
ζῶην νὰ ἀπολαύσωμεν μεστήν εὐδαίμονίαν;

(30 Ἰουνίου 1870.)

Γ. Ν. Π.

ΤΑΞΕΙΔΙΑ. — ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ.

* * Ὁ κύριος A. Habel ἐπεραίωσε κατ' αὐτὰς
ἑπταετὲς ταξιδίον ὅπερ ἐπεχείρησεν ἐν τῇ ὑπὸ
τὸν τροπικὸν Ἄμερικῆ. Ἀφοῦ διέμεινε δέκα μῆ-
νας ἐν τῷ ἰσθμῷ τοῦ Παναμᾶ, ἐπισκέφθη τὰς
πέντε πολιτείας τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς, Γου-
ατεμάλα, Χονδούρας, Σαλβαδόρ, Νιγρράγουα
καὶ Κόστα-Ρίκα ἔπειτα διευθύνθη πρὸς τὴν Ν.
Ἀμερικὴν διέτρεξε τὴν Κορδιλλέραν τῶν Ἄν-
δεων ἐν τῷ κράτει Κάουκα, τὴν Νέαν Γρενά-
δαν, τὴν δημοκρατίαν τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ τὴν
Περουβίαν. Τέλος ἐκλείσει τὸ ταξιδίον του ἐπι-
σκεφθεὶς τὰς νήσους Κίνας καὶ διαμείνας πέντε
μῆνας ἐν τῷ ἀρχιπελάγει Γαλαπάγος. Ἀντικεί-
μενον τῶν ταξιδιῶν του ὑπῆρξεν ἡ τῆς φύσεως
σπουδῆ, ἔκαμε δὲ σημαντικωτάτας καὶ σπου-
δαιστάτας ἀνακαλύψεις.

* * Ἐπεραιώθη κατ' αὐτὰς νέα σιδηρὰ γέ-
φυρα ἐνώουσα τὰς δύο ἄκρας τοῦ ποταμοῦ Νια-
γάρα. Ἡ γέφυρα αὕτη ἦν μόνη ἡ ἀμερικανικὴ
τόλμη ἡδύνατο νὰ φέρῃ εἰς πέρας ἔχει μῆκος
1268 ποδῶν, ὑπέρεκειται δ' ἀθύσσου 180 ποδῶν.

* * Ἀφοῦ ἐκόπη ὁ ἰσθμὸς τοῦ Σουεζ, ἡ ἀν-
θρωπίνῃ ἐπιστήμῃ ἀναζητεῖ ἄλλην ἐργασίαν.
Καὶ δὲ ἀνευρέθη ὑπεγράφη ἤδη μετὰ τῆς ἀμε-

ρικανικῆς Κυβερνήσεως καὶ ἀνωνόμου τινος ἐται-
ρίας σύμβασις πρὸς τεμὴν τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Πα-
ναμᾶ.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ.

* * Παρέχουμεν στατιστικὰς τινὰς περὶ σιδηρο-
δρόμων πληροφορίας, εἰλημμένας ἐκ προσφάτου
συγγράμματος. Ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρ. μέχρι τῆς 31
Δεκεμβρίου 1867, 90,000,000 ἐπιβάται ἐπό-
χησαν τοὺς σιδηροδρόμους. Ἀποβλέποντες δ' εἰς
τοὺς πληθωθέντας καὶ φρονεθέντας παρατηροῦμεν
ὅτι ἀναλογεῖ εἰς μὲν φρονεμένος ἐπὶ τεσσαράκοντα
πέντε ἑκατομμυρίων καὶ εἰς πληθωμένος ἐπὶ
ὀκτακοσίων χιλιάδων. Ἐκ τῶν πληθῶν ὅμως αἱ
πλείστα εἶναι ἀπλᾶ στρεβλώσεις. Ὡς πρὸς τὰς
τοῦ 1869 εἰδήσεις ἐλλείπουσιν ἐτι αὐταί, παρ-
έχουμεν ὅμως τινὰς τοῦ 1868. Κατὰ τὸ 1868
τὸ μέσον μῆκος τῶν εἰς χρῆσιν σιδηροδρόμων
ἦν 15,824 χιλιόμετρα. Ὁ ὀλικὸς ἀριθμὸς τῶν
ἐπιβατῶν ἀνυψώθη εἰς 105,017, 972 καὶ ἡ
διετρεχθεῖσα μέση ἀπόστασις ἦν 37 χιλιόμε-
τρων, τὸ ὅποσον ἀναλογεῖ πρὸς 3 δισεκατομμύ-
ρια καὶ 900 ἑκατομμύρια ἐπιβατῶν μεταφερθέν-
των εἰς ἀπόστασιν ἐνὸς χιλιομέτρου. Τὰ ἐμπο-
ρεύματα ἀμαμαζῶν ἦσαν 42,078,413 τόνων
τὸ διάστημα ὅπερ κατὰ μέσον ὄρον διέτρεξαν
150 χιλιομέτρων ἢ 6 δισεκατομμυρίων 300
ἑκατομμυρίων μετενεχθέντων εἰς ἀπόστασιν ἐνὸς
χιλιομέτρου. Αἱ ἀκαθάριστοι πρόσοδοι ἀνέβησαν
ὡς πρὸς μὲν τοὺς ταξιδιώτας μὴ συμπεριλαμ-
βανομένου τοῦ 10% εἰς 211,241,170 φράγκα,
ὡς πρὸς τὰ ἐμπορεύματα μικρᾶς ταχύτη-
τος εἰς 385,376,845 φράγκα καὶ ὡς πρὸς τὰ
διάφορα προϊόντα τῆς μεγάλης καὶ μικρᾶς τα-
χύτητος εἰς 78,646,264 φράγκα. Ἐν ὄλῳ
675,264,279 φράγκα, τούτεστι 42,700 φρ-
ὰνὰ χιλιόμετρον.

* * Ἀναλόγως τοῦ ζῶντος βάρους τὰ ζῶα
παρέχουσι διάφορον ποσότητα κρέατος. Οὕτως
οἱ κοινοὶ βόες τῶν κροσπολείων παρέχουσι κα-
θὴν κρέας κατὰ μέσον ὄρον 57 τοῖς % τοῦ
ζῶντος βάρους. Οἱ ἐκλεκτοὶ βόες κατὰ μέσον ὄρον
65 τοῖς %. Οἱ ἰσχνοὶ βόες 50 τοῖς %. Αἱ
ἀγελάδες 65 τοῖς %. Τὰ πρόβατα παρέχουσι
51, 60 καὶ 63 τοῖς % ἀναλόγως τῆς περιουή-
σεώς των. Οἱ χοῖροι 70—85 τοῖς %. Αἱ δὲ
ὄρνιθες ἐτι πλέον. Οὕτως ἂν λάβωμεν δύο ὄρ-
νιθας τὴν μὲν ἰσχνὴν ζυγίζουσαν ζῶσαν 1 χιλ.

150, τὴν ἑτέραν παχεῖαν ζυγίζουσαν 1 χιλ.
847 ἔχουμεν

Table with 2 columns: Meat type and weight. Rows include Kρέας καὶ λίπος, Πτερά, Αἷμα καὶ ἐντόσθια, Ἐξάτμιτις.

Παρὰ τῆ ἰσχνῆ ὄρνιθι ἡ ἀναλογία τῶν ὀστέων
πρὸς τὸ κρέας εἶναι 17 τοῖς %, ἐφ' εἰς τὴν πα-
χεῖαν εἶναι 9 τοῖς %, ὅπερ σημαίνει ὅτι εἰς
τὴν δευτέραν ἡ τροφή μεταβάλλεται εἰς κρέας
μᾶλλον ἢ ὀστᾶ. Ὁ Κ. Caffin d'Orsigny διὰ πει-
ραμάτων κατέδειξεν ὅτι ὄρνις 750 γράμμων εἰς
48 ἡμέρας φθάνει τὸ βῆρος 1 χιλ. 500. Ἐξο-
δεύει δὲ πρὸς τροφήν ἄλευρον μὲν 2 χ. 550,
γάλα 6 χ. 210 ἐπομένως μὲ 11 χιλιόγραμμα
τῆς τροφῆς ταύτης παρέχουμεν 1 χιλιόγραμμον
κρέατος.

ΘΕΤΡΙΚΟΣ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ.

* * Κατὰ τὴν θεατρικὴν περίοδον 1869-1870,
τούτεστι ἀπὸ τὴν 1 Σεπτεμβρίου μέχρι τῆς 31
Μαΐου, διακόσια πενήκοντα ἐν χειρογράφῳ
δραμάτων ἀπεσάλησαν εἰς τὸ Γαλλικὸν Ὄδειον
ἀποτελοῦντα σύνολον 637 πράξεων. Τὸ παρελ-
θὸν ἔτος ὁ ἀριθμὸς τῶν χειρογράφων ἦτο ἑκατὸν
ἑβδομήκοντα, ὥστε αὐξήσις ὀγδοήκοντα καὶ
ἐνὸς χειρογράφων παρατηρεῖται. Τὰ διακόσια
πεντήκοντα ἐν χειρογράφῳ ἀνεγνωσθήσαν καὶ
ἐξητήθησαν, ἐπὶ ἐκάστῳ δ' αὐτῶν συνετάσσετο
ἐκθεσις ὑποβλλομένη εἰς τὴν κριτικὴν ἐπιτρο-
πὴν καὶ ἐκτιθεῖσα τοὺς λόγους τῆς ἀρνήσεως ἢ
παράδοχῆς. Δέκα μόνον δράματα ἐκ τούτων ἐγέ-
νοντο ἀποδεκτά.

* * Ὁ βασιλεὺς τῆς Βαβαρίας ἠγόρασε πρὸς ἴδιον
λογαριασμὸν τὴν περίφημον μουσικὴν τριλογίαν
τοῦ μελοποιῦ Wagner τὴν συνισταμένην ἐκ
τῶν συντελεσθέντων μελοδραμάτων Walkyrg
καὶ Rheingold καὶ ἐκ τοῦ ἤδη γραφομένου
Siegfried. Ἀντὶ τούτων ὁ Wagner θέλει
λαμβάνει ἐτησίαν σύνταξιν δεκαεὶ χιλιάδων
φράγκων, πᾶς δ' ἐργολάβος θεάτρου ὅστις θέλει
νὰ δώσῃ ἐν τῶν μελοδραμάτων τούτων, πρέπει
νὰ ἀπευθυνθῇ πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Βαβαρίας.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ ΤΟΥ Δ' ΚΑΙ Ε' ΦΥΛΛΑΔΙΟΥ.

ΦΥΛ. Δ'.

Σελ. 416	—	στλ. β'.	—	στίχ. 22	ἀντί Διόνυσον	γράφ: νέον.
»	»	»	»	» 27	» συνεταιράς	» συνεταιρίους.
»	»	»	»	» 47	» και	» αί.
» 417	»	α'.	»	» 29	» ὁ νεανίας ἤρπασεν	» ὁ νεανίας τὴν ἤρπασεν.
»	»	β'.	»	» 23	» θυρεσσόντων	» πυρεσσόντων.
» 418	»	α'.	»	» 38	» γρονικόν	» χρῆσμον.
»	»	β'.	»	» 24	» Μομήνα	» Μαικήνα.
»	»	»	»	» 25	» εἶτε τὰ	» εἶτε εἰς τὰ.

ΦΥΛ. Ε'.

Σελ. 445	—	στλ. β'.	—	στίχ. 5	ἀντί θερινῆς	γράφε θερινῆς.
»	»	»	»	» 45	» ὁποίας	» ὁποῖαι.
»	»	»	»	» 16	» τιμᾶς	» τιμαί.
»	»	»	»	» 37	» πιδήρη	» ποδήρη.
»	»	»	»	» 50	» βλαστάνου	» βλαστάνουσαι.
»	»	α'.	»	» 47	» δυστάδει	» συστάδει.

ΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΕΝ ΤΩ Ε' ΦΥΛΛΑΔΙΩ ΓΡΙΦΟΥ.

Ὀμηρος δύο ἔπη ἐποίησεν, Ἰλιάδα καὶ Ὀδύσειαν.

ΛΙΝΙΓΜΑ.

Τοῖς γεωργοῖς καὶ προσφιλῆς καὶ χρήσιμος συγχρόνως
 εἶμαι, ἀλλ' ἀνευ κεφαλῆς τῆς μουσικῆς ὁ τόνος
 σοὶ βεβαίω δὲν ἤθελε ἔχει ποτὲ ἀξίαν
 Ἄν καὶ τραχέλου στερεθῶ, ὄψιν τότε ἀλλοίαν
 Λαμβάνων ὑπ' Ὀθωμανῶν πολὺ περιφρονῶμαι,
 Ἐνῶ ὑπὸ Χριστιανῶν μεγάλως εὖνοῦμαι.

Δ. Β.